

သုဿမာရဇာတ် - တစ်ချိန် ဘုရားအလောင်းတော်သည် တစ်ခုသော ဘဝ၌ ဟိမဝန္တာဝယ် မျောက်မျိုး၌ ဖြစ်ရ၏။ ဆင်ပြောင်အားကို ဆောင်နိုင်၏။ စွမ်းအင်နှင့် ပြည့်စုံ၏။ ကြီးမားသော ခန္ဓာကိုယ် ရှိ၏။ တင့်တယ်ခြင်း အစုသို့ ရောက်၏။ မြစ်ကွေ့ တောအုပ် တစ်နေရာ၌ နေ၏။ ထိုအခါ၌ ဂင်္ဂါမြစ်တွင်းဝယ် အရှင်ဒေဝဒတ်အလောင်း မိကျောင်းနှင့် မယ်မင်းကြီးမ စိဉ္ဇမာဏအလောင်း မိကျောင်းမ ဇနီးမောင်နှံတို့လည်း ရှိကြ၏။ မယားဖြစ်သူ မိကျောင်းမက လင်ဖြစ်သူ မိကျောင်းဖိုအား မျောက်၏ နှလုံးသားကို စားလိုသည့် ချင်ခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်နေကြောင်း မစားရက သေရတော့မည် ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြ ပြောဆိုလာ၏။ ဥပါယ်တံမျဉ်ဖြင့် မျောက်၏ နှလုံးသားကို စား ရအောင် ကြံဆောင်ပေးမည့်အကြောင်း ဝန်ခံကတိစကား ပြောကြားကာ နှစ်သိမ့်စေပြီးနောက် ဘုရားအလောင်း မျောက်သည် ဂင်္ဂါမြစ်၌ ရေကို သောက်၍ ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်းနား၌ နေသောကာလ၌ ဘုရားအလောင်း၏ အထံသို့ သွား၍ -

“အဆွေတော် မျောက်မင်း . . . ဤအရပ်၌ ငှက်ပျောသီးတို့ကို စားလျက် ကျက်စားမြဲ အရပ်၌သာလျှင် သင်သည် အဘယ်ကြောင့် ကျက်စားဘိသနည်း၊ ဂင်္ဂါ၏ တစ်ဘက်ကမ်း၌ သရက် ပိန္နဲ အစရှိကုန်သော ချိုမြိန် ကောင်းမြတ်ကုန်သော သစ်သီးကြီးငယ်တို့၏ အဆုံးအပိုင်းအခြားကား မရှိ၊ အလွန် ပေါများလှ၏။ သင်သည် ထို ဂင်္ဂါတစ်ဘက်သို့ သွား၍ သစ်သီးကြီးငယ်တို့ကို စားအံ့သောငှာ မသင့်လေသလော” ဟု ဆို၏။

“မိကျောင်းမင်း . . . ဂင်္ဂါမြစ်သည် ရေများလှ၏။ အပြောကျယ်၏။ နက်လည်းနက်၏။ ထို ဂင်္ဂါ၏ တစ်ဘက် ကမ်းသို့ အသို့ သွားနိုင်အံ့နည်း” - ဟု မျောက်က ဆို၏။ - “မျောက်မင်း . . . သင်သည် အကယ်၍ သွားလိုသည် ဖြစ်အံ့၊ ငါသည် သင့်ကို ငါ၏ ကျောက်ကုန်းထက်၌ တင်ဆောင်၍ ထိုမှာဘက်ကမ်းသို့ ဆောင်ကြဉ်းပေအံ့” - ဟု မိကျောင်းက ဆိုပြန်၏။ ဘုရားအလောင်းသည် ယုံကြည်၍ ကောင်းပြီဟု ဝန်ခံ၏။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် လာလော့၊ ငါ၏ ကျောက်ကုန်းထက်သို့ တက်လော့ဟု မိကျောင်းက ဆိုသည်ရှိသော် မျောက်မင်းသည် တက်လေ၏။ မိကျောင်းသည် အတန်ငယ် ဆောင်ယူသွား၍ မျောက်ကို ရေ၌ နှစ်လေ၏။

ဘုရားအလောင်းသည် အဆွေ သင်သည် ငါ့ကို ရေ၌ မွန်းစေ၏။ ထိုသို့ ရေ၌ နှစ်မွန်းစေခြင်းသည် အကြောင်းအသို့နည်းဟု ဆို၏။ မျောက်မင်း ငါသည် သင့်ကို ကောင်းသောသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ယူ၍ မသွား၊ စင်စစ်ကား သင်၏ နှလုံးသား၌ ငါ၏ မယားအား ချင်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ငါ၏ မယားကို ငါသည် သင် ၏ နှလုံးသားကို စားစေလို၏။ ထိုကြောင့် သင့်ကို ယူ၍ သွား၏ - ဟု မိကျောင်းက ပြောဆိုပြန်၏။

အဆွေတော် မိကျောင်း စကားပြောဆိုခြင်းဖြင့် ကောင်းမွန် မှန်ကန်သည်ကို ပြုဘိ၏။ ငါတို့၏ ရင်ထဲ၌ နှလုံးသားသည် အကယ်၍ ရှိသည် ဖြစ်ငြားအံ့၊ သစ်ပင်ဖျားတို့၌ ပြေးသွားလတ်သည်ရှိသော် မုန့်မုန့်ညက်ညက် ကြေသည်ဖြစ်ရာ၏ - ဟု ဘုရားလောင်းက ဆိုပြန်၏။ မျောက်မင်း သင်တို့သည် သင်တို့၏ နှလုံးသားကို အဘယ်အရပ်၌ ထားလေကုန်သနည်းဟု မေးလတ်သည်ရှိသော် ဘုရားအလောင်းတော်က - အနီး၌ မြင်တွေ့ ရသော အသီးအပွင့်နှင့် ပြည့်စုံသော ရေသဖန်း တစ်ပင်ကို ညွှန်ပြလျက် “ရှုကြည့်ပေတော့ . . . ငါတို့၏ နှလုံးသား တို့ကို ထိုရေသဖန်းပင်၌ပင်လျှင် ဆွဲထားအပ်ကုန်၏။” ဟု ဆို၏။

“မျောက်မင်း . . . အကယ်၍ သင်သည် ငါ့အား နှလုံးသားကို ပေးလတ္တံ့၊ ငါသည် သင့်ကို မသတ်ပါ” ဟု မိကျောင်းက ဆို၏။ “ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ငါ့ကို ထိုရေသဖန်းပင်ရှိရာ အရပ်သို့ သယ်ဆောင်လေလော၊ ငါသည် သင့် အား ရေသဖန်းပင်၌ ချိတ်ဆွဲထားအပ်သော နှလုံးသားကို ပေးပါအံ့” ဟု ဘုရားလောင်းမျောက်က ဆိုလေ၏။

ထိုမိကျောင်းသည် ထိုဘုရားလောင်းမျောက်ကို သယ်ဆောင်၍ ထိုရေသဖန်းပင် ရှိရာ အရပ်သို့ သွားလေ၏။

ဘုရားလောင်းမျောက်သည်လည်း မိကျောင်း၏ ကျောက်ကုန်းမှ ခုန်တက်၍ ရေသဖန်းပင်ထက်သို့ တက်သွားလေ၏။ (ဇာတက-ဋ္ဌ-၂-၁၄၅-၁၄၆။)

ဤဝတ္ထု၌ ဘုရားအလောင်းတော် မျောက်မင်း၏ နှလုံးသားကို စားလိုသည်ဟု ချင်ခြင်းတပ်နေသူမှာလည်း မယ်မင်းကြီးမ စိစ္စမာဏပင် ဖြစ်၏။ သံသရာတစ်လျှောက်၌ ဘုရားအလောင်းအပေါ်၌ မှောက်မှားလိုသော စိတ်ဓာတ်များကား စိစ္စမာဏ၏ သန္တာန်ဝယ် အကြိမ်ကြိမ် ကိန်းဝပ်ခဲ့ဖူး၏။ ဘုရားအပေါ်၌ အလောဘဓာတ်ကို မကိန်းဝပ်စေခဲ့ပေ။

တဿ မန္တော အလောဘော လောဘံ ပရိယာဒါတုံ န သက္ကောတိ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၃၀၈။)

= အားကောင်းနေသော လောဘဓာတ်ကို အားနွဲ့နေသော အလောဘဓာတ်က အနိုင်ယူဖို့ရန် မစွမ်းနိုင် ဖြစ်နေ၏။ ထိုလောဘကို မထိန်းချုပ်နိုင်သဖြင့် စိစ္စမာဏသည်ယနေ့ ငရဲ၌ မွေ့လျော် စံပျော်နေရရှာလေသည်။

ထုလ္လနန္ဒာ ဘိက္ခုနီမ၏ လောဘ

အရှင်ဥပနန္ဒကို အကြောင်းပြု၍ သိက္ခာပုဒ်များစွာကို ပညတ်တော်မူရသကဲ့သို့ အလားတူပင် ထုလ္လနန္ဒာ ဘိက္ခုနီမကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်တော်မူရသော သိက္ခာပုဒ်တို့မှာလည်း များစွာပင် ရှိပေသည်။ ထိုသိက္ခာပုဒ် များစွာထဲက သိက္ခာပုဒ် တစ်ခုမှာ ထုလ္လနန္ဒာ ဘိက္ခုနီမ၏ လောဘကြီးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပညတ်တော်မူရသည့် လသုဏသိက္ခာပုဒ်ပင် ဖြစ်၏။

တစ်ချိန် ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်မှန် ဇေတဝန်ရွှေကျောင်း၌ ကိန်းအောင်းမွေ့လျော် နေစံပျော် တော်မူခိုက်ဝယ် ဒါယကာတစ်ဦးက ဘိက္ခုနီသံဃာကို ကြက်သွန်ဖြူဖြင့် ဖိတ်ကြားထား၏။ အရှင်မတို့ အလိုရှိ သလောက် လှူဒါန်းပါရစေဟု ပန်ကြား လျှောက်ထားထား၏။ လယ်စောင့်ယောက်ျားကိုလည်း - “အကယ်၍ ဘိက္ခုနီမတို့ လာခဲ့သော် ဘိက္ခုနီမ တစ်ပါး တစ်ပါးအား ကြက်သွန်ဖြူ နှစ်ထုပ် သုံးထုပ် လှူဒါန်းလိုက်ပါ” - ဟု မှာကြားထား၏။

တစ်ချိန် သာဝတ္ထိ၌ ပွဲလမ်းသဘင်တစ်ခု ရှိနေ၏။ ထိုဒါယကာ၏ လယ်တောမှ သယ်ဆောင်ယူလာသမျှ ကြက်သွန်ဖြူ အားလုံးကုန်သွား၏။ ဘိက္ခုနီမတို့ကလည်း ထိုဒါယကာထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ ကြက်သွန်ဖြူကို အလိုရှိ ကြောင်း တောင်းခံလာကြ၏။ ထိုဒါယကာကလည်း ကြက်သွန်ဖြူများ မရှိတော့ကြောင်း ကုန်သွားကြောင်းကို လျှောက်ထားကာ လယ်တောသို့ သွားရောက် အလှူခံယူရန် ဆက်လက် လျှောက်ထားလိုက်၏။

ထုလ္လနန္ဒာ ဘိက္ခုနီမသည် လယ်တောသို့ သွားကာ အတိုင်းအရှည်ပမာဏကို မသိဘဲ အများကြီး ဆောင်ယူ စေ၏။ လယ်စောင့်ယောက်ျားကို အစထား၍ လူအပေါင်းတို့က ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချစကား အပြစ်တင်စကား ပြောကြား ကြ၏။ ဘုရားရှင်၏ ရွှေနားတော်အထိ ပေါက်ရောက်သွား၏။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်က ထုလ္လနန္ဒာ ဘိက္ခုနီမအား ကဲ့ရဲ့ပြစ်တင်စကားကို မိန့်ကြားတော်မူပြီးနောက် ထုလ္လနန္ဒာ၏ အတိတ်ဇာတ်ကြောင်းကို ပြန်ပြောင်း၍ ဟောကြား တော်မူ၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထုလ္လနန္ဒာ ဘိက္ခုနီမသည် ရှေးတုန်းက ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်ကား - မထင်ရှားသော ပုဏ္ဏား တစ်ဦး၏ မယား ဖြစ်ခဲ့ဖူး၏။ နန္ဒာ နန္ဒဝတီ သုန္ဒရီနန္ဒာဟု သမီးသုံးယောက် ရှိ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ထိုအခါ ထို ပုဏ္ဏားကြီးသည် ကွယ်လွန်ပြီးနောက် မထင်ရှားသော ဟင်္သာမျိုး၌ ဖြစ်လေ၏။ ထိုဟင်္သာဝယ် အားလုံးသော အတောင်တို့သည် ရွှေဖြင့်ပြီးသော အတောင်တို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုဟင်္သာသည် ထိုလူ့ဘဝက ဇနီးမယားနှင့်

သမီးတို့အား တစ်နေ့လျှင် ရွှေဖြင့်ပြီးသော ဟင်္သာတောင် တစ်ခုတစ်ခုကို ပေး၏။ ရဟန်းတို့ . . . ထိုအခါ၌ ထုလွှနန္ဒာသည် - “ဤဟင်္သာသည် ငါတို့အား ရွှေတောင် တစ်ခုတစ်ခုကိုသာ နေ့စဉ်ပေး၏”ဟု အားမရ၍ ထိုဟင်္သာကို ဖမ်းယူ၍ အတောင်အားလုံးကို နှုတ်ယူလိုက်၏။ ထိုဟင်္သာ၏ သန္တာန်ဝယ် နောက်ထပ် ပေါက်လာသော အတောင်တို့သည် အားလုံး အဖြူချည်းသက်သက် ပြီးစီးဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထိုဘဝတုန်းကလည်း ထုလွှနန္ဒာဘိက္ခုနီမသည် အလွန် လောဘကြီးသောကြောင့် ရွှေမှ ဆုတ်ယုတ် ပျက်စီးခဲ့ရဖူး၏။ ယခုအခါ၌ ကြက်သွန်ဖြူမှ ဆုတ်ယုတ် ပျက်စီးရပေလတ္တံ့။

ယံ လဒ္ဓံ တေန တဋ္ဌဗ္ဗံ၊ အတိလောဘော ဟိ ပါပကော။
ဟံသရာဇံ ဂဟေတွာန၊ သုဝဏ္ဏာ ပရိဟာယထ။ (လသုဏ္ဍသိက္ခာပုဒ်)

အကြင်ဝတ္ထုကို ရရှိ၏။ ထိုဝတ္ထုဖြင့် နှစ်သက် ကျေနပ်သင့်၏။ အလွန် လောဘကြီးသူကား ယုတ်မာသူသာတည်း။ ဟင်္သာမင်းကို ဖမ်းယူ၍ အတောင်တို့ကို အကုန်နှုတ်ယူမိသောကြောင့် ရွှေမှ ဆုတ်ယုတ် ပျက်စီးခဲ့ရ၏။
(ဝိ-၂-၃၃၉-၃၄၀။)

ရသတဏှာ၏ ခွမ်းအား

ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်မြို့ကို အမှီပြု၍ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံး စံနေတော်မူစဉ် စည်းစိမ်များစွာ ကြွယ်ဝချမ်းသာသော သူဌေးကြီး တစ်ဦး၏ တစ်ဦးတည်းသောသား ဖြစ်သော တိဿသတို့သားသည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်တော်သို့သွားကာ ဘုရားရှင်၏ တရားတော်ကို နာယူရလေသော် ရှင်ရဟန်းပြုလိုသော စိတ်များ တဖွားဖွား ပေါ်ပေါက်လာခဲ့၏။ မိဘတို့ထံဝယ် ခွင့်ပန်သော်လည်း ရှင်ရဟန်းပြုခွင့် မရသဖြင့် ရဋ္ဌပါလ အမျိုးကောင်းသားကဲ့သို့ပင် (၇)ရက်တိုင်တိုင် အစာငတ်ခံ၍ ဆန္ဒပြပါမှ မိဘတို့က ရှင်ရဟန်းပြုဖို့ရန် ခွင့်ပြုကြလေသည်။

ဘုရားရှင်ထံ၌ ရှင်ရဟန်းပြုတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်သည် ထိုတိဿကို ရှင်ရဟန်း ပြုပေးစေပြီးနောက် လဝက်ခန့်မျှ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူပြီးလျှင် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်သို့ ကြွချီတော်မူလေသည်။ ထိုအမျိုးကောင်းသား တိဿရဟန်းတော်သည် ဓုတင် (၁၃)ပါးတို့ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည်၍ သာဝတ္ထိမြို့တွင်း၌ အိမ်စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံကြွခြင်း သပဒါနဓုတင်ကို ဆောက်တည်ကာ ဆွမ်းအလို့ငှာ လှည့်လည်တော်မူလျက် အချိန်ကို ကုန်လွန်စေခဲ့၏။ ဣဇ္ဇပိဏ္ဍပါတိကတိဿမထေရ်ဟူသော အမည်ဖြင့် ကောင်းကင်ပြင်၌ လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၌ ထင်ရှား ကျော်ကြားတော်မူလေသည်။

ထိုအချိန်အခါ၌ ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌ နက္ခတ်ပွဲသဘင်တစ်ခု ဆင်ယင်ကျင်းပလတ်သော် ဣဇ္ဇပိဏ္ဍပါတိကတိဿမထေရ်၏ မိဘတို့သည် သားဖြစ်သူ လူဘဝက ဝတ်ဆင်ခဲ့သော လက်ဝတ်တန်ဆာဟူသမျှတို့ကို ရတနာလင်ပန်းတစ်ခု၌ ထည့်ကာ ရင်ခွင်၌ ပိုက်လျက် ‘အခြားသော နက္ခတ်ပွဲသဘင်တို့၌ နက္ခတ်ပွဲသဘင် ကစားလတ်ကုန်သော် ငါတို့၏ သားသည် ဤတန်ဆာအမျိုးမျိုးဖြင့် တန်ဆာဆင်ကာ နက္ခတ်ပွဲသဘင်ကို ကစားခဲ့၏။ ရဟန်းဂေါတမသည် ငါတို့၏ ထိုတစ်ဦးတည်းသောသားကို ခေါ်ဆောင်၍ သာဝတ္ထိမြို့သို့ ကြွတော်မူ၏။ ထိုသားသည် ယခုအခါ၌ အဘယ်နေရာ၌ နေထိုင်လေသနည်း၊ အဘယ်နေရာ၌ ရပ်တည်နေလေသနည်း’ - ဤသို့စသည် ပြောဆို၍ ငိုကြွေး မြည်တမ်းနေကြ၏။

ထိုအခါ ရုပ်ရည် အတော်အသင့် ပြည့်စုံသော ပြည့်တန်ဆာမတစ်ဦးသည် ထိုအိမ်သို့ သွားကာ သူဌေး-ကတော်ကြီးထံသို့ ချဉ်းကပ်လျက် ငိုကြွေးရခြင်း အကြောင်းရင်းကို ထောက်လှမ်းလိုက်သောအခါ အကျိုးအကြောင်း

အစုံအလင်ကို ကုန်စင်အောင် သိရှိသဖြင့် ထိုပြည့်တန်ဆာမက ထိုသူဌေးကတော်ကြီးအား - “ဤအိမ်၌ ရှိသော စည်းစိမ်ဥစ္စာ အားလုံးကို ရှင်တို့က ကျွန်တော်မအား ပေးကြပါကုန်မူ ကျွန်တော်မသည် အရှင်တို့၏ သားကို ခေါ်ဆောင်ပေးပါမည်” - ဟု ပြောဆိုလေ၏။

သူဌေးကတော်ကြီးကလည်း ကောင်းပြီဟု ဝန်ခံကာ ရိက္ခာအားလုံး လုံလောက်အောင် ပေးလိုက်၍ များစွာသော အခြွေအရံ ပရိသတ်နှင့်တကွ ထိုပြည့်တန်ဆာမကို - “သွားချေ၊ မိမိ၏ စွမ်းအားဖြင့် ငါ့သားကို အပါခေါ်ဆောင်ခဲ့ချေ” - ဟု အခေါ်လွှတ်လိုက်၏။

ထိုအမျိုးသမီးသည် ဖုံးအုပ်ထားသော ယာဉ်အတွင်းက ထိုင်ကာ သာဝတ္ထိသို့ အရောက်သွားကာ စူဠပိဏ္ဍာ-ပါတိကတိဿမထေရ် ဆွမ်းခံကြွရာလမ်း၌ အိမ်တစ်လုံးကိုယူ၍ (မိဘ) သူဌေးအိမ်မှ လိုက်ပါလာသူတို့ကို မထေရ်မမြင်အောင် ထား၍ မိမိ၏ အခြွေအရံတို့ဖြင့်သာ ခြံရံလျက် ဆွမ်းခံဝင်လာသော တိဿမထေရ်အား မွန်မြတ်သော ယာဂု မွန်မြတ်သောဆွမ်းဟူသော ရသတဏှာဖြင့် စတင်၍ နှောင်ဖွဲ့လေ၏။

(ထိုကဲ့သို့ မလွေးရသည်မှာ ကြာပြီ ဖြစ်သော တိဿကိုယ်တော်မြတ်သည်လည်း ထိုလမ်းသို့ ဆွမ်းခံ မကြွရမနေနိုင်သဖြင့် နေ့စဉ်ပင် ထိုလမ်းသို့ ကြွတော်မူ၏။) တဖြည်းဖြည်း ရပ်ကိုယ်တော် အဆင့်မှ ထိုင်ကိုယ်တော် အဆင့်သို့ ရောက်အောင် သွေးဆောင် ဖြားယောင်းကာ အိမ်တွင်းသို့ ပင့်ဆောင်၍ ဆွမ်းလှူပြန်၏။ တိဿကိုယ်တော်မြတ်ကလည်း ရသတဏှာဖြင့် နှောင်ဖွဲ့မိနေသဖြင့် အသာတကြည်ပင် ကြည်ဖြူစွာ ထိုင်ကိုယ်တော်အဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းလိုက်၏။ ထိုအမျိုးသမီးကလည်း တိဿကိုယ်တော်မြတ်၏ မိမိ၏ အလိုသို့ လိုက်လျောနိုင်လောက်သည့် သဘောကို သိရှိသောအခါ ဖျားနာသည့် လူနာယောင်ဆောင်၍ အိပ်ခန်းတွင်း၌ အိပ်နေလေ၏။

တိဿမထေရ်မြတ်သည်လည်း ဆွမ်းခံချိန်၌ အိမ်စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံကြွလာတော်မူလတ်သော် အိမ်တံခါးသို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူလာ၏။ ဆွမ်းဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးနေသူတို့သည် မထေရ်၏သပိတ်ကို လှမ်းယူ၍ မထေရ်ကို အိမ်တွင်း၌ နေထိုင်စေ၏။ မထေရ်မြတ်လည်း ဥပါသိကာမကို မမြင်သဖြင့် ထိုင်လျှင်ထိုင်မိခြင်း - “ဥပါသိကာမသည် အဘယ်မှာနည်း”ဟု မေးမြန်းတော်မူ၏။ အရှင်ဘုရား . . . ဥပါသိကာမသည် ဖျားနာနေပါသည်။ အရှင်ဘုရားကို ဖူးတွေ့လိုနေပါသည်ဘုရားဟု အိမ်ဖော်တို့က လျှောက်ထားကြ၏။

ထိုစူဠပိဏ္ဍာပါတိကတိဿမထေရ်သည် ရသတဏှာဖြင့် အနှောင်အဖွဲ့ခံနေရသည် ဖြစ်၍ မိမိ၏ ဆောက်တည်ထားသော ဓုတင်ကျင့်ဝတ် ပဋိပတ်ကို ဖျက်ဆီးလျက် ထိုဥပါသိကာမ၏ လဲလျောင်းရာ အိပ်ခန်းတွင်းသို့ တစ်ပါးချင်း ဝင်ရောက်တော်မူလေ၏။ ထိုဥပါသိကာမသည် မိမိ၏ လာခဲ့ရင်း အကြောင်းစစ်ကို ပြောင်းလှစ်လျှောက်ထားကာ ထိုမထေရ်ကို အမျိုးသမီးတို့၏ ပရိယာယ်မာယာဖြင့် ဖြားယောင်း သွေးဆောင်လေလတ်သော် ရသတဏှာ အစိုဓာတ်ဖြင့် ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့မှုကို ခံနေရသော ကိုယ်တော်ချော၏ သန္တာန်၌ လူထွက်လိုသော စိတ်အစဉ်တို့သည် မြစ်ရေအယဉ်ကဲ့သို့ တသွင်သွင် စီးဆင်းလာတော့၏။ အနုသယဓာတ်အဖြစ် ကိန်းဝပ်လျက် ရှိသော တဏှာ လောဘ ကာမောဃ ရေယဉ်ကြောကြီးသည် ထကြွလာလေတော့၏။ ထိုအခါ ထိုဥပါသိကာမက ရွှေကိုယ်တော်ကို လူဝတ်လဲခိုင်းပြီးနောက် မိမိ၏ အလိုဆန္ဒ၌ ရပ်တည်စေ၍ ယာဉ်ထက်၌ ထိုင်နေစေကာ များစွာသော အခြံအရံနှင့် တကွ ရာဇဂြိုဟ်မြို့သို့သာလျှင် ပြန်လည် ခေါ်ဆောင်သွားလေသည်။ သူဌေးသမီးပုံအသွင် ဖန်ဆင်းထားသော ပြည့်တန်ဆာမတစ်ယောက်၏ နောက်သို့ ကောက်ကောက်ပါအောင် လိုက်ပါသွားလေ၏။ ထိုသတင်းကား သာသနာရေးလောကတွင် အလွန် ထင်ရှားသွားပေသည်။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်ကလည်း “ရဟန်းတို့ ဤရဟန်းသည် ယခုအခါ၌သာလျှင် ရသတဏှာဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရသည် ဖြစ်၍ ထိုအမျိုးသမီး၏ အလိုသို့ လိုက်ပါခဲ့ရသည် မဟုတ်သေး၊ ရှေးယခင် အတိတ်ဘဝတုန်းကလည်း ထိုအမျိုးသမီး၏ အလိုသို့ လိုက်ပါခဲ့ဖူးသည်သာ

လျှင်တည်း” ဟု မိန့်မြှောက်တော်မူပြီးလျှင် ရှေးဖြစ်ဟောင်း အောက်မေ့ဖွယ် အတိတ်ဇာတ်ကြောင်းကို ပြန်ပြောင်း၍ ဆောင်တော်မူလေသည်။

ပျားလူးမြက်

လွန်လေပြီးသော အတိတ်ဘဝတစ်ခုဝယ် ဗာရာဏသီပြည့်ရှင် ဗြဟ္မဒတ်မင်းအား သဗ္ဗယ (= သိဉ္ဇည်း) မည်တွင်သော ဥယျာဉ်စောင့်တစ်ဦး ရှိခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ၌ လေကဲ့သို့ လျင်မြန်သောအဟုန်ဖြင့် ပြေးသွားနိုင်သောကြောင့် ဝါတမိဂ အမည်တွင်သည့် သမင်တစ်ကောင်သည် ထိုမင်းဥယျာဉ်သို့ လာလတ်သော် သဗ္ဗယကို မြင်၍ ထွက်ပြေးလေ၏။ သဗ္ဗယ ဥယျာဉ်မှူးကလည်း ထိုလေသမင် = ဝါတမိဂကို ခြိမ်းခြောက်၍ မောင်းမထုတ်လိုက်ပေ။ ထိုသမင်သည် အဖန်ဖန် လာ၍ ဥယျာဉ်တော်၌သာလျှင် ကျက်စားနေ၏။ ဥယျာဉ်မှူးကလည်း အထူးထူး အပြားပြားသော အပွင့်အသီးတို့ကို ဆွတ်ခူးလျက် နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း ဘုရင်မင်းမြတ်အား ဆက်သရ၏။ ထိုအခါ ထိုဥယျာဉ်မှူးကို တစ်နေ့တွင် ဗာရာဏသီဘုရင်က - “အချင်း ဥယျာဉ်မှူး . . . ဥယျာဉ်တော်၌ တစ်စုံတစ်ခုသော အံ့ဩဖွယ်ကို တွေ့မြင်ပါသလား” ဟု မေးကြည့်၏။ အရှင်မင်းမြတ် အခြားတစ်စုံတစ်ရာကိုတော့ မမြင်ရပါ။ သို့သော် ဝါတမိဂ အမည်ရသော လေသမင်တစ်ကောင်သည် လာရောက်၍ ဥယျာဉ်တော်အတွင်း၌ ကျက်စားနေပါ၏။ ထိုသမင်ကိုကား တွေ့မြင်နေရပါ၏ဟု သံတော်ဦးတင်လေ၏။ ထိုလေသမင်ကို ဖမ်းယူခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ပါမည် လောဟု ဘုရင်မင်းမြတ်ကြီးက မေးမြန်းတော်မူသောအခါ - အရှင်မင်းကြီး . . . ပျားရည် အနည်းငယ်ကို ရခဲပါမူ နန်းတော်တွင်းသို့ တိုင်အောင်သော်လည်း ထိုသမင်ကို ဆောင်ကြဉ်းခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်လေရာပါ၏ - ဟု သံတော်ဦးတင်လေ၏။ ဗာရာဏသီဘုရင်ကလည်း ဥယျာဉ်မှူး အလိုရှိသလောက် ပျားရည်များကို ပေးသနားတော်မူလိုက်၏။ ထိုသဗ္ဗယသည် ထိုပျားရည်ကို သယ်ဆောင်၍ ဥယျာဉ်တော်သို့သွားကာ ဝါတမိဂ လေသမင်၏ ကျက်စားရာ နေရာ၌ တည်ရှိကြသော မြက်တို့ကို ပျားရည်ဖြင့် လိမ်းကျံပြီးနောက် တစ်နေရာတွင် ပုန်းအောင်းလျက် စောင့်ဆိုင်း ကြည့်ရှုနေလေ၏။ ဝါတမိဂသမင်သည် လာလတ်၍ ပျားလူးမြက်တို့ကို စားလေသော် ရသတဏှာဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရသည် ဖြစ်၍ အခြားအရပ်တစ်ပါးသို့ မသွားမူ၍ ဥယျာဉ်တော်သို့သာလျှင် သွားလေ၏။ ဥယျာဉ်မှူးကလည်း ထိုသမင်၏ ပျားလူးမြက်တို့အပေါ်၌ လောလုပ္ပတဏှာဖြင့် မခွဲရက် မခွာနိုင်အောင် စွဲမက်လာသည်ကို သိရှိရသောအခါ တဖြည်းဖြည်း မိမိကို သမင်မြင်အောင် ကိုယ်ယောင်ပြပေးလိုက်၏။ ထိုဝါတမိဂ သမင်သည် ထိုဥယျာဉ်မှူးကို မြင်သောအခါ နှစ်ရက် သုံးရက်ခန့်လောက်တော့ ထွက်ပြေးသေး၏။ သို့သော် ခဏခဏ တွေ့ရဖန် များလာသောအခါ၌ ထွက်မပြေးတော့ဘဲ ဥယျာဉ်မှူးနှင့် တစ်စတစ်စ ချစ်ကျွမ်းဝင်ခြင်းသို့ ရောက်ရှိသွား၏။ တဖြည်းဖြည်း ဥယျာဉ်မှူး၏ လက်ပေါ်၌ တင်ထားသော ပျားလူးမြက်တို့ကိုပင် စားဖို့ရန် ကြိုးစားအားထုတ်လေတော့၏။

ထိုဥယျာဉ်မှူးသည် ထိုဝါတမိဂသမင်၏ ချစ်ကျွမ်းဝင်လာမှုသဘောကို ကောင်းကောင်းကြီး မြင်သိလာသော အခါ ဥယျာဉ်တော်မှသည် မင်းနန်းတော်သို့တိုင်အောင် လမ်းဘေးနှစ်ဘက်တို့၌ နှီး ဖျာတို့ဖြင့် ဝန်းရံကာလျက် ထိုထိုနေရာ၌ သစ်ကိုင်း အခက်အလက်တို့ကို ချထားလျက် ပျားရည်ဘူးကို ပခုံးထက်၌ လွယ်ကာ မြက်စည်းတစ်စည်းကို ပွေ့ပိုက်လျက် ပျားလူးမြက်တို့ကို သမင်၏ ရှေ့မှ ရှေ့မှ ကြံဖြန့်ကာ မင်းနန်းတော်တွင်းသို့တိုင်အောင်ပင် ခေါ်ဆောင်သွားလေ၏။ နန်းတွင်းသို့ ဝါတမိဂသမင် ဝင်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် တံခါးကို ပိတ်လိုက်ကြကုန်၏။ ဝါတမိဂသမင်သည် လူတို့ကို မြင်တွေ့ရသောအခါ မင်းရင်ပြင်တော် အတွင်း၌ ဟိုဟိုဒီဒီ လှည့်ပတ်၍ ပြေးနေလေ၏။ ဗာရာဏသီဘုရင်သည် ပြာသာဒ်ထက်မှ သက်ဆင်းခဲ့၍ တုန်တုန်ရီရီ ကြောက်လန့်နေသော ထိုဝါတမိဂ သမင်ကို မြင်တွေ့လေသော် -

“ဝါတမိဂသမင်မည်သည် လူကို တစ်ကြိမ်မြင်ဖူးက ထိုလူကို မြင်ရုံမြင်မိရာ အရပ်သို့ (၇)ရက်တိုင်တိုင် ဘယ်တော့မှ မလာပေ၊ ကြောက်လန့်၍ ပြေးဖူးသော နေရာသို့ကား အသက်ထက်ဆုံး ဘယ်တော့မှ မလာပေ။ ဤသို့သဘောရှိသည် စင်စစ်ဖြစ်သော တောအုပ်ကြီးအတွင်း၌သာ မှီတင်းနေထိုင်လေ့ရှိသော ထိုဝါတမိဂသမင် သည် ရသတဏှာဖြင့် အနှောင်အဖွဲ့ခံရသည် ဖြစ်၍ ယခုအခါ၌ ဤသို့သဘောရှိသော မင်းရင်ပြင်တော်အရပ်သို့ တိုင်အောင် ရောက်ရှိလာခဲ့၏။ အချင်းတို့ . . . လောက၌ ရသတဏှာထက် သာလွန် ယုတ်မာသောအရာမည်သည် စင်စစ် မရှိသည်သာတည်း” - ဟု ဤသို့ ပြောဆိုပြီးနောက် အောက်ပါ ဂါထာ တရားဒေသနာ တစ်ပုဒ်ကို ဟောကြားတော်မူလေသည် -

န ကိရတ္တိ ရသေဟိ ပါပိယော၊ အာဝါသေဟိ ဝ သန္တဝေဟိ ဝါ။
ဝါတမိဂံ ဂဟနနိဿိတံ၊ ဝသမာနေသိ ရသေဟိ သဉ္စယော။

အမြဲနေထိုင်ရာ အရပ်တို့၌ ဇနီးမယား သမီးသား စသူတို့နှင့် အမြဲယှဉ်တွဲလျက် နေထိုင်ရမှုကို လိုလားတပ်-မက်မှု သမ္မောဂရသသည်လည်း ယုတ်မာ၏။ ထိုသမ္မောဂရသထက်လည်း အဆအရာအထောင် အသိန်းမက ဇီဝိတိန္ဒြေဟု ခေါ်ဆိုသော အသက်ကိုသာ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လိုသော ဦးတည်ချက် မရှိဘဲ ရသတဏှာဖြင့် အစာအာဟာရကို မှီဝဲခြင်းသည်ကား သာလွန်၍ ယုတ်မာ၏။ ဝါတမိဂသမင်သည် တောအုပ်ကြီးအတွင်း၌ မှီတင်းနေထိုင်သော သားကောင်ပင် ဖြစ်လင့်ကစား ရသတဏှာဖြင့် အနှောင်အဖွဲ့ခံရသောကြောင့် သဉ္စယ ဥယျာဉ်မျိုး၏ လက်တွင်းသို့ ကျဆင်း သက်ရောက်ရပေသည်။ လိုလားတပ်မက်ခြင်း ဆန္ဒရာဂဖြင့် ရသာရုံအမျိုးမျိုး တို့ကို မှီဝဲသုံးဆောင်ခြင်းထက် သာလွန်၍ ယုတ်မာသောအရာမည်သည် မရှိတော့ပေ။ - ဟု တရားစကားကို ဟောကြားကာ ထိုဝါတမိဂသမင်ကို တောတွင်းသို့ပင် ပြန်ပို့စေလေ၏။

ဤဇာတ်ဝတ္ထု၌ ဝဏ္ဏဒါသီ အမည်ရသော ပြည့်တန်ဆာမမှာ ထိုအချိန်က သဉ္စယဥယျာဉ်မျိုးပင် ဖြစ်ခဲ့၏။ ဝါတမိဂသမင်သည် စူဠဝိဏ္ဏပါတိကတိဿမထေရ်ပင် ဖြစ်ခဲ့၏။ (ဇာတက-ဋ္ဌ-၁-၁၇၂-၁၇၅။)

အသင်သူတော်ကောင်းသည်လည်း ပျားလူးမြက်ကို စားဖူးကောင်း စားဖူးပေလိမ့်မည်၊ ထိုပျားလူးမြက် ကြောင့် မခွဲရက် မခွာနိုင် ဖြစ်နေပုံကို သံဝေဂ ယူသင့်၏။

ဤရသတဏှာကြောင့်ပင် အရက်အမျိုးမျိုးကို သောက်ကြ၏။ ဤရသတဏှာကြောင့်ပင် သတ္တဝါတို့၏ အသက်ကို သတ်ဖြတ်ခါ စားသောက်ကြ၏။ ဤရသတဏှာကိုပင် အကြောင်းခံ၍ ဒုစရိုက်အမျိုးမျိုးတို့ကို လွန်-ကျူးမိတတ်ကြ၏။ ထိုအကုသိုလ်ကံတို့ကြောင့် ငရဲသို့ ရောက်ကြရပြန်၏။ ထိုကြောင့် ရသတဏှာ၏ ဆိုးဝါးပုံကို အထက်ပါ ဇာတ်တော်၌ ဗာရာဏသီဘုရင် ဖြစ်သည့် ဘုရားအလောင်းတော်က မိန့်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပေ၏။

ဒု-သ-န-သော ဟု အသိများသော သူဌေးသား လေးဦးတို့သည် ကာမဂုဏ် ရေယဉ်ကြောဝယ် တဏှာစုန် နှစ်မျော၍ အပျော်ကြီး ပျော်ခဲ့ကြသဖြင့် ယနေ့ လောဟကုမ္ဘီငရဲ၌ ခံနေရတုန်းပင် ရှိသေး၏။

အထက်တွင် တင်ပြထားသော စူဠဝိဏ္ဏပါတိကတိဿမထေရ်ကား **ဒါရက္ခန္ဓောပမသုတ္တန်**အရမူ နိဗ္ဗာန် တည်းဟူသော သမုဒ္ဒရာသို့ ညွှတ်ကိုင်ရှိုင်းနေသည့် စီးဆင်းနေသည့် မဂ္ဂင် (၈)ပါး အကျင့်မြတ်တရားတည်းဟူ သော ဂင်္ဂါမြစ်ရေယဉ်ကြော၌ မျောပါလာသော သစ်တုံးတစ်တုံးပင် ဖြစ်၏။ ရသာရုံတည်းဟူသော ထိုမှာဘက်ကမ်း သို့ ကပ်မိသည့်အတွက် လူဆယ်သွားသဖြင့် နိဗ္ဗာန်ဆိုသည့် မဟာသမုဒ္ဒရာသို့ မရောက်ရှိသွားခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ပျားလူးမြက်၏ အစွမ်းထက်မြက်ပုံကို သတိပြုသင့်လှပေသည်။

ကုသိုလ်အကူအညီ ရလျှင် အပါယ်မချနိုင်ပုံ

တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် ချစ်ခင်မြတ်နိုးမှု တဏှာပေမတရား ထင်ရှားဖြစ်နေကြသော်လည်း ကုသိုလ် ကောင်းမှု အကူအညီကို ရလျှင် ထိုတဏှာပေမက အပါယ်သို့ ပစ်ချနိုင်လောက်အောင် စွမ်းအင် အားမကောင်း တော့ချေ။ ဥပမာ - ကျောက်ခဲသည် သူချည်းသက်သက်ဆိုလျှင် ရေထဲ၌ ပစ်ချလိုက်က နစ်မြုပ်သွားနိုင်သော် လည်း လှေ၏ အကူအညီကိုရလျှင် ရေထဲ၌ မနစ်မြုပ်တော့ဘဲ လှေ၏ အလိုကျ လှေပေါ်မှာ ပါရသကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် ဇာတ်နိပါတ်တို့၌ တဏှာပေမ မကင်းသူချင်း ရင်းနှီးစွာ အကျိုးပေးလျက် ပါရမီဖြည့်ဖက်များ ဖြစ်ကြ သည်ကို များစွာပင် တွေ့နိုင်ပေသည်။ ရှေးဦးစွာ သုမေဓာရှင်ရသေ့နှင့် သုမိတ္တာအမျိုးသမီးတို့၏ ထုံးကိုပင် ကြည့်ပါ။

သုမေဓာ ရှင်ရသေ့

လွန်ခဲ့သော လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းထက်က သုမေဓာပညာရှိသူတော်ကောင်းသည် မြတ်သော ပြာသာဒ်ထက်သို့ တက်၍ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေလျက် ဤသို့ စဉ်းစားခဲ့၏။ -

ပညာရှိသူတော်ကောင်း . . . တစ်ဖန် ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေရခြင်း မည်သည်ကား ဆင်းရဲလှ၏။ အလားတူပင် ဖြစ်လေရာ ဖြစ်လေရာ ဘုံဘဝ၌ ခန္ဓာကိုယ်၏ သေကျေ ပျက်စီးရခြင်းသည်လည်း ဆင်းရဲလှ၏။ ငါသည်လည်း ပဋိသန္ဓေ တည်နေခြင်း ဇာတိသဘောတရား ထင်ရှားရှိနေသူသာ ဖြစ်၏။ အိုခြင်း ဇရာတရား ထင်ရှားရှိနေသူသာ ဖြစ်၏။ ဖျားနာရခြင်း ဗျာဓိတရား ထင်ရှားရှိနေသူသာ ဖြစ်၏။ သေခြင်း မရဏတရား ထင် ရှားရှိနေသူသာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ပဋိသန္ဓေ အို နာ သေ ဘေးဆိုးကြီးတို့ ထင်ရှားရှိနေသေးသော ငါသည် ပဋိသန္ဓေ မနေရာ မအိုရာ မနာရာ ဆင်းရဲမရှိရာ ချမ်းသာရာ အေးမြရာ မသေရာ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို ရှာမှီးခြင်းငှာ သင့်လှပေ၏။ မချွတ်ဧကန် အမှန်အားဖြင့် ဘဝမှ လွတ်မြောက်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း တစ်ခုသော လမ်းကောင်းသည် ရှိသင့်လေရာ၏။

ဥပမာမည်သည်ကား - မစင်တွင်း၌ နစ်မြုပ်နေသော ယောက်ျားသည် ခပ်လှမ်းလှမ်း၌ အရောင် ငါးမျိုး ရှိသော ပဒုမ္မာကြာပန်းတို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းလျက် ရှိသော တစ်ဘက်ဆည်ကန်အိုင်ကြီး တစ်ခုကို မြင်တွေ့နေရပါလျှင် “အဘယ်လမ်းခရီးဖြင့် ဤအိုင်ကြီးသို့ သွားရပါမည်နည်း” - ဟု ထိုအိုင်ကြီးသို့ သွားရာလမ်းကို ရှာဖွေသင့်၏။ ထိုယောက်ျား၏ ထိုအိုင်ကြီးသို့ သွားရာလမ်းကို မရှာဖွေခြင်းသည် ထိုအိုင်ကြီး၏ အပြစ်ကား မဟုတ်။ ထိုယောက်ျား ၏ အပြစ်သာ ဖြစ်လေရာ၏။ ဤဥပမာအတူပင်လျှင် ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့ကို ဖြူစင်သန့်ရှင်းအောင် ဆေးကြောသုတ်သင်ရာ ဖြစ်သော မသေရာ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးတည်းဟူသော တစ်ဘက်ဆည် ကန်အိုင်ကြီးသည် ထင်ရှားရှိနေသည် ဖြစ်ပါလျက် ထိုမသေရာ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးသို့ သွားကြောင်း ဖြစ်သည့် လမ်းကောင်းကြီးကို မရှာဖွေခြင်းသည် မသေရာ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးတည်းဟူသော တစ်ဘက်ဆည်ကန်အိုင်ကြီး၏ အပြစ်ကား မဟုတ်ပေ။

ဥပမာတစ်မျိုးသော်ကား - ခိုးသားဓားပြတို့ဖြင့် ဝန်းရံခံနေရသော ယောက်ျားသည် ထွက်ပြေးဖို့ရန် လမ်းပေါက်သည် ထင်ရှားရှိနေသည် ဖြစ်ပါလျက် အကယ်၍ မပြေးခဲ့ငြားအံ့၊ ထိုသို့ မပြေးခြင်းသည် လမ်းခရီး၏ အပြစ်ကား မဟုတ်ပေ။ ယောက်ျား၏ အပြစ်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ ဤဥပမာအတူပင်လျှင် ကိလေသာတို့က ဝန်းရံလျက် အဖမ်းခံနေရသော ယောက်ျားသည် ကိလေသာတို့မှ လွတ်မြောက်ရာ အေးမြလှပသော နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရာလမ်းကြောင်းကြီးသည် ထင်ရှားရှိနေသည် ဖြစ်ပါလျက် နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရာလမ်းကို မရှာဖွေခြင်းမည်သည် နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရာလမ်း၏ အပြစ်ကား မဟုတ်။ နိဗ္ဗာန်သို့သွားရာ လမ်းကို မရှာဖွေသူ၏ အပြစ်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ဥပမာတစ်မျိုးသော်ကား - ဖျားနာခြင်း ဗျာဓိတရားဖြင့် အနှိပ်စက်ခံနေရသော ယောက်ျားသည် ဖျားနာခြင်း ဗျာဓိတရားကို ကုစားတတ်သော အနာရောဂါ ပျောက်ကြောင်း ဆေးဆရာကောင်းသည် ထင်ရှားရှိနေပါလျက် ထိုဆေးဆရာကို ရှာမှီး၍ ဖျားနာခြင်း ဗျာဓိရောဂါကို အကယ်၍ မကုစားသည် ဖြစ်အံ့။ ထိုသို့ မကုစားခြင်းသည် ဆေးဆရာ၏ အပြစ်ကား မဟုတ်။ ထိုယောက်ျား၏ အပြစ်သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ ဤဥပမာအတူပင်လျှင် ကိလေသာတည်းဟူသော အနာရောဂါဖြင့် အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက်ခံနေရသော အကြင်ယောက်ျားသည် ကိလေသာတို့၏ ငြိမ်းအေးကြောင်း အကျင့်လမ်းကောင်း၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော ဆရာသမားသည် ထင်ရှားရှိနေပါလျက် အကယ်၍ ဆရာသမားကို မရှာဖွေသည် ဖြစ်အံ့။ ထိုယောက်ျား၏သာလျှင် အပြစ်ဖြစ်လေရာ၏။ ကိလေသာကို ဖျက်ဆီးပေးတတ်သော လမ်းကောင်းကို ညွှန်ကြားပြသ ဆိုဆုံးမတတ်သော ဆရာသမား၏ အပြစ်ကား မဟုတ် သည်သာတည်း။

ဥပမာတစ်မျိုးသော်ကား - လှလှပပ တန်ဆာဆင်ထားသော ယောက်ျားသည် လည်ပင်း၌ ဆွဲထားသော သူသေကောင်ပုပ်ကို စွန့်ပစ်နိုင်ခဲ့သော် ချမ်းသာခြင်း သုခရှိသူ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလေရာ၏။ ဤဥပမာအတူပင် ငါသည်လည်းပဲ ဤ ငါ၏ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော အပုပ်ကောင်ကြီးကို စွန့်ပစ်၍ ငဲ့ကွက်တွယ်တာမှု မရှိဘဲ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ရွှေမြို့တော်ကြီးသို့ ဝင်ရောက်ထိုက်လှပေ၏။

ဥပမာတစ်မျိုးသော်ကား - အမျိုးသား အမျိုးသမီးတို့သည် မစင်စွန့်ရာ အရပ်၌ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်ကို စွန့်ပြီးနောက် ထိုကျင်ကြီးကျင်ငယ်ကို ခါးပုံစထဲ၌ ထည့်ယူ၍လည်းကောင်း၊ ပုဆိုးစွန်းဖြင့် ထုတ်ယူ၍လည်းကောင်း မသွားကြကုန်။ ရွံရှာစက်ဆုပ်ကြကုန်လျက် ငဲ့ကွက်တွယ်တာမှု မရှိကြကုန်ဘဲသာလျှင် စွန့်ပစ်၍ သွားကြကုန်၏။ ဤဥပမာအတူပင်လျှင် ငါသည်လည်းပဲ ဤခန္ဓာကိုယ် အပုပ်ကောင်ကြီးကို ငဲ့ကွက်တွယ်တာမှု မရှိဘဲ စွန့်ပစ်ထားခဲ့၍ မသေရာ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်မြို့ကြီး အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်သင့်လှပေ၏။

ဥပမာတစ်မျိုးသော်ကား - လှေသူကြီး မည်သူတို့သည် ယိုယွင်း ဆွေးမြည့်လျက်ရှိသော လှေအိုကြီးကို ငဲ့ကွက်တွယ်တာမှု မရှိဘဲ စွန့်ပစ်၍ သွားကြကုန်သကဲ့သို့ ဤဥပမာအတူ ငါသည်လည်းပဲ ကိုးပေါက်ဒွါရ အမာဝတို့မှ တစ်စီယိုကျလျက်ရှိသော လှေအိုကြီးနှင့် တူသော ဤကိုယ်ကောင်ကြီးကို စွန့်ပစ်၍ ငဲ့ကွက်တွယ်တာမှုမရှိဘဲ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော မြို့ကြီး၏ အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်၍ သွားပေအံ့။

ဥပမာတစ်မျိုးသော်ကား - ရတနာအမျိုးမျိုးတို့ကို ယူဆောင်၍ ခိုးသားဓားပြတို့နှင့် အတူတကွ လမ်းခရီး တစ်ခုကို သွားမိသော ယောက်ျားသည် မိမိ၏ ရတနာအမျိုးမျိုးတို့၏ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမည့် ဘေးမှ ကြောက်သော ကြောင့် ထိုခိုးသားဓားပြတို့ကို စွန့်ပစ်၍ ဘေးကင်းသောလမ်းကို ယူ၍ သွားသကဲ့သို့ ဤဥပမာအတူ ကရုဏာယ အမည်ရသော ဤရူပကာယကြီးသည်လည်း ရတနာအမျိုးမျိုးကို လုယက် ဖျက်ဆီးတတ်သော ခိုးသားဓားပြနှင့် တူလှ၏။ ငါသည် အကယ်၍ ခိုးသားဓားပြနှင့် တူသော ဤခန္ဓာအိမ်ကြီး၌ တွယ်တာမက်မောမှု တဏှာတရားကို ထင်ရှားပြုနေသည် ဖြစ်အံ့။ နိဗ္ဗာန်သို့သွားရာ လမ်းကြောင်း ဖြစ်သည့် အရိယမဂ်ကုသိုလ် တရားရတနာကြီးသည် ငါ၏သန္တာန်၌ ပျောက်ပျက်၍ သွားပေလတ္တံ့။ ထိုကြောင့် ငါသည် ခိုးသားဓားပြနှင့် တူသော ဤရူပကာယ ခန္ဓာ ကိုယ်ကြီးကို စွန့်ပစ်ထားခဲ့၍ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော မြို့ကြီးအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခြင်းငှာ သင့်တော်တော့သည် သာတည်း။

ဤသို့လျှင် သုမေဓာရှင်ရသေ့သည် ဥပမာ အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် နေက္ခမ္မဓာတ်နှင့် ဆက်စပ်နေသော အနက် သဘောကို စဉ်းစားဆင်ခြင်တော်မူ၍ မိမိနေအိမ် အတွင်း၌ အတိုင်းအတာ ပမာဏ မရှိသော စည်းစိမ်ဥစ္စာစုကို စွန့်လွှတ်ခဲ့၍ ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပြု၍ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမတို့ကို ပယ်ရှား၍ အမရဝတီ မည်သော

နေပြည်တော်မှ ထွက်ခွာခဲ့၍ တစ်ဦးထီးတည်းပင် ဟိမဝန္တာအရပ်၌ ဓမ္မိက မည်သော တောင်ကို အမှီပြု၍ သင်္ခမ်းကျောင်း ဆောက်လုပ်ကာ ထိုနေရာ၌ သစ်ရွက်မိုး ကျောင်းကိုလည်းကောင်း၊ စင်္ကြံကိုလည်းကောင်း ဖန်ဆင်း၍ ဈာန်အဘိညာဏ်တို့ကို ကြိုးစားအားထုတ်တော်မူရာ သမာပတ် (၈)ပါး လောကီအဘိညာဏ် (၅)ပါးတို့ကို ရရှိတော်မူလေသည်။ (ဇာတက-ဋ္ဌ-၁-၃-၇။)

တစ်ချိန် သုမေဓာရှင်ရသေ့သည် ဒီပင်္ကရာဘုရားရှင်နှင့် သံဃာတော် (၄)သိန်းတို့ ကြွတော်မူမည့် လမ်းပေါ်ဝယ် ရွှံ့ညွှန်အထက်၌ မိမိကိုယ်ကို တံတားအသွင်ထားလျက် အလျားမှောက်လျက်သာလျှင် မျက်လုံးတို့ကို ဖွင့်လျက် ဒီပင်္ကရာဘုရားရှင်၏ ဗုဒ္ဓအသရေတော်ကို ကောင်းစွာ ဖူးမြော်ရသောအခါ ဤသို့ စဉ်းစားတော်မူ၏ -

“အကယ်၍ ငါသည် အလိုရှိငြားအံ့၊ အလုံးစုံသော ကိလေသာတို့ကို လောင်ကျွမ်းအောင် ရှို့မြိုက်၍ ဒီပင်္ကရာဘုရားရှင်၏ အငယ်ဆုံးသော တပည့်သာဝက သံဃာငယ် တစ်ပါး ဖြစ်ရ၍ ရမ္မမြို့တွင်းသို့ ကြွဝင်ရပေအံ့၊ မထင်ရှားသော အသွင်ဖြင့် ငါ့အား ကိလေသာတို့ကို လောင်ကျွမ်း ရှို့မြိုက်စေ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရောက်ခြင်း ကိစ္စသည် မရှိ ဖြစ်ခဲ့၏။ ကိုယ်တော်အား (၁၀)ပါး၊ ဉာဏ်တော်အား (၁၀)ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ဒီပင်္ကရာဘုရားရှင်ကဲ့သို့ အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သည့် သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ်တော်မြတ်သို့ ရောက်ရှိ၍ တရားဓမ္မစက်တည်းဟူသော လှေထက်သို့ တက်ရောက်၍ လူများအပေါင်းကို သံသာရသမုဒ္ဒရာထဲမှ ထုတ်ဆောင် ကယ်တင်၍ နောက်မှ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူရသော် ကောင်းလေစွ၊ ဤသို့ သဗ္ဗညုတဉာဏ် သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ်တော်မြတ်ကို ရရှိအောင် ပြုခြင်းသည်သာလျှင် ငါ့အား သင့်တင့်လျောက်ပတ် ကောင်းမြတ်လှပေ၏။” (ဇာတက-ဋ္ဌ-၁-၁၇။)

ဤအထက်ပါ သုမေဓာရှင်ရသေ့၏ စဉ်းစားခန်း၌ မွန်မြတ်သော အလွန်အလွန် အဆင့်အတန်း မြင့်မားလှသော ကုသိုလ်ဆန္ဒတော်များကား ကိန်းဝပ်လျက်ပင် ရှိနေ၏။ ထိုကုသိုလ်ဆန္ဒတော်များ၏ လှုံ့ဆော်မှုကြောင့် သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ်တော်မြတ်ကြီးကို ဆုထူးပန်ထွာတော်မူလေ၏။ ဒီပင်္ကရာဘုရားရှင်ကလည်း နောင်လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းထက်၌ ဂေါတမ အမည်ရှိသော ဘုရားရှင် ဖြစ်တော်မူမည့် အကြောင်းကို နိယတဗျာဒိတ်စကားများကို မိန့်ကြားတော်မူလျက် ရှိ၏။

ဤကုသိုလ်ဆန္ဒတော်တို့၏ နောက်ဆွယ်တွင်လည်းကောင်း၊ လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း မတိုင်မီမှစ၍ နိယတဗျာဒိတ် ရပြီးနောက် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းတို့ ကာလပတ်လုံး ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူးတော်မူအပ်သော ပါရမီတော်မြတ်အပေါင်းတို့၏ နောက်ဆွယ်၌လည်းကောင်း သဗ္ဗညုတဉာဏ် သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ်တော်မြတ်ကြီးကို ရရှိနိုင်သည့် ဘဝကို တွယ်တာတပ်မက်မှု တဏှာလောဘတရားကား အဝိဇ္ဇာနှင့် တွဲလျက် ကပ်ပါနေပေ၏။ ထိုတဏှာလောဘမှာ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မြတ်ကြီးကို ရကြောင်း ပါရမီ အဆောက်အဦအပေါင်းတို့ကို ဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးနိုင်သည့် ဘဝကို ရစေ ရောက်စေနိုင်သည့် စွမ်းအားမျှသာ ရှိ၏။ အပါယ်သို့ ပစ်ချနိုင်လောက်အောင် အားကောင်းသော တဏှာလောဘကား မဟုတ်ပေ။

သုမိတ္တာအမျိုးကောင်းသမီး၏ လောဘ

သုမိတ္တာအမျိုးကောင်းသမီးကလည်း ဒီပင်္ကရာဘုရားရှင်၏ ခြေတော်ရင်းတွင်ပင် ဝပ်စင်း၍ သုမေဓာရှင်ရသေ့၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ် = သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ် ရရှိရေးအတွက် ကူညီ၍ ပါရမီဖြည့်ရလိုကြောင်း ဆုတောင်းပန်ထွာခဲ့၏။ သုမေဓာရှင်ရသေ့၏ မြောက်သားတော် ဖြစ်လိုသော မြောက်သားတော်ဘဝကို တွယ်တာတပ်မက်သော တဏှာလောဘတရားသည် သုမိတ္တာအမျိုးကောင်းသမီး = ယသောဓရာ ထေရီမ၏ အလောင်းလျာသန္တာန်၌ ထင်ရှားရှိခဲ့သည် မှန်သော်လည်း ထိုကဲ့သို့သော တဏှာလောဘကား အပါယ်သို့ ပစ်ချနိုင်လောက်အောင် အား-

မကောင်းပေ။ သုမေဓာရှင်ရသေ့၏ ပါရမီဆယ်ပါး အပြားသုံးဆယ် စွန့်ခြင်းကြီးငါးရပ် စရိယသုံးသွယ် စသည့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ်တော်မြတ်ကို ရရာရကြောင်း ပါရမီအဆောက်အဦ တရားအပေါင်း တို့ကို ကူညီ၍ ဖြည့်ဆည်းပူးပေးလိုသော ကုသိုလ်ဆန္ဒတော်များ၏ အထောက်အကူ အကြောင်းတရားမျှသာ ဖြစ်ပေသည်။

ယသောဓရာထေရီအပါဒါန် အရမူ - ယင်းမြောက်သားတော်ဘဝကို ဆုတောင်းပန်ထွာတော်မူခဲ့သည်မှာ ဒီပင်္ကရာဘုရားရှင်၏ ရွှေတော်မှောက်သို့ ရောက်ရှိသောအခါမှ စတင်၍ ဆုတောင်းခဲ့သည်ကား မဟုတ်၊ ဒီပင်္ကရာ ဘုရားရှင် မပွင့်မီ ပွင့်သွားတော်မူပြီးကြသော ဘုရားရှင် သိန်းပေါင်းများစွာတို့ထံ၌လည်း ဆုတောင်းပန်ထွာခဲ့ ကြောင်း လာရှိပေသည်။ ထိုသို့ ပါရမီ ဖြည့်ကျင့်စဉ် ဘဝများစွာတွင် - အလောင်းတော်၏ သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရရှိရေးအတွက် -

- ၁။ အသက်ကို စွန့်လွှတ် လှူဒါန်းခဲ့ရသော ဘဝတွေလည်း များစွာ ရှိခဲ့၏။
- ၂။ မျက်လုံးအစုံကို ထုတ်၍ လှူဒါန်းခဲ့ရသော ဘဝတွေလည်း များစွာပင် ရှိခဲ့၏။
- ၃။ ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ် အသွယ်သွယ်တို့ကို စွန့်လွှတ် လှူဒါန်းခဲ့ရသော ဘဝတွေလည်း များစွာပင် ရှိခဲ့၏။
- ၄။ သားငယ်သမီးငယ်တို့ကို စွန့်လွှတ် လှူဒါန်းခဲ့ရသော ဘဝတွေလည်း များစွာပင် ရှိခဲ့၏။
- ၅။ မိမိကိုယ်တိုင်က အလိုအာသာဆန္ဒ မရှိပါဘဲလျက် အလောင်းတော်၏ အလိုဆန္ဒအတိုင်း သူတစ်ပါးတို့အား သားမယားအဖြစ် စွန့်လွှတ် လှူဒါန်းလိုက်သဖြင့် သူတစ်ပါး၏ သားမယားဘဝသို့ ရောက်ရှိသွားရသော ဘဝတွေလည်း များစွာပင် ရှိခဲ့၏။
- ၆။ သက်ရှိသက်မဲ့ ကာမဝတ္ထု အစုစုတို့ကို စွန့်လွှတ် လှူဒါန်းခဲ့ရသည့် ဘဝတွေလည်း များစွာပင် ရှိခဲ့၏။
- ၇။ သီလပါရမီ နေက္ခမ္မပါရမီ စသော အခြားအခြားသော ပါရမီတော်တို့ကို ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူးတော်မူခဲ့သော ဘဝတွေလည်း များစွာပင် ရှိခဲ့၏။ (အပဒါနပါဠိ-၂-၂၆၇။)

သို့အတွက် မြောက်သားတော်ဘဝကို တွန်းအားပေးနေသော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်တို့သည် အထက်ပါ ကုသိုလ်သင်္ခါရ အမျိုးမျိုးတို့ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် တွန်းအားပေးနေသော အခြေခံ အကြောင်းရင်း တစ်ရပ်သာ ဖြစ်ပေသည်။ အလောင်းတော်သုမေဓာ၏ သမ္မာသမ္ဗောဓိဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရရှိရေးအတွက် ကူညီ၍ ပါရမီ ဖြည့်ပေးနိုင်သော ပါရမီတရားအပေါင်းကို ပြည့်ဝစုံလင်စေသော အခြေခံ အကြောင်းရင်း တစ်ရပ်မျှသာ ဖြစ်ပေ သည်။ သို့အတွက် အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဘုရားရှင်ကို မိမိ၏ ဖခင်အဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်လျှင် ယသောဓရာ ထေရီကိုလည်း မိခင်အဖြစ် သတ်မှတ်သင့်လှပေသည်။ အလောင်းတော်မြတ်၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ် သမ္မာသမ္ဗောဓိ ဉာဏ် ရရှိရေးအတွက် သူ့ကျေးဇူးတွေကား များလှပေသည်။ လူသာမန်အမျိုးသမီးတို့ ပြုနိုင်ခဲ့သော အရာများ ကို မကြောက်မရွံ့ ရဲဝံ့စွာ ပြုစွမ်းနိုင်သူ တစ်ဦးပင် ဖြစ်ပေသည်။

အလားတူပင် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၊ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်၊ အရှင်မဟာကဿပ၊ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၊ အရှင် အာနန္ဒာ၊ အရှင်ရာဟုလာ၊ ခေမာထေရီ၊ ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီ စသော သူတော်ကောင်းကြီးတို့သည်လည်း အ- လောင်းတော်၏ ပါရမီကို မိမိတို့ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍ အသီးအသီးမှ ပါဝင်၍ ကူညီဖြည့်ခဲ့သူများပင် ဖြစ်ကြ၏။ ထိုကဲ့သို့ ပါရမီဖြည့် ဆည်းပူးပေးနိုင်သည့် ဘဝမျိုးကိုလည်း လိုလား တပ်မက်ခဲ့ကြ၏။ သို့သော် ယင်းကဲ့သို့သော ဘဝ- တဏှာမှာ မိမိ မိမိတို့ မျှော်မှန်းထားသည့် အဂ္ဂသာဝကဗောဓိဉာဏ်၊ မဟာသာဝကဗောဓိဉာဏ်၊ ပကတိသာဝက ဗောဓိဉာဏ်တို့ကို ရရှိဖို့ရန် အခြေခံ အကြောင်းရင်း တစ်ရပ်မျှသာ ဖြစ်ရပေသည်။ ပညာဘိသင်္ခါရ အာနေဇ္ဇာဘိ သင်္ခါရ အမည်ရသော ပါရမီ အဆောက်အဦတို့၏ အကြောင်းရင်း တစ်ခုမျှသာ ဖြစ်ပေသည်။

အရှင်မဟာကဿပအလောင်း သူတော်ကောင်းနှင့် မယ်ဘဒ္ဒါအလောင်း အမျိုးကောင်းသမီးတို့သည်လည်း ပဒုမုတ္တရဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်မှသည် ဂေါတမဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်သို့တိုင်အောင် ကမ္ဘာပေါင်း သိန်းနှင့်ချီ၍ ပါရမီကို အတူဖြည့်ခဲ့သူများ ဖြစ်ကြ၏။ အရှင်မဟာကဿပ၏ ဓုတင် (၁၃)ပါးကို ဆောင်သည့်အရာ တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ဆင်မြန်းနိုင်သည့် မဟာသာဝကဗောဓိဉာဏ်ကို ရည်သန်၍ ပါရမီ ဖြည့်ကျင့်ခဲ့သူများ ဖြစ်ကြ၏။ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ထုတ်ဆောင် ကယ်တင်နိုင်သည့် စွမ်းအား အပြည့်အဝ ရှိသော ဗောဓိဉာဏ်တော်မြတ်ကို ရရာရကြောင်း ရောက်ရာရောက်ကြောင်း ပါရမီတရားအပေါင်းတို့ကိုသာ အတူ စုဆောင်း ရှာဖွေလိုသော စိတ်ဓာတ်မျှသာ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုထိုဘဝကို တွယ်တာမှု ထင်ရှားရှိသည် မှန်သော်လည်း ထိုဘဝတွယ်တာမှု တဏှာလောဘသည် ကုသိုလ်ဆန္ဒတော်၏ နောက်လိုက်သာ ဖြစ်ရပေသည်။ ယင်းကုသိုလ် ဆန္ဒဓာတ်တော်တို့၏ စွမ်းအား ပါရမီတော်တို့၏ စွမ်းအားကြောင့် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး စွန့်လွှတ်နိုင်သည့် စွမ်းအား အလွန်ကြီးကျယ်သော သက်ရှိသက်မဲ့ ကာမဝတ္ထု အစုစုတို့ကို စွန့်လွှတ်နိုင်သော စွမ်းအားများလည်း တစ်ပါတည်း ကိန်းဝပ်လာပေသည်။ ထိုသို့ ကိန်းဝပ်လာသည့်အတွက် နောက်ဆုံးဘဝတွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်ကြည်နှူးသော စိတ်ဓာတ်မျှ လုံးဝ မကိန်းခဲ့စဖူးပေ။

အရှင်မဟာကဿပအလောင်း ပိပ္ပလိလုလင်ကလည်း ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ ဝါဝင်းသောအဆင်း ရှိသည့် အလွန် လှပတင့်တယ်သူ ချမ်းသာကြွယ်ဝသူ တစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့၏။ မယ်ဘဒ္ဒါကလည်း (၁၂)တောင်တိုက်ခန်းဝယ် မီးမထွန်းဘဲ လင်းနေသည့် ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ ရှိသူ အလွန် အဆင်းလှသူ အလွန် ချမ်းသာကြွယ်ဝသူတစ်ဦးပင် ဖြစ်ခဲ့၏။ မိဘတို့၏ စီမံဆောင်ရွက်ပေးမှုကြောင့် ဇနီးမောင်နှံဘဝသို့ ရောက်ရှိရသော်လည်း တစ်အိမ်တည်း၌ အတူပင် နေထိုင်ရသော်လည်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ချစ်ကြည်နှူးသောစိတ်ထားဖြင့် တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ မကြည့်ခဲ့ဖူးသူများ ဖြစ်ကြ၏။

တစ်နေ့တွင် အလွန်ကြီးကျယ်သော သက်ရှိသက်မဲ့ ကာမဝတ္ထု အစုစုတို့ကို စွန့်လွှတ်ကာ ဘုရားရှင်တို့အား ရည်ညွှန်း၍ နှစ်ဦးသဘောတူ ရသေ့ရဟန်း ပြုကာ တောထွက်ခဲ့ကြ၏။ လမ်းခုလတ် တစ်နေရာတွင် လမ်းနှစ်ခွကို တွေ့သောအခါ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး လမ်းခွဲရန် တူညီသော ဆန္ဒဖြင့် လမ်းခွဲသွားကြ၏။ ပိပ္ပလိလုလင်က လက်ျာ လမ်းသို့ မယ်ဘဒ္ဒါက လက်ဝဲလမ်းသို့ လိုက်ကာ လမ်းခွဲသွားကြ၏။ တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး ငဲ့ကွက်မှု တွယ်တာမှု စိတ်ဓာတ်တုန်လှုပ်မှုကား လုံးဝမရှိ ဖြစ်ခဲ့၏။ ဤမဟာပထဝီမြေကြီးသည် စက္ကဝါဠဂီရိဟု ခေါ်ဆိုသော မြင်းမိုရ် တောင်ကြီးကိုပင် ဆောင်ထားခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော်လည်း ထိုသူတော်ကောင်းကြီး နှစ်ဦးသားတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ဆောင်ထားခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည့်အတွက် သွက်သွက်ခါအောင် တုန်လှုပ်ခဲ့လေသည်။ (အံ-ဋ္ဌ-၁-၁၄၁။)

ဤဆိုခဲ့ပြီးသော သူတော်ကောင်းတို့ကား သူတော်ကောင်းဥစ္စာ (၇)ဖြာတို့နှင့် ပြည့်ဝစုံလင်သော သူတော်- စင်ကြီးတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ သူတော်ကောင်းနှင့် အဆင့်ဆင့် ပေါင်းသင်းရလိုခြင်းမှာ တမင်တကာ ဆုတောင်းယူ ရသော ကုသိုလ်ဆန္ဒကောင်းပေတည်း။ ထိုအရှင်တို့သည် မိမိတို့ မျှော်မှန်းထားသည့် ဗောဓိဉာဏ် အသီးအသီးကို ရရှိစေနိုင်သည့် ပါရမီတရားအပေါင်းတို့ကို ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူးနေတော်မူကြသည့် သီလရှိသူများလည်း ဖြစ်ကြ၏။

ဣန္ဒြိယံ ဘိက္ခဝေ သီလဝတော စေတောပဏိမိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ။ (အံ-၃-၇၁။)

သီလစင်ကြယ်နေသည့်အတွက်ကြောင့် သီလရှိသူမှာ တောင့်တတိုင်း ပြည့်စုံတတ်၏။ ကုသိုလ်သမ္မာဆန္ဒ ရှိလျှင်လည်း ဘယ်အရာမဆို ပြီးစီးနိုင်၏။

ထိုကြောင့် ထိုသူတော်ကောင်းတို့၌ တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် မကွဲကွာရအောင် တွယ်တာသော တဏှာပေမ ရှိကြမည် ဖြစ်သော်လည်း စွန့်လွှတ်နိုင်သည့် စွမ်းအားရှိသည့် ကြီးမားသော ကုသိုလ်ဆန္ဒတော်ကြောင့်

အလောင်းလျာတို့၏ အလိုကျအောင် ပြုသမျှ ပါရမီကုသိုလ်ကံတို့က တွဲဖက်၍ စီမံကြသဖြင့် ဥမက္ခဲ သိုက်မက္ကာ ပါရမီဖြည့်ဖက်များ ဖြစ်ကြရ၍ စွန့်လွှတ်နိုင်သူတို့လည်း ဖြစ်ကြရပေသည်။

နကုလပိတာ နှင့် နကုလမာတာ

ဘုရားရှင်၏ လက်ထက်တော်အခါဝယ် ဘဂ္ဂတိုင်း သုသုမာရမြို့၌ နကုလပိတာဟု ထင်ရှားသော သူကြွယ် နှင့် နကုလမာတာဟု ခေါ်တွင်သော သူကြွယ်ကတော်တို့သည် ရှေးရှေး ဘဝများစွာကပင် မက္ခဲမက္ကာ ဖြစ်လာကြ၍ ယခုဘဝ၌ ဘုရားရှင်ကို ပထမဆုံး ဖူးမြင်ရသည့် အချိန်ကပင် သောတာပန် ဖြစ်ခဲ့ကြလေသည်။ ထိုဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးလုံးပင် ဘဝပေါင်းများစွာက ဘုရားအလောင်းတော်၏ မိဘအဖြစ်၊ ဦးကြီး မိကြီး အဖြစ်၊ ဦးလေး ဒေါ်လေး အဖြစ်ဖြင့် အတူနေခဲ့ရသောကြောင့် ဘုရားရှင်ကို သားအသွင် ချစ်ခင်ကာ လွန်စွာအကျွမ်းဝင်လေရကား ဘုရားရှင် အား လျှောက်ထားလိုရာကို ချင်းချက်မရှိ လျှောက်ထားလေ့ရှိကြပေသည်။ ထို့ကြောင့် အခါတစ်ပါး၌ သူကြွယ်က ဤသို့ လျှောက်ထား၏။ -

ယတော မေ ဘန္တေ နကုလမာတာ ဂဟပတာနီ ဒဟရဿေဝ ဒဟရာ အာနီတာ၊ နာဘိဇာနာမိ နကုလမာ-
တရံ ဂဟပတာနိ မနသာပိ အတိစရိတာ၊ ကုတော ပန ကာယေန။ ဣစ္ဆေယျာမ မယံ ဘန္တေ ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ
အညမညံ ပဿိတုံ၊ အဘိသမ္ပရာယဉ္စ အညမညံ ပဿိတုံ။ (အံ-၁-၃၇၂။ အံ-ဋ-၁-၃၀၈။)

အရှင်ဘုရား . . . တပည့်တော်သည် ငယ်ရွယ်စဉ်အခါကပင် ငယ်ရွယ်သူ နကုလမာတာ သူကြွယ်မကို ထိမ်းမြားလက်ထပ်လျက် ဆောင်ယူခဲ့ပါသည် မြတ်စွာဘုရား၊ သူ့ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်မှ စ၍ စိတ်မျှဖြင့်သော်လည်း နကုလမာတာ သူကြွယ်မကို လွန်ကျူး၍ အခြားသူတို့၌ ကျင့်မှားမိသည်ဟု တပည့်တော်သည် မသိခဲ့စဖူးပါ။ ကိုယ်ဖြင့်မူကား အဘယ်မှာလျှင် ဆိုဖွယ်ရာ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။ အရှင်ဘုရား . . . တပည့်တော်တို့သည် ယခုဘဝ ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်လိုပါကုန်၏။ နောင်တမလွန်ဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်လိုပါကုန်၏ဘုရား . . . ။

ဤကား နကုလပိတာ ဒါယကာကြီး၏ လျှောက်ထားချက် ဖြစ်၏။ ထိုစကားကို နကုလမာတာ ဒါယိကာမ-
ကြီးက ကြားလျှင် အားကျမခံ သူ့စိတ်ရင်းအတိုင်း လျှောက်ထားပြန်သည်မှာ -

ယတောဟံ ဘန္တေ နကုလပိတုနော ဂဟပတိဿ ဒဟရဿေဝ ဒဟရာ အာနီတာ၊ နာဘိဇာနာမိ
နကုလပိတရံ ဂဟပတိ မနသာပိ အတိစရိတာ၊ ကုတော ပန ကာယေန။ ဣစ္ဆေယျာမ မယံ ဘန္တေ ဒိဋ္ဌေ စေဝ
ဓမ္မေ အညမညံ ပဿိတုံ အဘိသမ္ပရာယဉ္စ အညမညံ ပဿိတုံ။ (အံ-၁-၃၇၂-၃၇၃။)

အရှင်ဘုရား . . . နကုလပိတာသူကြွယ်သည် ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် ငယ်ရွယ်သူ တပည့်တော်မကို ထိမ်းမြား လက်ထပ်လျက် ဆောင်ယူခဲ့ပါသည် မြတ်စွာဘုရား၊ တပည့်တော်မကို သူက သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်မှ စ၍ စိတ်မျှဖြင့် သော်လည်း နကုလပိတာသူကြွယ်ကို လွန်ကျူး၍ အခြားသူတို့၌ ကျင့်မှားမိသည်ဟု တပည့်တော်မသည် မသိခဲ့ စဖူးပါ။ ကိုယ်ဖြင့်မူကား အဘယ်မှာလျှင် ဆိုဖွယ်ရာ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။ အရှင်ဘုရား . . . တပည့်တော်တို့သည် ယခုဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်လိုပါကုန်၏။ နောင်တမလွန်ဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်လိုပါကုန်၏။ ဟု လျှောက်ထား၏။

ထိုအခါ ဘုရားရှင်က အောက်ပါ စကားတော်ကို မိန့်ကြားတော်မူ၏။

အာကဇေယျံ စေ ဂဟပတယော ဥဘော ဇာနိပတယော ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ အညမညံ ပဿိတုံ အဘိသ-
မ္ပရာယဉ္စ အညမညံ ပဿိတုံ၊ ဥဘောဝ အဿု သမသဒ္ဓါ သမသီလာ သမစာဂါ သမပညာ၊ တေ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ
အညမညံ ပဿန္တိ၊ အဘိသမ္ပရာယဉ္စ အညမညံ ပဿန္တိ။ (အံ-၁-၃၇၃။)

ဒါယကာတို့ . . . ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးတို့သည် ယခုဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်ကြရန်၊ တမလွန်ဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်ကြရန် အကယ်၍ အလိုရှိကုန်ငြားအံ့၊ ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးလုံးတို့သည် တူမျှသော သဒ္ဓါတရား ရှိကုန်ရာ၏။ တူမျှသော ကိုယ်ကျင့်သီလ ရှိကုန်ရာ၏။ တူမျှသော စွန့်ကြဲမှု စာဂတရား ရှိကုန်ရာ၏။ တူမျှသော ပညာတရား ရှိကုန်ရာ၏။ (ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာများကို အထူး ရည်ညွှန်းထားသည်။) ယင်းသို့ ဖြစ်သော် ထိုဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးတို့သည် ယခုဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်ကြရကုန်၏။ နောင်တမလွန်ဘဝ၌လည်း အချင်းချင်း ရှုမြင်ကြရကုန်လတ္တံ့ - ဟု မိန့်တော်မူ၏။

အိမ်ရှင်က သဒ္ဓါတရား ကောင်းသကဲ့သို့ အိမ်သူကလည်း သဒ္ဓါတရား ကောင်းရမည်။ အိမ်ရှင်က သီလစင်ကြယ်သကဲ့သို့ အိမ်သူကလည်း သီလစင်ကြယ်စေရမည်။ တစ်ယောက်ယောက်က စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းလိုလျှင် တစ်ယောက်က မတားမြစ်ရ၊ မယ်ကလှူမှု မောင်ကြည်ဖြူ၍၊ မောင်ကလှူဒါန်း မယ်ရွှင်လန်းရမည်။ အသိအလိမ္မာ ဉာဏ်ပညာချင်းလည်း အထူးသဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ချင်းလည်း အရာရာ တူညီစေရမည်ဟု ဆိုလိုရင်း ဖြစ်၏။ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ပဉ္စာဝုဓပျို့၌ အောက်ပါအတိုင်း မိန့်ဆိုထားလေ၏။

လူ့မြေရပ်ခွင်၊ အိမ်ရှင်အိမ်သူ၊ မြတ်ရည်တူလျက်၊ ဆုယူညီမျှ၊ လှူဒါန်းနှင့်၊ သီလမယိုင်၊ သဒ္ဓါပြိုင်မှု၊ ဘုန်းလှိုင် ကျော်ကြား၊ မိုးနတ်သားနှင့်၊ ဆွေဝါးအနီး၊ နတ်သမီးသို့၊ သောင်းချီးအံ့ရာ၊ စုမိရှာလျက်၊ သံသာနောင်လည်း ချစ်စည်းမပြေ၊ ရှည်ကြာလေ၏။ (ပဉ္စာဝုဓပျို့)

ဤဝတ္ထု၌ သောတာပန် ဖြစ်ပြီးသော ဇနီးမောင်နှံတို့၏ အပြန်အလှန် ချစ်ခင်ကြပုံကို စဉ်းစားကြည့်ပါ။ ထိုကဲ့သို့ လုံလုံလောက်လောက် ချစ်ခင်ကြသည့်အတွက် မိမိတို့ အချင်းချင်းမှ လွဲ၍ အခြားသူနှင့် ဖောက်ပြားမိဖို့ရန် စိတ်မျှဖြင့်သော်လည်း မကြံစည်မိကြလေ။ ထိုမျှလောက် သီလရှိရှိဖြင့် စိတ်ထားဖြူစင် မြင့်မြတ်ကြသဖြင့်လည်း တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး ပိုမို၍ မြတ်နိုးကာ တစ်သံသရာလုံး၌ မခွဲမခွာလိုဘဲ အမြဲတွေ့မြင်လိုကြပေသည်။ ဤကဲ့သို့ တွေ့မြင်လိုကြရာ၌ လောဘ အရင်းခံသော ဆန္ဒပင် ဖြစ်လင့်ကစား ထိုသူတော်စင်တို့၏ တဏှာပေမ လောဘသည် သူတို့ချင်း မကွဲမကွာအောင် ချည်နှောင်ပြီးလျှင် ပြုပြုသမျှ ဒါန သီလ သမထ ဝိပဿနာ ဘာဝနာကုသိုလ်အပေါင်း က အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင်သော ကောင်းမြတ်ရာဘဝသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးကြလိမ့်မည်သာတည်း။

သို့သော် - မစင်ဟူသမျှသည် အနည်းငယ်ပင် ဖြစ်ချင်ဖြစ်ပါစေ၊ ရွံရှာစက်ဆုပ်ဖွယ် သဘောသာ ဧကန်ရှိသကဲ့သို့ ဘဝဟူသမျှသည် အနည်းငယ်ပင် ဖြစ်ချင်ဖြစ်ပါစေ မည်သည့်ဘဝကိုမျှ ငါဘုရား မချီးမွမ်းပါ (အံ-၁-၃၆။) - ဟု တစ်ဘက်ကလည်း ဘုရားရှင်သည် အသိဉာဏ် ပေးသနားထားတော်မူလေသည်။ အကြောင်းမူ ဘဝဟူသမျှသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ဇာတိ ဇရာ ဗျာဓိ မရဏ သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿ ဥပါယာသ တည်းဟူသော ဒုက္ခတုံး ဒုက္ခအစုအပုံကြီးက အထွတ်တပ်လျက် ရှိသောကြောင့်ပင် ဖြစ်၏။

ဥပနိဿယပစ္စည်း၏ စွမ်းအင်

အကုသလော ဓမ္မော ကုသလဿ ဓမ္မဿ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ ပကတူပနိဿယော - ရာဂံ ဥပနိဿာယ ဒါနံ ဒေတိ၊ သီလံ သမာဒိယတိ၊ ဥပေါသထကမ္မံ ကရေတိ၊ ဈာနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဝိပဿနံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အဘိညံ ဥပ္ပါဒေတိ၊ သမာပတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ။ ပ ။ ရာဂေါ သဒ္ဓါယ၊ သီလဿ၊ သုတဿ၊ စာဂဿ၊ ပညာယ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော။ (ပဋ္ဌာန-၁-၁၄၉။)

= အကုသိုလ်တရားသည် ကုသိုလ်တရားအား အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုပေး၏။

ပကတူပနိဿယ - ရာဂကို အားကြီးသောမှီရာ ပြု၍ ဒါနကို ပေးလှူ၏။ သီလကို ဆောက်တည်ကျင့်သုံး၏။ ဥပုသ်ကံကို ကျင့်သုံး၏။ ဈာန်တရားကို ဖြစ်စေ၏။ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ဖြစ်စေ၏။ မဂ်ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေ၏။ အဘိညာဏ်ကို ဖြစ်စေ၏။ သမာပတ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ယင်းရာဂသည် သဒ္ဓါတရားအား သီလတရားအား သုတတရားအား (= နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်အား) စာဂတရားအား ပညာတရားအား (= ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာ အဘိညာဏ်ပညာ သမာပတ္တိပညာအား) အားကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုပေး၏။ (ပဋ္ဌာန-၁-၁၄၉။)

အလားတူပင် ရာဂကိုပင် တရားကိုယ် ကောက်ယူရသော ဆုတောင်းပန်ထွာမှု ပတ္တနာတရားကလည်း သဒ္ဓါ သီလ သုတ စာဂ ပညာ တရားအသီးအသီးအား အားကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုသည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ (ပဋ္ဌာန-၁-၁၄၉။)

ထိုထိုဘုံဘဝ၊ ထိုထိုအာရုံ၊ ထိုထိုသတ္တဝါတို့အပေါ်၌ တွယ်တာမက်မောမှု ရာဂတရားကို အခြေတည်၍ အကြောင်းခံ၍ ဒါန သီလ ဥပေါသထ ဈာန် ဝိပဿနာ မဂ္ဂ အဘိညာ သမာပတ္တိတည်းဟူသော အလွန် အဆင့် အတန်း မြင့်မားလှသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဆည်းပူး ရှာမှီးခဲ့သော် ဆည်းပူး ရှာမှီး၍ ရရှိခဲ့သော် ယင်းရာဂတရားက ယင်းပါရမီကုသိုလ် အလီလီအား အလွန်ကြီးမားသော စွမ်းအားဖြင့် = ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုပေး၏။ အထက်တွင် တင်ပြခဲ့သော သမ္မာသမ္မောဓိအလောင်းတော် အဂ္ဂသာဝက မဟာသာဝက ပကတိသာဝက အလောင်းတော်ကြီးများ၏ ပါရမီ ဖြည့်ကျင့်တော်မူသည့် ထုံးတမ်းများကိုပင် သက်သေအရာထား၍ သဘောကျလေရာသည်။

သုမေဓာအလောင်းတော်မြတ်ကား သမ္မာသမ္မောဓိဉာဏ်တော်မြတ်ကြီး ရနိုင်သည့်ဘဝကို ရည်သန် တောင့်တတော်မူခဲ့၏။ သုမိတ္တာအမျိုးကောင်းသမီးကား သုမေဓာရှင်ရသေ့၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ရဖို့ရန်အကြောင်း ပါရမီတရားအပေါင်းတို့ကို ကူညီ၍ ဖြည့်စွက်ပေးနိုင်သည့်ဘဝကို တွယ်တာမက်မောခဲ့ပြန်၏။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ အလောင်း သူတော်ကောင်းက လက်ျာရံအဂ္ဂသာဝကဘဝ၊ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်အလောင်း သူတော်ကောင်းက လက်ဝဲရံအဂ္ဂသာဝကဘဝ၊ အရှင်အာနန္ဒာအလောင်း သူတော်ကောင်းက ဘုရားရှင်အား ပြုစုလုပ်ကျွေးခွင့် ရနိုင်သည့်ဘဝ၊ အရှင်ရာဟုလာအလောင်း သူတော်ကောင်းကား ဘုရားရှင်၏ သားတော်ဘဝ - ဤသို့စသည်ဖြင့် ထိုသူတော်ကောင်းတို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော ရာဂသည် ထိုထိုဗောဓိဉာဏ်သို့ ရောက်ကြောင်း ပါရမီကုသိုလ်တရားအပေါင်းတို့ကို ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ရန် အားကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးလျက်ပင် ရှိပေသည်။ အမြတ်ဆုံးသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို များစွာ အထောက်အကူ ပြုပေးသော ရာဂ တစ်မျိုးပင် ဖြစ်ပေသည်။

အင်္ဂုလု ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ မောရသုတ်အမွှန်း

ဇာတကအဋ္ဌကထာ ဒုတိယတွဲ စာမျက်နှာ (၂၉) စသည်တို့၌ လာရုံသည့်အတိုင်း ရာဂကျော့ကွင်း၏ သတ္တဝါတို့အား ညစ်နွမ်းဆင်းရဲအောင် ညဉ်းပန်းနှိပ်စက်ပုံ အခြင်းအရာကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် အလင်္ကာဂုဏ်မြောက်စွာဖြင့် ဖွဲ့သီ၍ထားတော်မူခဲ့သော မူလမဟာဒွါရနိကာယ ပဉ္စမသာသနာပိုင် အင်္ဂုလုဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ **အင်္ဂုလု ကဗျာအမြုတေကျမ်း ပထမတွဲ** - စာမျက်နှာ (၈-၂၀)တို့မှ ထုတ်နုတ်၍ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

နမော ဗုဒ္ဓဿ။

၁။ မုနိပဝရာ အမတ သာကိန်၊ ရာဇိန္ဒာ ဘက်လွတ်၊ စက္ကဝတ်သျှောင်ပန်၊ ပြောင်အလျှံဝယ်၊ ခေါင်မှန်ရှိန်လျား၊ အချိန်များသော၊ စိန်ပတ္တမြားတို့ကဲ့သို့၊ ထိန်ကြွားကြွား ပုံသွင်ဝယ်၊ သိရိဌားဌား စုံလင်အောင်၊ ရှိန်မားမားဂုဏ်အင်နှင့်၊ ခုံတင်၍ ရှုမဝနိုင်သော၊ အတုလ စံတစ်ဆူကို၊ မကုဋ သယမ္ဘူဟု၊ ညံဆူဆူ ဝှန်လှိုက်၍၊ တိုက်စက္ကဝါ၊ ရိုက်သွက်ခါ အောင်၊ ခိုက်လျက်ဖြာ ကျော်ခတ်သော၊ လောကနာထ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် . . . ၊

၂။ မယဉ်ရာဂီ၊ သဉ္ဇာလီဝယ်၊ တင်ကာမှီ အုံးစက်လို့၊ လွင်ဗာဟီ ရုန်းမထွက်ရအောင်၊ ရွှင်သာကြည် ပြီးလျက်နှင့်၊ ပုန်းဝှက်ခါ ပျော်လေ့သဖြင့်၊ ညော်ငွေ့ကိလေ၊ မရှိစေဘဲ၊ လှစ်ချွေထိန်းအုပ်၊ ကသိဏန် ပရိကံကို၊ သတိဉာဏ် ယိမ်းမလှုပ်ရအောင်၊ သိမ်းချုပ်သော ကတွတ္တနှင့်၊ သဝတ္ထ အမည်ရသော၊ သီလဝ ရသေ့ကျော်၏၊ မွေ့လျော်ရာ ကေန၊ အခြေမှန်သောကြောင့်လည်းကောင်း . . . ၊

၃။ ကုန္ဒနီလာ၊ ဝဇီရာနှင့်၊ ဂီဝါရောင်ဓာတ်၊ ပြောင်ပြောင်လျှပ်သော၊ ဆောင်ပြာသာဒ်တို့နှင့်တကွ၊ ခေါင်နဝရတ် ကဉ္စနာဖြင့်၊ မင်္ဂလာ အောင်မြေကွန်းဝယ်၊ ဘဝင်မှာ လောင်ကြွေကျွမ်းအောင်၊ မယဉ်သာ ရောင်တွေလွှမ်း၍၊ ပြောင်ဝေရွန်း မြပုလဲတို့၏၊ သဟေမှီကာ၊ နှံညီညာလျက်၊ မြိရည်စွာ အစစ်၊ စွဲတည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့်လည်း- ကောင်း . . . ၊

၄။ ယင်းနှစ်ဗျူပွတ်၊ ဟုတ်အဟတ်ကြောင့်၊ ပုဒ်ပါဌ် ခရာ၊ ရုပ်ဓာတ်လာနှင့်၊ သဒ္ဓါနယည်း၊ စာကမ္မည်းကို၊ တစ်ခါတည်း လိပ်ခတ်၍၊ တံဆိပ်မှတ် မင်သားလျက်၊ ထင်ရှားစွာ ဂုဏ်ရှိ၍၊ သာဝတ္ထိ မည်ခေါ်သော၊ ပြည်တော်၏ အနီး၊ ခရီးဆောင်ညွှန်၊ တောင်အစွန်ဝယ်၊ အောင်တံခွန် မိုးခိုမိုးအောင်၊ ရောင်အဝှန် ဖြိုးလှိုင့်၍၊ ခေါင်အလွန် ငြိုးငြိမ့်မျှ၊ တန်ခိုးဖိမ့် သရေလွန်သော၊ ဇေတဝန် ကျောင်းထက်၌၊ လျောင်းစက်ကာ ယာပထဖြင့်၊ သာမျှတော်မူဆဲ အခါ . . . ၊

၅။ သေလာဂနိုင်၊ ဟေမာမြိုင်ဝယ်၊ ထွေကာယိုင် ခွေမောမျှ၊ ဖြေပါနိုင် ပွေဇောနှင့်၊ မြေကြောမှာ ကုန်အစ်၍၊ မုန်ယစ်သော တောဆင်ရိုင်းကဲ့သို့၊ မဆိုင်းမဆုတ်၊ ပိုင်းမချုပ်ဘဲ၊ မိုင်းအုပ်ယှက်ကာ၊ ရိုင်းအယုတ်မက် တဏှာကြောင့်၊ ရှက်စရာ လောကမှာ၊ ခက်ဗျာပါ သောကနှင့်၊ မောဟတွေ ကူနှောလျက်၊ ပူဇောမီးဖြာ၊ မမှီးသာတဲ့၊ ကြီးစွာသူပုန်၊ ကာမဂုဏ်ကြောင့်၊ အာသဝံ မြစ်ကြောဝယ်၊ တဏှာဟုန် ရစ်နှော၍၊ သာအစုန် နစ်မျောသဖြင့်၊ ဟစ်မောကာ ကြုံနှိမ်းလျက်၊ ကုန်ဆန်းသော ရိပ်သင်္ခမ်းမှာ၊ စိတ်ပင်ပန်း ဗျာရနှင့် (= ဗျာပါရနှင့်)၊ ရာဂထူပြွမ်း၍၊ မူဆန်းသော ရဟန်းတစ်ပါးကို၊ ဘုရား မြင်တော်မူလေလျှင် . . . ၊

၆။ တင်တင်တစ်ဆူ၊ သွင်သွင်မူကို၊ မြင်မြင်သူငေး၊ မသ-မပြင်၊ မြတ်ပလ္လင်ဝယ်၊ လှအယဉ် ယှဉ်ဖော်ဝေးရသော၊ ရင်တော်သွေး ရာဟုလာနှင့်၊ ပမာမခြား၊ သတ္တဝါများကို၊ ညာသနား နုဒယာသည်၊ ကမုကြာ အနောတတ်ဝယ်၊ ကရုဏာ တောမသတ်ဘဲ၊ ဇောထပ်၍ ပွားတော်မူသောကြောင့်၊ မမှားသင့်မှု၊ များရင့်နုကို၊ သားနှင့်ရှု အရှည်ရည်၍၊ မြေမဟီ ခွေလည်ကျိုးလောက်အောင်၊ ပွေပလီ မေယီကိုးနယ်က၊ ဒေဝရီ ရွှေစည်နှိုးပြီးလျှင်၊ ရေကြည်မိုး ရွာသွန်း သကဲ့သို့၊ ဇာလွမ်းသော ဖဲကတ္တီဝယ်၊ သဲကြည်သော စကားဖြင့်၊ တရားရေးလိုမ့်၊ သားသွေးစိမ့်အောင်၊ နားအေး ငြိမ့် အမြိုက်ဆေးကို၊ တိုက်ကျွေးတော်မူပြီးမှ . . . ၊

【ဘိက္ခု မာတုဂါမော နာမ ကသ္မာ တုမ္မာဒိသာနံ စိတ္တံ နာလုဠေဿတိ၊ ပေါရာဏကပဏ္ဏိတာနမ္ပိ ဟိ မာတုဂါမဿ သဒ္ဓိ သုတ္တာ သတ္တ ဝဿသတာနိ အသမုဒါစိဏ္ဏကိလေသာ ဩကာသံ လဘိတွာ ခဏေနဝ သမုဒါစရိသု။ ဝိသုဒ္ဓါပိ သတ္တာ သံကိလိဿန္တိ၊ ဥတ္တမယသသမဂီနောပိ အာယသကျံ ပါပုဏန္တိ၊ ပဂေဝ အပရိ- သုဒ္ဓါ။ (ဇာတက-ဋ-၂-၂၉။)】

ချစ်သားရဟန်း . . . မာတုဂါမ မင်းမိန်းမ မည်သည်ကား သင်တို့ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော သဘောရှိကုန်သော သူတို့၏ စိတ်ဓာတ်ကို အဘယ်အကြောင်းကြောင့် လှုပ်ချောက်ချားအောင် မပြုလုပ်နိုင်ဘဲ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။ မှန်ပေသည် - ရှေးပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့၏ သန္တာန်၌သော်မှလည်း နှစ်ပေါင်း (၇၀၀)တို့ ကာလပတ်လုံး စိတ်အစဉ်ဝယ် ဖြစ်ပွားကျက်စားမှု မရှိသော ကိလေသာတို့သည် မာတုဂါမ၏ အသံကို ကြားရ၍ ဖြစ်ခွင့်ကို ရကြကုန်၍ တစ်ခဏချင်းအတွင်းမှာပင်လျှင် စိတ်အစဉ်တွင် ဖြစ်ပွားကာ ကျက်စားခဲ့ဖူးကုန်ပြီ။ စင်ကြယ်ကုန်သော သူတော်ကောင်းတို့သော်မှလည်း ကိလေသာ အပူဓာတ်ကြောင့် စိတ်အစဉ် ညစ်နွမ်းခဲ့ကြရဖူးကုန်၏။ မွန်မြတ်သော ဂုဏ်သတင်းနှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြသည့် သူတော်ကောင်းတို့သည်သော်မှလည်း ဂုဏ်သတင်း အရှိန်အဝါမဲ့ခြင်းသို့ ရောက်ရှိတော်မူကြရကုန်၏။ ကိလေသာ အညစ်အကြေးတို့သည် လူးလည်းပေကျံကြလျက် ရှိသဖြင့် မစင်ကြယ်ကြသော သတ္တဝါတို့ အဖို့မှာမူကား အဘယ်မှာလျှင် ဆိုဖွယ်ရာ ရှိနိုင်ပါကုန်အံ့နည်း - ဤသို့စသည်ဖြင့် နားအေးငြိမ့် အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူပြီးမှ . . .]

၇။ ဘဝဝေးစွာ၊ ရှေးအခါဝယ်၊ သွဏ္ဍာမောရ၊ အလောင်းသနစ်၊ ဒေါင်းအစစ်လျှင်၊ ဖြစ်ကာလ၌၊ နာယကသတ္တာ၊ ငါမြတ်စွာသည် . . . ၊ တဏှာလောဘ၊ ကာမောဃဝယ်၊ ဗျာဇောကြွ ရမ္မက်ကြောင့်၊ သာ သောကအခက်နှင့်၊ အသက်တောင် ဆုံးကြွေမျှ၊ နုံးခွေသော ဒုက္ခနှင့်၊ ရုပ်မလှ ဆူထိန်လျက်၊ ကျူအိမ်ကို သူရိန်မှေးသကဲ့သို့၊ ပူရိန်ဆွေး ခုန်လှိုက်၍၊ တုန်ဟိုက်အောင် ခက်ခဲသော၊ ရှက်ပွဲကြီး ကြုံခဲ့ရလေပြီ . . . ။ ဤသို့ နောက်ဟောင်း၊ အောက်အကြောင်းကို၊ ထောက်စကောင်း ရိပ်အမြွက်မျှ၊ ချိတ်ဆက်ကာ ညွှန်းပြ၍၊ ခွန်းမဟ ပိတ်တပိတ်နှင့်၊ တိတ်တဆိတ် နေတော်မူသောအခါ . . . ၊ ရှစ်ဖြာရာခံ၊ သမ္ဘာလှံသည်၊ အာနန္တီမျှ၊ မထေရ်ထူးတို့သည်၊ ကြည်နူးသော စိတ်ဒြပ်ဖြင့်၊ အတိတ်ဇာတ် စံဟောင်းကို၊ ပြန်ညောင်းတော်မူပါဘုရားဟု၊ လျှောက်ထားတောင်းပန်၊ အကြောင်းခံကြောင့်၊ ကောင်းမွန်သော စိတ်နှလုံးဖြင့်၊ တိတ်ထုံးကို ဗျာလိုမ့်၍၊ သာမိန်တော်မူသည်မှာ . . . ၊

၈။ တထာဂတ၊ ပဘာဝလျှံလူ၊ မှန်ကူထွဋ်ထား၊ တမွတ်သားသော၊ ငါဘုရားမြတ်စွာသည်၊ ဟေမာရုံ၊ ကြွေကာထုံတွဲ၊ စုံဂနိုင်လယ်၊ ဘုံမြိုင်စွယ်မှာ၊ လှယ်တပျံ့ပျံ့၊ မထယ့်တထယ် (= မထည့်တထည်)၊ ပြယုတပြယ်ဝယ်၊ စမွယ်နံနှင့်၊ ကြုံကြုံယိမ်းနွဲ့၊ တိမ်းသကဲ့သို့၊ စိမ်းလဲ့အသွေး၊ မှင်ပဒိုးတွေ (= မင်ပဒိုးတွေ)၊ ချဉ်သုံးခြွေလို့၊ ပင်လုံးဝေ ထွေးကြတယ်၊ မွေးရနံ့ တကြိုင်ကြိုင်၊ အေးကမနံ့ တလှိုင်လှိုင်နှင့်၊ ယိုင်ခွေကာ လေလွင့်လျက်၊ မြေမြင့်မှာ ပွေဆင့်၍၊ ကြွေလွင့်ကာ ယှက်ကူး၊ မသန့်တသန့်၊ ဖန့်တဖန့်မှာ၊ တန့်တန့်ဝေ မှိုင်မူးမျှ၊ ပြိုင်ဖူးသော အင်ဂမုန်းနှင့်၊ တစ်ပင်လုံး သိမ်းသွဲ့အောင်၊ သဇင်ကုံး ပိန်းလှည့်၍၊ စိမ်းမှည့်တွေ ပင်ထက်မှာ၊ ဘဝင်သက်ဝယ် ရွှင်လျက်နှင့်၊ ကြင်သက်လယ် တင်ယှက်လို့၊ ခင်မက်ဖွယ် ငှက်ကျေးကလည်း၊ မြွက်ကြွေးတဲ့ သံစုံ။ လေညင်းညည်း၊ ခြွေသွင်းဖြန့်လို့၊ ငွေနှင်းတန့် တမှုှိုနှင့်၊ အစုံအစုံ ရေစာပေါသော၊ ဟေမာကြော တောအလယ်၌၊ ချောသွယ်သွယ် ရုပ်အဆင်းနှင့်၊ အုပ်သင်းရွှေ စုပေါင်းသော၊ ဥဒေါင်း၏ အမျိုး၌၊ အကျိုးကံ စေ့ဆော်သဖြင့်၊ မွေ့လျော်ကာ သန္ဓေမှီးခဲ့သော် . . . ၊

၉။ အမြီးရှည်လျား၊ ဝေဖားဖားဝယ်၊ ငွေယမား ချူးတွန့်နှင့်၊ သွေမပြား ဦးညွန့်၌၊ မြူးကွန့်ကွန့် ရောင်လျံသည်၊ လောင်မဟန် ရှိန်ဝါနုသော၊ ကုန္တာဝု သက်တင်ရေးကဲ့သို့၊ အမွေး အတောင်၊ သွေးစကားရောင်ဝယ်၊ ဖွေးပြောင်လက်လက်၊ ဘယက်အဟန်၊ ကွက်သဏ္ဌာန်မှာ၊ မျက်ဖာလံစုံ ယှက်ပြီးလျှင်၊ နက်မင်သွေးပ အလျှံ၌၊ မြကတန် ဝန်းရစ်၍၊ ထွန်းသစ်သစ် ရွှေမိလ္လာကို၊ ခွေလိမ်ကာ မှောင်စွန်းသဖြင့်၊ ပြောင်ရွန်းရွန်း လင်းထိန်လျက်၊ ဆင်းမမှိန် ယုန်နန်းကို၊ နဝင်းအိမ် ဘုံခန်း၌၊ မှိုသန်းကာ သိန်ချဲ့၍၊ အိမ်ဖွဲ့သည့် ဂုဏ်မာန်နှင့်၊ ပုံစံတူ ရှုမညောင်းသော၊ ဥဒေါင်းမင်း ဖြစ်တော်မူလတ်၍ . . . ၊

၁၀။ ရစ်ပတ် ခြွေရုံ၊ ဗွေကမ်းပါးယံဝယ်၊ ရေအပြန် စမ်းကွေ့နှင့်၊ သွေမလှန် ချမ်းမြေ့အောင်၊ ကမ်းပြေပြေ၊ ပြိုင်စီးသော (= ကမ်းပြည့်ပြည့် ပြိုင်စီးသော)၊ အိုင်ကြီးသို့ ယွင်းမကွက်ဘဲ၊ ဆင်းသက်ကာ ခြေထောက်၍၊ ရေ-

သောက်တော်မူလေသော် . . . ၊ သေတုဒကံ၊ ရေစုမှန်ဝယ်၊ ကြွေလှူဟန် နွဲ့ပျောင်းသော၊ ရွှေလှူ လဲ့မောင်းကို၊ ငဲ့စောင်းကာ ဖော်စုနှင့်၊ မျှော်ရှုတော်မူစဉ် . . . ၊ ယဉ်တမူသစ်၊ ဘုရင်တစ်ဆူ၊ သွင်ဇေယျကို၊ မြင်သည့် ဘဝင် နှစ်အောင်၊ ကြင်ချစ်ဖွယ် ရှိကြောင်းဖြင့်၊ ကောင်းကောင်းကြီး မြင်သိလေက၊ သတိတော် ဆော်ပင့်၍၊ ဖော်နှင့် အတူ၊ ပျော်လင့်မူကား၊ လူအကြံကောက်၊ တစ်ဉာဏ်လှောက်၍၊ ကံမြောက်အောင် ဖျက်ဆီးခဲ့သော်၊ ပျက်စီးခြင်း ရောက်ရာသည်ဟု၊ အရှည်မကြာ၊ မအီသာဖူး၊ ပညာတွေးထောက်၊ ဆွေးစလောက်ပင်၊ ရေးမရောက်ခင်၊ ဝေးမြောက်သော မြိုင်ခွင်သို့၊ ပြိုင်ယှဉ်ရန် ခိုမှီးဖို့၊ တစ်ကိုယ်တည်း ထွက်ပြေးမှ၊ သက်ဘေးက လွတ်ရာသည်ဟု၊ တည်ကြည်သော စိတ်နှလုံးဖြင့်၊ တိတ်တိတ်ပုန်း ကြံဆ၍၊ ပျံ့ကြွတော်မူခဲ့သော် . . . ၊

၁၁။ ဗွေမဟော် ခင်တန်း၊ အသွင်ဆန်းနှင့်၊ ယဉ်မခန်းအောင်၊ ပင်နန်းညောင်ဝယ်၊ မောင်ခေါ်မယ်နွဲ့၊ အသီးအပွင့်၊ ကြီးအရင့်ကို၊ မိုးအသင့် ခူးတဲ့၍၊ မူးငဲ့ငဲ့ ငေးအငိုက်မှာ၊ မြူးတွဲ့တွဲ့ တေးအလိုက်နှင့်၊ ကျူးသဲ့သဲ့ ကြွေးစရိုက်ပါ၊ ထွေးပိုက်ကာ တောင်အုပ်လို့၊ ဆောင်စမုတ် သိုက်နန်းက၊ ဝိုက်သန်းကာ လည်နွဲ့၊ အချမ်း ငွေ့ကာ၊ စမ်းကွေ့ညာမှာ၊ ပန်းမွေ့ရာ ဖြန့်ကြဲလျက်၊ သဲသောင်ပြန့် ရေကြည်ဝယ်၊ ဝဲဆောင်သန့် လေပြည်နှင့်၊ ခွေလည်လည် တိုင်းမသိအောင်၊ လှိုင်းအိအိ ယက်ဖွေး၊ ရီပြာမမှောင်၊ ကြည်စွာ လောင်သည့်၊ သီလာတောင် နံဘေးဝယ်၊ နီလာရောင် အမွှေးနှင့်၊ ယဉ်ကျေးပုံ သွင်သွေးဝယ်၊ မင်ဆေးစုံ တင်ရေးသကဲ့သို့၊ ဘဝင်ဆွေးဖွယ် ငှက်တစ်ချို့ကလည်း၊ သက်တစ်ကိုယ့် ငေးဟန့်လျက်၊ တေးဒုံ့မြည်ပြန်၊ တညီတညာ၊ ဝသီပါငယ်၊ ပလီကာ မြူဟန်နှင့်၊ ပူရန်ဖြေ စုံကြောမှာ၊ ဆူညံဝေ ဆုံသြလျက်၊ မူသံတွေ ပုံပြောလို့၊ ကုန်မောဖွယ် အခန်းခန်းဖြင့်၊ အဆန်းဆန်း ခွန်းဆင့်၊ မာဂဓာတေး၊ ဟာဟာ ဟေးလို့၊ ဘာသာကြွေး လွန်းလွင့်လျက်၊ ထွန်းတင့်တယ် အံ့မပြီးသဖြင့်၊ ခွဲကြီးသော မြေအခေါင်ဝယ်၊ နေအရောင် စံမမျှ၍၊ ဒဏ္ဍကပဗ္ဗတာဟု၊ လျှပ်ပမာ ဝေပြောင်ညီးသော၊ ရွှေတောင်ကြီး အနီး၌၊ ယှဉ်မိုးမပြတ်၊ ကျင့်ဆည်းကပ် လျက်၊ သဟသ်ရံသီ၊ မြတ်ဘန်ချည်ဟု၊ နတ်စံတည် ဆောင်ကွန်းသည်၊ ပတ်ရံလည် တောင်ကျွန်းသို့၊ ရောင်လွှမ်းကာ ဟရိသဗ်ဖြင့်၊ သတပတ် ပဒုမ္မာကို၊ တုန်ခါခါ အံ့ပါစွင့်အောင်၊ ပွင့်စေသော ကာလဝယ် . . . ၊

၁၂။ အန္တရာယ်ရိပြွမ်း၊ မငြိစွမ်းသော၊ လှည့်ဝန်းကွက်မှတ်၊ ဓမ္မစက်ဓာတ်၌၊ ရက်မပြတ် ရှုလေ၍၊ ဥဒေတယံ၊ မူခြေခံကို၊ နုရွှေဉာဏ် တက်ပွားအောင်၊ ဆုဝေဖန် မြွက်သားလျက်၊ ကျက်စား ဆင်းတော်မူပြီးလျှင် . . . ၊ ဝေဟင်္ဂမာ၊ ကဉ္စနာ မူသိရံ၊ ပူရိန် လျှပ်လျှပ်၊ သူရိယနတ်ကို၊ မြူတိမ်ထပ် ခိုးအုပ်၍၊ မိုးချုပ်သော ညဉ့်အခြေဝယ်၊ တင့်သရေ ရိပ်ဆန်းတဲ့၊ အိပ်တန်းသို့ တက်ပြီးမှ၊ စက်ကြီးပမာ၊ ကွက်ဆီးကာသား၊ နည်းနာမသွေ၊ ဝါယာမေဖြင့်၊ အပေတယံ အခြေခံကို၊ ဘယေရန် လွတ်ကင်းအောင်၊ အရှည်ကြံ ချွတ်မယွင်းတဲ့၊ ဇွတ်တင်းကာ ဝတ်တယ်၍၊ ရွတ်သရဇ္ဈာယ် ညည်းသန်းလျက်၊ စီးဖြန်းတော်မူရှာလေသတည်း။

၁၃။ ထိုအခါဝယ်၊ ဝါရာဏသီ၊ ဗာရာဏသီတွင်၊ ဖြာဖြာစီပြွမ်း (= ဖြာဖြာစည်ပြွမ်း?)၊ သာယာညီချမ်းသဖြင့်၊ ဘုံနန်းမြင့် မှန်ရဝေမှာ၊ ကုန်ဆန်းတင့် ဉာဏ်ကဝေနှင့်၊ စံသရေ ရောင်မညှိုးသော၊ ခေါင်သတိုး ဝင့်မရှောင်တဲ့၊ ဘုရင့်နောင် စောဗြဟ္မဒတ်သည်၊ လောကဓာတ် ပတ်ကုံး၌၊ သောမနသ် မပြတ်ပြီးလောက်တဲ့၊ ဇောတရသ် (= ဇောတရတ် = မဏိဇောတ ပတ္တမြားရတနာ။) အမြတ်ဆုံးကဲ့သို့၊ သကတ်ဖုံးလှည့် ဝေဆာအောင်၊ ဝိသေသာ ဝန်းရံ၍၊ ဘိသေကာ သွန်းခံလျက်၊ ထွန်းအလျှံ ပပဝင်းသော၊ မြမြသင်း ဂဇာသတ်ထက်၊ လာဓမ္မသတ် ဖွေနည်း မူဖြင့်၊ ငွေထီးဖြူ မိုးအုပ်၍၊ စိုးချုပ်တော်မူရှာလေသတည်း။

၁၄။ ပဒ္ဒါသနင်၊ ကြာပလ္လင်ထက်၊ ညာတင်ထားအပ်၊ ကြေညာမဟီ၊ ရွှေစာစီ၍၊ ခေမာဝီ ခေါ်မှတ်သော၊ ဇော တနတ်၊ ရွှေမျှူးခင်သည်၊ ဗွေဦးကင် သီဟာသမှာ၊ ညီလာခံ သန်းရံလျက်၊ နန်းမှန်မြင့် ငွေရိပ်မော်ဝယ်၊ ရွှေစိတ်တော် ဖျော်ဖြေကြောင်းဟု၊ ဖော်ရွေပေါင်း လှအများနှင့် ခစားတော်မူရှာလေ၏။

၁၅။ အခါတစ်ပါး၊ ဘမရာဗျားဝယ်၊ မဟာဖွား ညာနတ်မေသည်၊ ကြာယပ်ငွေ ဝန်းကာ၍၊ ထွန်းရတနာ လင်းမ-
မှောင်သော၊ အတွင်းဆောင် နံ့သာနန်းဝယ်၊ ပယင်းရောင် စကားဝါပန်းနှင့်၊ သာဆန်းသော ဖဲမွေ့ရာ၌၊ ဝဲဝှေ့ကာ
ညှင်းသန့်လျက်၊ တင်းမခန့် သင်းပျံ့ဝေအောင်၊ နှင်းနံ့တွေ ခြွေသတ်တဲ့၊ လေရဟတ် ကြာခြည်ကို၊ ခွေတစ်ပတ်
သာချည်၍၊ ဇာကတီ အုံးထက်ကာ၊ ခုံးမျက်တောင် ထွေးယှက်သဖြင့်၊ မှေးစက်တော်မူခဲ့သော် . . . ၊

၁၆။ လှော်စင်ရောင်ဖိတ်၊ မှောင်မမှိတ်သော၊ တောင်ရိပ်အနီး၊ မိုးစံရာဗွေ၊ ဂန္ဓာခြေဝယ်၊ ရွှေဇမ္ဗူမှန်၊ ဝေဘူပြန်နှင့်၊
သူရကန် ရောင်ညီး၊ တန်ဆောင်မီးတို့သည်၊ ပြောင်ပြောင်ကြီး ပြင်းရှိန်လျက်၊ လင်းထိန်ထိန် ထွန်းသကဲ့သို့၊ ညွှန်း-
ဆောင်တင့် ရင်မြေမှာ၊ ဂုဏ်သရေ ကုန်ဆန်းတဲ့၊ ဘုံရဝေ မြှန်နန်း၌၊ ပုံဖမ်း၍ စံမရအောင်၊ ဟန်အလှ သွင်လျာ
မော်နှင့်၊ အင်္ဂါတော် ခွေပျောင်းသော၊ ရွှေဥဒေါင်း မောရ၏၊ ဓမ္မောဇ ဆေးဖိုလ်ဝယ်၊ သဘောကျ သွေးမညိုဘဲ၊
မနောက အေးချိုလျက်၊ လေးပဟိုရ် ကာလညောင်းမျှ၊ နာရကြောင်း အိပ်မက်ကို၊ စိန်ကနက် သဇ္ဇာပေါ်မှာ၊
မြင်ရှာတော်မူသောကြောင့်၊ စိုးနှောင့် အာသာ၊ ပူရတက်ဇော၊ ချင်ရက်မပြယ်၊ ခင်မက်တွယ်၍၊ ဘဝင်သက်ဝယ်
ကြွေလျောအောင်၊ ခွေမောကာ နွမ်းရှာ၍၊ ပန်းဗျာပါ ပူအားနှင့်၊ မူထားသော အကြောင်းကို၊ ၎င်းမင်း ဗြဟ္မဒတ်
သည်၊ လင်းအတတ် မြင်သိလေက . . . ၊

၁၇။ ပ-မှုန် မမှေး၊ လ-ယုန်ရေးနှင့်၊ ပုံသွေးနှိုင်းဆွယ်၊ ယဉ်ပြကတွေ၊ ကြင်မမေ့နိုင်တဲ့၊ ခင်လေ့မယ်ငယ် . . . ၊
ခြယ်ငွေ ရဇေ၊ ဘမရနန်းပြင်၊ ကြဌန်းခွင်နှင့်၊ ဆန်းသွင် ထွေရာ၊ ရဝေညာမှာ၊ ဝေဒနာ ဆန်းပြား၊ ခွေတပျော့ပျော့၊
ကြွေမတော့လိုနှင့်၊ ရွှေကြော့ဖျားမှာ၊ ခြားတဲ့ဖြစ်အင်၊ ဂတိမကွေ့၊ လှည့်မဝှေ့နှင့်၊ ရှိသရွေ့ ဗျာဆင်ဟု၊ ရာဘုရင်
ဥက္ကဋ္ဌ်ကာ၊ အတ္ထုပ္ပတ် ဖြစ်ရေးကို၊ စစ်ဆေးကာ မေးသောကြောင့်၊ တွေးဖြောင့် သဘော၊ အကြောင်း သနစ်၊
စောင်းမရစ်ဘဲ၊ ပေါင်းစစ်ကာ ပြောရာတွင် . . . ၊

၁၈။ မနောမယ၊ ဇောတရကဲ့သို့၊ လောကမြူတေ၊ မဟေသီဆုံး၊ ဒေဝီနှုန်းပေတဲ့၊ ဘုန်းမေမေငယ် . . . ၊
ဗွေသီဟာဆောင်၊ ညီလာဘောင်ဝယ်၊ ဆောင်သမျှပြီး၊ ခေါင်သမ္ဘာ ထီးပါကဘဲ၊ မညည်းညူလောက်၊ မသွေအစစ်၊
သပြေခေတ်မှာ၊ ဧကရာဇ် မြောက်ပါမင့်၊ ဘာလောက်မျှ မှတ်ပါဘူး၊ မြတ်မဟာဆွေ၊ ဗျာမပွေနှင့်၊ ရှာဖွေယူဖမ်း၊
မူတစ်နန်းဝယ်၊ ပူသန်းကြည်မွေ့၊ ဤယနေ့ပင်၊ သည်ရွှေမဝေး၊ မရှောင်မသွေ၊ ခေါင်တစ်ဆွေငယ်၊ အရောင်တွေ
ဝေမောင်းတဲ့၊ ရွှေဒေါင်းကို ပေးမည်ဟု၊ အေးကြည် အားသန်၊ စကား ဖန်လျက်၊ မယားထံ ပြောပြီးလျှင် . . . ။
တောကြီးမြိုင်တောင်၊ ဂနိုင်ချောင်ဝယ်၊ လိုက်မြှောင် ယှက်စပ်၊ ကွက်မလပ်သော၊ ငှက်ခတ် မုဆိုးတို့ကို၊ အုပ်စိုး
သော အမိန့်တော်ဖြင့်၊ လှိုမ့်ဆော်ကာ သွေမဆိုင်းစေဘဲ၊ စေခိုင်းတော်မူလိုက်ရာ . . . ၊

၁၉။ မိုက်စွာ ကဲခေါင်၊ သူရဲနှောင်တို့လည်း၊ စွဲဆောင်လက်နက်၊ သိကြားပစ်ချိန်၊ အားသစ်နှိမ်တဲ့၊ ဝရဇိန်စက်သို့၊
အိမ်ထွက်ကျမောင်း၊ ချောင်း ယန္တရား၊ တန်းထား ကွန်ရက်၊ ကျွန်ထက်ဝပ်စင်း၊ မချွတ်ယွင်းနိုင်သော၊ ညွတ်ကွင်း
ပိုက်ပေါင်းတို့ဖြင့်၊ စိုက်ဆောင်းကာ ထောင်လေကြသော်လည်း၊ တောင်သေလ ရိပ်ခါးပန်းမှာ၊ ဆောင်နေကျ
စိတ်မနွမ်းနိုင်သော၊ အောင်ဇေယျ ပရိတ်ပန်းကြောင့်၊ ရိပ်ဖမ်းမျှ ခါမမိဘဲ၊ ဗျာမိသော ဒုက္ခနှင့်၊ ရုပ်ကရဇ ခန္ဓာ-
အိမ်ဝယ်၊ ချုပ်သမယ အခါကြိမ်သည်နှင့်၊ ဇရာနှိမ် ချုပ်ညှိုးလျက်၊ မုဆိုးပေါင်း ဖိုမော၍၊ ထိုတောဝယ် သေဆုံး
ကြလေကုန်၏။

၂၀။ ရွှေဘုံ ဗာရာ၊ ရာဇဓာဝယ်၊ ဘမရာဖွား၊ ညာတစ်ပါးလည်း၊ ကြာများရည်ငုံ့၊ မှာထားသည့် အခန့်တွင်၊ ဗျာ
ပွားစည် မတန့်နှင့်၊ ဆည်းဟန့်ထားနိုင် (= မထားနိုင်)၊ တအားယိုင်၍၊ စကားခိုင် ကြွေလျော့သို့၊ မစားနိုင် ပွေ
ဆော့လျက်၊ ခွေပျော့ကာ နုပျောင်းသဖြင့်၊ ဥဒေါင်းမင်း ဆန္ဒကြောင့်၊ ကမ္မဇရုပ် အဟောင်းသည်၊ ဟန်မရ
ချုပ်စကောင်းသော်၊ ဘုတ်အပေါင်း ရပ်ဆိုင်း၍၊ နတ်တိုင်းသို့ စံတော်မူရှာလေသတည်း။

၂၁။ ပြည်ကြီး ဥက္ကဋ္ဌ၊ သမုနတ်လည်း၊ ဇာတ်သမ္ဘာတူ၊ ညာတစ်ဆူကြောင့်၊ ဗျာပူရတက်၊ ရှုမညောင်းဖွယ်၊ ခုတောင်းရွယ်တဲ့၊ ဥဒေါင်းငယ် အတွက်ကြောင့်၊ အသက်နည်းပါး၊ ပျက်စီးငြားသော်၊ မျက်မီးပွား ဒေါသနှင့်၊ မောရက ကြာငုံကို၊ ကောဓန သာထုံလျက်၊ ရာဇဂုဏ် မာန်တက်၍၊ ရန်ဘက်ကြီး ထင်မှတ်တော်မူသဖြင့်၊ လူနှင့် ဝေးကွာ၊ သွေးရတနာသည်၊ ရှေးကြမ္မာ ကံမြင့်၍၊ ရန်လွင့်ကာ နေလင့်ငြားသော်လည်း၊ နောင်သားတော် မြေးမြစ်တို့၊ ရှေးသနစ် လမ်းကြီးကို၊ တွေးမလစ် မှန်းပြီးလျှင်၊ ငြိမ်းမှီးကာ အစဉ်လှိုင်းသဖြင့်၊ ဘုရင်တိုင်း အမိဖမ်းက၊ ဂတိလမ်း ချွတ်ယွင်းခါဝယ်၊ ညွတ်ကွင်းမှာ ခွေနှုံးလျက်၊ သေဆုံးခြင်း ရောက်ရာသည်ဟု၊ တည်ကြည် အေးမြ၊ အတွေးရနှင့်၊ မွေးသသော နန်းသစ်ညောင်ဝယ်၊ ဆွေးကြွဇော မှန်းလှစ်ဆောင်၍၊ ဖမ်းရစ်အောင် နည်းနာကို၊ ကမ္မည်းစာ မင် သားလျက်၊ တင်ထားတော်မူပြီးမှ၊ ဖြူထီးမိုးကာ၊ သတိုးညာသည်၊ ညှိုးခန္ဓာ ပြတ်ခန်း၍၊ နတ်နန်းစံတော်မူလေ၏။

၂၂။ မင်းဖျား ရွှေဘုန်း၊ နေတနွန်းသည်၊ သေဆုံးသည့်နောက်၊ ခြောက်ဆက်မြောက်အောင်၊ တစ်ယောက်မျှ မဖမ်းနိုင်ဘဲ၊ နန်းခရိုင် အလုံးကို၊ သိမ်းရုံးကာ ကြဉ်းဆောင်သော၊ ကြင်းပြောင် ဗြဟ္မဒတ္တဟု၊ သတ္တမမြောက်လတ် သော်၊ တောရပ်လမ်းခွင်၊ စခန်းစဉ်၌၊ ကျွမ်းကျင်သော မုဆိုးတစ်ယောက်ကို၊ ရွှေတော်မှောက် ခေါ်ထား၍၊ အမိန့်-တော် မှတ်သားလေသည်မှာ . . . ၊

၂၃။ ကမ္ဘာအစ ခါသမယက၊ ထာဝရနန်းရိုး၊ ကြငှန်းစိုးတဲ့၊ ဘေးဘိုးလာစဉ်၊ ရာဘုရင်တို့၊ ကြာပလွှင်နန်း၊ ဇာသင်ခန်း၌၊ ဆန်းသမိုက်ဖြာ၊ တန်းစိုက်ကာဖြင့်၊ သိုက်စာရေးထား၊ တောင်တော်အစောင်း၊ ရောင်သော် မောင်းတဲ့၊ ဒေါင်းအသားကို၊ စားရသသူ၊ မအိုမသေ၊ ကိုယ်အနေဖြင့်၊ ဗိုလ်ခြေလှည့်၊ ဇမ္ဗူစိုးမြန်း၊ ကြည်စိတ်သန်သန်၊ ရည်မိဌာန် အပ်သော၊ ပြည်နိဗ္ဗာန် အောင်မြေနန်းကဲ့သို့၊ ခြည်ရိပ်လျှံ မှောင်ခြွေသမ်းပြီးလျှင်၊ ရောင်ဝေလျှမ်း တန်ခိုးထန်လျက်၊ ခေါင်နေတန်း သတိုးမာန်ဖြင့်၊ စိုးစံကာ နေရသည်ဟု (= စိုးစံကာ နေရမည်ဟု)၊ ရွှေရည်မှိုင်းလွင်၊ သမိုင်းပြင်ထက်၊ နှိုင်းဆင် သတိ၊ ကမ္မည်း မင်သား၊ နည်းထင်ရှားကို၊ ငါကား ယခုတွေ့ရှိသည်၊ မရီ မပန်း၊ ရှိအစွမ်းဖြင့်၊ အမိဖမ်း ကြံဖန်၍၊ ဂတိလမ်း မှန်မှန်နှင့်၊ အမြန်ဆက်သရမည်ဟု၊ မြွက်ဟစောဖျား၊ ပြောစကားကို၊ တောသားယုတ်မျိုး၊ ငမုဆိုးလည်း၊ ငုပ်လျှိုးကာ နာခံ၍၊ အကြံပြုသည်မှာ . . . ၊

၂၄။ ယခုတောင်းအပ်၊ ဥဒေါင်းမြတ်ကို၊ သေနတ် ယန္တရား၊ ပစ်ခတ်ငြားသော်လည်း၊ လားလားမျှ မမိချေ၊ ဂတိ မှောက်မှား၊ တဏှာ အဟုန်၊ ကာမဂုဏ်ဟု၊ အာရုံနှင့် ဖြားရလျှင်၊ အတန်းသား မိတော့မည်ဟု၊ ကြံစည် ရွေးကောက်၊ အေးစလောက်ကို၊ အရေးရောက်တဲ့အောင်၊ တွေးထောက် ဆင်ခြင်၍၊ အယဉ်အလှ၊ ဆင်မသဘဲ၊ မြင်သမျှ ငှက်အပေါင်းတို့သည်၊ ကြင်မဝ မက်စကောင်းလောက်သော၊ ဥဒေါင်းမ တစ်ကောင်ကို၊ ရှောင်တခင် ရှာကြံ၍၊ အသံ-အက၊ ဟန်ပန်ရအောင်၊ သဏ္ဌာန်ပြ သင်ကြားလျက်၊ တောဖျားမြိုင်ဗွေ၊ ဂနိုင်ခြေဝယ်၊ ရွှေရောင် ဝင်းဝင်း၊ ပြောင်လင်းလင်းနှင့်၊ ဒေါင်းမင်းရှိရာ အရပ်တွင်၊ လျောက်ပတ်သော မြေအထွဋ်၊ ခွေညွတ်စပ်ခြံ၊ ပတ်ပတ်ရံ၍၊ မပြတ်သံ ကြည်အေး လျဉ်းအောင် (= မပြတ်သံ ကြည်အေး လျဉ်းအောင်)၊ မြည်ကြွေးခြင်း ပြုစေလျက်၊ သစ်ခက် အုပ်မိုး၊ ငမုဆိုးလည်း၊ ဆုတ်တိုးကာ ပုန်းအောင်းသဖြင့်၊ ချောင်းမြောင်း၍ နေလေ၏။

၂၅။ ဗွေဂန္ဓာလယ်၊ စံရာနယ်မှာ၊ ဘယ်ညာ မြူးက၊ အရွယ်အသွင်၊ တကယ်ယဉ်တဲ့၊ တယ်တညင် (= တည်တညင်) ဒေါင်းမကလည်း၊ ခေါင်းကြွလည်အိမ့်၊ ပွေပွေ လည်လည်၊ ဖြေဖြေ ဆည်၍၊ တည်မငြိမ့်အောင် အိမ်ဖိမ့်ဖိမ့် ပြေးဟည် လျက်၊ အေးမကြည် ဆွေးသည်ပရယ်လို့၊ တေးပလီ ရေးစီပြသကဲ့သို့၊ ဟေးဟရီ ကြွေးမြည်သပြီးလျှင်၊ မွေးရည်ခ ဖြိုးဝေလျှံလို့၊ အိုးဝေသံ ညံမစဲဘဲ၊ ဟန်နွဲ့ကာ နယည်းငြာလျက်၊ မြီးခါခါ အလွန်ထူးသဖြင့်၊ တွန်မြူးသော အသံကို၊ အဖန်ဖန် ကြွေလှူစောင်းမျှ၊ ရွှေဥဒေါင်း ကြားလေသော် . . . ၊

၂၆။ ကြွားကြွားရွှင်လန်း၊ မဆိတ်မလပ်၊ ပရိတ်မြတ်ကို၊ နိစ္စပတ် မဆင်မြန်းနိုင်ဘဲ၊ ဇင်ပန်းမှုန် ထုံနှိပ်တဲ့၊ မြို့ရိပ်-

လယ် ဌာနက၊ ရာဂမူဆန်းသည်၊ ထူပြွမ်းကာ သွေးဆောင်သော်၊ ဘေးမရှောင် အစားခင်တွဲ၊ ငါးအသွင် မက်မော၍၊ သက်လျောကာ ပျံဆင်းလျက်၊ မာန်ပြင်းစွာ အကုန်ငြီးသဖြင့်၊ တစ်ဟုန်တည်း ဇွတ်တင်းလိုက်သော်၊ ညွတ်ကွင်း၌ ရွဲပတ္တမြားကဲ့သို့၊ အရွဲသား မိလေ၏။

၂၇။ တြိဥက္ကဋ္ဌ၊ ဗုဒ္ဓလောင်းလျာ၊ ဒေါင်းရတနာလည်း၊ ကြောင်းရာအရှိ၊ စောင်းကာကြည့်ကာ၊ ကောင်းစွာ သိမြင် တော်မူလျှင်၊ ပူအင်ပွားလစ်၊ အသားနစ်အောင်၊ အားသစ်ကာ ကျင်းပ၍၊ ပြင်းပြစွာ ရုန်းသော်လည်း၊ သားလုံးရေ စုတ်ပြတ်သဖြင့်၊ ရုပ်ကလာပ် နာမ်ခန္ဓာဝယ်၊ အသံပြာ ငိုဇောနှင့်၊ မကြိသာ ဖိုမော၍၊ ပိုသောက ပန်းဟိုက်လျက်၊ နွမ်းလို့က်လို့က် သေဆုံးမျှ၊ ခွေခုံးကြွေ ညာစောင်းသဖြင့်၊ သာလျောင်းကာ လဲလေသတည်း။

၂၈။ ထိုအကြောင်း၊ ၎င်းမုဆိုး၊ အယုတ်မျိုးလည်း၊ ၎င်းလျှိုးလျှိုး ချောင်းမြောင်းကာဖြင့်၊ ကြောင်းရာကို မြင်သိငြား သော်၊ နှစ်ပါး မိတ်လား၊ သနားစိတ် ပွားသောကြောင့်၊ အနားသို့ ချဉ်းကပ်လျက်၊ တင်းကြပ်သော ညွတ်ကွင်းကို၊ ဝပ်စင်းကာ ဖြုတ်ထွင်လျက်၊ ဗုဒ္ဓကို ဒေါင်းမြတ်အား၊ ကြောင်းရပ်ကို ပြန်ကြားပြီးလျှင်၊ တောဖျားသို့ လွှတ်လေ၏။ ဆွေသမုလောင်း၊ ရွှေဥဒေါင်းလည်း၊ မစောင်းမလွန်၊ အကြောင်းဝန်ကို၊ ကောင်းမွန်စွာ သိကြားကာ၊ တစ်ပါးသို့ မသွားဘဲလျှင်၊ စကားတုံ့ ပြန်ဆင်သည်မှာ . . . ၊

၂၉။ အရှင်အုပ်စိုး၊ သင်မုဆိုး၌၊ အကျိုးပြီးလတ်၊ သတိုးနတ်လည်း၊ ဖြိုးမြတ်ဆန္ဒ၊ ကြံပြည့်ဝအောင်၊ ငါ့အား ကြဉ်းဆောင်၍၊ မင်းခေါင်ထံ ဆက်သရမည်ဟု၊ မိန့်ရည်ရွှင်မော၊ ပြန်လည်ကာ ပြောလတ်သော် . . . ၊ တော မုဆိုး လူကြွားကာ၊ သနားသော ကရုဏာဖြင့်၊ အခါခါ လွှတ်ပါငြားသော်လည်း၊ အပါးက မသွားဘဲ၊ စကားတုံ့ ပြန်မြဲပင်၊ ပန်ဆင်တော်မူလေသတည်း။

၃၀။ ဖြူဖြူ ဖြောင့်ဖြောင့်၊ မူမနှောင့်တွဲ၊ သူကောင့်သားလည်း၊ သနားရက်ပင်၊ ယူငင်ဆောင်ကြဉ်း၍၊ မင်းကြီးအား ဆက်သလေ၏။ ပြည်ထောင် သနင်း၊ အခေါင်ချင်းသော၊ အောင်တြင်းခတ်၊ မင်းဗြဟ္မဒတ်လည်း၊ ဝင်းလျှပ် ကနကာ၊ ပဒ္ဓါသနင်၊ ရာဇပလ္လင်နှင့်၊ သာယုဉ်ပစ္စု၊ လှစ်ထူမိုးဖြန့်၊ တန်ခိုးဟန့်လျက်၊ အမျိုးသန့် လာစဉ်သော၊ ညာသဘင် ကြာနန်းဝယ်၊ မဟာဝင် စာတမ်းကို၊ ကမ္ဘာတွင် ခန္ဓာဆန်းရန်ဖို့၊ သာလှမ်းကာ တွေးမြော်လျက်၊ ရေးပျော်ပျော် ကတီအုံးထက်၊ ရယ်ပြီးသော မျက်နှာနှင့်၊ ကွက်ရတနာ စုပေါင်းတွဲ၊ ဥဒေါင်းကို ကြည့်ရှုတော်မူစဉ်၊ ဘုရင်တစ်ဆူ၊ သွင်ဇမ္ဗူလည်း၊ တင်မြူလှစ်ခွာ၊ စင်တမူ ချစ်စွာနှင့်၊ မေတ္တာဖျန်းဝေ၊ ဘူမိသာရ၊ လူဒိဗ္ဗအား၊ ဖြူရိပ်လွှ နန်းရဝေကာ၊ ဖမ်းစေသော အရေးကို၊ မေးမြန်းတော်မူလေ၏။

၃၁။ ဘုရင်မင်းဖျား၊ တစ်စင်း ဖွားလည်း၊ သွင်းထားဆန္ဒ၊ သမိုက်ယှက်ကာ၊ သိုက်ထွက်လာတွဲ၊ စာအရဖြင့်၊ ကြွကြွစက်ငွေ၊ ကနက်ဗွေဝယ်၊ ကျက်သရေ ပွားဆင့်၊ ကြားကြားမြင့်လျက်၊ အကျင့်မမှား၊ အသင့်အားဖြင့်၊ ချင့် အသားကို၊ စားကာမျက်မှောက်၊ အိုဖွယ် အရှင်း၊ ပျိုငယ်ဆင်းနှင့်၊ လိုရွယ်ရင်း သွေကွင်းပျောက်တွဲ၊ ဟိုနယ်တွင်း သေမင်းနောက်သို့၊ တစ်ခေါက်မျှ မလိုက်ရာဟု၊ သိုက်စာဆိုထွက်၊ ထိုအချက်ကြောင့်၊ သိုမဂ္ဂင် ဗိုလ်ခြေလင်းတွဲ အောင်၊ ကိုယ်အသက် အိုသေကင်းရန်ဖို့၊ ဒေါင်းမင်း၏ အသားကို၊ ပေါင်းသင်းရှိ အများနှင့်၊ ကောင်းခြင်း၏ အလားကြောင့်၊ စားလို၍ ဖမ်းစေသည်ဟု၊ ကြည်နူးသော ပုံသွင်ဖြင့်၊ ရည်စူးသော ဂုဏ်အင်ကို၊ စုံလင်စွာ ပြန်ပြော ကာ၊ စံမောရ ရွှေဥဒေါင်းသည်၊ ခြွေညောင်းကာ သံငြိမ့်၍၊ ပြန်မိန့်တော်မူသည်မှာ . . . ၊

၃၂။ ရွှေတစ်ညီလာ၊ ဗွေသီဟာဝယ်၊ ဒီပါသေဌ်နင်း၊ ဘုန်းစက်အရောင်၊ နှုန်းထွက်ပြောင်၍၊ အခေါင်နင်းသည့်၊ မင်းမင်းဥက္ကဋ္ဌ၊ စောနေနတ် . . . ၊ မှတ်လော့ မိန့်ရေး၊ ဖိမ့်ဖိမ့်မွှေးစိမ့်၊ ငြိမ့်လေး ခါခါ၊ စိစွေးနာလော့ . . . ၊ ငါ၏အသား၊ စားရှိအားဖြင့်၊ သတ်စားခဲ့ချေ၊ ငါတည်းသေရ၊ စားသူမှလျှင်၊ ဘယ်ကြောင်းအင်ကြောင့်၊ နှောင်းစဉ် နေရ၊ မသေကြလိမ့် . . . ၊

၃၃။ ဖွေဆ ဤမှာ ပြည်ဗာရာဏသီ၊ မဟာအလောင်း၊ သမ္မာညောင်းတဲ့၊ ငါဒေါင်းမင်းသည်၊ ကောင်းခြင်း မျက်နှာ၊ လက္ခဏာနှင့်၊ စကြာသခင်၊ မယွင်းသမှု၊ တစင်းတု၍၊ မင်းပြုစဉ်က၊ ဘုရင်မင်းဖျား၊ သီလထိန်းစောင့်၊ ယိမ်း-မမှောင့်တဲ့၊ အကြောင်းအားကြောင့်၊ ရထားရောက်လာ၊ တန်ခိုးလျှပ်လျှပ်၊ သတိုးနတ်ဟု၊ မိုးရပ်ဖြာ၊ ဒီပါကျွန်းလုံး စိုးဖူးသည်။ - ထူးလည် အများ၊ ဤရထားကို၊ တစ်ပါးမင်းနှင့်၊ ခင်းမသင့်ဟူ၊ သွင်းလင့်သိုထား၊ ရေကန်အတွင်း၊ ရွှေလျှံ ဝင်းတဲ့၊ မင်းရထားသည်၊ ထင်ရှားယခု ရှိလေသည်။

၃၄။ လူ့ပြည် ယွင်းလတ်၊ မင်း၏ဇာတ်မှာ၊ ကင်းပြတ်ခန္ဓာ၊ ထပ်လျှမ်း ဝင့်ဝင့်၊ လျှပ်ပန်းပွင့်ကဲ့သို့၊ နတ်နန်းမြင့် စည်းစိမ်ဟာကို၊ မိုးငြိမ်စွာ ခံစံပြီးမှ၊ ကံဖန်တီး အကုသိုလ်ကြောင့်၊ ယခုလို အဟိတ်မှန်တဲ့၊ တိရစ္ဆာန် ဤဘဝဝယ်၊ မှီခကာ သန္ဓေမှု၍၊ ဉာဏ်ခြေယူ ညီမျှသုံးခဲ့တဲ့၊ ကံမွေဟူ သီလဘုန်းကြောင့်၊ ကြည်မျှဆုံး တစ်မူသစ်သော၊ ဇမ္ဗူရစ် ရွှေစင်တောင်ကဲ့သို့၊ ဗြဟ္မာနဘောင် အကုန်လင်းနိုင်တဲ့၊ နေလုလင်ရောင် ပုံမယွင်းသော၊ ဂုဏ်အဆင်း ငါရှိသည်။

၃၅။ စီစဉ်ပြထား၊ ငါ့စကားကို၊ အများယုံစေ၊ ခုံသက်သေကား၊ ကျက်သရေယင်ရာ၊ အစဉ်လာတဲ့၊ မင်္ဂလာကန်၊ ရေ၏အတွင်း၊ မြေထိချင်း၍၊ သွင်းထားခံ၊ မင်းစံရထား ဖြစ်တော့သည်၊ အေးကြည်မနော၊ သွေးရည်နှော၍၊ သဘောနှစ်ခြိုက်၊ ပြဆိုအရှိ၊ ရလို၏ဟု၊ သတိပိုက်က၊ သင်၌တရား၊ စဉ်လိုက်ပွား၍၊ မမှားညီမျှ၊ ခုနစ်ရက်လောက်၊ လွန်တက်မြောက်အောင်၊ စောင့်ရှောက်ကလျင်၊ သီလကုံးရစ်၊ တနှုန်းလှစ်၍၊ ဘုန်းသစ်တော် ဆော်နှိုးသဖြင့်၊ မျှော်ကိုး ရည်ငုံသော၊ မဟီပြန့် စက်ရထားကို၊ ထွက်သွားကာ သာယူ၍၊ ညာဇမ္ဗူ သပြေခေတ်မှာ၊ ဧကရာဇ် မြောက်တော်မူလိမ့်မည်ဟု၊ မိန့်ရည်ချိုမွှေး၊ အလိုအေးအောင်၊ ဖိုလ်ဆေး မြတ်တရားကို၊ ဟောကြားတော်မူလေ သတည်း။

၃၆။ ရွှေပြည်နှင်းလတ်၊ မင်းဗြဟ္မဒတ်လည်း၊ ဆင်းနတ်ကလျာ၊ မဟာရွှေညီ၊ မဟေသီဟု၊ ဒေဝီရထား၊ မိဖုရားနှင့် တကွ၊ တရားပဉ္စသီ၊ အစဉ်မှီ၍၊ ရွှင်ပြီ အာသာ၊ ရာဇဓာဝယ်၊ အခါခါ မောင်းခတ်လျက်၊ ကောင်းမြတ်သော ရွှေ ရထားကို၊ သွေမခြား ဖော်ယူ၍၊ လှော်ဇမ္ဗူ ဒေါင်းမြတ်အား၊ ပေါင်းစပ်ကာ အဉ္စလီဖြင့်၊ တင်ချီကာ မာန်လျော့လျက်၊ ကန်တော့ သည်းခံစေပြီးလျှင်၊ ငွေရိပ်ဖြူကာဖွင့်တဲ့၊ ရာပလွင် (= ရာဇပလ္လင်) ဝိသေသာကို၊ ဘိသေကာ မြွက်ဟ လျက်၊ ဆက်သ ပူဇော်ပြန်လေသတည်း။

၃၇။ သရေ စုပေါင်း၊ ရွှေဥဒေါင်းဟု၊ လောင်းဗောဓိသတ်၊ မောရိနတ်လည်း၊ ဗြဟ္မဒတ်မည်ခေါ်၊ အကြည်တော် အား၊ အရှည်မျှော် ထောက်ထားသဖြင့်၊ ညီအလျော် နောက်မမှားရအောင်၊ လေးပါး သင်္ဂဟ၊ ဒသရာဇဓမံ၊ နာယကံခြောက်ဂုဏ်၊ ခုနစ်စုံအပရိဟာနိယ၊ ပြတည် မမှား၊ စသည်အားဖြင့်၊ တရားစဉ်ကြီး၊ ဆယ့်တစ်ခွင်ရပ်၊ သွဲ့ငလျင် ခတ်သကဲ့သို့၊ ချဲ့ထွင်လတ် အော်ညည်းလျက်၊ ပဲ့တင်ထပ် တော်ဟီးအောင်၊ ဆော်တီးသောအား၊ ပြောစကားဖြင့်၊ ဟောကြားထုံးပြ၊ ဆုံးမ နာယူစေပြီးလျှင်၊ ယခင်က မင်းအဖြစ်ကို၊ ယွင်းမလစ် ပြန်ဆောင်နှင်းလျက်၊ အောင်ခြင်း ယင်ရာ၊ သဘင်ငြာအောင်၊ မင်္ဂလာဆောင်ပျံကြွမှာ၊ ကဉ္စနာရောင် လျှံပသော၊ ဒဏ္ဍက ရွှေတောင်သို့၊ သွေရှောင်ခွာ ရန်မခဲဘဲ၊ ပြန်ကြွတော်မူရှာလေသတည်း။

၃၈။ ဤအကြောင်းရပ်၊ အလောင်းဇာတ်၌၊ ဒေါင်းမြတ်သူတော်၊ ဇမ္ဗူလှော်သည်၊ ဖြူလှော် စိတ်မှန်း၊ ပရိတ်ပန်းကို၊ အိပ်တန်းဆင်းသက်၊ ယွင်းမပျက်ဘဲ၊ ညှင်းညက် ရွတ်အံ၊ ဝတ်အမှန်ကြောင့်၊ လွတ်ရန်ဘေးဘျမ်း၊ မှေးမသမ်းလျက်၊ အေးချမ်းချိုမြိတ်၊ ယိုယိုဖိတ်မျှ၊ ကိုယ်စိတ်တော် မပင်ပန်းသဖြင့်၊ ရွှင်လန်းသော မူထုံးကို၊ ယူကျုံးကာ နှလုံးပိုက်၍၊ သုံးတိုက်သော မှောင်ခန်းမှ၊ အောင်ပန်းတော် နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပန်ဆင်တော်မူရအောင်၊ ဖြူလွလွ စိတ်ထားနှင့်၊ မိတ်မခြား လူအပေါင်းတို့သည်၊ ဥဒေါင်းမင်း ပရိတ်မြတ်ကို၊ နိစ္စပတ် ချီးမွမ်း၍၊ စီးဖြန်းတော်မူကြပါကုန်လော့ . . . ။

ခက်ဆစ် အဓိပ္ပါယ်များ

ဤတွင် အင်္ဂုဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ မောရသုတ် ပရိတ်မွန်းသည် ပြီးဆုံးပြီ ဖြစ်သည်။ ခက်ဆစ် အဓိပ္ပါယ် ရေးသားရာ၌ မှတ်သား လွယ်ကူစေခြင်းငှာ ယင်းပရိတ်မွန်းကို စာပိုဒ်ရေ (၃၈)ပိုဒ် ခွဲ၍ တင်ပြထားပါသည်။ အမှတ် (၁) စာပိုဒ်တစ်ခုလုံး၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော စာလုံးများ၏ ခက်ဆစ်အဓိပ္ပါယ်ကို အမှတ် (၁) နံပါတ် အောက်၌ စုပေါင်း၍ (က-ခ-ဂ) စသည် ခွဲကာ ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ အမှတ် (၂) စာပိုဒ် စသည်တို့၌လည်း နည်းတူပင် မှတ်ပါ။ ယင်းခက်ဆစ် အဓိပ္ပါယ်များကို ပါဠိစာပေ၌ မကျွမ်းကျင်သူတို့အတွက်သာ ဝဲညွှာ၍ ရေးသား တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

- ၁။ (က) မုနိပဝရ = မုနိတကာတို့တွင် = ရဟန်းတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊
 (ခ) အမတသာကိန် = မသေရာ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို ရရှိတော်မူသော ရောက်ရှိတော်မူသော၊ သတ္တဝါတို့အားလည်း နည်းလမ်းပြလျက် ပေးသနားတော်မူတတ်သော သာကီဝင်နွယ်ဖွား မြတ်စွာ-ဘုရား၊
 (ဂ) ရာဇိန္ဒာ ဘက်လွတ် = တုဘက် လွတ်ကင်းလျက် ရဟန်းတို့ကို အစိုးရတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊
 (ဃ) အတုလ စံတစ်ဆူ = အတုမရှိသော စံတစ်ဆူ၊
 (င) မကုဋ သယမ္ဘူ = သင်္ခါရ ဝိကာရ လက္ခဏာ နိဗ္ဗာန် ပညတ်တည်းဟူသော သိသင့် သိထိုက်သော ညေယျဓမ်တရား ငါးပါးတို့ကို ဆရာမကူ သယမ္ဘူဉာဏ်ဖြင့် မိမိအလိုလို ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် ကောင်းစွာ ထွင်းဖောက်သိမြင်တော်မူသော လူသုံးပါးတို့၏ မကိုဋ်သရဖူ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာ-ဘုရား၊
- ၂။ (က) မယျဉ်ရာဂီ = ရာဂနှင့် မယျဉ်သော = ရာဂကင်းသော၊
 (ခ) လွင်ဗာဟီ ရုန်းမထွက်ရအောင် = ပြင်ပအာရုံ အမျိုးမျိုးသို့ စိတ်ယုံလွင့် ရုန်းထွက်မသွားရအောင်၊
 (ဂ) ကသိဏန် = ကသိုဏ်း (၁၀)ပါး၊
 (ဃ) ပရိကံ = စီးဖြန်းခြင်း၊
 (င) ကတွတ္ထ = ကသိုဏ်းပရိကံကို စီးဖြန်းပြုလုပ်တတ်သော အနက်သဘော၊
- ၃။ (က) ဣန္ဒနီလာ = ပတ္တမြားညို = ပတ္တမြား (၂၄)မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးတည်း။
 (ခ) ဝဇီရာ = ဝဇီရာ စိန်ကျောက်၊
 (ဂ) ဂိဝါရောင်ဓာတ် = ပြာသာဒ်လည်ပင်း၏ အရောင် = ပြာသာဒ်ထွတ်၏ အရောင်၊
 (ဃ) နဝရတ် = နဝရတ်ကျောက်မျက်ရတနာ၊
 (င) ကဗ္ဗနာ = ရွှေ၊
- ၄။ (က) ပုဒ်ပါဌ် ခရာ = ပုဒ် ပါဌ် အက္ခရာ၊
 (ခ) ယာပထ = လျောင်း-ထိုင်-ရပ်-သွား = လေးပါးသော ဣရိယာပုထ်၊
- ၅။ (က) သေလာဂနီင် = ကျောက်တောင် ကျောက်ဆောင် ထူထပ်သည့် တောမြိုင်ကြီး၊
 (ခ) ဟေမာမြိုင် = ဆီးနှင်း ထူထပ်သော တောမြိုင်ကြီး၊
 (ဂ) အာသဝံမြစ်ကြောဝယ် = အာသဝေါတရား လေးပါးတည်းဟူသော မြစ်ရေယဉ်ကြောဝယ်၊

လက္ခဏာဒီစတုတ္ထပိုင်း - သင်္ခါရက္ခန္ဓကထာ အခန်း

- ၆။ (က) နုဒယာ = ကရုဏာ = ကြင်နာသနားခြင်း၊
(ခ) ကမုကြာ = ကုမုဒြာကြာ၊
(ဂ) အနောတတ် = ဟိမဝန္တာဝယ် ရှိသော အနောတတ်အိုင်၊
(ဃ) မေဃီ = မိုး = ရွာသွန်းနေသော မိုး၊
(င) ဒေဝရီ = မိုးကို ရွာသွန်းစေတတ်သော မိုးနတ်သား၊
- ၇။ (က) သွဏ္ဍာ မောရ = သုဝဏ္ဏ + မောရ = ရွှေအဆင်းရှိသော ဥဒေါင်းမင်း။ သုမှ ဥ-ကို ချေ၊ သ-ကို ဝ-
သို့ ကပ်၍ သွဏ္ဍဟု ရေးသည်။ ဣာ၌ အာ-ကား **ရှေးအခါဝယ်** ဟူသော ရှေးကာရန်သို့ လိုက်၍
စကားပြေပြစ်ခြင်း = ဝါစာသိလိဌ အကျိုးငှာ အာ-ဒီယပြုထားသော သန္တိကာရိယတည်း။
- (ခ) နာယက သတ္တာ = လူသုံးဦးတို့၏ အကြီးအမှူး ဆရာတစ်ဆူ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊
(ဂ) ကာမောဃ = ကာမတဏှာ ရေယဉ်ကြော၊
(ဃ) သူရိန် = နေ၊ (ကျူထရံအိမ်ကို နေမင်းကြီး မွေးနေသကဲ့သို့။)
(င) ရှစ်ဖြာရာခံ = ဘုရားရှင်ထံမှ ဆု (၈)ပါး ခံယူတော်မူရသော အရှင်အာနန္ဒာကိုယ်တော်မြတ်။

ရှစ်ဖြာရာခံ ရှင်အာနန္ဒ

- ၁။ **ဗဟုဿုတ တေဒဂ်** = အကြားအမြင်များခြင်းတွင် ထိပ်တန်းဂုဏ်ထူး၊
၂။ **သတိမန္တ တေဒဂ်** = သတိကောင်းခြင်းတွင် ထိပ်တန်းဂုဏ်ထူး၊
၃။ **ဂတိမန္တ တေဒဂ်** = ဉာဏ်ကောင်းခြင်းတွင် ထိပ်တန်းဂုဏ်ထူး၊
၄။ **ဓိတိမန္တ တေဒဂ်** = လုံ့လကြီးခြင်းတွင် ထိပ်တန်းဂုဏ်ထူး၊
၅။ **ဥပဋ္ဌာက တေဒဂ်** = ဘုရားရှင်အား အလုပ်အကျွေး အပြုအစုတွင် ထိပ်တန်းဂုဏ်ထူး။

ဤသို့ ဧတဒဂ် ငါးတန်ကို ရရှိတော်မူသော အရှင်အာနန္ဒာ၏ ဆုရှစ်ပါးကား ပယ်ဆုလေးပါး၊ ယူဆုလေးပါး
ဖြစ်ရာ ပယ်ဆုလေးပါးကား -

- ၁။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် တပည့်တော် (အရှင်အာနန္ဒာ)အား မိမိ ရတော်မူသော သင်္ကန်း အကောင်းအမွန်
များကို မပေးရန်၊
၂။ ဆွမ်းခဲဖွယ် ဘောဇဉ်ကို မပေးရန်၊
၃။ ဂန္ဓကုဋ်တိုက်ခန်း တစ်ခန်းတည်း၌ နေခွင့်မပေးရန်နှင့်
၄။ ပင့်ဖိတ်ရာသို့ ခေါ်၍ မသွားရန်တို့ ဖြစ်ကြ၍ -

ယူဆုလေးပါးကား -

- ၁။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် တပည့်တော် (အရှင်အာနန္ဒာ) ပင့်ဖိတ်ရာသို့ ကြွတော်မူရန်၊
၂။ တိုင်းခြား ပြည်ခြားမှ မြတ်စွာဘုရားအား ဖူးမြော်ရန် ရောက်လာသော ပရိသတ်ကို ရောက်ဆဲခဏမှာပင်
မြတ်စွာဘုရားရှင်အား ဖူးမြော်စေနိုင်ခွင့် ရရန်၊
၃။ အလိုရှိလျှင် ချက်ချင်း မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံသို့ ချဉ်းကပ်နိုင်ရန်နှင့်
၄။ တပည့်တော် (အရှင်အာနန္ဒာ)၏ မျက်ကွယ်၌ ဟောတော်မူသမျှ တရားတို့ကို တစ်ဖန်ပြန်ဟောပြရန်တို့ပင်
ဖြစ်ကြ၏။ (အံ-ဋ္ဌ-၁-၂၂၉-၂၃၀။)

- (စ) သမ္ဘာလျှံသည့် = ဘုန်းသမ္ဘာနှင့် ပြည့်လျှံသော၊
- ၈။ (က) တထာဂတ = ရှေးဘုရားရှင်တို့ကဲ့သို့ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့တိုင်အောင် ကောင်းသော လာခြင်း ရှိတော်မူသော၊ ရှေးဘုရားရှင်တို့ကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်သို့ ကောင်းစွာ ကြွသွားခြင်း ရှိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊
- (ခ) ပဘာဝလျှံလူ = ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါ အလျှံပြောင်ပြောင် ထွန်းလင်း တောက်ပတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊
- ၁၀။ (က) သေတုဒကံ = သေတ + ဥဒကံ = ဖြူဖွေး = ကြည်လင်သော + ရေ။
- ၁၁။ (က) ဒဏ္ဍက ပဗ္ဗတာ = ဒဏ္ဍက ရွှေတောင်၊
- (ခ) သဟသ်ရံသီ = ရောင်ခြည်တစ်ထောင်ရှိသော နေမင်း၊
- (ဂ) ဟရိသဗ် = ရွှေရောင်အားလုံး၊
- (ဃ) သတပတ် ပဒုမ္မာ = ပွင့်ချပ်လွှာ (၁၀၀) ရှိသော ပဒုမ္မာကြာပန်း၊
- ၁၂။ (က) ဥဒေတယံ = ဥဒေတယံ စက္ခုမာ - ဤသို့စသည်ဖြင့် မောရသုတ်၌ လာရှိသော ဂါထာ၊ (အိပ်တန်းဆင်းဂါထာ၊)
- (ခ) ဝေဟင်္ဂမာ = ကောင်းကင်၌ သွားလာနိုင်သော၊
- (ဂ) ဝါယာမေဖြင့် = လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ်ခြင်းဖြင့် = ဝီရိယဖြင့်၊
- (ဃ) အပေတယံ = အပေတယံ စက္ခုမာ - စသည်ဖြင့် မောရသုတ်၌ လာရှိသော ဂါထာ၊ (အိပ်တန်းတက်ဂါထာ၊)
- ၁၃။ (က) ဝါရာဏသီ = ဝါနရသီသ-ပုဒ်မှ န-ကို ရ-နှင့် ရွှေ့နောက် ပြောင်းပြန် ဝိပရိတ်ပြု၊ န-ကို ဏ-ပြု၊ ရ-၌ရှိသော အ-ကို အာဒိယပြု၊ သီသ-၌ရှိ သ-ကိုချေ၊ ဝါရာဏသီ-ဖြစ်သည် ဟူ၏။ ဝါ-၌ ဝ-ကို ဗ-ပြုက ဗာရာဏသီ-ဖြစ်၏။ - မျောက်ဦးခေါင်းနှင့် တူသော တောင်ထွဋ် ရှိသော တောင်။ ထိုတောင် အနီးတွင် ရှိသော မြို့ - ဟူသတတ်။
- (ခ) ဝိသေသာ = အဘိသိက်ခံပွဲ၌ အထူးရွက်ဆောင်ပေးရသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ၊
- (ဂ) ဂဇာသတ် = ဆင်ရုပ်ပေါ်တွင် ရှိသော သိုမှီး သိမ်းဆည်းထားအပ်သော ရှေးဟောင်းဓမ္မသတ်များ။
- ၁၄။ (က) ပဒ္ဒါ သနင် = ကြာပလွင်၊
- (ခ) ဇောတနတ် = မဏိဇောတ ပြည်တန်မြကဲ့သို့ နတ်သမီးကဲ့သို့ နှစ်သက် မြတ်နိုးအပ်သော မိဖုရား၊
- (ဂ) သီဟာသ = ခြင်္သေ့ရုပ် ခံထားသော သီဟာသနပလ္လင်၊
- ၁၅။ (က) ဘမရာဗျား = ပျားပိတုန်းခံသော ကုတင်ညောင်စောင်းပေါ်၌၊
- ၁၆။ (က) ဂန္ဓာခြေ = မွေးကြိုင်သော ရနံ့တို့ဖြင့် သင်းပျံ့ကြိုင်လှိုင်လျက် ရှိသော တောင်ခြေ၊
- (ခ) ဓမ္မောဇ = ဓမ္မ + ဩဇာ = တရား အဆီအနှစ်၊
- ၁၇။ (က) ရဇတ = ငွေ၊
- (ခ) ရာဘုရင် ဥက္ကဋ် = ထီးဆောင်းမင်းပေါင်း (၁၀၀)တို့တွင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ဘုရင်၊
- ၁၈။ (က) မနောမယ ဇောတရ = စိတ်သွားတိုင်း ကိုယ်ပါ၍ လိုရာကို ပြီးစေသော = ပြည့်စုံစေသော မဏိဇောတ ပတ္တမြားရတနာ၊

လက္ခဏာဒီစတုတ္ထပိုင်း - သင်္ခါရက္ခန္ဓကထာ အခန်း

- (ခ) လောက မြူတေ = လောက အမြူတေ၊
(ဂ) မဟေသီဆုံး = အဂ္ဂမဟေသီ = အမြတ်ဆုံး မိဖုရားခေါင်၊
- ၁၉။ (က) ရုပ်ကရဇ ခန္ဓာအိမ် = ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တို့၏ အပေါင်းအစု ဖြစ်သော ခန္ဓာအိမ်၊
- ၂၀။ (က) ရာဇော = ရာဇောနီ = မင်းနေပြည်တော်၊
- ၂၁။ (က) ဇာတ်သမ္ဘာတူ = အမျိုးဇာတ်ချင်း ဘုန်းသမ္ဘာချင်း တူညီသော၊
(ခ) မောရက = ဥဒေါင်းငယ် = ရွှေဥဒေါင်း၊
(ဂ) ကောဓန = အမျက်ကောဓ = ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း၊
- ၂၇။ (က) တြိဥက္ကဋ္ဌ = လူသုံးဦးတို့တွင် အကြီးအမြတ် ဖြစ်တော်မူသော၊
- ၃၀။ (က) ဝင်းလျှပ် ကနကာ = ကနကာ = ရွှေ၊
(ခ) ဘူမိဿရ = ရေမြေကို အစိုးရသောမင်း၊
(ဂ) လူဒိဗ္ဗ = သမုတိနတ်ဖြစ်သော လူမင်း၊
- ၃၁။ (က) ကနက်ဗေဓဝယ် = ရွှေနန်းတော် အလယ်ဝယ်၊
- ၃၂။ (က) ဗေဓသီဟာဝယ် = နန်းတော် အလယ်၌ တည်ရှိသော ခြင်္သေ့ခံသော သီဟာသနပလ္လင်။
(ခ) ဒီပါသေဌ်နင်း = ဇမ္ဗူဒီပါ ကျွန်းအလုံးကို အစိုးရသော အမြတ်ဆုံးမင်း၊
- ၃၄။ (က) ဇမ္ဗူရစ်ရွှေ = ဇမ္ဗောနဒရွှေ = လှော်ပြီး ဦးပြီး နီမြန်းသော ရွှေ။ (ဇာတက-ဋ္ဌ-၇-၁၆၆။)
- ၃၅။ (က) မဟိပြန့်-မဟိ = မြေကြီး။
(ခ) ညာဇမ္ဗူ = ဇမ္ဗူဒီပါ လက်ျာတောင်ကျွန်း၊
- ၃၇။ (က) မောရိနတ် = ဥဒေါင်းမင်း = ဘုရားအလောင်း ရွှေဥဒေါင်း၊
(ခ) လေးပါး သင်္ဂဟ = သင်္ဂဟတရား (၄)ပါး၊
(ဂ) ဒသရာဇဓမ္မ = မင်းကျင့်တရား (၁၀)ပါး၊
(ဃ) နာယကံ ခြောက်ဂုဏ် = နာယကဂုဏ် (၆)ပါး၊
(င) ခုနစ်စုံ အပရိဟာနိယ = မင်းတို့၏ မဆုတ်ယုတ် မပျက်စီးကြောင်း အပရိဟာနိယတရား (၇)ပါး၊

(ခ) သင်္ဂဟတရား (၄) ပါး

ရဟန်းတို့ . . . ချီးမြှောက်ကြောင်း “သင်္ဂဟဝတ္ထု”တို့သည် ဤလေးမျိုးတို့တည်း၊ အဘယ်လေးမျိုးတို့နည်းဟူမူ -

- ၁။ ဒါန = ပေးကမ်းခြင်း၊
၂။ ပေယျဝဇ္ဇ = ချစ်ဖွယ်စကားကို ပြောကြားခြင်း၊
၃။ အတ္ထစရိယာ = အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်ခြင်း = ရွက်ဆောင်ပေးခြင်း၊
၄။ သမာနတ္ထတာ = ကိုယ်နှင့် ထပ်တူပြုခြင်း = တန်းတူ ဆက်ဆံခြင်း၊

ရဟန်းတို့ . . . ချီးမြှောက်ကြောင်း “သင်္ဂဟဝတ္ထု”တို့သည် ဤလေးမျိုးတို့တည်း။

ဤလောက၌ ပေးကမ်းခြင်းလည်းကောင်း၊ ချစ်ဖွယ်စကားကို ဆိုခြင်းလည်းကောင်း၊ အကျိုးစီးပွားကို ကျင့်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ထိုထိုအကြောင်းတို့၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ကိုယ်နှင့် ထပ်တူပြုခြင်းလည်းကောင်း ထိုသင်္ဂဟဝတ္ထု လေးမျိုးတို့သည် သွားနေသော ရထား၏ နားစောင့် = နပန်စွန်းကဲ့သို့ လောကကို ချီးမြှောက်ကုန်၏။

အကယ်၍ ထိုသင်္ဂဟဝတ္ထု လေးမျိုးတို့သည် မရှိကုန်ငြားအံ့၊ အမိသည် သားဟူသော အကြောင်းကြောင့် ပူဇော်ခြင်း မြတ်နိုးခြင်းကို မရရာ။ အဖသည်လည်း သားဟူသော အကြောင်းကြောင့် ပူဇော်ခြင်း မြတ်နိုးခြင်းကို မရရာ။

ထိုသင်္ဂဟဝတ္ထု လေးပါးတို့ကို ပညာရှိတို့သည် ကောင်းစွာ ရှုဆင်ခြင်ကြကုန်သောကြောင့် မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။ ထိုပညာရှိတို့သည် ချီးမွမ်းထိုက်သူတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ (အံ-၁-၃၄၁။)

သင်္ဂဟဝတ္ထု (၄) ပါး

- ၁။ သဿမေမ = ဆယ်ခိုင်တစ်ခိုင် အခွန်တော် ကောက်ယူခြင်း၊
- ၂။ ပုရိသမေမ = ဝန်ထမ်းတို့အား လခရိက္ခာပေးခြင်း၊
- ၃။ သမ္မာပါသ = ဆင်းရဲသားတို့အား သုံးနှစ်တိုင်တိုင် အတိုးမရှိ ရင်းနှီးရန် ဥစ္စာထုတ်ပေးခြင်း၊
- ၄။ ဝါစာပေယျ = ချစ်နှစ်လိုဖွယ်သော စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ (အံ-၃-၂။ အံ-ဋ-၃-၁၉၃-၁၉၄။ မေတ္တာသုတ်။)

(ဂ) ဒေသ ရာဇဓိမံ = မင်းကျင့်တရား (၁၀) ပါး

ဒါနံ သီလံ ပရိစ္စာဂံ၊ အဇ္ဇဝံ မဒ္ဒဝံ တပံ။
အက္ကောဓံ အဝိဟိံသဉ္စ၊ ခန္တိံ စ အဝိရောဓနံ။ (ဓု-၆-၉၇။)

- ၁။ ဒါနံ = အလှူပေးခြင်း = ဒါနဝတ္ထု (၁၀)ပါးလျှင် တည်ရာရှိသော ကုသိုလ်စေတနာ၊
- ၂။ သီလံ = ငါးပါးသီလ၊ ဆယ်ပါးသီလတို့ကို စောင့်ထိန်းခြင်း၊
- ၃။ ပရိစ္စာဂံ = ပေးကမ်း စွန့်ကြဲခြင်း၊
- ၄။ အဇ္ဇဝံ = စိတ်ထား ပြောဆိုမတ်ခြင်း၊
- ၅။ မဒ္ဒဝံ = စိတ်ထား နူးညံ့ ပျော့ပျောင်းခြင်း၊
- ၆။ တပံ = ဥပုသ်သီတင်း စောင့်သုံးခြင်း၊
- ၇။ အက္ကောဓံ = မေတ္တာ ရှေ့သွား ပြဇာန်းသော စိတ်ထားရှိ၍ အမျက်ဒေါသ မထွက်ခြင်း၊
- ၈။ အဝိဟိံသ = တိုင်းသူပြည်သားတို့ အပေါ်၌ ကရုဏာရှေ့သွား ပြဇာန်းသော စိတ်ထားရှိ၍ မညှဉ်းပန်း မနှိပ်စက်ခြင်း၊
- ၉။ ခန္တိံ = သည်းခံခြင်း၊
- ၁၀။ အဝိရောဓနံ = တိုင်းသူပြည်သားတို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် မပြုလုပ်ခြင်း၊

ဤကား မင်းကျင့်တရား (၁၀)ပါးတည်း။ (ဇာတက-ဋ-၅-၄၀၃။)

(ဃ) နာယကဂုဏ် (၆) ပါး

- ၁။ ခမာ = သည်းခံခြင်း = ခန္တီတရား ရှိခြင်း၊
- ၂။ ဇာဂရိယာနုယောဂ = နိုးကြားမှုနှင့် ယှဉ်ခြင်း = နိုးနိုးကြားကြား ရှိခြင်း = အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် ညဉ့် သုံးယာမ် တစ်ယာမ်မျှသာ အိပ်စက်၍ ကြွင်းသော အချိန်တို့၌ သမထ ဝိပဿနာ အစပြုသည့် ရဟန်း-တရားတို့ကိုသာ ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း၊
- ၃။ ဥဋ္ဌာန = ငယ်သားတို့ထက် တပည့်သားမြေးတို့ထက် အဆများစွာ သာလွန်၍ ထကြွလုံ့လ ဝီရိယ ရှိခြင်း၊
- ၄။ သံဝိဘာဂ = ခွဲခြားဝေဖန်လျက် ချီးမြှောက် ထောက်ပံ့ခြင်း = နောက်လိုက်ငယ်သား တပည့်သားမြေးတို့အား လျှောက်ပတ်လျော်ကန် တော်တန်သလို ပစ္စည်းလာဘ်လာဘတို့ကို ခွဲခြားဝေဖန်၍ ချီးမြှောက် ထောက်ပံ့ခြင်း၊
- ၅။ ဒယာ = သူတစ်ပါးအား ကိုယ်နှင့်မခြား သနားကြင်နာတတ်ခြင်း၊
- ၆။ ကုက္ခနာ = အလုံးစုံသော အခွင့်အရေးဟူသမျှကို တွေးတောမြော်မြင် ကြည့်ရှု ဆင်ခြင်တတ်သော ဉာဏ် ပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊

ထကြွ၊ နိုးကြား၊ သနား၊ သည်းခံ၊ ဝေဖန်၊ ကြည့်ရှု၊ ဤခြောက်ခုကား၊ ကြီးသူကျင့်ရာ တရားတည်း။

(င) ခုနစ်စုံ အပရိဟာနိယ = မင်းတို့၏ မဆုတ်ယုတ်ကြောင်းတရား (၇) ပါး

ထိုစဉ်အခါ၌ အရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားကို ယပ်လေခတ်ပေးလျက် မြတ်စွာဘုရား၏ နောက်တော်၌ တည်ရှိနေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်အာနန္ဒာကို မိန့်တော်မူ၏ -

အာနန္ဒာ . . . ဝဇ္ဇီမင်းတို့သည် မကြာမကြာ စည်းဝေးကုန်၏လော၊ အကြိမ်များစွာ စည်းဝေးကုန်၏လော၊ သင်အဘယ်သို့ ကြားသိရသနည်းဟု မေးတော်မူ၏။ - အရှင်ဘုရား . . . ဝဇ္ဇီမင်းတို့သည် မကြာမကြာ စည်းဝေးကုန်၏။ အကြိမ်များစွာ စည်းဝေးကုန်၏ - ဟု တပည့်တော် ကြားရပါသည်ဘုရားဟု လျှောက်ထား၏။ အာနန္ဒာ ဝဇ္ဇီမင်းတို့သည် မကြာမကြာ စည်းဝေးလျက် အကြိမ်များစွာ စည်းဝေးနေကြသမျှ ကာလပတ်လုံး ဝဇ္ဇီမင်းတို့အား ကြီးပွားရန်သာ ရှိပေ၏။ ဆုတ်ယုတ်ရန်ကား မရှိပေ။ - ဤသို့စသည်ဖြင့် မင်းတို့၏ မဆုတ်ယုတ်ကြောင်းတရား (၇)ပါးတို့ကို မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တန်တွင် ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့၏။ ယင်းဒေသနာတော်အတိုင်း အတိုချုပ်မှာ ဤသို့ဖြစ်၏။

- ၁။ မင်းတို့သည် မကြာမကြာ စည်းဝေးကြခြင်း အကြိမ်များစွာ စည်းဝေးကြခြင်း၊
- ၂။ မင်းတို့သည် အညီအညွတ် စည်းဝေးကုန်လျက် အညီအညွတ် အစည်းအဝေးမှ ထကုန်လျက် တိုင်းရေး ပြည်ရေး ကိစ္စတို့ကို အညီအညွတ် ဆောင်ရွက်ကုန်ခြင်း၊
- ၃။ မင်းတို့သည် ရှေးဟောင်းမင်းတို့သည် မပညတ်ခဲ့သော အရာကို မပညတ်ဘဲ၊ ပညတ်ပြီးသော အရာကို မပယ်ဖျက်ဘဲ၊ ပညတ်ထားသမျှ ရှေးဟောင်းမင်းတို့၏ ကျင့်ထုံးကို လိုက်နာ၍ ကျင့်ခြင်း၊
- ၄။ မင်းတို့သည် အသက်ကြီးသော မင်းတို့ကို အရိုအသေပြုကုန်ခြင်း၊ အလေးပြုကုန်ခြင်း၊ မြတ်နိုးကုန်ခြင်း၊ ထိုအသက်ကြီးသူတို့၏ စကားကိုလည်း နာယူသင့်သည်ဟု ထင်မှတ်၍ နေကြခြင်း၊
- ၅။ မင်းတို့သည် အမျိုးသမီးကြီး အမျိုးသမီးငယ်တို့ကို အတင်းဆွဲငင်၍ အနိုင်အထက် မသိမ်းပိုက်ကြခြင်း၊

၆။ မင်းတို့သည် မြို့တွင်းမြို့ပြင်ရှိ မင်းတို့၏ နတ်ကွန်း = စေတီတို့ကို အရိုအသေပြုလျက် အလေးပြုလျက် မြတ်နိုးလျက် ပူဇော်လျက် ထိုနတ်ကွန်း = စေတီတို့အားလည်း ရှေးက ပေးလှူမြဲဖြစ်သော ပြုမြဲဖြစ်သော တရားနှင့် လျော်သော ဗလိနတ်စာကို မဆုတ်ယုတ်စေခြင်း၊

၇။ မိမိတို့၏ တိုင်းနိုင်ငံသို့ မကြွလာသေးသော ရဟန္တာတို့သည် ကြွလာခြင်းငှာ၊ ကြွရောက်လာပြီးသော ရဟန္တာတို့သည် မိမိတို့၏ တိုင်းနိုင်ငံ၌ ချမ်းသာစွာ နေရခြင်းငှာ မင်းတို့သည် ရဟန္တာတို့အား တရားနှင့်အညီ စောင့်ရှောက် ကာကွယ်လျက် လုံခြုံမှုကို ကောင်းစွာ စီမံပေးနေကြခြင်း၊

ဤသည်တို့ကား မင်းတို့၏ မဆုတ်ယုတ်ကြောင်း အပရိဟာနိယတရား (၇)ပါးတို့တည်း။ (ဒိ-၂-၆၂-၆၃။)

ဤတွင် အင်္ဂုဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ မောရသုတ်ပရိတ်မွန်း၏ ခက်ဆစ် အဓိပ္ပါယ်များ ပြီးဆုံးပြီ ဖြစ်သည်။ ကာမဂုဏ် ညွတ်ကွင်း၌ ဇွတ်အတင်း မိငြားသော်လည်း လွတ်ကင်းအောင် ရုန်းထွက်နိုင်သော ရှေးသူဟောင်းတို့၏ ကြေကွဲဖွယ် ထုံးဟောင်း တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤအထက်တွင် တင်ပြခဲ့သော ဗောဓိလောင်းလျာ အသီးအသီးတို့ကား တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သဒ္ဓါ သီလ စာဂ ပညာ ကြောင်းလေးဖြာတို့ ပေါင်းစုညီညာလျက် ရှိကြသဖြင့် ဥမက္ခသိုက်မက္ခာဘဲ သံသရာခရီး၌ ယှဉ်တွဲကာ ပါရမီကောင်းမှုကုသိုလ်တို့ကို ဖြည့်ကျင့်နိုင်ခဲ့ရသည်ကား မှန်၏။ သို့သော် ထိုသူတော်ကောင်းကြီးတို့၏ ထုံးဟောင်းကို အားကျလျက် သဒ္ဓါ သီလ စာဂ ပညာ ကြောင်းလေးဖြာတို့ ပေါင်းစုညီညာမှု မရှိသေးသော အသင်သူတော်-ကောင်းသည်လည်း သံသရာတစ်လျှောက်၌ ဥမက္ခသိုက်မက္ခာသည့် မူဝါဒကို လက်ခံ ကျင့်သုံးလိုပါက ဥနှင့်လည်း မခွဲချင်၊ အသိုက်နှင့်လည်း မခွာချင်ပါက အောက်ပါ ရှေးဖြစ်ဟောင်း အောက်မေ့ဖွယ် အတိတ်ဇာတ်ကြောင်း တစ်ခုကို ထပ်လောင်း၍ ဖတ်ရှုကြည့်စေလိုပါသည်။

အဿကဇာတ်တော် ကောက်နုတ်ချက်

ယခုကာလ ဒုလ္လဘဝတ်ကြရာဝယ် အိမ်ရှင်မတို့က လူထွက်ခိုင်းကြသည့် ပုံစံမျိုးအတိုင်းပင် ဘုရားရှင်လက်-ထက်တော်အခါကလည်း ရဟန်းတော် တစ်ပါးကို အိမ်ရှင်မဟောင်းက လူထွက်ပါမည့်အကြောင်း ဖြားယောင်းသဖြင့် ဤအဿကဇာတ်တော်ကို ဟောကြားပေးတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။

လွန်လေပြီးသောအခါ ကာသိတိုင်းဝယ် ပါဠိလိမြို့၌ အဿက အမည်ရှိသော မင်းသည် မင်းပြု၏။ ထိုအဿကမင်းအား ဥပရီ အမည်ရှိသော ချစ်မြတ်နိုးစွာသော မိဖုရားတစ်ဦး ရှိ၏။ ထိုဥပရီသည် အလွန် အဆင်းလှ၏။ ရှုချင်ဖွယ် ရှိ၏။ ကြည်ညိုဖွယ်ဂုဏ်ကို ဆောင်နိုင်၏။ လူမိန်းမ၏ အဆင်းကို လွန်၏။ နတ်တို့၏ အဆင်းကို ကား မမှီတတ်ပေ။ အဂ္ဂမဟေသီ တောင်ညာစံဒေဝီပင် ဖြစ်၏။ တစ်နေ့တွင် ထိုဥပရီမိဖုရားသည် ကွယ်လွန်သွားလေ၏။

ထိုဥပရီမိဖုရား ကွယ်လွန်သွားခြင်းကြောင့် အဿကမင်းသည် သောကဖြင့် အပြင်းအထန် အနှိပ်စက်ခံရသည် ဖြစ်၍ အကြီးအကျယ် ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲနေရ၏။ ထိုအဿကမင်းသည် ထိုဥပရီမိဖုရား၏ အလောင်းတော်ကို တလား၌ လျောင်းစေ၍ ဆီနှစ်ကို ထည့်စေပြီးနောက် ကုတင်ညောင်စောင်းအောက်၌ ထားကာ အစာမစားဘဲ ငိုကြွေးမြည်တမ်းလျက် အိပ်နေ၏။ မယ်တော် ခမည်းတော် ဆွေတော် မျိုးတော် မိတ်တော် ဆွေတော် စသည့်သူတို့က -

“အရှင်မင်းမြတ် . . . စိုးရိမ်သောက ဖြစ်တော်မမူပါလင့်၊ သင်္ခါရတရား မှန်သမျှတို့သည် ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်တတ်သည့် အနိစ္စတရားတို့သာ ဖြစ်ကြပါကုန်၏။”

ဤသို့စသည်ဖြင့် မည်သို့ပင် နားချကြသော်လည်း ဖြေမဆည်နိုင် ခွေလိုယိုင်မောကာဖြင့် ပူဇော်ကြလျက်သာ ရှိနေ၏။ အချိန်ကား (၇)ရက် လွန်မြောက်သွားပြီ ဖြစ်၏။

ထိုအချိန်တွင် ဘုရားအလောင်းတော်သည် လောကီအဘိညာဏ် (၅)ပါး ဈာန်သမာပတ်(၈)ပါးတို့ကို ရရှိတော်မူသည့် ရှင်ရသေ့ ဖြစ်၍ ဟိမဝန္တာ၌ နေတော်မူခိုက် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ဉာဏ်၏ စွမ်းအားရှိန်စော် အာနုဘော်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော လင်းရောင်ခြည်ကို တိုးပွားအောင် ပြုပြင်တော်မူပြီးနောက် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ဉာဏ်ဖြင့် ဇမ္ဗူဒိပ်တစ်ကျွန်းလုံးကို ဖြန့်ကြက်လျက် ကြည့်ရှုတော်မူလတ်သော် ထိုအဿကမင်း ထိုကဲ့သို့ ငိုကြွေးနေသည်ကို မြင်၍ - “ငါသည် ထိုအဿကမင်း၏ မှီခိုအားထားရာ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတော့ ဖြစ်သင့်ပြီ”ဟု နှလုံးပိုက်တော်မူလျက် ကုဒ္ဒိဝိဓအဘိညာဏ်တန်ခိုးဖြင့် ကောင်းကင်ခရီး၌ ပျံတက်၍ မင်းဥယျာဉ်တော်၌ ဆင်းသက်ပြီးလျှင် မင်္ဂလာကျောက်ဖျာထက်၌ ရွှေဆင်းတုကဲ့သို့ ထိုင်၍ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။

ထိုအခါ ပုဏ္ဏားလုလင်တစ်ဦးနှင့် တွေ့၍ ပုဏ္ဏားလုလင်မှတဆင့် “ငါရှင်ရသေ့သည် ထိုဥပရိမိဖုရား၏ ဖြစ်ရာအရပ်ကို ပြောကြားနိုင်၍ အဿကမင်း၏ အထံ၌သာလျှင် ထိုမိဖုရားကို စကားဆိုစေအံ့” - ဟု သတင်းစကား မှာကြားလိုက်၏။

အဿကမင်းက ထိုသတင်းကို ကြားသိရသောအခါ ဥပရိမိဖုရားနှင့် မြင်တွေ့ရတော့မည့် အရေးကို မျှော်တွေးလျက် နှစ်သက်ရွှင်လန်း ဝမ်းပန်းတသာဖြင့် ဥယျာဉ်တော်ရှိ ရှင်ရသေ့ထံသို့ အမြန်ဆိုက်ရောက်လာ၏။ ရှင်ရသေ့က ဤသို့ မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ -

သာ ခေါ် မဟာရာဇ ရူပသ္မိယေဝ မတ္တာ ပမာဒမာဂမ္မ ကလျာဏကမ္မံ အကတွာ ဣမသ္မိယေဝ ဥယျာနေ ဂေါမယပါဏကယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တာတိ။ (ဇာ-ဋ္ဌ-၂-၁၄၃။)

ဒါယကာတော် မင်းကြီး . . . ထိုဥပရိမိဖုရားသည် မိမိ၏ ရုပ်အဆင်း၌ပင်လျှင် အဆင်းမာန်ယစ်သည် ဖြစ်၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့၌ မေ့မေ့လျော့လျော့ ပေါ့ပေါ့ဆဆ နေထိုင်ကာ အားကိုးထိုက်သည့် ကောင်းမှုကုသိုလ်ထူးကိုလည်း မဆည်းပူးမိခဲ့သည့်အတွက် (မိမိ၏ ရုပ်အဆင်း၌ မက်မောနေခြင်း လောဘဇောက မရဏာသန္ဓဇော၏ နေရာကို ယူသွားသဖြင့်) ဤဥယျာဉ်တော် အတွင်း၌ပင်လျှင် နွားချေးပိုး၏ အမျိုး၌ ဖြစ်နေ၏ဟု အမိန့်တော်ရှိလိုက်၏။

ထိုအဿကမင်း ယုံကြည်နိုင်အောင် ဘုရားအလောင်းတော်ရသေ့ကြီးက (ကတ္တိပါဘောလုံးကဲ့သို့ ဝန်းဝိုင်းလျက်ရှိသော) နွားချေးစိုင်ခဲကို ဖောက်ခွဲလျက် နွားချေးဖိုမ နှစ်ဦးသားတို့သည် ရွှေတော်မှောက်သို့ လာရောက်စေသတည်း - ဟု အဘိညာဏ်တန်ခိုးဖြင့် မိဋ္ဌာန်တော်မူကာ ခေါ်ယူတော်မူလိုက်၏။ ထိုနွားချေးပိုးမကိုလည်း လူတို့ဘာသာစကားဖြင့် စကားတုံ့ပြန်ရန် အမိဋ္ဌာန်ထားတော်မူ၏။

ရှင်ရသေ့ ။ ။ ဥပရိဟု ခေါ်တော်မူလိုက်၏။

နွားချေးပိုးမ ။ ။ အရှင်ဘုရား . . . အဘယ်ကိုပြုအံ့နည်း။

ရှင်ရသေ့ ။ ။ သင်သည် လွန်လေပြီးသော ဘဝက အဘယ်အမည် ရှိပါသနည်း။

နွားချေးပိုးမ ။ ။ အရှင်ဘုရား . . . အဿကမင်း၏ တောင်ညာစံဒေဝီ အဂ္ဂမဟေသီ ဥပရိ အမည်ရှိပါသည်။

ရှင်ရသေ့ ။ ။ ယခုအခါ၌ သင်သည် အဿကမင်းကိုတည်း ချစ်သလော၊ ထိုသို့မဟုတ်မူကား နွားချေး-
ပိုးဖိုကိုတည်း ချစ်သလော။

နွားချေးပိုးမ ။ ။ ဘန္တေ သော မယံ ပုရိမဇာတိယာ သာမိကော၊ တဒါ အဟံ ဣမသ္မိံ ဥယျာနေ တေန သဒ္ဓိံ
ရူပသဒ္ဓဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗေ အနုဘဝမာနာ ဝိစရိံ။ ဣဒါနိ ပန မေ ဘဝသင်္ခေပဂတကာလ-
တော ပဋ္ဌာယ သော ကိံ ဟောတိ၊ အဟဉ္စိ ဣဒါနိ အဿက ရာဇာနံ မာရေတွာ တဿ
ဂလလောဟိတေန မယံ သာမိကဿ ဂေါမယပါဏကဿ ပါဒေ မက္ခေယျံ။

(ဇာတက-ဋ္ဌ-၂-၁၄၃။)

အရှင်ဘုရား . . . ထိုအဿကမင်းသည် ရှေးယခင် လူဖြစ်စဉ်အခါတုန်းက အိမ်ရှင် လင်ယောက်ျား ဖြစ်ခဲ့
ဖူးသည်ကား မှန်၏။ ထိုလူဖြစ်စဉ်အခါတုန်းက တပည့်တော်မသည် ဤဥယျာဉ်တော်၌ အဿကမင်းနှင့်
အတူတကွ ရူပ သဒ္ဓ ဂန္ဓ ရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဟူသည့် ငါးဖြာအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့ကို အစဉ်တစိုက် ခံစားလျက် အပျော်ကြီး
ပျော်ကာ လှည့်လည် ကျက်စားခဲ့ဖူးပါ၏။ ယခုအခါ၌တမူကား ဘဝတစ်ခုဖြင့် ဖုံးလွှမ်းခြင်းသို့ ရောက်ရှိလာသော
ထိုအချိန်အခါမှ စ၍ ဘဝချင်း ခြားနေသော ထိုအဿကမင်းသည် တပည့်တော်မအဖို့ အဘယ်အကျိုး ရှိနိုင်ပါ
တော့အံ့နည်း။ (ထိုအဿကမင်းသည် တပည့်တော်မအတွက် ဘာလုပ်တော့မှာလဲ။) ထိုကြောင့် ယခုအခါဝယ်
တပည့်တော်မသည် အဿကမင်းကို သတ်၍ ထိုအဿကမင်း၏ လည်ချောင်းသွေးဖြင့် တပည့်တော်မ၏ ကြင်-
ရာတော် အသစ်စက်စက် ဖြစ်သော နွားချေးပိုးဖို၏ ခြေထောက်တို့ကို ဆေးကြောပေးလိုပါ၏။

ဤကား နွားချေးပိုးမကလေး၏ အလောင်းတော်ရသေ့ကြီးအား အဿကမင်း၏ ရှေ့မှောက်တွင် ပရိသတ်
စုံသည့် လူပုံအလယ်၌ လျှောက်ထားနေသော စကားပင်တည်း။ ပူဗျာပါသောက အပူဇောကြွလျက် အလွမ်းကြီး
လွမ်းကာ အဆွေးကြီး ဆွေးနေရရှာသော အဿကမင်းအတွက် အလွန်အလွန် ရင်နင့်ဖွယ်ကောင်းသော စကား
တို့ပင်တည်း။ သို့သော် မယ်မင်းကြီးမက ဤမျှဖြင့် အားရတော်မမူသေးဘဲ ထပ်လောင်း၍ လျှောက်ထားပြန်
သည်မှာ -

အယမဿကရာဇေန၊ ဒေသော ဝိစရိတော မမ။
အနုကာမယကာမေန၊ ပိယေန ပတိနာ သဟ။
နဝေန သုခဒုက္ခေန၊ ပေါရာဏံ အပိဓီယတိ။
တသ္မာ အဿကရညောဝ၊ ကီဋ္ဌော ပိယတရော မမ။

အရှင်ဘုရား . . . ဤ မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းလှသော ဥယျာဉ်တော်အရပ်သည်ကား ဟိုရှေးယခင် လူဖြစ်စဉ်
အခါက ဘုရားတပည့်တော်မသည် အဿကမင်းနှင့် အတူတကွ လှည့်လည် ကျက်စားခဲ့ဖူးသော နေရာဟောင်းကြီး
တစ်ခု ဖြစ်ပါ၏။ ထိုအဿကမင်းကို အလွန်အလွန် ချစ်မြတ်နိုးလျက်ရှိသော တပည့်တော်မသည် တပည့်တော်မ
ကိုလည်း အလွန် ချစ်မြတ်နိုးလျက်ရှိသော ထိုအဿကမင်းနှင့် အတူတကွ နှစ်ဦးသားတို့ ကြည်နူး၍ မဝနိုင်သော
နေရာဟောင်းကြီးပင် ဖြစ်ပါ၏။

အရှင်ဘုရား . . . ယခုအခါ၌ အမှန်တရားကို လျှောက်ထားရပါမူ အသစ်ဖြစ်ပေါ်လာသော သုခက အ-
ဟောင်းဖြစ်သော သုခကို၊ အသစ်ဖြစ်သော ဒုက္ခကလည်း အဟောင်းဖြစ်သော ဒုက္ခကို ဖုံးလွှမ်းထားအပ်ပါ၏။
အသစ်ကိုတွေ့တော့ အဟောင်းကို မေ့နေပါ၏။ ဤကဲ့သို့ အသစ်ကိုတွေ့၍ အဟောင်းမေ့ခြင်းသည်ကား တစ်-
လောကလုံး၏ ဓမ္မတာ တစ်ခုသာ ဖြစ်ပါ၏။ ထိုကြောင့် ဘုရား တပည့်တော်မသည် အဿကမင်းထက် အဆအရာ
အဆအထောင်မက နွားချေးပိုးဖိုကိုသာလျှင် အလွန်အလွန် သာလွန်၍ ချစ်မြတ်နိုးပါ၏။

ဤကား ပရိသတ်စုံသည့် လူပုံအလယ်၌ အလောင်းတော်ရှင်ရသေ့အား လူတို့ဘာသာစကားဖြင့် အများ နားလည်အောင် ကြားနိုင်အောင် လျှောက်ကြားနေသော နွားချေးပိုးမ၏ မုသားမစွက်သည့် ကြေကွဲဖွယ် စကား များပင်တည်း။ ဘာသာချောကြီး အဿကက ငိုပွဲကြီး ဆင်နွဲနေရသည့် အလွမ်းကြီး လွမ်း၍ အဆွေးကြီး ဆွေးနေ ရသည့် အချိန်တွင် မယ်မင်းကြီးမ ဥပရိက သူ၏ ကြင်ယာ အသစ်စက်စက် နွားချေးပိုးဖိုကလေး၏ ခြေထောက်ကို အဿကဘာသာချော၏ လည်ချောင်းသွေးဖြင့် ခြေဆေးပေးနေချင်၏။ အလွန်ရင်နင့်ဖွယ် မြင်ကွင်းကျယ် တစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရားရှင်သည် ဤဓမ္မဒေသနာတော်ကို ဆောင်တော်မူ၍ ထိုနောင် သစ္စာလေးပါးနှင့် စပ်သော တရား စကားတို့ကို ဆက်လက်၍ ဟောကြားတော်မူ၏။ ထိုသစ္စာဒေသနာတော်၏ အဆုံး၌ လူ့ဘဝက မယားဟောင်း က လူထွက်ဖို့ရန် ဖြားယောင်းသဖြင့် လူထွက်လိုသော ရဟန်းတော်သည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်သွားတော် မူလေသည်။

ဤဇာတ်တော်ဝယ် သောတာပန် ဖြစ်သွားတော်မူသော ရဟန်းတော်မှာ အခြားသူမဟုတ် တစ်ချိန်က ဥပရိမိဖုရားအတွက် အဆွေးကြီးဆွေးကာ အပူကြီးပူလျက် အငိုကြီးငိုခဲ့ရသော အဿကမင်းပင် ဖြစ်သည်။ လူထွက်ဖို့ရန် ဖြားယောင်းလာသော မယားဟောင်းမှာလည်း အခြားသူမဟုတ် မယ်မင်းကြီးမဥပရိပင် ဖြစ်သည်။ အဿကမင်း၏ လည်ချောင်းသွေးဖြင့် နွားချေးပိုးဖို၏ ခြေထောက်ကို ခြေဆေးပေးချင်သော နွားချေးပိုးမပင် ဖြစ်ပေသည်။ (ဇာ-ဋ္ဌ-၂-၁၄၂-၁၄၄။)

ဤဘဝတွင် ဤလင် ဤသား ဤမယားနှင့် အပျော်ကြီး ပျော်နိုင်သော်လည်း ဟိုဘဝတွင် ဟိုလင် ဟိုသား ဟိုမယားနှင့် အပျော်ကြီး ပျော်တတ်သည့် သဒ္ဓါ သီလ စာဂ ပညာ ကြောင်းလေးဖြာတို့ ပေါင်းစုညီညာမှု မရှိသော တစ်လောကလုံး၏ ထုံးဟောင်းကြီး တစ်ခုကို အလွန်ရဲခဲသော လူ့ဘဝကို ရရှိနေသော အလွန်ရဲခဲသော ရဟန်း ဘဝကို ရရှိနေသော အလွန် တွေ့ခဲလှစွာသော သာသနာတော်ကြီးနှင့် ကြုံတွေ့နေရသော အသင်သူတော်ကောင်း သည်လည်း မမေ့သင့်လှပေ။

ရှေးဘဝက ပေါင်းဖော်ခဲ့ဖူးခြင်း

ဘဒ္ဒါ ကုဏ္ဍလကေသာထေရီ အမည်ရှိသော ရဟန္တာထေရီမအလောင်း၏ လူ့ဘဝက ဖြစ်စဉ်မှာလည်း သံဝေဂယူဖွယ် အချက်တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ဘဒ္ဒါကား ကုဋေ (၄၀)မျှ ကြွယ်ဝချမ်းသာသော မိဘတို့၏ တစ်ဦးတည်းသော သမီးရတနာတစ်ဦး ဖြစ်၏။ တစ်နေ့တွင် သေဒဏ်အပြစ် အမိန့်ချမှတ်ခံရသော ခိုးသားဓားပြ တစ်ဦးကို ဘဒ္ဒါတို့၏ အိမ်ရှေ့မှ ဖြတ်ကျော်လျက် သုသာန်သင်္ချိုင်းသို့ သတ်ရန် ထုတ်ဆောင်သွား၏။ ထိုသူခိုးကို မြင်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် မယ်ဘဒ္ဒါသည် “ဤသူခိုးကိုမျှ မရလျှင် သေရပေတော့မည်”ဟု ဆိုကာ အိပ်ရာ၌ ဗုန်းဗုန်းလဲတော့၏။ မိဘတို့ကလည်း မြို့ဝန်ကို လက်ဆောင်ထိုးကာ သမီး၏အလိုဆန္ဒကို အတတ်နိုင်ဆုံး လိုက်- လျောကာ ထိုသူခိုးနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားလျက် ဘုံ (၇)ဆင့် အထက်၌ အတူထားပေးလိုက်ကြ၏။

ဤ၌ ပြောလိုသော အချက်ကား မယ်ဘဒ္ဒါ၏ သူခိုးကို မရလျှင် မနေနိုင်အောင် အိပ်ရာထဲ၌ ဗုန်းဗုန်းလဲ ရခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ဤမျှ ပြင်းထန်သော တဏှာရာဂသည် မယ်ဘဒ္ဒါ၏ သန္တာန်၌ အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရ ပါသနည်းဟူမူ - ပုဗ္ဗေဝ သန္နိဝါသ ဟူသော ရှေးရှေးဘဝက ပေါင်းဖော်ခဲ့ဖူးခြင်းသည်ပင် အကြောင်းရင်း ဖြစ်နေ ပေသည်။ ဤမယ်ဘဒ္ဒါကား အမျိုးသမီးအပိုင်းတွင် အရဟတ္တဖိုလ်ကို အမြန်ဆုံး ထိုးထွင်းသိမြင်ကြသည့် အမျိုး- ကောင်းသမီး ဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝိကာမတို့တွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သည့် ခိပ္ပါဘိည ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို

ရရှိသည့် သူတော်ကောင်း တစ်ဦးပင် ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့သော ရဟန္တာ ဖြစ်မည့် သူတော်ကောင်းကြီးတို့၏ သန္တာန်၌သော်လည်း ဤတဏှာသည် ရဟန္တာ မဖြစ်ခင် အချိန်အတွင်း၌ ရဟန္တာ ဖြစ်တော့မည့် ဘဝမှာပင် အလွန်အမင်း လိုက်၍ ဒုက္ခပေးနေသေးတတ်ပေသည်။ (ထေရီဂါထာ-၃၉၁-၃၉၂။ အံ-ဋ-၁-၂၈၃-၂၈၈။)

ဤမယ်ဘဒ္ဒါကား ခိပ္ပါဘိညဇတဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ဆင်မြန်းနိုင်ရန်အတွက် ပဒုမုတ္တရဘုရားရှင်၏ သာသနာတော် မှစ၍ ဂေါတမဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်သို့တိုင်အောင် ကမ္ဘာတစ်သိန်းနှင့် ချီ၍ ပါရမီ ဖြည့်ကျင့်ခဲ့သူ သူတော်ကောင်းကြီး တစ်ဦးပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုကဲ့သို့သော သူတော်ကောင်းတစ်ဦးကိုပင် ဤတဏှာလောဘသည် ရဟန္တာဖြစ်တော့မည့် ဘဝတွင်သော်မှလည်း အိပ်ရာထဲ၌ အလျားမှောက်ကာ ငိုပွဲကြီး ဆင်ရလောက်အောင် ဗုန်းဗုန်းလဲစေနိုင်သော စွမ်းအားရှိခဲ့ပါမူ ထိုမျှ အစွမ်းထက်မြက်လွန်းလှသော တဏှာလောဘကို သံသရာဝဋ် ဆင်းရဲဒုက္ခမှ ကျော်လွှား လွန်မြောက်လိုသော သူတော်ကောင်းတစ်ဦး အနေဖြင့် မိတ်ကောင်း ဆွေကောင်း တစ်ဦးကဲ့သို့ သဘောထားကာ ပေါင်းဖော်ယှဉ်တွဲ မှီဝဲဆည်းကပ်ရန် သင့်-မသင့်ကို အထူးဆင်ခြင် စဉ်းစား သင့်လှပေသည်။ ထိုတဏှာသည် မယ်ဘဒ္ဒါကဲ့သို့သော သူတော်ကောင်းတစ်ဦးကိုပင် ဗုန်းဗုန်းလဲစေနိုင်သော စွမ်းအားရှိနေသေးလျှင် အသင်ကဲ့သို့သော သူတော်ကောင်းတစ်ဦးကိုလည်း အဘယ်ကြောင့် ဗုန်းဗုန်း မလဲစေ နိုင်ဘဲ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။ အမျိုးသမီးပိုင်းတွင် ဝိနည်းကို ဆောင်ကြကုန်သော ဘိက္ခုနီ တပည့်သာဝိကာမ အပေါင်း တို့တွင် ဇတဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ဆင်မြန်းမည့် ပဋ္ဌာစာရာထေရီမအလောင်း အမျိုးကောင်းသမီးကို အရူးမဘဝသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးလိုက်သော အကြောင်းတရားမှာလည်း ဤတဏှာလောဘပင် မဟုတ်ပါလော။ ဆားငံရေနောက်ကို ငတ်တိုင်း မသောက်မိဖို့ အထူး သတိပြုသင့်လှပေသည်။

မာယာ - သာဠေယျ

သန္တဒေါသပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာ **မာယာ**၊ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနလက္ခဏံ **သာဠေယျ**။ (မဟာဋီ-၁-၈၄။)

မာယာသည် မိမိ၌ ထင်ရှားရှိသော အပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း သဘောလက္ခဏာ ရှိ၏။ သာဠေယျကား မိမိ၌ ထင်ရှားမရှိသောဂုဏ်ကို ချီးမွမ်းခြင်း သဘောလက္ခဏာ ရှိ၏။ ဤမာယာနှင့် သာဠေယျအရ တဏှာလောဘကိုပင် တရားကိုယ် ကောက်ယူရ၏။

မာယာသည် မျက်လှည့်သမားနှင့် တူ၏။ မျက်လှည့်သမားသည် ကျောက်ခဲကို ကောက်ယူ၍ ရွှေတုံးရွှေခဲ ထင်အောင် လှည့်စားနိုင်သကဲ့သို့ ဤမာယာသည်လည်း လူတစ်ဘက်သား အထင်မှားအောင် မိမိမှာရှိသော အပြစ်ကို ဖုံးကွယ်တတ်လေသည်။ မိမိမှာ အပြစ်ရှိပါလျက် မရှိသလို ဟန်ဆောင်တတ်ပေသည်။ ကြောင်သူတော်ဟု လူအများက လောက၌ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲနေသော စိတ်ဓာတ် တစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ ဘုရားအစရှိသော အရိယာ သူတော်ကောင်းတို့ကား မိမိ၌ ထင်ရှားရှိသော အပြစ်ကို အပြစ်အားလျော်စွာ ထင်စွာ ပြုခြင်း ကုစားခြင်းကိုသာ နှစ်ခြိုက်တော်မူကြ၏။

မိန်းမတို့မာယာ သဲကိုးမျှာ - ရှေးသရောအခါ တက္ကသိုလ်ပြည်ဝယ် ဒိသာပါမောက္ခဆရာကြီး၌ တပည့် တစ်ယောက် ရှိလေသည်။ ထိုတပည့်၏ မိန်းမသည် အခြားယောက်ျားနှင့် ဖောက်ပြားလေ့ရှိ၏။ ထိုဖောက်ပြားသောနေ့၌ကား မိမိ၏ ခင်ပွန်းကို ခါတိုင်းထက် ပို၍ ယုယ၏။ မဖောက်ပြားရသောနေ့၌ကား ကျွန်ကဲ့သို့ သဘောထားလျက် စော်စော်ကားကား ပြုမူ ဆက်ဆံလေ့ရှိ၏။ ထိုကဲ့သို့ ထူးခြားသော အမူအရာကို နားမလည်ရှာ၍ စိတ်ရှုပ်ထွေးလာသော တပည့်က မိမိဆရာကြီးကို ပြောပြလေရာ ဆရာကြီးက မိန်းမတို့၏ ပြုမူတတ်ပုံ သဘာဝမှန်ကို ဉာဏ်ဖြင့် နှိုင်းဆ၍ အမှန်အတိုင်း ပြောပြလေသည်။

ဤဝတ္ထု၌ လာရှိသော အမျိုးသမီးသည် အခြားယောက်ျားနှင့် ဖောက်ပြားသောနေ့ဝယ် မိမိ၏ အပြစ်ကို ကွယ်ကာလိုသောကြောင့် ခင်ပွန်းရင်းအပေါ်မှာ များစွာကြင်နာဟန်ဆောင်လေသည်။ ထိုကြင်နာဟန်ဆောင်မှုသည် ဤမာယာပင်တည်း။ ဤမာယာကိုပင် အချို့အရာ၌ = တခံဏုပုတ္တိဉာဏ် = ရုတ်တရက် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဉာဏ်ဟုလည်း ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲကြ၏။ အမှန်မှာ ဉာဏ် မဟုတ်ပါ။ မာယာပင် ဖြစ်သည်။

ရသေ့ မာယာ - အမျိုးသမီးတို့၌သာ မာယာရှိသည် မဟုတ်။ ယောက်ျားယုတ်တို့၌လည်း မာယာရှိသည်သာ ဖြစ်၏။ ရှေးသရောအခါ ရွာတစ်ရွာဝယ် ဒါယကာတစ်ယောက် ကိုယ်ကွယ် ဆည်းကပ်ထားသော ဆရာရသေ့တစ်ဦး ရှိခဲ့ဖူးလေသည်။ ခိုးသူဘေးကြောင့် ရွှေစင်နိက္ခတစ်ရာကို ရသေ့ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း အနီးအပါး၌ မြှုပ်ထားပြီးလျှင် “အရှင်ဘုရား . . . သတိပြုလိုက်ပါ”ဟု မှာထားသွား၏။ ထိုအခါ ဆရာရသေ့က “ဟဲ့ ဒါယကာ . . . ရသေ့ရဟန်းတို့ကို ယခုလို ကြည့်ရှုရစ်ရန် မမှာကောင်းဖူး။ ငါတို့အဖို့ကား သူတစ်ပါး၏ ဥစ္စာ၌ လောဘမည်သည် မရှိပါ။” - ဟု မိန့်ကြားလိုက်လေသည်။

ထိုနောက် ရသေ့ အကြံဖြစ်သည်မှာ - “ရွှေစင်နိက္ခတစ်ရာလောက်ဆိုလျှင် လူ့ဘောင်မှာ ချောင်ချောင် လယ်လယ် ရှိပြီ။” - ဟု ကြံလျက် ထိုရွှေများကို မိမိသွားမည့် လမ်းအနီး၌ ရွှေပြောင်း မြှုပ်ထားလိုက်၏။ နောက်တစ်နေ့နံနက် ဆွမ်းစားအပြီးတွင် - “ဒါယကာ . . . ဒါယကာတို့ကို အမှီပြု၍ နေခဲ့ရသည်မှာ အတော် ကြာညောင်းခဲ့လေပြီ။ ကြာလွန်းတော့လည်း သံယောဇဉ် ဖြစ်တတ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ တစ်ခြားအရပ်သို့ သွားဦးမည်”

ဟု ပြောပြလေရာ၊ ဒါယကာကလည်း အခါခါ တားတော်မူလေရှာသည်။ ဘယ်လိုပင် အခါခါတားသော်လည်း တားမရသောကြောင့် ရွာတံခါးထိအောင်ပင် လိုက်၍ ပို့ရှာလိုက်သေးသည်။

ထိုနောက် အတန်ကြာအောင် တော်တော်ကလေး ခရီးသွားရောက်ပြီးကာမှ တစ်ဖန်ပြန်လာ၍ - “ဒါယကာ သင်တို့အိမ်၏ အမိုးက သက်ငယ်မြက် တစ်မျှင်သည် ငါ၏ ဆံကျစ်အကြား၌ ငြိကပ်၍ ပါလာသည်။ ရသေ့ရဟန်း ဆိုတာ ပိုင်ရှင်တို့က မပေးမလှူအပ်သောအရာကို မြက်တစ်ပင်မျှသော်လည်း မယူကောင်းပါ” - ဟု ပြောပြလေ၏။ ရိုးသားရှာသော ဒါယကာကလည်း “ငါ၏ ဆရာရသေ့သည် သိပ်ပြီး သီလရှိတာဘဲ” - ဟု လေးလေးပင်ပင် ကြည်ညိုသွားလေသည်။

သို့ရာတွင် ထိုအခါ၌ ထိုဒါယကာ၏အိမ်ဝယ် အလောင်းတော်ပညာရှိ ဖြစ်သည့် အတော်ပါးနပ်သော ဧည့်သည်တစ်ယောက် ရောက်ရှိနေသဖြင့် ထိုဧည့်သည်က - “မိတ်ဆွေ . . . မိတ်ဆွေ၏ ဆရာထံမှာ ဘာများ အပ်နှံထားပါသလဲ။ အပ်ထားလျှင် ထိုပစ္စည်း ရှိသေး၏ မရှိသေး၏ကို သွားကြည့်စမ်းပါ။” - ဟု သတိပေးမှ သွား၍ ကြည့်လေရာ ရွှေများ မရှိတော့၍ ဧည့်သည်နှင့်အတူ ရသေ့နောက်သို့ အမြန်လိုက်ကြသောအခါ ရွှေများ နှင့်တကွ ရသေ့ကို လက်ရဖမ်းမိကြလေသည်။ (ဇာတက-ဋ္ဌ-၁-၃၉၈-၃၉၉။ ကုဟကဇာတ်။)

ဤဝတ္ထု၌ ရသေ့၏ မိမိရွှေခိုးမှု ပေါ်မည်စိုး၍ သက်ငယ်မြက် တစ်ပင်ကိုပင် ပြန်၍ပေးခြင်းသည် ဤ မာယာပင် ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် ပရိယာယ်မာယာသည် ရသေ့ရဟန်းအချို့သို့တိုင်အောင် ပျံ့နှံ့လျက် ရှိရကား ယခုကဲ့သို့ “ပရိယာယ်တစ်ထောင် မာယာတစ်သိန်း၊ အပလိန်းအနန္တ သဲကိုးဖျာ မလောက်လို့ ရှားကိုးပင်က ရှား ရွက်တွေကို ရောနှောက်၍ ရေတွက်ရသည်။” ဟူသော ဉာဏ်နိဉာဏ်နက် အပွေအလီတွေ ပေါများလွန်းလှသော မာယာတွေ ရေလိုလေလို ပေါများနေသော ခေတ်ကာလ၌ လုံးဝပုံ၍ ယုံကြည်ထိုက်သူ နည်းပါးသောကြောင့် ရိုးသားဖြောင့်မတ်သူ သူတော်ကောင်းများနှင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမိဖို့ အရေးမှာ ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညတာ စက် ဟူသော ရှေးကံကောင်း ထောက်မမှသာလျှင် ဖြစ်နိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

သာဠေယျ - အခြားသူတို့ အထင်ကြီးအောင် မိမိမှာ မရှိသော ဂုဏ်ကို ရှိဟန်ဆောင်တတ်သော လောဘ တစ်မျိုးကိုပင် သာဠေယျဟု ခေါ်သည်။ မာယာကား ရှိသောအပြစ်ကို ဖုံးကွယ်၍ မိမိမှာ အပြစ်ကင်းဟန်ဆောင်၏။ သာဠေယျကား မိမိမှာ မရှိသော ဂုဏ်ကို ရှိဟန်ဆောင်သည်။ ထိုနှစ်မျိုးလုံးပင် အလိမ်ညာဏ် အပလီညာဏ် အကောက်ညာဏ်မျိုးချည်းတည်း။ သီလ မရှိဘဲ သီလရှိဟန်၊ သမာဓိ မရှိဘဲ သမာဓိရှိဟန်၊ ပညာ မရှိဘဲ ပညာ ရှိဟန်၊ အကျင့် မကောင်းဘဲ အကျင့်ကောင်းဟန်၊ စာပေကျမ်းဂန် မတတ်ဘဲ စာပေကျမ်းဂန်တတ်ဟန် ဟန် ဆောင်ခြင်းဟူသမျှသည် သာဠေယျချည်းပင်တည်း။

လူလောက၌လည်း သီလ သမာဓိ ပညာ မရှိပါဘဲလျက် ရှိလေဟန်ဆောင်မှု၊ ဘွဲ့ မရဘဲ ဘွဲ့ရဟန်ဆောင်မှု၊ ပစ္စည်းဥစ္စာ မရှိပါဘဲလျက် ပစ္စည်းဥစ္စာ ရှိဟန်ဆောင်မှု၊ လူတကာအထင်ကြီးအောင် သူတစ်ပါး၏ လက်ဝတ် တန်ဆာ စိန်ရွှေရတနာ အဖြာဖြာတို့ကို ငှားရမ်းဝတ်ဆင်မှု၊ စွမ်းရည်သတ္တိ မရှိဘဲ သတ္တိရှိဟန်ဆောင်မှု၊ ဟိတ်ဟန် ထုတ်မှု စသည်တို့သည်လည်း သာဠေယျပင်တည်း။

မိဋ္ဌာရဝတ ဇာတ်တော်

သုံးလောကထွတ်ထား သဗ္ဗညုသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် ဇေတဝန်ရွှေကျောင်း၌ ကိန်းအောင်းမွေ့လျော် နေစံပျော်တော်မူဆဲအခါတွင် သီလ သမာဓိ ပညာ သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်တို့ မိမိသန္တာန်ဝယ် ထင်ရှားမရှိပါ ဘဲလျက် ရှိနေဟန်ဆောင်သော ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့၏ စိတ်အစဉ်ဝယ် အံ့ဖွယ်သရဲ ဖြစ်စေတတ်သော ရဟန်း တစ်ပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဤမိဋ္ဌာရဝတဇာတ်တော်ကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။

အတိတ်ဘဝတစ်ခုဝယ် ဘုရားအလောင်းတော်သည် ကြွက်မျိုး၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေရသော် တဖြည်းဖြည်း ကြီးပြင်းလာသောအခါ ခန္ဓာကိုယ်ကား အလွန်ကြီးထွားသဖြင့် ဝက်ငယ်တစ်ကောင်နှင့် တူသည်ဖြစ်၍ များစွာသော ကြွက်အပေါင်း ခြံရံလျက် တောထဲ၌ နေ၏။

တစ်နေ့တွင် မြေခွေးတစ်ကောင်သည် ထိုထိုဤဤ လှည့်လည်ကျက်စားရင်းပင် ကြွက်အပေါင်းကို မြင်တွေ့ ရ၍ - “ဤကြွက်တို့ကို လှည့်ပတ်ဖြားယောင်းလျက် စားပေအံ့” - ဟု စိတ်အကြံ ဖြစ်၍ ကြွက်တို့၏ နေရာနှင့် မလှမ်းမကမ်း တစ်နေရာတွင် နေဘက်သို့ မျက်နှာမူလျက် လေကိုသောက်လျက် ခြေတစ်ဘက်တည်းဖြင့် ရပ်တည် နေ၏။

ဘုရားအလောင်းတော်ကြွက်သည် အစာရှာဖွေရန်အလိုငှာ လှည့်လည်လတ်သော် ထိုမြေခွေးကို တွေ့မြင် သောအခါ - “ဤသူကား သီလရှိသူ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်” - ဟု ယုံကြည်၍ ထိုမြေခွေးထံသို့ သွားရောက်ကာ - “အရှင်ဘုရား . . . အရှင်ဘုရားသည် အဘယ်အမည်ရှိပါသနည်း” - ဟု လျှောက်ထားကြည့်သောအခါ “ဓမ္မိက” အမည်ရှိကြောင်း မြေခွေးက ပြန်ပြောလေ၏။ ခြေထောက် လေးချောင်းလုံးတို့ကို မြေကြီးပေါ်၌ ရပ်တည်မထား ဘဲ အဘယ်ကြောင့် ခြေထောက် တစ်ချောင်းတည်းဖြင့်သာလျှင် ရပ်တည်၍ နေပါသနည်းဟု မေးမြန်းသောအခါ “ငါ၏ အခြေ လေးချောင်းတို့ကို မြေကြီးပေါ်၌ ချထားလိုက်သော် မဟာပထဝီမြေကြီးသည် ငါ့ကို ရွက်ဆောင် ထားဖို့ရန် မစွမ်းနိုင်သောကြောင့် ခြေထောက် တစ်ချောင်းတည်းဖြင့်သာလျှင် ရပ်တည်နေရပါ၏” - ဟု ပြန် ပြောလေ၏။

“ပါးစပ်ကို ဖွင့်ဟ၍ အဘယ်ကြောင့် ရပ်တည်နေပါသနည်း”ဟု မေးကြည့်သောအခါ - “ငါသည် အခြား သော အစားအစာကို မစားပါ။ လေကိုသာ စားပါ၏” - ဟု အဖြေပေးပြန်၏။

ထိုသို့ဖြစ်လျှင် အဘယ်ကြောင့် နေကို မျက်နှာမူလျက် ရပ်တည်နေပါသနည်းဟု မေးသောအခါ “နေကို ရှိခိုးပါ၏”ဟု ဖြေဆိုပြန်၏။

ဘုရားအလောင်းတော်ကြွက်သည် ထိုမြေခွေး၏ စကားကို ကြား၍ “ဤမြေခွေးသည် သီလရှိသောသူ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်”ဟု နှလုံးပိုက်၍ ထိုနေ့မှ စ၍ ကြွက်အပေါင်းနှင့် အတူတကွ ညဉ့် နံနက် ထိုမြေခွေးအား ဆည်းကပ်ခစား၏။

ထိုအခါ မြေခွေးအား ကြွက်အပေါင်းက ဆည်းကပ်ခစားလာသောအခါဝယ် မြေခွေးသည် နောက်ဆုံးဘိတ် ကြွက်တစ်ကောင်ကို ဖမ်းစားပြီးနောက် ပါးစပ်ကိုသုတ်၍ ရပ်တည်နေ၏။ တဖြည်းဖြည်း ကြွက်အပေါင်းသည် နည်းပါးလာ၏။ ထိုအခါ ကြွက်တို့က ဤသို့ စဉ်းစားမိကြ၏ - “ရှေးယခင်အခါတုန်းက ငါတို့၏ ဤနေရာသည် မဆန့် ဖြစ်နေ၏။ အကြားအလပ်မရှိ တည်နေကြ၏။ ယခုအခါ၌ကား လျော့လျော့ရဲရဲ ကျိုးကျိုးကျဲကျဲ တည်နေ ကြရ၏။ ဤသို့ တည်နေရသော်လည်း ငါတို့၏ တည်နေရာသည် (= ကြွက်တွင်းသည်) မပြည့် ဖြစ်နေ၏။ ဤ

အကြောင်းကား အသိနည်း”ဟု စဉ်းစားမိကြ၏။

ဘုရားအလောင်းတော်အားလည်း ထိုအကြောင်းကို ပြောပြကြ၏။ ဘုရားအလောင်းတော်သည်လည်း စဉ်းစား ဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် မြေခွေးအပေါ်၌ သံသယမကင်း ဖြစ်နေသဖြင့် မြေခွေးကို စူးစမ်းဖို့ရန် ဆုံးဖြတ်ချက် ချလိုက်၏။ မြေခွေးထံသို့ ဆည်းကပ်ခစားရန် သွားသောအခါ၌ အခြားကြွက်တို့ကို ရှေ့က သွားစေ၍ မိမိက နောက်မှ လိုက်သွား၏။ မြေခွေးသည် ထိုဘုရားလောင်းကြွက်၏ အထက်၌ ခုန်အုပ်ဖို့ရန် ဘုရားလောင်းကြွက်ထံသို့ ပြေးလာ၏။ ဘုရားလောင်းကြွက်ကလည်း မိမိကို ခုန်ဖမ်းဖို့ရန် ပြေးလာသော ထိုမြေခွေးကို မြင်၍ နောက်သို့ပြန်ဆုတ်ကာ -

“အိုမြေခွေး . . . သင်၏ ဤကျင့်ဝတ်ကို ဆောက်တည်ထားခြင်းသည် တရားတော်၏ ကောင်းသော တရားဓမ္မ ဖြစ်သောကြောင့် ဤကျင့်ဝတ်ကို ဆောက်တည်၍ ကျင့်သည်ကား မဟုတ်၊ သူတစ်ပါးတို့အား ညှဉ်းဆဲလိုသည့်အတွက် တရားကို တံခွန်အလံ ပြု၍ လှည့်လည်ကျက်စားဘိ၏။” - ဤသို့ ပြောဆို၍ အောက်ပါ ဂါထာကို ရွတ်ဆိုလေ၏ -

ယော ဝေ ဓမ္မံ ဓဇံ ကတွာ၊ နိဂူဇ္ဇော ပါပမာစရေ။
ဝိဿာသယိတွာ ဘူတာနိ၊ ဗိဠာရံ နာမ တံ ဝတံ။ (ဇာ-ဋ္ဌ-၁-၄၈၆။)

အကြင်သူသည် စင်စစ်အားဖြင့် ကုသိုလ်ကမ္မပထတရား (၁၀)ပါးတည်းဟူသော တရားတံခွန် အလံကို တောင်ထွတ်ကဲ့သို့ အလေးဂရုပြုကာ ဆောင်းမိုးစိုက်ထူလျက်၊ “ဤသူကား သီလရှိသူတည်း”ဟူသော အမှတ်သညာဖြင့် အကျွမ်းဝင်အောင် ပြုလုပ်၍ မကောင်းမှုကို လျှို့ဝှက်ကာ ပြုကျင့်နေ၏။ ဤကဲ့သို့ တရားတည်းဟူသော အလံတံခွန်ကို စိုက်ထူဆောင်းမိုးလျက် ဆိတ်ကွယ်ရာ၌ မကောင်းမှုတို့ကို ပြုနေသောသူသည်ကား စင်စစ်အားဖြင့် ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသောအကျင့် ရှိသော ကြောင်သူတော်ပင်တည်း။ (ဇာတက-ဋ္ဌ-၁-၄၈၆။)

ထိုအခါက မြေခွေးသည်ကား ယခုအခါ၌ သီလ သမာဓိ ပညာ စသည် အကျင့်မြတ် မရှိပါဘဲလျက် ရှိဟန်ဆောင်ကာ ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့ အထင်ကြီးအောင် ပြုမိရှာသော ကုဟကဘိက္ခု ခေါ်သော ရဟန်းတော်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ဘဝတစ်ခု၌ လက်ခံ ကျင့်သုံးခဲ့သော ဓာတ်ငွေတို့ကား အရှိန်အဝါ မကုန်သေးသမျှ သံသရာအဆက်ဆက်၌ ကပ်၍ ပါလာတတ်သည်ကို သတိပြုသင့်လှပေသည်။

ဤ မာယာ သာဌေယျတို့သည် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် လိုချင်မှု လောဘထက်ပင် လောက၌ သာလွန်၍ ဆိုးဝါး၏။ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို ဖြစ်စေ လူအများကို ဖြစ်စေ၊ တစ်တိုင်းတစ်ပြည်လုံးကို ဖြစ်စေ ဘုရား မဟုတ်ပါဘဲလျက် ဘုရားလုပ်နေသူ တိတ္ထိကြီးများတို့ကဲ့သို့ တစ်ကမ္ဘာလုံးကို ဖြစ်စေ လှည့်ပတ်တတ်လေရကား အလွန်ယုတ်မာဆိုးဝါးသောတရားဟု ဆိုထိုက်ပေသည်။ ထိုမျှလောက် ဆိုးဝါးသော်လည်း ယခုကာလ၌ အများအပြားပင် ဖြစ်လျက် ရှိသောကြောင့် မိမိကိုယ်ကို ပါရမီရှင် သူတော်စင်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားသူတို့သည် ထိုမာယာ သာဌေယျသမား လူအများတွင် မပါဝင်ကြစေဘဲ မရိုးမသား ဆိုးဝါးသောတရားတို့ကို မိမိသန္တာန်မှာလည်း မဖြစ်အောင် မိမိနှင့် ဆက်သွယ်သူများ၌လည်း မဖြစ်စေရအောင် အထူးသတိထားပြီးလျှင် ဖြူစင် ထက်မြက် သွက်လက် ဖြောင့်မတ် မြင့်မြတ်သော စိတ်ထားရှိသူချည်းသာ ဖြစ်အောင် ကြိုးစားသင့်ကြပေသည်။

၆။ ခိဋ္ဌိ = မိစ္ဆာခိဋ္ဌိ

မိစ္ဆာခိဋ္ဌိတိ အယာထာဝခိဋ္ဌိ၊ ဝိရုဇ္ဈိတွာ ဂဟဏတော ဝါ ဝိတထာ ခိဋ္ဌိ မိစ္ဆာခိဋ္ဌိ၊ အနတ္တာဝဟတ္တာ ပဏ္ဍိ-
တေဟိ ဇီဂုစ္ဆိတာ ခိဋ္ဌိတိပိ မိစ္ဆာခိဋ္ဌိ။ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပါဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ အပိစ မိစ္ဆာ ပဿန္တိ တာယ၊ သယံ ဝါ
မိစ္ဆာ ပဿတိ၊ မိစ္ဆာဒဿနမတ္တမေဝ ဝါ ဧသာတိ မိစ္ဆာခိဋ္ဌိ။

၁။ အယောနိသော အဘိနိဝေသလက္ခဏာ မိစ္ဆာခိဋ္ဌိ၊

၂။ ပရာမာသရသာ၊

၃။ မိစ္ဆာဘိနိဝေသပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊

၄။ အရိယာနံ အဒဿနကာမတာဒိပဋ္ဌာနာ။

ပရမံ ဝဇ္ဇန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၉၀။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၉၈။)

၁။ မိစ္ဆာခိဋ္ဌိဟူသည်ကား မဟုတ်မမှန်သောအားဖြင့် သိမြင်တတ်သော အယူတည်း။ (ဤနည်း၌ မိစ္ဆာ-
သဒ္ဓါသည် အယာထာဝ အနက်ဟောတည်း။)

၂။ တစ်နည်း - ချွတ်ယွင်း၍ လွဲချော်၍ စွဲယူခြင်းကြောင့် ချွတ်ယွင်းဖောက်ပြန် မမှန်သောအယူသည် မိစ္ဆာ-
ခိဋ္ဌိတည်း။ (ဤနည်း၌ မိစ္ဆာ-သဒ္ဓါသည် ဝိတထ အနက်ဟောတည်း။)

၃။ တစ်နည်း - အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို ရွက်ဆောင်တတ်သည့်အတွက် ပညာရှိတို့သည် စက်ဆုပ်အပ်သော အယူ
ဝါဒ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မိစ္ဆာခိဋ္ဌိ မည်၏။ (ဤနည်း၌ မိစ္ဆာ သဒ္ဓါသည် ဇီဂုစ္ဆန အနက်ဟောတည်း။)

၄။ တစ်နည်း - သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝအာရုံကို မှားမှားယွင်းယွင်း သိမြင်ခြင်း၏ အ-
ကြောင်းရင်း ဖြစ်သော သဘောတရားသည် မိစ္ဆာခိဋ္ဌိ မည်၏။ တစ်နည်း - မိမိ မိစ္ဆာခိဋ္ဌိ ကိုယ်တိုင်က
ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝအာရုံကို မှားမှားယွင်းယွင်း မြင်တတ်သော သဘောတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မိစ္ဆာခိဋ္ဌိ
မည်၏။ တစ်နည်း - ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝ . . . အာရုံကို မှားမှားယွင်းယွင်း မြင်ခြင်းမျှ သဘောတရားသည်
မိစ္ဆာခိဋ္ဌိ မည်၏။

မိစ္ဆာတိ ဓမ္မသဘာဝဿ ဝိပရိတံ၊ နိစ္စာဒိတောတိ အတ္ထော။ (မဟာဋီ-၂-၁၄၉။)

ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝအာရုံကို မှားမှားယွင်းယွင်း မြင်မှုဟူသည် ရုပ် နာမ်သင်္ခါရ ပရမတ္ထဓမ္မတို့ကား အနိစ္စ
ဒုက္ခ အနတ္တ အသုဘတရားတို့သာ စင်စစ် ဖြစ်ကြကုန်၏။ မိစ္ဆာခိဋ္ဌိကား ထိုရုပ်နာမ် သင်္ခါတပရမတ္ထဓမ္မတို့ကို
နိစ္စ သုခ အတ္တ သုဘဟု မှားမှားယွင်းယွင်း မြင်မှုတည်း။

၁။ ပရမတ္ထဓမ္မအာရုံကို နိစ္စ သုခ အတ္တ သုဘဟု မှားမှားယွင်းယွင်း နှလုံးသွင်းခြင်းသဘော လက္ခဏာ၊

၂။ ပရမတ္ထဓမ္မအာရုံကို နိစ္စ သုခ အတ္တ သုဘဟု မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်ခြင်း (ကိစ္စ) ရသာ၊

၃။ ပရမတ္ထဓမ္မအာရုံကို နိစ္စ သုခ အတ္တ သုဘဟု မှားသောအားဖြင့် လွန်လွန်ကဲကဲ
စွဲမြဲစွာ နှလုံးသွင်းတတ်သော သဘောတရား ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊

၄။ ဘုရားအစရှိသော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ကို ဖူးမြင်ခြင်းငှာ အလိုမရှိသူ ဖြစ်ခြင်း ပဒဋ္ဌာန်။

လက္ခဏာ - ရသ - ပစ္စုပ္ပန်

- ၁။ အနိစ္စဖြစ်သည့် ခန္ဓာငါးပါးကို နိစ္စဟုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ဒုက္ခဖြစ်သည့် ခန္ဓာငါးပါးကို သုခဟုလည်းကောင်း၊
- ၃။ အနတ္တ အမှန်ဖြစ်သည့် နိဗ္ဗာန်နှင့်တကွသော ပရမတ်တရားအားလုံးကို အတ္တဟုလည်းကောင်း၊
- ၄။ အသုဘ ခန္ဓာငါးပါးကို သုဘဟုလည်းကောင်း -

စွဲလမ်းမှတ်ထင်မှုများသည် အာရုံကို (= ပရမတ္ထဓမ္မအာရုံကို) မှားမှားယွင်းယွင်း နှလုံးသွင်းခြင်း သဘော လက္ခဏာပင်တည်း။ ထိုသို့ မှတ်ထင်သည့်အတိုင်း ထိုအာရုံများကို အာရုံပြုနေခြင်း - “မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ် ခြင်းကို ကိစ္စ”ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ မှားသောအားဖြင့် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် သုံးသပ်နေခြင်းကြောင့်ပင် ဤမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စေတသိက်ကို ရှုနေသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်တွင် ပရမတ္ထဓမ္မအာရုံကို မှားသောအားဖြင့် လွန်လွန်ကဲကဲ စွဲမြဲစွာ နှလုံးသွင်းတတ်သော သဘောတရားဟု ရှေးရှုထင်လာသည်။

ပဒဋ္ဌာန် - မှန်ကန်သော သစ္စာ (၄)ပါး တရားတို့ကို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်တော်မူကြ ပြီးသော ဘုရားအစရှိသော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အရိယပဝေဒိတ အမည်ရသော ဘုရား အစရှိသော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့သည် ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမတော်မူအပ်သော သူတော်ကောင်းတရား တို့၌ အကြားအမြင် ဗဟုသုတ များပြားကြကုန်သော ပုထုဇန့်သူတော်ကောင်းတို့ကိုလည်းကောင်း မပြတ်မလပ် ဖူးတွေ့ရလျှင် သူတော်ကောင်းတရားမှန်ကို မကြာမကြာ နာခံရသဖြင့် ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံနှင့် ထိုကံ၏ အကျိုးတရားတို့ကို ကျနစွာ နားလည်နိုင်ခြင်းတည်းဟူသော ကမ္မဿကတာဉာဏ် = ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရရှိနိုင်ပေသည်။ ထိုကမ္မဿကတာဉာဏ် = ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ အပေါ်၌ ရပ်တည်လျက် တစ်ဆင့်တက်၍ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတို့ကို ပွားများအားထုတ်ခဲ့သော် ပါရမီအားလျော်စွာ - ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဝိပဿနာသမ္မာ- ဒိဋ္ဌိ၊ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော အဆင့်အတန်း အမြင့်မားဆုံးတွင် တည်ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ အသိထူး ဉာဏ်ထူးများကို ရရှိနိုင်ပေသည်။ သမ္မာအယူများ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်ပေသည်။

ထိုကဲ့သို့သော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ကို မဖူးမတွေ့လိုဘဲ မျက်နှာလွဲ၍ နေခြင်းသည် ထိုသမ္မာအယူ မရဘဲ မိစ္ဆာအယူ ရရှိဖို့ရာ အနီးစပ်ဆုံး အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်ရပေသည်။ ခိုင်မြဲသည့် သမ္မာအယူ မရှိသူတို့သည် မိစ္ဆာအယူ ရှိသူတို့နှင့် အမြဲအစွဲ ပေါင်းသင်းနေထိုင်ပါကား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူဝါဒများ ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ရန် ပို၍ပင် နီးစပ်ဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။

စတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိကဲ့သို့ သစ္စာလေးပါးကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထွင်းဖောက်သိမြင်တတ်သည့် သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်မှန် ရရှိရေးအတွက် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်နှင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘုရားရှင်တို့ကလွဲလျှင် သာဝကမှန်သမျှသည် ပရတော- ယောသ = ဘုရားအစရှိသော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ထံမှ သစ္စာလေးပါးနှင့်စပ်သော သူတော်ကောင်းတရားကို ကြားနာရခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်းတစ်ရပ်သည် အကြောင်းများစွာထဲက မရှိမဖြစ် ရှိရမည့် ဧကန်အကြောင်း တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်မှန် ရရှိရေးအတွက် ပရတောယောသဟူသော အကြောင်းအထောက်အပံ့ ကောင်းကို ရရှိရန်မှာ သူတော်ကောင်းကို ဆည်းကပ်မှသာ ဖူးမြော်ခွင့် ရမှသာ ရရှိနိုင်သော အခွင့်အလမ်းတစ်ခု ပင် ဖြစ်သည်။ သူတော်ကောင်းတို့ကို မျက်နှာလွဲနေသူတို့ကား သမ္မာဒိဋ္ဌိအသိဉာဏ်ကိုလည်း မျက်နှာလွဲနေသူ တို့သာ ဖြစ်ကြသည်။ သတ္တဝါတစ်ဦး၏ သန္တာန်ဝယ် သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်မှန် မရရှိသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တည်း ဟူသော တံခါးကြီးမှာ အမြဲတမ်း ဟင်းလင်းပွင့်နေမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ဤဒိဋ္ဌိသည် “မရှိသည်ကို အရှိ၊ ရှိသည်ကို မရှိ၊ မဟုတ်သည်ကို အဟုတ်၊ ဟုတ်သည်ကို မဟုတ်”ဟု သိမြင်ရုံမက “ငါ့အယူသာ အမှန်၊ သူတစ်ပါးအယူတွေကား အမှား”ဟု သူတစ်ပါးကိုပင် စွပ်စွဲတတ်လေသည်။

ထိုတွင် ဤကမ္ဘာလောကကြီးနှင့် သတ္တဝါတွေကို ဖန်ဆင်းသူ = ဣဿရ မရှိပါဘဲလျက် ဖန်ဆင်းရှင် ရှိ၏ ဟု သိမြင်ခြင်း၊ သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း၌ အတ္တခေါ်သော အသက်ကောင် မရှိပါဘဲလျက် အတ္တ ရှိ၏ အသက်ကောင် လိပ်ပြာကောင် ဝိညာဏ်ကောင် အတ္တကောင် ရှိ၏ဟု သိမြင်ခြင်းသည် “မရှိသည်ကို အရှိ” သိမြင်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ ပြုပြုသမျှ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံမှန်သမျှသည် နောင်အခါ၌ (အဟောသိကံ မဖြစ်သေးသမျှ၊ ပရိနိဗ္ဗာန် မစံရသေးသမျှ) အကျိုးပေးရန် စွမ်းအင်ကမ္မသတ္တိ ကျန်ရှိပါလျက် ထိုကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ မရှိဟု သိမြင်ခြင်း၊ ထိုကံ၏ ကောင်းကျိုး ဆိုးပြစ်များကို ခံစားရပါလျက် ထိုကံ၏ အကျိုး မရှိဟု သိမြင်ခြင်း၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားမှန်သမျှတို့၏ အစသတ် ချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ် ကြီးသည် ထင်ရှားရှိနေသည် ဖြစ်ပါလျက် နိဗ္ဗာန် မရှိဟု သိမြင်ခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်ရှိရသေးသမျှ ကာလပတ် လုံး နောက်ထပ် ခံစံရမည့် ဘဝ ထင်ရှားရှိနေပါလျက် တမလွန်ဘဝ နောက်ဘဝသည် မရှိ၊ ဘဝဟူသည် ပုခက်နှင့် ခေါင်းအကြားမှာသာ ရှိ၏၊ သေလျှင် ပြတ်၏၊ ခေါင်းဟိုဘက် ဘာမျှမရှိဟု သိမြင်ခြင်းသည် “ရှိသည်ကို မရှိ”ဟု သိမြင်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။

သတ္တဝါတွေကို သတ်၍ ယဇ်နတ်ပူဇော်ကြခြင်းသည် အင်မတန် ကြီးကျယ်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်ကြီး ပေတည်း။ အလွန်အေးမြသော ကာလ၌ ရေချိုးခြင်း၊ အလွန်ပူအိုက်သော ကာလ၌ နေ့လည်ကြောင်တောင်ဝယ် မီးလေးဖိုတို့၏ အလယ်၌ တည်နေ၍ ကိုယ်ကို မီးကင်ခြင်း = မီးလေးဖိုနှင့် နေပူဟူသော ငါးမျိုးသောအပူ = ပဉ္စာတပ အကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း၊ နွားလိုနေခြင်း၊ ခွေးလိုနေခြင်း စသော အပြုအမူများသည် ကိလေသာစင်ကြယ်ဖို့ အကြောင်း ကောင်းမြတ်သော အကျင့်များတည်း။ ကောင်းမြတ်သော အချိန်အခါဝယ် ဂင်္ဂါမြစ်ရေ၌ အပြစ်တွေ ကို မျှောရခြင်းသည် ပြုမိခဲ့သော အပြစ်များ၏ စင်ကြယ်ဖို့အကြောင်း ကောင်းမြတ်သော အကျင့်တည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် သိမြင်ခြင်းသည် “မဟုတ်သည်ကို အဟုတ်”ဟု သိမြင်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။

ဒါန သီလ သမထ ဝိပဿနာ အစဖြာသည့် ကောင်းမှုကုသိုလ်များကို = ဖြူစင် မြင့်မြတ်သော မဂ္ဂင် (၈) ပါး အကျင့်မြတ်တရားတို့ကို သုဂတိဘဝသို့ ရောက်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း နိယျာနိကတရားကောင်း မဟုတ်ဟု သိမြင်ခြင်းသည် “ဟုတ်သည်ကို မဟုတ်”ဟု သိမြင်သော ဒိဋ္ဌိတည်း။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဒိဋ္ဌိ၏ အမှား သိပုံမှာ လွန်စွာ အရာကျယ်လေသည်။

လောက၌ မဂ္ဂင် (၈)ပါး အကျင့်မြတ်တရားတည်းဟူသော နိယျာနိကတရားကောင်းကို အညီအညွတ် ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ ကျင့်ကြသဖြင့် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ဘုရားရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူကြကုန်သော ဤ လောက တမလွန်လောက အကြောင်းကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်၍ ဟောကြားနိုင်သော သူတော်ကောင်းတို့ကို လက်မခံနိုင်သော အယူအဆမှာလည်း ဤမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပင် ဖြစ်ပေသည်။

မလွဲချော်နိုင်သော ကျင့်စဉ်

ဤတွင် အခါအခွင့် သင့်နေသဖြင့် ဘုရားရှင်၏ ပညာပေးစနစ် တစ်ခုကို ဆက်လက်၍ တင်ပြပါရစေ - တစ်ချိန် ဘုရားရှင်သည် များစွာသော ရဟန်းသံဃာနှင့်အတူ ကောသလတိုင်း၌ ခရီးဒေသစာရီ ကြွချီတော်မူရာ သာလ အမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားရွာတစ်ခုသို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူ၏။ ထိုသာလရွာကား ကောသလတိုင်း၏ ဗဟို အချက်အချာကျသော ခရီးလမ်းမကြီးဘေးတွင် တည်ရှိ၍ တောအုပ်ကြီးတစ်ခု၏ အဝင်ဝ၌ တည်ရှိ၏။ သမဏ

ဗြာဟ္မဏ အမည်ခံ ဝါဒမျိုးစုံ ပုဂ္ဂိုလ်ပေါင်းစုံ ဆရာပေါင်းစုံ ဆိုက်ရောက်ဖူးသော နေရာဒေသ တစ်ခု ဖြစ်၏။ ထိုခေတ်ဆိုင်ရာ အိန္ဒိယ၏ ဒဿနိကပညာရှင်အားလုံးလိုလို ထိုရွာသို့ ရောက်ဖူးကြသဖြင့် အိန္ဒိယ၏ ဒဿနဝါဒ အမျိုးမျိုးကို နာကြားခွင့် ရရှိနေကြသူများ ဖြစ်ကြ၏။ ဘုရားရှင်သည် ဒဿနိကပညာရှင်အားလုံးတို့၏ နောက်ဆုံးမှ ရောက်ရှိသွားတော်မူ၏။

ဘုရားရှင်ထံသို့ ဆည်းကပ် ခစားလာကြကုန်သော သာလရွာသူရွာသားတို့ကို ဘုရားရှင်က -

အတ္ထိ ပန ဝေါ ဂဟပတယော ကောစိ မနာပေါ သတ္ထာ၊ ယသ္မိံ ဝေါ အာကာရဝတိ သဒ္ဓါ ပဋိလဒ္ဓါ။
(မ-၂-၆၃။)

“ဒါယကာတို့ . . . ခိုင်လုံသော အကြောင်းပြချက်နှင့် ပြည့်စုံသော ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရားကို ရစေနိုင်သော (= အကြောင်းပြချက် ခိုင်ခိုင်လုံလုံဖြင့် ယုံကြည်ချက် သဒ္ဓါတရား အပြည့်အဝဖြင့်) ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်နေသော တစ်စုံတစ်ယောက်သော နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်သော ဆရာသမားသည် သင်တို့မှာ ရှိပါသလော။” - ဤသို့ မေးမြန်းတော်မူ၏။ မရှိသေးပါကြောင်းကို ဒါယကာတို့က ပြန်လည်လျှောက်ထားသောအခါ -

“ဒါယကာတို့ . . . နှစ်လိုမြတ်နိုးဖွယ်သော ဆရာတစ်ဆူကို မရရှိကြကုန်သေးသော သင်တို့သည် အပဏ္ဏက-ဓမ္မ အမည်ရသော မလွဲချော်နိုင်သော ဤကျင့်စဉ်ကို ဆောက်တည်၍ ကျင့်ထိုက်ပေ၏။ မှန်ပေသည် - ဒါယကာတို့ . . . ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ကောင်းစွာဆောက်တည်၍ ကျင့်အပ်သော မလွဲချော်နိုင်သော အပဏ္ဏကဓမ္မသည် ရှိ၏။ ထိုအပဏ္ဏကဓမ္မသည် သင်တို့အား နေ့ညဉ့်သံသရာ ရှည်မြင့်စွာသော အချိန်အခါပတ်လုံး အစီးအပွားအလို့ငှာ ချမ်းသာအလို့ငှာ ဖြစ်ပေလတ္တံ့။ - ဒါယကာတို့ . . . ထိုအပဏ္ဏကဓမ္မဟူသည် အဘယ်နည်း -

ဒါယကာတို့ . . .

- ၁။ ပေးလှူအပ်သော အလှူဒါန၏ အကျိုးတရားသည် မရှိ။
- ၂။ အလှူကြီး ပေးလှူခြင်း = ယဇ်ကြီး ပူဇော်ခြင်း၏ အကျိုးတရားသည် မရှိ။
- ၃။ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ ပေးခြင်း စသော အလှူငယ်၏ အကျိုးသည် မရှိ။
- ၄။ ကောင်းစွာ ပြုထားအပ်သော ကုသိုလ်ကမ္မပထတရား (၁၀)ပါး = သုစရိုက် (၁၀)ပါးတို့၏၊ မကောင်းသဖြင့် ပြုထားအပ်ကုန်သော အကုသိုလ်ကမ္မပထတရား (၁၀)ပါး = ဒုစရိုက် (၁၀)ပါးတို့၏ အကျိုးဖျား အကျိုးရင်းသည် မရှိ။
- ၅။ တမလွန်လောကမှ လာရာဖြစ်သော ဤလောကသည် မရှိ။
- ၆။ ဤဘဝ ဤလောကမှ သွားရာ တမလွန်လောကသည် မရှိ။
- ၇။ အမိအပေါ်၌ ပြုကျင့်အပ်သော ကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်သည် မရှိ။
- ၈။ အဖအပေါ်၌ ပြုကျင့်အပ်သော ကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်သည် မရှိ။
- ၉။ စုတေပြီးနောက် ပဋိသန္ဓေ တည်နေကြကုန်သော သတ္တဝါတို့မည်သည် မရှိကုန်။
- ၁၀။ ဤလောကကိုလည်းကောင်း၊ တစ်ပါးသော တမလွန်လောကကိုလည်းကောင်း ကိုယ်တိုင် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိ၍ မျက်မှောက်ပြုလျက် ဟောကြားနိုင်ကုန်သော ဖြောင့်မှန်သော အရိယမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်ကုန်သော ဖြောင့်မှန်စွာ သိကုန်သော နိဗ္ဗာန်အားလျော်သော အကျင့်ကို ကောင်းစွာကျင့်ကုန်သော ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် (= ဘုရား ရဟန္တာတို့ဟူသည်) လောက၌ မရှိကုန်။

ဤသို့ ပြောဆိုလေ့ ဝါဒ ရှိကြကုန်သော ဤသို့ ခံယူချက် ရှိကြကုန်သော အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏ တို့သည် ရှိကြကုန်၏။ [ဤဝါဒကား နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ အယူဝါဒတည်း။]

ဒါယကာတို့ . . . ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့တွင်ပင် အချို့သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အချင်းချင်း ထိပ်တိုက်ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဝါဒ ရှိကုန်၏။ ထို သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့ကား -

- ၁။ ပေးလှူအပ်သော အလှူဒါန၏ အကျိုးတရားသည် ရှိ၏။
- ၂။ အလှူကြီး ပေးလှူခြင်း = ယဇ်ကြီး ပူဇော်ခြင်း၏ အကျိုးတရားသည် ရှိ၏။
- ၃။ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ ပေးခြင်း စသော အလှူငယ်၏ အကျိုးတရားသည် ရှိ၏။
- ၄။ ကောင်းစွာ ပြုကျင့်ထားအပ်ကုန်သော ကုသိုလ်ကမ္မပထတရား (၁၀)ပါး = သုစရိုက် (၁၀)ပါး ကုသိုလ်တရား တို့၏၊ မကောင်းသဖြင့် ပြုကျင့်ထားအပ်ကုန်သော အကုသိုလ်ကမ္မပထတရား (၁၀)ပါး = ဒုစရိုက် (၁၀)ပါး အကုသိုလ်တရားတို့၏ အကျိုးဖျား အကျိုးရင်းသည် ရှိ၏။
- ၅။ တမလွန် လောကမှ လာရာဖြစ်သော ဤလောကသည် ရှိ၏။
- ၆။ ဤဘဝ ဤလောကမှ သွားရာ တမလွန်လောကသည် ရှိ၏။
- ၇။ အမိအပေါ်၌ ပြုကျင့်အပ်သော ကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်သည် ရှိ၏။
- ၈။ အဖအပေါ်၌ ပြုကျင့်အပ်သော ကောင်းကျိုးဆိုးပြစ်သည် ရှိ၏။
- ၉။ စုတေပြီးနောက် ပဋိသန္ဓေ တည်နေကြကုန်သော သတ္တဝါတို့မည်သည် (နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်သေးလျှင်) ရှိ၏။
- ၁၀။ ဤလောကကိုလည်းကောင်း၊ တစ်ပါးသော တမလွန်လောကကိုလည်းကောင်း ကိုယ်တိုင် ထူးသောဉာဏ် ဖြင့် သိ၍ မျက်မှောက်ပြုလျက် ဟောကြားနိုင်ကုန်သော ဖြောင့်မှန်သော အရိယမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော် မူကြကုန်သော ဖြောင့်မှန်စွာ သိတော်မူကြကုန်သော နိဗ္ဗာန်အားလျော်သော အကျင့်ကို ကောင်းစွာ ကျင့် တော်မူကြကုန်သော (ဘုရားအစရှိကုန်သော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ဟူသော) ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏ တို့သည် လောက၌ ရှိကုန်၏။

ဤသို့ ပြောဆိုလေ့ ဝါဒ ရှိကြကုန်သော ဤသို့ ခံယူချက် ရှိကြကုန်သော အချို့ကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏ တို့သည်လည်း ရှိကြကုန်သည်သာတည်း။ ဒါယကာတို့ . . . ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်ကြကုန်သနည်း။ ဤသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အချင်းချင်း ထိပ်တိုက်ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဝါဒ ရှိကြကုန်သည်မဟုတ်လော ဟု ဘုရားရှင်က မေးတော်မူ၏။ ဒါယကာတို့ကလည်း “အရှင်ဘုရား . . . မှန်ပါ၏” - ဟု လျှောက်ထားကြကုန်၏။

ဒါယကာတို့ . . . ထိုအယူ နှစ်မျိုးတို့တွင် - ပေးလှူအပ်သော အလှူဒါန၏ အကျိုးတရားသည် မရှိ - ဤသို့စသည်ဖြင့် ပြောဆိုလေ့ ရှိကြကုန်သော ယူဆလေ့ ရှိကြကုန်သော (နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ အယူဝါဒသမား) သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့အား ကာယသုစရိုက် ဝစီသုစရိုက် မနောသုစရိုက်တည်းဟူသော ဤသုံးပါးကုန်သော ကုသိုလ်တရား တို့ကို ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီး၍ ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက် မနောဒုစရိုက်တည်းဟူသော ဤသုံးပါးကုန်သော အကုသိုလ် တရားတို့ကို ဆောက်တည်လျက် ကျင့်ကြကုန်လတ္တံ့ဟူသော ဤအပြစ်ကို မချွတ်ဧကန် အလိုရှိအပ်ပေ၏။ အဘယ် ကြောင့်နည်း - ထိုအရှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် အကုသိုလ်တရားတို့၏ အပြစ် ယုတ်ညံ့ပုံ ညစ်ညူးပုံကို မမြင်ကြကုန်၊ ကုသိုလ်တရားတို့၏ အကုသိုလ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်း၌ အကျိုးကို ဖြူစင်သောအဖို့ကို မမြင်ကြ ကုန်သောကြောင့်တည်း။

ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော တမလွန်လောကကို “တမလွန်လောကသည် မရှိ”ဟု ထိုသူမှာ အယူရှိ၏။ ထိုသူ၏ ထိုအယူသည် မှားသောအယူ ဖြစ်၏။ ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော တမလွန်လောကကို “တမလွန်လောကသည် မရှိ”ဟု ကြံ၏။ ထိုသူ၏ ထိုအကြံသည် မှားသောအကြံ ဖြစ်၏။ ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော တမလွန်လောကကို “တမလွန်လောကသည် မရှိ”ဟူသော စကားကို ပြောဆို၏။ ထိုသူ၏ ထိုစကားသည် မှားသော စကား ဖြစ်၏။ ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော တမလွန်လောကကို “တမလွန်လောကသည် မရှိ”ဟု ပြောဆို၏။ ဤသူသည် တမလွန်လောကကို သိတော်မူ မြင်တော်မူကြကုန်သော ရဟန္တာအရှင်တို့အား ထိပ်တိုက်ဆန့်ကျင်ဘက် အတိုက်အခံပြုခြင်းပင်တည်း။ ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော တမလွန်လောကကို “တမလွန်လောကသည် မရှိ”ဟု သူတစ်ပါးကို သိစေ၏။ ထိုသူ၏ ထိုသိစေခြင်းသည် မသူတော်တရားကို သိစေခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုမသူတော်တရားကို သိစေခြင်းဖြင့်လည်း မိမိကိုယ်ကို ချီးမြှောက်၏။ သူတစ်ပါးကို ရှုတ်ချ၏။ ဤသို့လျှင် ထိုသူ၏ သန္တာန်ဝယ် (နတ္ထိကဒိဋ္ဌိသမား၏ သန္တာန်ဝယ်) ရှေးမဆွကပင်လျှင် ကောင်းသော သဘောတရားသည် ပယ်ထားပြီး ဖြစ်နေ၏။ မကောင်းသော သဘောတရားသည် ရှေးရှူတည်နေ၏။

- ၁။ ဤမှားသော အယူ၊
- ၂။ မှားသော အကြံ၊
- ၃။ မှားသော စကား၊
- ၄။ အရိယာသူတော်ကောင်းတို့နှင့် ထိပ်တိုက်ဆန့်ကျင်ဘက် အတိုက်အခံပြုလုပ်ခြင်း၊
- ၅။ မသူတော်တရားကို သူတစ်ပါးတို့အား သိစေခြင်း၊
- ၆။ မိမိကိုယ်ကို ချီးမြှောက်ခြင်း၊
- ၇။ သူတစ်ပါးကို ရှုတ်ချခြင်း -

ဤသို့ များစွာကုန်သော ယုတ်မာကုန်သော ဤအကုသိုလ်တရားတို့သည် မှားသောအယူဟူသော အကြောင်းကြောင့် = မှားသောခံယူချက် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ထိုသူ၏ သန္တာန်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။

ဒါယကာတို့ . . . ထိုအယူဝါဒ နှစ်မျိုးတို့တွင် ပညာရှိသော ယောက်ျားတစ်ယောက်သည် ဤသို့ ဆင်ခြင်၏။ တမလွန်လောကသည် အကယ်၍ မရှိသည် ဖြစ်ငြားအံ့၊ ဤသို့ မရှိဖြစ်ခဲ့သော် ဤအရှင် ယောက်ျားသည် ကိုယ်ခန္ဓာပျက်စီး၍ သေပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ မိမိကိုယ်ကို ချမ်းသာအောင် ပြုနိုင်ပေလတ္တံ့။

တမလွန်လောကသည် အကယ်၍ ထင်ရှားရှိနေသည် ဖြစ်ငြားအံ့၊ ထိုသို့ ရှိခဲ့ပါမူ ဤအရှင် ယောက်ျားသည် ကိုယ်ခန္ဓာပျက်စီး၍ သေပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ချမ်းသာဟူ၍ မြူငွေမျှ မရှိသော မကောင်းမှုပြုသူ ဒုစရိုက်သမားတို့၏ လားရောက်ရာ ဖြစ်သော အလိုအာသာဆန္ဒ ကင်းလျက် ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲပျက်စီးလျက် ကျရောက်ရာ ဖြစ်သော ငရဲသို့ ရောက်ရပေလတ္တံ့။

တမလွန်လောကသည် အကယ်၍ မရှိသည်ပင်ထားဦးတော့၊ ရှိစေဦးတော့၊ ထိုအရှင်သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ စကားသည် မှန်သည်ပင် ဖြစ်စေဦးတော့၊ ရှိစေဦးတော့၊ ထိုသို့ပင်ဖြစ်သော်လည်း ဤအရှင် ယောက်ျား ပုဂ္ဂိုလ်သည် မျက်မှောက်သောကိုယ်၏ အဖြစ်၌ပင်လျှင် - “သီလမရှိသော မှားသောအယူရှိသော နတ္ထိကဝါဒရှိသော ယောက်ျားတည်း” - ဟု သိတော်မူ မြင်တော်မူကြသည့် ဘုရားအစရှိကုန်သော ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့၏ အကဲ့ရဲ့ကို ခံရ၏။

တမလွန်လောကသည် အကယ်၍ ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ငြားအံ့၊ ဤသို့ရှိခဲ့သော် ဤအရှင် ယောက်ျား ပုဂ္ဂိုလ်သည် -

- ၁။ မျက်မှောက်သော ကိုယ်၏ အဖြစ်၌လည်း သိတော်မူ မြင်တော်မူကြသည့် ဘုရားအစရှိကုန်သော ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့၏ အကဲ့ရဲ့ ခံရခြင်း၊
- ၂။ ကိုယ်ခန္ဓာပျက်စီး၍ သေပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ချမ်းသာဟူ၍ မြူငွေမျှ မရှိသော မကောင်းမှုပြုသူ ဒုစရိုက်သမားတို့၏ လားရောက်ရာ ဖြစ်သော၊ အလိုအာသာဆန္ဒ ကင်းလျက် ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲပျက်စီးလျက် ကျရောက်ရာ ဖြစ်သော ငရဲသို့ ရောက်ရခြင်း -

ဤသို့အားဖြင့် နှစ်ပါးစုံ ဆုံးရှုံး၏ = ပစ္စုပ္ပန်၌လည်း ရှုံး၏။ တမလွန်၌လည်း ရှုံး၏။ ဤသို့လျှင် ထိုယောက်ျား ၏ မကောင်းသောအားဖြင့် စွဲယူ ဆောက်တည်ထားအပ်သော မလွဲချော်နိုင်သော အပဏ္ဏကဓမ္မ အမည်ရသော နတ္ထိကဝါဒကို လက်ကိုင်ထား၍ ပြုကျင့်ထားအပ်သော အကျင့်တရားသည် မိမိ၏ နတ္ထိကဝါဒတစ်ခုသက်သက် အတွက်သာ တစ်ဖက်သတ် နှံ့၍ တည်၏။ ကုသိုလ်အရာကို ဆိတ်သုဉ်းစေ၏ = ရှောင်ကြဉ်၏။ (သကဝါဒခေါ် သည့် မိမိ၏ နတ္ထိကဝါဒအတွက်သာ သက်ဝင်တည်နေ၍ ပရဝါဒခေါ်သည့် သူတစ်ပါး၏ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပြဇာန်းသော ကံ-ကံ၏အကျိုးတရားသည် တကယ် ထင်ရှားရှိ၏ဟု လက်ခံသော အတ္ထိကအယူဝါဒအတွက် နှံ့၍ မတည်။)

ဒါယကာတို့ . . . ထိုအယူနှစ်မျိုးတို့တွင် -

- ၁။ ပေးလှူအပ်သော အလှူဒါန၏ အကျိုးတရားသည် ရှိ၏။ ပ ။
- ၁၀။ ဤလောကကိုလည်းကောင်း၊ တစ်ပါးသော တမလွန်လောကကိုလည်းကောင်း ကိုယ်တိုင် ထူးသောဉာဏ် ဖြင့် သိ၍ မျက်မှောက်ပြုလျက် ဟောကြားနိုင်ကုန်သော ဖြောင့်မှန်သော အရိယမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော် မူကြကုန်သော ဖြောင့်မှန်စွာ သိတော်မူကြကုန်သော၊ နိဗ္ဗာန်အားလျော်သော အကျင့်ကို ကောင်းစွာ ကျင့် တော်မူကြကုန်သော (ဘုရားအစရှိကုန်သော အရိယာသူတော်ကောင်းတို့ဟူသော) ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏ တို့သည် လောက၌ ရှိကုန်၏။ ထိုသမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် ဤပစ္စုပ္ပန်လောကကိုလည်းကောင်း၊ တမလွန် လောကကိုလည်းကောင်း ကိုယ်တိုင် ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိ၍ တရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူကုန်၏ ဟု -

ဤသို့ ပြောဆိုယူဆလေ့ရှိကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့၏ သန္တာန်၌ ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက် မနော ဒုစရိုက်တည်းဟူသော ဤသုံးပါးကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးလျက် ကာယသုစရိုက် ဝစီ သုစရိုက် မနောသုစရိုက်တည်းဟူသော ဤသုံးပါးကုန်သော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဆောက်တည်၍ ကျင့်ကုန်လတ္တံ့- ဟူသော အကျိုးတရားကို မချွတ်ဧကန် အလိုရှိအပ်ပေသည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်း ထိုအရှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏ တို့သည် အကုသိုလ်တရားတို့၏ အပြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယုတ်ညံ့ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ညစ်ညူးပုံကိုလည်းကောင်း မြင်ကြ၍ ကုသိုလ်တရားတို့၏ မကောင်းမှုတို့မှ ထွက်မြောက်ခြင်း၌ အကျိုးအာနိသင်ကိုလည်းကောင်း၊ ဖြူစင် မြင့်မြတ်သော အဖို့ဘာဂကိုလည်းကောင်း မြင်ကြကုန်သောကြောင့်တည်း။ တစ်ဖန် ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော တမလွန်လောကကို “တမလွန် လောကသည်ထင်ရှားရှိ၏”ဟု ထိုသူ၏ သန္တာန်၌ အယူရှိနေ၏။ ထိုသူ၏ ထိုအယူသည် မှန်ကန်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူဝါဒ ဖြစ်၏။ ထင်ရှားသည်သာလျှင် ဖြစ်သော တမလွန်လောကကို “တမလွန်လောကသည် ရှိ၏”ဟု ကြံစည်၏။ ထိုသူ၏ ထိုအကြံသည် မှန်သောအကြံ သမ္မာသင်္ကပ္ပ ဖြစ်၏။ ထင် ရှားရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော တမလွန်လောကကို “တမလွန်လောကသည် ရှိ၏”ဟူသော စကားကို ဆို၏။ ထိုသူ၏ ထိုစကားသည် မှန်သောစကား သမ္မာဝါစာ ဖြစ်၏။

ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော တမလွန်လောကကို “တမလွန်လောကသည် ထင်ရှားရှိ၏”ဟု ပြောဆို၏။ ဤသူသည် တမလွန်လောကကို သိတော်မူ မြင်တော်မူကုန်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ထိပ်တိုက်ဆန့်ကျင်ဘက် အတိုက်အခံ မပြုလုပ်။ ထင်ရှားရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော တမလွန်လောကကို “တမလွန်လောကသည် ရှိ၏”ဟု သူတစ်ပါးကို သိစေ၏။ ထိုသူ၏ ထိုသိစေခြင်းသည် သူတော်ကောင်းတရားကို သိစေခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုသူတော်- ကောင်းတရားကို သိစေခြင်းဖြင့်လည်း မိမိကိုယ်ကို မချီးမြှောက် သူတစ်ပါးကိုလည်း မရှုတ်ချ။ ဤသို့လျှင် ထိုသူ၏ သန္တာန်ဝယ် ရှေးမဆွကပင်လျှင် မကောင်းသော သီလ ကင်းမဲ့သည့် ဒုဿီလျသဘောသည် ပယ်ထားပြီး ဖြစ်နေ၏။ ကောင်းမြတ်သော သီလ ရှိသော သုဿီလျသဘောသည် ရှေးရှု တည်နေ၏။

- ၁။ ဤမှန်ကန်သော အယူ = သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊
- ၂။ မှန်ကန်သော အကြံအစည် = သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊
- ၃။ မှန်ကန်သော စကား = သမ္မာဝါစာ၊
- ၄။ အရိယာသူတော်ကောင်းတို့နှင့် မဆန့်ကျင်ခြင်း၊
- ၅။ သူတော်ကောင်းတရားကို သိစေခြင်း = သဒ္ဓမ္မသညတ္တိ၊
- ၆။ မိမိကိုယ်ကို မချီးမြှောက်ခြင်း၊
- ၇။ သူတစ်ပါးကို မရှုတ်ချခြင်း -

ဤသို့စသည်ဖြင့် များစွာကုန်သော ဤကုသိုလ်တရားတို့သည် မှန်ကန်သော အယူဝါဒ သမ္မာဒိဋ္ဌိတည်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့် ထိုသူ၏ သန္တာန်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်၏။

ဒါယကာတို့ . . . ထိုအယူ နှစ်မျိုးတို့တွင် ပညာရှိသောယောက်ျားသည် ဤသို့ ဆင်ခြင်၏ - တမလွန် လောကသည် အကယ်၍ ရှိသည် ဖြစ်ငြားအံ့၊ ဤသို့ ရှိခဲ့သော် ဤအရှင် ယောက်ျား ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိုယ်ခန္ဓာပျက် စီး၍ သေပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ကောင်းမှုပြုသူတို့၏ လားရောက်ရာ ဖြစ်သော နတ်ပြည်လောကသို့ ရောက်ရ ပေလတ္တံ့။

တမလွန်လောကသည် အကယ်၍ မရှိသည်ပင် ထားဦးတော့ ရှိစေဦးတော့၊ ထိုအရှင် သမဏ ဗြာဟ္မဏ တို့၏ စကားသည် မှန်သည်ပင် ဖြစ်စေဦးတော့ ရှိစေဦးတော့၊ ထိုသို့ ဖြစ်သော်လည်း ဤအရှင် ယောက်ျားသည် မျက်မှောက်သောကိုယ်၏ အဖြစ်၌ပင်လျှင် “သီလရှိသော မှန်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူရှိသော ကံ-ကံ၏အကျိုး တရားသည် ရှိ၏ဟု သက်ဝင်ယုံကြည်သော အတ္ထိကဝါဒရှိသော ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်တည်း”ဟု သိတော်မူ မြင်တော် မူကြသည့် ဘုရားအစရှိကုန်သော ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့၏ အချီးမွမ်းကို ခံရ၏။

တမလွန်လောကသည် အကယ် ၍ ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ငြားအံ့၊ ဤသို့ ရှိခဲ့သော် ဤအရှင် ယောက်ျား ပုဂ္ဂိုလ်သည် -

- ၁။ မျက်မှောက်သောကိုယ်၏ အဖြစ်၌ပင်လျှင် သိတော်မူ မြင်တော်မူကြသည့် ဘုရားအစရှိကုန်သော ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့၏ အချီးမွမ်းခံရခြင်း၊
- ၂။ ကိုယ်ခန္ဓာပျက်စီး၍ သေပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ကောင်းမှုပြုသူတို့၏ လားရောက်ရာ ဖြစ်သော နတ်- ပြည်လောကသို့ ရောက်ရခြင်း -

ဤသို့အားဖြင့် နှစ်ပါးစုံအောင်မြင်၏။ ပစ္စုပ္ပန်၌လည်း ပညာရှိတို့၏ အချီးမွမ်းကိုခံရ၏။ တမလွန်၌လည်း နတ်ပြည်သို့ရောက်ရ၏။ ဤသို့ ထိုသူ၏ ကောင်းစွာစွဲယူ ဆောက်တည်ထားသော မလွဲချော်နိုင်သော အပဏ္ဏကဓမ္မ

အမည်ရသော ဤ ဧကန်အကျိုးရှိသော အကျင့်တရားသည် နှစ်ပါးစုံသောအဖို့ကို နှံ့၍ တည်၏။ အကုသိုလ် အရာကို ကြဉ်ရှောင်၏ ဆိတ်သုဉ်းစေ၏။ (မ-၂-၆၂-၆၆။)

နှစ်ဘက်လုံး၌ အရှုံးမထွက်ပုံ

ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပြဇာန်းသော အတ္ထိကဝါဒကား သကဝါဒတည်း = သာသနာတော်တွင်း ဝါဒတည်း။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပြဇာန်းသော ကံ-ကံ၏အကျိုးကို ပစ်ပယ်သော နတ္ထိကဝါဒကား ပရဝါဒတည်း = သာသနာပ ဝါဒတည်း။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပြဇာန်းသော ကံ-ကံ၏အကျိုးတရားသည် ရှိ၏ဟု လက်ခံသော အတ္ထိကဝါဒကား သကဝါဒ ပရဝါဒ နှစ်ခုလုံးကို ပျံ့နှံ့သက်ဝင်၍ တည်နေ၏။ အကယ်၍ တမလွန်လောက ရှိလျှင်လည်း ဤအတ္ထိကဝါဒက ချမ်းသာသူကို ရွက်ဆောင်ပေးမည်သာ ဖြစ်၏။ ကြိုတင် ပြင်ဆင်ထားသောကြောင့် ကြိုတင်၍ ကျင့်ထားသောကြောင့်တည်း။ အကယ်၍ တမလွန်လောက မရှိလျှင်လည်း ဤအတ္ထိကဝါဒသည် ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့၏ အချိုးမွမ်းမံရကာ ကိုယ်ကျင့်သီလ ကောင်းမွန်သည့်အတွက် ချမ်းသာစွာပင် နေထိုင်နိုင်ရကား ချမ်းသာသူကို ရွက်ဆောင်ပေးနိုင် သည်သာ ဖြစ်၏။ ပစ္စုပ္ပန် တမလွန် နှစ်ဘက်လုံး၌ မရှုံးနိုင်သော ကောင်းကျိုးကိုသာ ဧကန်ရနိုင်သော မလွဲချော် နိုင်သော အပဏ္ဏကဓမ္မ အမည်ရသော ကျင့်စဉ်ပင်တည်း။ ယင်းကဲ့သို့ မလွဲချော်နိုင်သော ကျင့်စဉ်မျိုးကို ဆောက် တည်၍ ကျင့်ရန် ဘုရားရှင်က သာလရွာသား ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့အား ပညာပေးတော်မူပေသည်။ ကြွင်းသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝါဒတို့၌လည်း နည်းမှီး၍ သဘောပေါက်ပါ။ (မ-၄-၃-၈၂။)

နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမား

နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ အကိရိယဒိဋ္ဌိ အဟေတုကဒိဋ္ဌိဟု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး သုံးမျိုးရှိရာ -

- ၁။ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိကား ကံ၏ အကျိုးတရားကို တားမြစ်၏။
- ၂။ အကိရိယဒိဋ္ဌိကား အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းကံကို တားမြစ်၏။
- ၃။ အဟေတုကဒိဋ္ဌိကား ကံ-ကံ၏အကျိုး နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် တားမြစ်၏။

ထိုသုံးမျိုးတို့တွင် အကြောင်းကံ မရှိဟု ကံကို တားမြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ကံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အကျိုးတရားကိုလည်း တားမြစ်ပြီးပင် ဖြစ်၏။ ကံ၏ အကျိုးတရားဝိပါက်ကို မရှိဟု အကျိုးဝိပါက်ကို တားမြစ်သော လက်မခံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းကံကိုလည်း တားမြစ်ပြီးပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤဝါဒကြီး သုံးရပ်လုံးတို့သည်လည်း တရားကိုယ် အနက်သဘောအားဖြင့် ကံ-ကံ၏အကျိုး နှစ်မျိုးလုံး ကိုပင် တားမြစ်ကြသော လက်မခံကြသော နတ္ထိကဝါဒ အဟေတုကဝါဒ အကိရိယဝါဒတို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။

အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုဂိုဏ်းဆရာကြီးတို့၏ ယင်းမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဝါဒဆိုးကြီး တစ်ခုခုကို ဖြစ်စေ အားလုံးကို ဖြစ်စေ လက်ခံယူ၍ ညဉ့်သန့်ရာ နေ့သန့်ရာ နေရာတစ်ခု၌ ထိုင်နေလျက် ထိုအယူဝါဒကို ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်ကြ ကုန်၏ စူးစမ်း ဆင်ခြင်ကြည့်ကြကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ -

- ၁။ နတ္ထိဒိန္နံ = အလှူဒါန၏ အကျိုးတရားသည် မရှိ၊
နတ္ထိယိဋ္ဌံ = အလှူကြီး ပေးလှူရခြင်း၏ အကျိုးတရားသည် မရှိ။
- ၂။ ကရောတော နကရိယတိ ပါပံ = မကောင်းမှုကို ပြုသော်လည်း ပြုသည် မမည်။
- ၃။ နတ္ထိဟေတု နတ္ထိပစ္စယာ = သတ္တဝါတို့ ညစ်နွမ်းဖို့ရန်၊ သတ္တဝါတို့ ဖြူစင်သန့်ရှင်းဖို့ရန် တိုက်ရိုက် ဖြစ်ပေါ်စေ-

တတ်သော ဟေတုအကြောင်းတရား၊ အားပေးထောက်ပံ့တတ်သော ဥပထမ္ဘကအကြောင်းတရားသည် မရှိ။

ဤသို့စသည်ဖြင့် ထိုအာရုံ၌ မှားယွင်းသော မိစ္ဆာသတိသည် ကောင်းစွာ တည်လာ၏။ စိတ်တည်ကြည်မှု ဧကဂ္ဂတာသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပြဓာန်းသော အကုသိုလ် လောဘမူလောတို့သည် စောကုန်၏။ ပထမဇော ၌လည်း ကုစား၍ကား ရနိုင်သေးကုန်၏။ အလားတူပင် ဒုတိယဇောအခိုက် စသည်တို့၌လည်း ကုစား၍ကား ရနိုင်သေးကုန်၏။ သတ္တမဇောတိုင် ဆိုက်ရောက်သွားသောအခါ၌ကား အရိဋ္ဌရဟန်း ကဏ္ဍကသာမဏေတို့ကဲ့သို့ ဘုရားရှင်တို့သော်မှလည်း ကုစား၍ မရနိုင်သော ပြန်လည်ခြင်းသဘော မရှိသော အပါယ်သို့ရောက်ဖို့ရန် ကျိန်းသေ မြဲသော အဆင့်သို့ ရောက်ရှိသွား၏။

ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကြီး သုံးမျိုးတို့တွင် တစ်ယောက်ကား မိစ္ဆာဒဿန တစ်ခုသို့ သက်ဝင်သွား၏။ တစ်ယောက်ကား မိစ္ဆာဒဿန နှစ်ခုတို့သို့၊ တစ်ယောက်ကား သုံးခုလုံးတို့သို့ သက်ဝင်သွား၏။ တစ်ခု၌သော်လည်းကောင်း၊ နှစ်ခုတို့၌ သော်လည်းကောင်း၊ သုံးခုလုံးတို့၌သော်လည်းကောင်း သက်ဝင်တည်နေသော်လည်း နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သည်သာ တည်း။ ယင်းနိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသို့ ဆိုက်ရောက်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယင်းနိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက နတ်ရွာသုဂတိ = ကောင်းရာသုဂတိသို့ မရောက်အောင်လည်း တားထား၏။ ထိုနိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဝါဒကို လက်ခံသော ထိုခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘော၏ နတ်ရွာသုဂတိသို့ သွားခြင်းငှာလည်း မစွမ်းနိုင်၊ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရှိရန်ကား အဘယ်မှာလျှင် ဆိုဖွယ်ရာ ရှိနိုင်တော့အံ့နည်း။ ဤသတ္တဝါကား ပထဝီ ဂေါပက အမည်ရသော မဟာပထဝီမြေကြီးကို အမြဲစောင့်နေရသော သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခ၏ သစ်ငုတ်ကြီး မည်ပေ၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် တစ်ခုသောဘဝ၌သာ လျှင် အပါယ်၌ ကျရောက်ခြင်းသဘော မြဲလေသလော၊ သို့မဟုတ် အခြားသောဘဝ၌လည်း ကျရောက်ခြင်းသဘော မြဲလေသလောဟု မေးရန် ရှိ၏။ တစ်ခုသောဘဝ၌သာလျှင် မြဲ၏။ သို့သော် ထိုဝါဒကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် မှီဝဲခြင်း = အာသေဝန၏ အစွမ်းဖြင့် ဘဝတစ်ပါး၌ ထိုမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝါဒကို နှစ်သက်မြတ်နိုးနေသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ မှန်ပေသည် - ဤသို့သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ယေဘုယျအားဖြင့် အပါယ်ဘဝမှ ထမြောက်ခြင်းမည်သည် မရှိနိုင်တော့ပေ။

တသ္မာ အကလျာဏဇနံ၊ အာသီဝိသမိဝေါရဂံ။
အာရကာ ပရိဝဇ္ဇေယျ၊ ဘူတိကာမော ဝိစက္ခဏော။ (မ-ဋ္ဌ-၃-၈၅။)

ထို့ကြောင့် မိမိ၏ ကြီးပွားတိုးတက်မှုကို လိုလား တောင့်တလျက်ရှိသော ပညာရှိသူတော်ကောင်းသည် မသူတော် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝါဒသမားမှန်သမျှကို အဆိပ်ပြင်းသော မြွေပွေး မြွေဟောက်ကဲ့သို့ ဝေးစွာ ရှောင်ကြဉ်လေရာ သည်။ (မ-ဋ္ဌ-၃-၈၅။)

နတ္ထိကဒိဋ္ဌိသမားကြီး နန္ဒက

သုရဋ္ဌတိုင်းကို အစိုးရသော ပိင်္ဂလမင်းဝယ် နန္ဒက အမည်ရှိသော စစ်သူကြီးတစ်ဦး ရှိ၏။ ပိင်္ဂလမင်းနှင့် နန္ဒကစစ်သူကြီး နှစ်ဦးတို့ကား ကံ-ကံ၏အကျိုးတရားကို လုံးဝလက်မခံကြသော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ = နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ သမားကြီးတို့ ဖြစ်ကြ၏။ သတ္တဝါ အသီးအသီး၏ သန္တာန်၌ အတ္တ ရှိ၏။ ထိုအတ္တသည် မပျက်မစီးဘဲ အမြဲတည်၏။ သတ္တဝါတစ်ဦးအတွက် မည်သည့်အချိန်၌ ကောင်းကျိုးများကို ခံစားရမည်ဟုလည်းကောင်း၊ မည်သည့်အချိန်အခါ၌ ဆိုးကျိုးများကို ခံစားရမည်ဟုလည်းကောင်း အမြဲသတ်မှတ်ထားပြီး ဖြစ်၏။ မဟာကပ်ပေါင်း (ရှစ်သန်းလေးသိန်း) ကြာသောအခါ သတ္တဝါသည် အလိုအလျောက် ပြတ်စဲသွား၏ဟု ဤကဲ့သို့သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဝါဒကို လက်ခံ ယုံကြည်-

လက္ခဏာဒီစတုတ္ထပိုင်း - သင်္ခါရက္ခန္ဓကထာ အခန်း

ထားသူများ ဖြစ်ကြ၏။ သူတစ်ပါးတို့၏ ဒါန စသော ကောင်းမှုကုသိုလ်တို့ကိုလည်း တားမြစ်ခဲ့သူ ကဲ့ရဲ့ ရှုတ်ချခဲ့သူ များလည်း ဖြစ်ကြ၏။

တစ်နေ့တွင် နန္ဒကစစ်သူကြီးသည် ကွယ်လွန်သွား၏။ မိမိ၏ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို မစွန့်လွှတ်ဘဲ ရင်ဝယ်ပိုက်ကာ ကွယ်လွန်သွားရှာ၏။ ပြိတ္တာဘဝသို့ ရောက်ရှိသွား၏။ နန္ဒကစစ်သူကြီး၌ ဥတ္တရာ အမည်ရှိသော သမီးတစ်ဦး ရှိ၏။ ဥတ္တရာကား ရတနာသုံးပါးကို ကိုယ်ကွယ် ဆည်းကပ်သော သောတာပန် ဥပါသိကာမတစ်ဦး ဖြစ်၏။ ဖခင် နန္ဒကစစ်သူကြီး ကွယ်လွန်သွားသောအခါ မိမိ၏ အိမ်ရှေ့သို့ ကုဏ္ဍိသိက္ခာ ပြည့်စုံစွာဖြင့် ဆွမ်းခံကြွလာတော်မူသော ရဟန်းတော်တစ်ပါးကို အိမ်ပေါ်သို့ ပင့်တင်ကာ မုန့်တစ်ပွဲနှင့် သောက်-တော်ရေ တစ်ခွက်ကို ဆက်ကပ်လှူဒါန်းပြီးလျှင် -

ဝိတာ မေ ကာလကတော ဘန္တေ၊ တဿေတံ ဥပကပ္ပတု။

= အရှင်ဘုရား . . . တပည့်တော်မ၏ ဖခင်သည် ကွယ်လွန်သွားပါ၏။ ဤကောင်းမှုသည် ထိုဖခင်အား ကပ်ရောက်ပါစေသတည်း။

ဤသို့ ကောင်းမှုကုသိုလ် ပြုကာ အမျှအတမ်း ပေးဝေလိုက်၏။ ထိုခဏမှာပင် နန္ဒကပြိတ္တာသည် ပညောင်ပင်ကြီး တစ်ပင်ဝယ် နတ်စည်းစိမ်ကဲ့သို့ ကြီးမားသော စည်းစိမ်သုခကို ရရှိ ခံစားရလေသည်။ သို့သော် ပြဿနာ ကား ရှိနေသေး၏။

သုရဋ္ဌတိုင်းရှင် ဘုရင်ပိရ်လမင်းသည် ဓမ္မာသောကမင်းတို့၏ မင်းဆက်ဖြစ်သော မောရိယမင်းတို့ကို အခွန် ပဏ္ဏာ ဆက်သပြီး ခစားပြီး အပြန်တွင် နန္ဒကပြိတ္တာ၏ တန်ခိုးကြောင့် စီးလာသော ရထားသည် နန္ဒကပြိတ္တာရှိရာ ပညောင်ပင်သို့ ဆိုက်ရောက်သွား၏။ နန္ဒကပြိတ္တာကလည်း နတ်စည်းစိမ်တမျှ ကြီးမားသော စည်းစိမ်တို့ကို ထင်ရှား ပြလျက် ဧည့်ခံကျွေးမွေး၏။ ပိရ်လမင်းက အကျိုးအကြောင်း မေးမြန်းသောအခါ မိမိမှာ နတ် မဟုတ်ကြောင်း၊ နန္ဒကပြိတ္တာ ဖြစ်ကြောင်း၊ နန္ဒကစစ်သူကြီးဘဝက လက်ခံခဲ့သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ = နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ပြိတ္တာဘဝသို့ ရောက်ရှိလာကြောင်း၊ သမီးဥတ္တရာ၏ ကောင်းမှုကုသိုလ်ပြု၍ အမျှအတမ်း ပေးဝေမှုကြောင့် ဤမျှ ကြီးကျယ်ခမ်းနားသော စည်းစိမ်တို့ကို ခံစား စံစားရကြောင်း စသည်တို့ကို ပြောပြ၏။

သို့သော် - ဤစည်းစိမ်များကို နောက်ထပ် (၆)လသာ ခံစားရတော့မည် ဖြစ်ကြောင်း၊ (၆)လပြည့်က အဝီစိငရဲသို့ ကျရောက်ရတော့မည် ဖြစ်ကြောင်းတို့ကိုလည်း ဝမ်းနည်းကြေကွဲစွာ ဆက်လက်၍ ပြောပြရှာလေ သည်။

ပိရ်လမင်းကိုလည်း ရတနာသုံးပါးကို ကိုယ်ကွယ်ဆည်းကပ်ရန် ငါးပါးသီလမြီရန်၊ ဒါနပြုရန် ကောင်းမှု ကုသိုလ်ပြုရန်တို့ကိုပါ တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားလိုက်လေသည်။ ပိရ်လမင်းကလည်း မိမိ၏ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝါဒကို စွန့်လွှတ်ကာ ရတနာသုံးပါးကို ကိုယ်ကွယ်ဆည်းကပ်မည့်အကြောင်း ငါးပါးသီလ စောင့်ထိန်းမည့်အကြောင်း ကောင်းမှုကုသိုလ် ပြုမည့်အကြောင်းတို့ကို ဝန်ခံစကား ပြောကြားကာ ပြန်သွားလေသည်။

(ပေတဝတ္ထု-၂၀၁-၂၀၆။)

ဤကား နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝါဒကို သေသည့်တိုင်အောင် မစွန့်လွှတ်ပါက အပါယ်လေးဘုံသို့ ကျိန်းသေ ရောက် ရှိသည်ဟူသော ခိုင်လုံသော သာဓကတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ကံ-ကံ၏အကျိုးတရားကို လက်မခံလိုဘဲ ပယ်ရှားလိုသည် ဖြစ်အံ့၊

အနည်းဆုံးပမာဏအားဖြင့် ကြောင်း-ကျိုးဆက်နွယ်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရားတို့ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာ ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်ပြီးပါမှသာလျှင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချပါဟု တိုက်တွန်းပါရစေ။

အလွန်ရဲခဲသော လူ့ဘဝကို ရခိုက် အလွန်အဖိုးတန်သော သာသနာတော်မြတ်ကြီးနှင့် ဆုံတွေ့ခိုက်ဝယ် အထက်တွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အပဏ္ဏကဓမ္မ အမည်ရသော မလွဲချော်နိုင်သော သူတော်ကောင်းကျင့်စဉ် များကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်တော်မူနိုင်ကြပါစေ။

၇။ မာန

မညတီတိ မာနော။

၁။ မာနော ဥန္နတိလက္ခဏော၊

၂။ သမ္ပဂ္ဂဟရသော၊

၃။ ကေတုကမျတာပစ္စုပဋ္ဌာနော၊

၄။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တလောဘပဒဋ္ဌာနော။

ဥမ္မာဒေါ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၉၉။)

ငါတကားဟု ထောင်လွှားပြုလျက် မှတ်ထင်တတ်သော သဘောတရားသည် မာန မည်၏။

၁။ ထောင်လွှား တက်ကြွခြင်းသဘော၊ စိတ်ဓာတ် တက်ကြွ မြင့်မောက်ခြင်းသဘော

လက္ခဏာ၊

၂။ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ချီးမြှောက်ခြင်း = မြှောက်ပေးခြင်း

(ကိစ္စ) ရသ၊

၃။ တုရင် မှန်ကင်းကဲ့သို့ ပြုလိုသည့်သဘောတရား

= အရာရာတွင် အသာယူလိုသည့် သဘောတရား

ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊

၄။ ဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သော လောဘ

ပဒဋ္ဌာန်။

တတ္ထ ကတမေ နဝ ဝိဓာ မာနာ။

၁။ သေယျဿ “သေယျောဟမသ္မိ”တိ မာနော။

၂။ သေယျဿ “သဒိသောဟမသ္မိ”တိ မာနော။

၃။ သေယျဿ “ဟိနောဟမသ္မိ”တိ မာနော။

၄။ သဒိသဿ “သေယျောဟမသ္မိ”တိ မာနော။

၅။ သဒိသဿ “သဒိသောဟမသ္မိ”တိ မာနော။

၆။ သဒိသဿ “ဟိနောဟမသ္မိ”တိ မာနော။

၇။ ဟိနဿ “သေယျောဟမသ္မိ”တိ မာနော။

၈။ ဟိနဿ “သဒိသောဟမသ္မိ”တိ မာနော။

၉။ ဟိနဿ “ဟိနောဟမသ္မိ”တိ မာနော။

ဣမေ နဝ ဝိဓာ မာနာ။ (အဘိ-၂-၄၀၄။)

“သေယျောဟမသ္မိ”တိ မာနောတိ ဥတ္တမဋ္ဌေန “အဟံ သေယျော”တိ ဧဝံ ဥပ္ပန္နမာနော။ “သဒိသော-ဟမသ္မိ”တိ မာနောတိ သမသမဋ္ဌေန “အဟံ သဒိသော”တိ ဧဝံ ဥပ္ပန္နမာနော။ “ဟိနောဟမသ္မိ”တိ မာနောတိ လာမကဋ္ဌေန “အဟံ ဟိနော”တိ ဧဝံ ဥပ္ပန္နမာနော။ ဧဝံ သေယျမာနော သဒိသမာနော ဟိနမာနော တိ ဣမေ တယော မာနာ တိဏ္ဍံ ဇနာနံ ဥပ္ပဇန္တိ။ သေယျဿာပိ ဟိ “အဟံ သေယျော၊ သဒိသော၊ ဟိနော”တိ တယော မာနာ ဥပ္ပဇန္တိ သဒိသဿာပိ ဟိနဿာပိ။ တတ္ထ သေယျဿ သေယျမာနောဝ ယာထာဝမာနော၊ ဣတရေ ဒွေ အယာထာဝမာနာ။ သဒိသဿ သဒိသမာနောဝ။ ပ ။ ဟိနဿ ဟိနမာနောဝ ယာထာဝမာနော၊ ဣတရေ ဒွေ အယာထာဝမာနာ။ ဣမိနာ ကိံကထိတံ? ဧကဿ တယော မာနာ ဥပ္ပဇန္တိတိ ကထိတံ။ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုကော (အဘိ-၂-၃၆၆။) ပန ပဌမကမာနဘာဇနီယေ ဧကော မာနော တိဏ္ဍံ ဇနာနံ ဥပ္ပဇန္တိတိ ကထိတော။

(အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၄၀၃-၄၀၄။)

လက္ခဏာ - သေယျာဒိဝသေန ဥစ္စာတော နမနံ ဥန္နတိ။ (မဟာဋီ-၂-၁၅၁။)

ဥစ္စာ စည်းစိမ် ပညာ ဂုဏ်သိရ် အဆင်း အသံ ခြွေရံ စသည်အားဖြင့် အားလုံးဖြစ်စေ၊ တစ်ဘက်ဘက်က ဖြစ်စေ -

- ၁။ သူများထက် ငါသည် မြတ်၏၊ သာ၏ - ဟု မှတ်ထင်ခြင်း = မာန်မူခြင်း = သေယျမာန်၊
- ၂။ ငါသည် သူများနှင့် တန်းတူ၏ဟု မှတ်ထင်ခြင်း = မာန်မူခြင်း = သဒိသမာန် = (ဒင်းတို့နှင့် ငါ ဘာထူးသလဲ စသည့် မာန်မျိုးတည်း။)
- ၃။ ငါသည် သူများအောက်ကျ၏ဟု မှတ်ထင်ခြင်း = မာန်မူခြင်း = ဟိနမာန် = (ဒင်းတို့အောက်ကျလို့ကော ဘာအရေးစိုက်ရမှလဲ စသည့် မာန်မျိုးတည်း။)

ဤသို့လျှင် မာန်မာန် (၃)မျိုး ရှိပေသည်။ ထိုမာန် (၃)မျိုးတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ် (၃)မျိုးတို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်ကြကုန်၏။ ပုဂ္ဂိုလ် (၃)မျိုးဟူသည် လောက၌ -

- ၁။ သေယျပုဂ္ဂိုလ် = အမြတ်စားပုဂ္ဂိုလ်၊
  - ၂။ သဒိသပုဂ္ဂိုလ် = သူများနှင့်တန်းတူ အလတ်စားပုဂ္ဂိုလ်၊
  - ၃။ ဟိနပုဂ္ဂိုလ် = သူများအောက် အဆင့်နိမ့်ကျသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု (၃)မျိုး ရှိ၏။
- ထိုပုဂ္ဂိုလ် (၃)မျိုးတို့တွင် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်မျိုးတစ်မျိုး၏ သန္တာန်၌ မာန် (၃)မျိုးစီ ရှိကြ၏။

သေယျပုဂ္ဂိုလ်၏ မာန် (၃) မျိုး

သေယျပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ -

- ၁။ မိမိအောက် ဥစ္စာစည်းစိမ် ပညာဂုဏ်သိရ် စသည်တို့ နိမ့်ကျသူကို အာရုံပြု၍ “ငါသည် သင်းတို့ထက် သာ၏ မြတ်၏”ဟု မှတ်ထင်ခြင်း မာန်မူခြင်း သေယျမာန်၊
- ၂။ တန်းတူသူကို အာရုံပြု၍ “ငါသည် သင်းတို့နှင့် တူ၏ = အတူတူပဲ”ဟု မှတ်ထင်ခြင်း မာန်မူခြင်း သဒိသမာန်၊
- ၃။ မိမိထက် အရာရာတွင် သာလွန်သူ အထက်တန်းကျသူကို အာရုံယူ၍ - “ငါသည် သင်းတို့အောက် နိမ့်ကျ၏၊ အောက်ကျ၏ = အောက်ကျလို့ကော ဘာအရေးစိုက်စရာ ရှိသလဲ” စသည်ဖြင့် မှတ်ထင်ခြင်း မာန်မူခြင်း ဟိနမာန် -

ဤသို့ (၃)မျိုး ရှိပေသည်။ အလားတူပင် သဒိသပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ မာန် (၃)မျိုးပင် ရှိ၏။

သဒိသပုဂ္ဂိုလ်၏ မာန် (၃) မျိုး

- ၁။ မိမိအောက် ဥစ္စာစည်းစိမ် ပညာဂုဏ်သိရ် စသည်တို့ နိမ့်ကျသူကို အာရုံပြု၍ “ငါသည် သင်းတို့ထက် သာ၏ မြတ်၏”ဟု မှတ်ထင်ခြင်း မာန်မူခြင်း သေယျမာန်၊
- ၂။ တန်းတူသူကို အာရုံပြု၍ “ငါသည် သင်းတို့နှင့် တူ၏ဟု = အတူတူပဲ”ဟု မှတ်ထင်ခြင်း = မာန်မူခြင်း သဒိသမာန်၊
- ၃။ မိမိထက် အရာရာတွင် သာလွန်သူ အထက်တန်းကျသူကို အာရုံယူ၍ - “ငါသည် သင်းတို့အောက် နိမ့်ကျ၏

= အောက်ကျလို့ကော ဘာအရေးစိုက်စရာ ရှိသလဲ” - စသည်ဖြင့် မှတ်ထင်ခြင်း = မာန်မူခြင်း ဟိနမာန်ဟု (၃)မျိုးပင် ရှိ၏။

ဟိနပုဂ္ဂိုလ်၏ မာန် (၃) မျိုး

ဟိနပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌လည်း -

- ၁။ မိမိအောက် ဥစ္စာစည်းစိမ် ပညာဂုဏ်သိရ စသည်တို့ နိမ့်ကျသူကို အာရုံပြု၍ “ငါသည် သင်းတို့ထက် သာ၏ မြတ်၏”ဟု မှတ်ထင်ခြင်း မာန်မူခြင်း သေယျမာန်၊
- ၂။ တန်းတူသူကို အာရုံပြု၍ - “ငါသည် သင်းတို့နှင့် တူ၏ = အတူတူပဲ”ဟု မှတ်ထင်ခြင်း မာန်မူခြင်း သဒိသမာန်၊
- ၃။ မိမိထက် အရာရာတွင် သာလွန်သူ အထက်တန်းကျသူကို အာရုံယူ၍ - “ငါသည် သင်းတို့အောက် နိမ့်ကျ၏ အောက်ကျ၏ = အောက်ကျလို့ကော ဘာအရေးစိုက်စရာရှိသလဲ” စသည်ဖြင့် မှတ်ထင်ခြင်း မာန်မူခြင်း ဟိနမာန် - ဟု (၃)မျိုးပင် ရှိ၏။ (အဘိ-၂-၄၀၄။)

ထို (၉)မျိုးတို့တွင် သေယျပုဂ္ဂိုလ်၏ သေယျမာန်မူခြင်း၊ သဒိသပုဂ္ဂိုလ်၏ သဒိသမာန်မူခြင်း၊ ဟိနပုဂ္ဂိုလ်၏ ဟိနမာန်မူခြင်းသည် ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း မာန်မူခြင်း = ယာထာဝမာန မည်၏။ ဤယာထာဝမာနကို အရဟတ္တမဂ်ကသာ ပယ်နိုင်၏။ မိမိနှင့် မတန်သော အခြားမာန် (၂)မျိုးစီသည် မဟုတ်မမှန်သော မာန်မူခြင်း = အယာထာဝမာန မည်၏။ ဤအယာထာဝမာန်ကို သောတာပတ္တိမဂ်တုန်းကပင် ပယ်နိုင်ပြီ။ (အသင်သူတော်ကောင်းသည် မိမိကိုယ်ကို မိမိ သောတာပန်ဟု ယူဆလျှင် ဤအယာထာဝ မာန်မာနတရားများသည် မိမိ၏ သန္တာန်၌ ရှိ-မရှိကို ဉာဏ်ပညာစက္ခုဖြင့် စေ့စေ့ငုငု သေချာစွာ ကြည့်ရှု၍ ဆန်းစစ်ကြည့်ပါ။ မိမိ၏ စိတ်နေစိတ်ထားများကို အကဲခတ်ကြည့်ပါ။) ထိုအလုံးစုံသော မာနသည် ခပ်ထောင်ထောင် ခပ်ကြွကြွ ခပ်ကြွားကြွား ခပ်မာမာနှင့် စိတ်ဓာတ် တက်ကြွမြင့်မောက်ခြင်း အသာယူလိုခြင်း ထောင်လွှားခြင်း သဘောလက္ခဏာ ရှိပေသည်။

ဥစ္စာချင်း ယှဉ်၍ အသာယူလိုသည့်သဘော ပညာဂုဏ်သိရချင်း ယှဉ်၍ အသာယူလိုသည့်သဘော၊ သားချင်း၊ သမီးချင်း၊ ဇနီးချင်း၊ ခင်ပွန်းချင်း ယှဉ်၍ အသာယူလိုသည့်သဘော၊ နောက်ဆုံး ကုန်ကုန်ပြောရလျှင် တရားချင်းပင် ယှဉ်၍ အသာယူလိုသည့်သဘောများသည် ဤမာန၏ သဘောများသာတည်း။

မာနဓာတ်ခံရှိသူသည် တံခွန်အလံကို စိုက်ထောင်၍ ထားသကဲ့သို့ အများအပေါ်၌ မောက်မော်လို၏။ ကြွတတ ရှိ၏။ ရာထူးဂုဏ်သိရ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပညာ အဆင်း ရောဂါကင်းခြင်း စသော ဂုဏ်တို့ဖြင့် သူများထက် သာနေသောအခါ - “သင်းတို့နှင့် တူသလား တန်သလား”ဟု ကိုယ့်ကိုယ်ကို အထင်ကြီးကာ သူတကာကို အထင်သေးတတ်၏။

သူများထက်မသာဘဲ တန်းတူဖြစ်နေလျှင်လည်း မာနဓာတ်ခံ ရှိနေသူတို့မှာ - “သင်းနဲ့ ငါနဲ့ ဘာထူးသေးလဲ၊ သူလောက်တော့ ငါလဲ ရတာပဲ”ဟု တန်းတူထားလျက် မာန်တက်တတ်ပြန်၏။

ရာထူးဂုဏ်သိရ စည်းစိမ်ဥစ္စာ စသည်တို့က အောက်တန်းကျပြန်လျှင်လည်း မာနဓာတ်ခံရှိနေသူမှာ - “သူတို့က ငါ့ထက်သာလို့ကော ငါက ဘာအရေးစိုက်ရမှာလဲ၊ ကိုယ်ရှိမှ ကိုယ်စားရတာဘဲ၊ ကိုယ်လုပ်မှ ကိုယ်ရတာပဲ၊ ဘယ်သူ့ကို ခခယယ လုပ်နေရမှာတုန်း”ဟု အံမတုနိုင်သော်လည်း မာန်ပြုလျက်ပင် ရှိ၏။

အများပြစ်တတ်သော မာန်များ

ဇာတိမာန် - အမျိုးဇာတ် မြင့်မြတ်သည့်အတွက် မာန်မာနတက်ခြင်းကို “ဇာတိမာန်”ဟု ခေါ်သည်။ ယခုခေတ်၌ အတော်အတန် အမျိုးကောင်းသူတွေ ရှိပါပေသည်။ သို့သော် မာန်တက်လောက်အောင်၊ ဟန်ကြီး ပန်ကြီး လုပ်လောက်အောင်၊ တစ်ဘက်သားကို ခြေဖဝါးအောက်က ထားလောက်အောင် အမျိုးဇာတ် မြင့်မြတ် သူကား ရှားလှပေသည်။ မဟာသွေး မဟာနွယ် မဟာမျိုး ဖြစ်၍ အမျိုးဇာတ် မြင့်မြတ်သည်ဆိုဦးတော့၊ ထိုအမျိုး မြင့်မြတ်သူက မာန်မာနမတက်ဘဲ စစ်မှန်သော မေတ္တာတရား၊ ဖြူစင်ဖြောင့်စင်းသော ကရုဏာတရားတို့ကို ရွှေ ထားကာ ပြေပြေပြစ်ပြစ် နူးနူးညံ့ညံ့ ပျော့ပျော့ပျောင်းပျောင်း ညက်ညက်ညောညောနှင့် အပြောချိုကာ အရာရာတွင် လိုက်လျောညီထွေ ကျင့်တတ်ပါမူကား အောက်တန်းကျသူတို့က ပိုမို၍ ချစ်ခင် ကြည်ညို လေးစားကာ မြတ်နိုး ကြမည် မဟုတ်ပါလော။

အတုယူဗွယ် ဘုရားရှင်၏ မဟာကရုဏာတော်

အရှင်သုနိတမထေရ်၏ အလောင်းလျာဖြစ်သော အမျိုးကောင်းသားသည် တစ်ခုသောဘဝတွင် စူဠကမ္မ- ဝိဘင်္ဂီသုတ္တန် ဒေသနာတော်နှင့် အညီ မာန်မာန အလွန် ကြီးမားခဲ့ဟန် တူပေသည်။ ဤနောက်ဆုံးဘဝတွင်ကား မစင်ဘင်ကျိုးသမား အဖြစ်ဖြင့် အသက်မွေးရသူ အမျိုးဇာတ် ယုတ်ညံ့သူတစ်ဦး ဖြစ်ရ၏။ တစ်နေ့တွင် ဘုရားရှင် သည် မဟာကရုဏာတော်သမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူပြီးနောက် လောကကို ကြည့်ရှုတော်မူရာ သုနိတ အမျိုး- ကောင်းသားသည် ဘုရားရှင်၏ ဉာဏ်ကွန်ရက်အတွင်း၌ ထင်လာပေသည်။ အရဟတ္တဖိုလ် ရနိုင်သော ပါရမီမျိုးစေ့ ကောင်းများ သုနိတ အမျိုးကောင်းသား၏ သန္တာန်၌ ကိန်းဝပ် တည်နေသည်ကိုလည်း မြင်တော်မူလေသည်။

ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်မြို့တွင်းသို့ ရဟန်းသံဃာတော်အပေါင်း ခြံရံတော်မူလျက် သုနိတ အမျိုးကောင်း- သား မစင်ဘင်ကျိုးလျက်ရှိသော နောက်ဖေးလမ်းကြားတွင်းသို့တိုင်အောင် ကြွဝင်သွားတော်မူ၏။ ကျိုးပြီးသော မစင်များကို ဆိုင်းထမ်းပိုးဖြင့် သယ်ဆောင်၍လာသော သုနိတ အမျိုးကောင်းသားနှင့် လမ်းခုလတ် တစ်နေရာတွင် ဆုံစည်းမိတော်မူ၏။ မလွဲမရှောင်သာသော သုနိတအမျိုးကောင်းသားသည်လည်း မစင်ဆိုင်းထမ်းကြီးကို အသာ ချကာ ဘုရားရှင်အား လက်အုပ်ချီကာ မတ်တတ်ရပ်လျက် အရိုအသေပြုနေပေ၏။ ထိုအခါ အလွန့်အလွန် ကြင်နာနေသော မဟာကရုဏာတော်အသံဖြင့် **သုနိတ . . .** ဟု ဘုရားရှင်က ခေါ်တော်မူလိုက်၏။

တစ်လောကလုံးတွင် အဘက်ဘက်မှ မနှိုင်းယှဉ်သာအောင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူသည့် ဘုရား- ရှင်၏ အလွန့်အလွန် ကြင်နာယုယသော မဟာကရုဏာတော်အသံဖြင့် သုနိတ . . . ဟု ခေါ်တော်မူလိုက်သော အခါ၊ လူ့လောကတွင် အနိမ့်ဆုံးအဆင့်တွင်သာ ရပ်တည်ခွင့် ရရှိနေသော မစင်ဘင်ကျိုးသမားကြီး သုနိတအဖို့ အမြိုက်ရေစင်ဖြင့် သွန်းလောင်းချလိုက်ဘိသကဲ့သို့ ပီတိပြဓာန်းသည့် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်း သောမနဿ ပန်းတို့သည် တစ်ကိုယ်လုံးသို့ စိမ့်ထုံပျံ့နှံ့လျက် ပွင့်လန်း၍ နေပေသည်။

တစ်လောကလုံးတွင် အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်တော်မူသော သူတော်ကောင်းတစ်ဦး၏ ကြင်နာယုယလျက် ရှိသော အသံတော်သည် လူ့လောကတွင် အလွန် အဆင့်အတန်း နိမ့်ကျနေသော မစင်ဘင်ကျိုးဘဝတွင် ရပ်တည် နေရသော သတ္တဝါတစ်ဦးအတွက် တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော ဆေးကောင်းတစ်ခွက် ဖြစ်သွား၏။

ဘုရားရှင်က သုနိတ . . . ဟု ခေါ်တော်မူလိုက်သောအခါ သုနိတအလောင်း အမျိုးကောင်းသားကလည်း “အရှင်ဘုရား . . . ” ဟု ပြန်လည်ကာ ထူးတော်မူလိုက်၏။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်က “ရှင်ရဟန်း မပြုချင်ဖူးလား” ဟု ထပ်ဆင့် မေးမြန်းတော်မူလိုက်သောအခါ ပြုလိုပါကြောင်း ပြန်လောင်း၍ လျှောက်ထားလိုက်၏။ ထိုအခါ ဘုရား- ရှင်က လကျာလက်တော်ကို ဆန့်တန်းတော်မူလျက် -

ဧဟိ ဘိက္ခု . . . သွာက္ခာတော ဓမ္မော၊ စရ ဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခဿ အန္တကိရိယာယာတိ။

“ချစ်သားရဟန်း . . . လာပေတော့၊ ငါဘုရားသည် အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါးအစုံ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော တရားတော်ကို ကောင်းစွာ ဟောကြားထားတော်မူအပ်၏။ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခ၏ အဆုံးအပိုင်း အခြားကို ပြုခြင်းငှာ သီလ သမာဓိ ပညာ သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်ဖြင့် သိမ်းကျုံးရေတွက်အပ်သော သာသန- ဗြဟ္မစရိယနှင့် မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယကို ကောင်းမွန်စွာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်လေလော”

ဤသို့လျှင် မိန့်ကြားတော်မူလိုက်၏။ ဤသို့ မိန့်ကြားတော်မူခြင်းကိုပင် ဧဟိဘိက္ခု ခေါ်တော်မူသည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုအခါ မစင်ဘင်ကျုံးသမားကြီး သုနိတ အမျိုးကောင်းသားသည် ပရိက္ခရာ (၈)ပါး ဆင်မြန်းထားပြီးသည့် ဝါ (၆၀) ရပြီး မထေရ်ကြီးကဲ့သို့ အလွန်တင့်တယ်သော ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းတော်တစ်ပါး ဖြစ်သွားတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်သည် သုနိတရဟန်းတော်ကို ကျောင်းတော်သို့ ခေါ်ဆောင်သွားတော်မူပြီးနောက် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားများကို ပေးသနားတော်မူ၏။ သုနိတအရှင်မြတ်သည်လည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို အပြင်းအထန် ကြိုးစားအားထုတ်တော် မူရာ မကြာမီအချိန်ကာလအတွင်းမှာပင် ရဟန္တာ ဖြစ်သွားတော်မူ၏။ ရဟန္တာ ဖြစ်သွားတော်မူသောအခါ နတ် ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့သည် စုရုံး ရောက်ရှိလာကာ ရှိခိုး ဦးညွတ်ကြလေသည်။ (ထေရဂါထာ-၃၁၀။)

တစ်လောကလုံးတွင် အဘက်ဘက်မှ ယှဉ်ပြိုင်၍ မရနိုင်သည့် အတုလစံတစ်ဆူ ဖြစ်တော်မူသော ဘုရား- ရှင်က လူ့လောကတွင် အနိမ့်ကျဆုံးသောအဆင့်တွင် ရပ်တည်ခွင့် ရရှိနေသော မစင်ဘင်ကျုံးသမား တစ်ဦးကို လူနတ်ဗြဟ္မာတို့ ဦးခိုက်ပူဇော်ရသည့် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်အောင် ချီးမြှောက်မစ ပေးသနားတော်မူနိုင်သေး လျှင်၊ ဘုရားရှင်၏ သားတော် သမီးတော်အဖြစ် ခံယူနေသော အသင်ကဲ့သို့သော သူတော်ကောင်း တစ်ဦးသည် လည်း အဘယ်အကြောင်းကြောင့် မိမိအောက် ယုတ်နိမ့်နေသော အားနွဲ့နေသူတစ်ဦး အပေါ်၌ ကြင်နာယုယ ချီသာသောစကား၊ ဖြူစင်ဖြောင့်စင်းသော စိတ်ထားဖြင့် မဆက်ဆံနိုင်ဘဲ ရှိရမှာလဲ? အကယ်တိတိ ပညာမျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုလိုက်ပါက ချေးထုပ်ကြီးကို ထမ်းကာ သံသရာ၌ လမ်းသလားနေသူတို့ချည်း မဟုတ်ပါလား?

“အရောဝင်တော့ အရိုအသေတန်” ဆိုသကဲ့သို့ အချို့ရိုင်းစိုင်းသူတို့က အရောဝင်၍ အရိုအသေတန်ကောင်း တန်ပေလိမ့်မည်။ သို့သော် ထိုအရိုအသေတန်မှအတွက် ထိုအရိုအသေတန်သူ့အပြစ်သာ ဖြစ်၍ ထိုသူပင် နစ်နာ ပေလိမ့်မည်။ ဤသို့လျှင် အရာရာတွင် ရွှေ့နောက် စိစစ်လျက် ဇာတိမာန် မတက်မိအောင် သတိဆောင်သင့်ကြ ပေသည်။ မာနကြီးခြင်းသည် သံသရာတွင် အမျိုးဇာတ် ယုတ်ညံ့ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်ကိုကား မိမိအကျိုးကို လိုလားသူတိုင်းသည် မမေ့သင့်လှပေ။

ဓနမာန် - အထိုက်အလိုက် စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိသူတို့၏ မာန်ကို “ဓနမာန်”ဟု ခေါ်၏။ ယခုအခါတွင် အတော် အတန် ဥစ္စာရှိသူတွေလည်း ရှိတန်သလောက် ရှိကြပါပေ၏။ သို့သော် “ပေး၍ မကုန် လှူ၍ မခန်းနိုင်လောက် အောင်” ပေါများ ပြည့်စုံကြသည်ကား အလွန်ရှားပါးမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ဥစ္စာနည်းပါးသူများ ဆင်းရဲသားများနှင့် အတူမသွားနိုင် အတူမစားနိုင် အတူစကားမပြောနိုင်လောက်အောင် မကုန်နိုင် မခန်းနိုင် ပေါများကြသည်ကား မဟုတ်ပါ။ “မြစ်မမြင်ဖူးတော့ မူးမြစ်ထင်” ဆိုသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို သူဌေး သူကြွယ်ဟုပင် ထင်စေဦးတော့ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူတို့၏ အပေါ်မှာ သဘောထားကြီးစွာဖြင့် သနားကြင်နာကာ ကရုဏာသက်တတ်ပါလျှင် သာ၍ပင် ဂုဏ်ရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ပြုမူဆက်ဆံသဖြင့် မိမိ၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ၌ ဘေးအန္တရာယ် မထူအောင် အကူအညီပင် ရနိုင်သေးသည်။ ဓနရှင်တို့၏ ပြီးရွှင်သောမျက်နှာ ချီသာသော စကားတစ်လုံးသည် ဆင်းရဲသား ကျောမွဲတို့အတွက် အမြန်ရှက်ဆုံးသော အမြိုက်ဆေးတစ်ခွက် ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ရှေးကုသိုလ်ကံ ထောက်မ၍ တစ်သက်လျာအတွက် ရရှိလာသော စည်းစိမ်ကလေးကို နောင်-

သံသရာအရေးဝယ် အမျိုးအနွယ် အောက်ကျသွားဖို့အကြောင်း မကောင်းသော မာန်မာန၏ အောက်ခံ ပြည်ဖုံး-
ကားသဖွယ် မဖြစ်စေဘဲ ဓနရှင်ပီပီ တည်ကြည်သော စိတ်ထားဖြင့် အများ၏ ကိုးစားရာဖြစ်အောင် ကြိုးစား၍
သတိဆောင်သင့်ကြပေသည်။

ရွှေအိမ်နန်းနှင့်၊ ကြွန်းလည်းခံ၊ မတ်ပေါင်းရံလျက်၊ ပျော်စံရိပ်ငြိမ်၊ စည်းစိမ်မကွာ၊ မင်းချမ်းသာကား၊
သမုဒ္ဒရာ၊ ရေမျက်နှာထက်၊ ခဏတက်သည့်၊ ရေပွက်ပမာ၊ တစ်သက်လျာတည်း။ (အနန္တသုရိယအမတ်။)

ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်ကား အမျိုးဇာတ် ခွဲခြားမှုကို တိုက်ဖျက်သော သာသနာတော်သာ ဖြစ်၏။
အမျိုးဇာတ်မြင့်မြတ်သူ အမျိုးဇာတ်ယုတ်သူ ဖြစ်ကြသည့် မင်းမျိုး၊ ပုဏ္ဏားမျိုး၊ သူဌေး သူကြွယ်မျိုး၊ သူဆင်းရဲမျိုး
တည်းဟူသော အမျိုးလေးပါးတို့သည် သာသနာဘောင်သို့ ဝင်ရောက်၍ ရှင်ရဟန်း ပြုလာကြသောအခါ အားလုံး
သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော်ချည်း ဖြစ်သွားကြ၏။ အသက်သိက္ခာ ကြီးမြတ်သူကိုသာ သိက္ခာဝါ ငယ်ရွယ်သူ
တို့က အရိုအသေပြုကာ ရှိခိုး ဝတ်ပြုကြရ၏။ ဆတ္တာသည် ဖြစ်ဖူးသည့် ဝိနည်းအရာ၌ ဧတဒဂ်ရတော်မူသည့်
အရှင်ဥပါလိမထေရ်မြတ်ကို သိက္ခာဝါ ကြီးမြတ်တော်မူခြင်းကို အစွဲပြု၍ အရှင်အနုရုဒ္ဓါ အရှင်အာနန္ဒာ အရှင်
ဘဒ္ဒိယ စသော အမျိုးမြင့်မြတ်သူတို့က အရိုအသေ ပြုတော်မူကြရ၏။ ဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်တွင်း၌
သီလ သမာဓိ ပညာ သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်တို့၏ ပြည့်ဝကုံလုံခြင်းသည်သာလျှင် မြင့်မြတ်သူတစ်ဦး ဖြစ်ဖို့ရန်
လိုရင်းပမာဏ ဖြစ်သည်။ အမျိုးဇာတ် မြင့်မြတ်သော်လည်း ကိုယ်ကျင့်သီလ ချို့တဲ့ပျက်စီးနေပါက ဝသလ သူယုတ်-
မာ တစ်ဦးသာဟု သာသနာတော်က အသိအမှတ် ပြုလျက်ပင် ရှိပေသည်။ (ဝသလသုတ္တန်ကို ကြည့်ပါ။)

ပညာမာန် - သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်းသိမြင်တော်မူသည့် စတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကိုသာလျှင် ပညာဟု
သာသနာတော်က အသိအမှတ်ပြုလျက်ပင် ရှိပါသည်။ ဤ၌ ဆိုလိုသည့် ပညာမှာ ယင်းစတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်-
ပညာကို မဆိုလိုပါ။ ပရိယတ္တိပညာ စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲနေသော ပရိယတ္တိတရားတော် စသည်တို့ကို
လေ့လာဆည်းပူးရာ၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင်သည့် သညာတရားကိုပင် ရည်ညွှန်း၍ ပညာမာန်ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲလိုရင်း
ဖြစ်ပေသည်။ စာပေတတ်ကျွမ်းသူတို့၏ မာန်ကို “ပညာမာန်”ဟု ခေါ်၏။ ပရိယတ္တိစာပေပညာဟူသည် မသင့်
သည်ကို မသင့်မှန်း သိ၍ ရှောင်ကြဉ်နိုင်ရန်၊ သင့်သည်ကို သင့်မှန်း သိ၍ လိုက်နာပြုကျင့်နိုင်ရန် အသိအလိမ္မာ
ပေးသော အတတ်ပညာရပ်များပေတည်း။ သို့ပါလျက် ထိုပရိယတ္တိတတ်ကျွမ်းမှုကို အကြောင်းပြု၍ မတော်မတရား
ကြီးမားသော မာန်မာန ဖြစ်ရခြင်းမှာ လွန်စွာပင် ရှက်ဖွယ်ကောင်းလှပေသည်။ ယခုကာလ သူများထံမှ တစ်ဆင့်
သင်ယူ၍ တတ်သိရသော စာပေပညာများသည်လည်း အလွန် ထူးခြားသော အတတ်ပညာရပ်များကား မဟုတ်
လှသေးပါ။ အကြောင်းညီညွတ်၍ ဆရာသမားကောင်းအထံ၌ သင်ကြားရပါလျှင် အများပင် တတ်ကျွမ်းနိုင်သော
ပညာရပ်တစ်မျိုးပင် ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အကြောင်းမညီညွတ်သဖြင့် သင်ကြားခွင့် မရရှိသူ၊ အထူးဉာဏ်ထိုင်း
သူများကို တွေ့မြင်ရသောအခါ မောက်မော် ဝါကြွားမည့်အစား သနားကြင်နာ ကရုဏာသက်ဖို့သာ သို့မဟုတ်
တစ်ဆင့် သင်ကြားပြသပေးဖို့သာ သင့်တင့်လှပေသည်။

အလဂဒ္ဒူပမ ဓာသင်နည်း

ပရိယတ္တိတရားတော်ကို သင်ယူပုံ နည်းစနစ်သည် သုံးမျိုး ရှိပေသည်။

- ၁။ အလဂဒ္ဒူပမာပရိယတ်၊
- ၂။ နိဿရဏတ္ထာပရိယတ်၊
- ၃။ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ် -

ဤသို့လျှင် ပရိယတ်တရားတော်ကို သင်ကြားပုံ နည်းစနစ်သည် သုံးမျိုး ရှိပေသည်။

၁။ အလဂဒ္ဓူပမာပရိယတ် စာသင်နည်း

သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ပုရိသော အလဂဒ္ဓတ္ထိကော အလဂဒ္ဓဂဝေသီ အလဂဒ္ဓပရိယေသနံ စရမာနော၊
သော ပသေယျ မဟန္တံ အလဂဒ္ဓံ၊ တမေနံ ဘောဂေ ဝါ နဂုံဋ္ဌေ ဝါ ဂဏေယျ၊ တဿ သော အလဂဒ္ဓေါ ပဋိ-
ပရိဝတ္တိတွာ ဟတ္ထေ ဝါ ဗာဟာယ ဝါ အညတရသ္မိံ ဝါ အင်္ဂပစ္စေဂေ ခုံသေယျ၊ သော တတောနိဒါနံ မရဏံ ဝါ
နိဂစ္ဆေယျ မရဏမတ္တံ ဝါ ဒုက္ခံ။ တံ ကိဿ ဟေတု၊ ဒုဂ္ဂဟိတတ္တာ ဘိက္ခဝေ အလဂဒ္ဓဿ။ ဧဝမေဝ ခေါ ဘိက္ခဝေ
ဣဓေကစွေ မောဃပုရိသာ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ သုတ္တံ ဂေယျံ ဝေယျာကရဏံ ဂါထံ ဥဒါနံ ဣတိဝုတ္တကံ ဇာတကံ
အတ္တတဓမ္မံ ဝေဒလ္လံ။ တေ တံ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏိတွာ တေသံ ဓမ္မာနံ ပညာယ အတ္တံ န ဥပပရိက္ခန္တိ၊ တေသံ တေ
ဓမ္မာ ပညာယ အတ္တံ အနုပပရိက္ခတံ န နိဇ္ဈာနံ ခမန္တိ၊ တေ ဥပါရမ္ဘာနိသံသာ စေဝ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ ဣတိဝါဒ-
ပုမောက္ခာနိသံသာ စ၊ ယဿ စတ္တာယ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ၊ တဉ္စဿ အတ္တံ နာနုဘောန္တိ၊ တေသံ တေ ဓမ္မာ
ဒုဂ္ဂဟိတာ ဒီပရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု၊ ဒုဂ္ဂဟိတတ္တာ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာနံ။

(မ-၁-၁၈၆။)

ရဟန်းတို့ . . . ဖြစ်သင့်ဖြစ်ရာ နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ လောကဥပမာသော်ကား မြွေဆိုးကို အလိုရှိ၍ မြွေဆိုးကို
ရှာမှီးသော ယောက်ျားသည် မြွေဆိုးကို ရှာဖွေရန် လှည့်လည်သွားလာလတ်သည် ရှိသော် ကြီးမားသော မြွေဆိုးကို
တွေ့မြင်လေရာ၏။ ထိုမြွေကို ကိုယ်၌လည်းကောင်း၊ အမြီး၌လည်းကောင်း ကိုင်ဖမ်းယူမိလေရာ၏။ ထိုသူအား
ထိုမြွေသည် ပြန်လှည့်၍ လက်၌ဖြစ်စေ၊ လက်မောင်း၌ဖြစ်စေ၊ တစ်ခုခုသော အင်္ဂါကြီးငယ်၌ဖြစ်စေ ကိုက်လိုက်
လေရာ၏။ ထိုသူသည် ထိုသို့ မြွေအကိုက်ခံလိုက်ရခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် သေခြင်းသို့သော်လည်း
ကောင်း၊ သေလောက်သော ဆင်းရဲသို့သော်လည်းကောင်း ရောက်ရာ၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်း
ကြောင့်နည်း ဟူမူ - ရဟန်းတို့ . . . မြွေကို မကောင်းသဖြင့် ဖမ်းယူမိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ရဟန်းတို့ . . . ဤဥပမာအတူပင်လျှင် ဤသာသနာတော်၌ အချို့သော မဂ်ဖိုလ်မှ အချည်းနှီး ဖြစ်ကြကုန်
သော ယောက်ျားတို့သည် -

၁။ သုတ္တ	= သုတ္တ အမည်ရသော ပါဠိတော်၊
၂။ ဂေယျ	= ဂါထာနှင့်တကွသော သုတ္တပါဠိတော်၊
၃။ ဝေယျာကရဏ	= ဂါထာမဖက် သက်သက်သော စကားပြေပါဠိတော်၊
၄။ ဂါထာ	= စကားပြေမဖက် သက်သက်သော ဂါထာပါဠိတော်၊
၅။ ဥဒါန	= ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မြွက်ဆိုတော်မူအပ်သော ဂါထာနှင့် ယှဉ်သော သုတ္တပါဠိတော်၊
၆။ ဣတိဝုတ္တက	= ဣတိဝုတ်ပါဠိတော်၊
၇။ ဇာတက	= ဇာတ်ပါဠိတော်၊
၈။ အတ္တတဓမ္မ	= အံ့ဩဖွယ် အကြောင်းအရာနှင့် ဆက်စပ်၍ ဟောကြားထားတော်မူအပ်သော သုတ္တ ပါဠိတော်၊
၉။ ဝေဒလ္လ	= အသိထူး ဉာဏ်ထူးနှင့် နှစ်သက်ကြည်နူးမှုကို ရရှိသည် ဖြစ်၍ အမေး အဖြေ ပြုကာ ဟောကြားထားတော်မူအပ်သော သုတ္တပါဠိတော်များ -

ဤအင်္ဂါ (၉)တန်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ပရိယတ္တိတရားတော်ကို သင်ယူပြီးလျှင် ထိုတရားတော်၏ အနက်
အဓိပ္ပါယ်ကို ပညာဖြင့် မစူးစမ်း မဆင်ခြင်ကုန် (= အနုဗောဓဉာဏ် ပဋိဝေဓဉာဏ်တို့ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက်
ထွင်းဖောက် သိမြင်အောင် ကြိုးစားအားထုတ်မှု မရှိကုန်။) အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပညာဖြင့် မစူးစမ်း မဆင်ခြင်ကုန်။
ပရိယတ်တရားတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပညာဖြင့် မစူးစမ်း မဆင်ခြင်ကြကုန်သော ထိုမဂ်ဖိုလ်မှ အချည်းနှီး

ဖြစ်ကြကုန်သော ထိုယောက်ျားတို့အား ထိုပရိယတ်တရားတော်တို့သည် အကြွင်းမဲ့ ရှုဆင်ခြင်တတ်သော ဉာဏ်ကို မခွဲကုန် = ဉာဏ်၌ မထင်လာကုန် = သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် မသိမြင်ကုန်။ ထိုမဂ်ဖိုလ်မှ အချည်းနှီး ဖြစ်ကုန်သော ယောက်ျားတို့သည် သူတစ်ပါးတို့၏ ဝါဒ၌ အပြစ်ဒေါသကို တင်ခြင်း ကပ်၍ နှိပ်စက် ဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်း = ချုပ်ချယ်နိုင်ခြင်း အကျိုးအာနိသင် ရှိကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဤပရိယတ် တရားတော်ကို သင်ယူခြင်းဖြင့် သူတစ်ပါးတို့က တင်အပ်သော ဝါဒမှ လွတ်စေရုံမျှ အကျိုးအာနိသင် ရှိကုန်သည် လည်းကောင်း - ဤမျှလောက်သော အကျိုးတရားသာ ရှိသည်ဖြစ်၍ ပရိယတ်တရားတော်ကို သင်ယူကုန်၏။ အကြင် မဂ်ဖိုလ်အကျိုးငှာလည်း ပရိယတ္တိတရားတော်ကို သင်ယူကုန်၏။ (= သီလ သမာဓိ ပညာ သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်ကို လက်တွေ့ကျင့်ခြင်းဖြင့် မဂ်ဖိုလ်ကို ရရှိရန်အလို့ငှာ ပရိယတ်တရားတော်ကို သင်ယူကုန်၏။) ထိုသင်ယူထားသော ပရိယတ်တရားတို့၏ ထိုမဂ်ဖိုလ်အကျိုးကိုလည်း မခံစားကြရကုန်။ ထိုသူတို့အား မကောင်း သဖြင့် သင်ယူထားသော မမှန်ကန်သော ဦးတည်ချက်ဖြင့် သင်ယူထားသော ထိုတရားတို့သည် ရှည်ကြာစွာသော အချိန်ကာလပတ်လုံး အစီးအပွားမဲ့ခြင်း ဆင်းရဲခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ ရဟန်းတို့ . . . ထိုပရိယတ်တရားတို့ကို မကောင်းသဖြင့် = မမှန်ကန်သော ဦးတည်ချက်ဖြင့် သင်ယူထားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (မ-၁-၁၈၆။)

စာပေတတ်လျှင် နာမည်ကြီးလာလိမ့်မည်၊ စာမေးပွဲများ အောင်မြင်သဖြင့် ဂုဏ်ရှိသူ ဖြစ်လာလိမ့်မည်၊ အချီးမွမ်းခံရမည်၊ အပူဇော်ခံရမည်၊ အမြတ်နိုးခံရမည်၊ လှူဒါန်းချင်သူများ ပေါများလာလိမ့်မည်၊ ဆွမ်း သင်္ကန်း ကျောင်း ဆေး ပစ္စည်းလေးပါးတို့ အကောင်းအမွန်ချည်း ရလိမ့်မည်။ အထက်တန်းကျကျ မျက်နှာပန်းလှလှဖြင့် နေရလိမ့်မည်၊ သူတစ်ပါးအပေါ်၌လည်း မောက်မော်နိုင်လိမ့်မည်။ စာပေ တတ်ကျွမ်းလျှင် မည်သူ့ကိုမျှ လူမထင်ဘဲ လုပ်ချင်ရာကို လုပ်နိုင်လိမ့်မည် - ဤသို့စသည်ဖြင့် လောဘ ဒေါသ မာန်မာနကို အခြေခံ၍ စာပေ ကျမ်းဂန်ကို သင်ကြား၏။ တတ်မြောက်လာသည့်အခါ၌လည်း မူလရည်ရွယ်ချက်အတိုင်း လာဘ်လာဘ ပေါများ အောင် ကြိုးစား၍ သူတစ်ပါးအပေါ်၌ မောက်မော် စော်ကား၏။ ထိုသူ၏ ပရိယတ်တရားတော်ကို သင်ယူမှု တတ်သိနားလည်မှုများသည် အောက်လမ်းသွားဖို့အကြောင်း မကောင်းမှုချည်းသာ ဖြစ်၏။ အလဂဒ္ဒူပမာစာ- သင်နည်းပင် ဖြစ်သည်။

အင်္ဂါ (၉) တန် ရှိသော ပရိယတ်တရားတော်

ဤ၌ ပရိယတ္တိ အခြေခံ အားနည်းသူများအတွက် အင်္ဂါ (၉)တန်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော ပရိယတ္တိတရား- တော် အကြောင်းအရာကို အနည်းငယ် ထပ်မံ၍ ရှင်းလင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

၁။ **သုတ္တ** - ဝိနည်းငါးကျမ်း၊ သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော်၌ လာရှိသော မင်္ဂလသုတ္တ ရတနသုတ္တ နာလကသုတ္တ တုဝဋ္ဌကသုတ္တ၊ အခြားတစ်ပါးသော သုတ္တ အမည်ရှိသော ဘုရားရှင်၏ တရားစကားတော် မှန်သမျှကိုလည်း သုတ္တဟူ၍ သိရှိပါလေ။

၂။ **ဂေယျ** - ဂါထာနှင့်တကွသော = ဂါထာလည်း ပါဝင်သော သုတ္တန်ဒေသနာတော်ကို ဂေယျဟု သိရှိပါလေ။ အထူးသဖြင့် သံယုတ္တနိကာယ်၌ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် တစ်ခုလုံးကို ဂေယျဟူ၍ သိရှိပါလေ။

၃။ **ဝေယျာကရဏ** - အဘိဓမ္မာပိဋက အားလုံး၊ ဂါထာ မပါသော သုတ္တန်၊ အခြားအခြားသော အင်္ဂါ (၈) ပါးတို့ဖြင့် မရေတွက်အပ်သော ဘုရားရှင်၏ စကားတော်မှန်သမျှကို ဝေယျာကရဏဟူ၍ သိရှိပါလေ။

၄။ **ဂါထာ** - ဓမ္မပဒပါဠိတော်၊ ယေရဂါထာပါဠိတော်၊ ယေရီဂါထာပါဠိတော်၊ သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော်၌

လာရှိသော သုတ္တဟူသော အမည်ကို မရရှိသော ဂါထာသက်သက်များ - ဤတရား အားလုံးကို ဂါထာဟူ၍ သိရှိပါလေ။

၅။ ဥဒါန - နှစ်သက်ရွှင်လန်း ဝမ်းမြောက်ခြင်း သောမနဿ ပြဇာန်းသော ဉာဏ်တော်ကြောင့် ပြီးစီး ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာကျူးရင့်ထားတော်မူကုန်သော (၈၂)ခုကုန်သော သုတ္တန်တို့ကို ဥဒါန = ဥဒါန်းဟူ၍ သိရှိပါလေ။

၆။ ဣတိဝုတ္တက - ဝုတ္တဥေတံ ဘဂဝတာ = ဘုရားရှင်သည် ဤသုတ္တန်ကို ဤသို့ ဟောကြားတော်မူ၏ - ဟု ဤသို့ စသောနည်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော ဣတိဝုတ်ပါဠိတော်၌ မှတ်တမ်းတင်ထားသော သုတ္တန်ပေါင်း (၁၀၀)ကျော်တို့ကို ဣတိဝုတ္တကဟု သိရှိပါလေ။

၇။ ဇာတက - (၅၅၀) ဇာတ်နိပါတ်တော်ဟု အသိများသော ဇာတ်ပါဠိတော်များကို ဇာတကဟူ၍ သိရှိပါလေ။

၈။ အပ္ပတဓမ္မ - အလွန် အံ့ဩဖွယ်ကောင်းသော မဖြစ်စဖူး အဦးအသစ် ဖြစ်ပေါ်လာသော တရားဓမ္မနှင့် ဆက်စပ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော သုတ္တန်တရားတော်မှန်သမျှကို အပ္ပတဓမ္မဟူ၍ သိရှိပါလေ။

၉။ ဝေဒလ္လ - စူဠဝေဒလ္လသုတ္တန်၊ မဟာဝေဒလ္လသုတ္တန်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိသုတ္တန်၊ သက္ကပဉ္စသုတ္တန်၊ သင်္ခါရဘာဇနီယသုတ္တန်၊ မဟာပုဏ္ဏမသုတ္တန် အစရှိကုန်သော အသိထူး ဝေဒကိုလည်းကောင်း၊ နှစ်သက်ကျေနပ်မှု တုဋ္ဌိတရားကိုလည်းကောင်း ရရှိသည်ဖြစ်၍ အမေးအဖြေ သုတ္တန်အားလုံးတို့ကို ဝေဒလ္လဟူ၍ သိရှိပါလေ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၇။)

၂။ နိဿရဏတ္တာပရိယတ် ဓာသင်နည်း

ယာ ပန သုဂ္ဂဟိတာ၊ သီလက္ခန္ဓာဒိပါရိပူရိယေဝ အာကင်္ခမာနေန ပရိယာပုဋ္ဌာ၊ န ဥပါရမ္ဘာဒိဟေတု၊ အယံ နိဿရဏတ္တာ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ - “တေသံ တေ ဓမ္မာ သုဂ္ဂဟိတာ ဒီပရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယ သံဝတ္တန္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? သုဂ္ဂဟိတတ္တာ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မာန”န္တိ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၄။)

ရဟန်းတို့ . . . ဖြစ်သင့်ဖြစ်ရာ နှိုင်းခိုင်းဖွယ်ရာ လောကဥပမာသော်ကား - မြွေဆိုးကို အလိုရှိ၍ မြွေဆိုးကို ရှာမှီးသောယောက်ျားသည် မြွေဆိုးကို ရှာဖွေရန် လှည့်လည်သွားလတ်သော် မြွေဆိုးကို တွေ့မြင်လေရာ၏။ ထိုမြွေကို ဆိတ်ခွာသဏ္ဌာန် ရှိသော လှံတံဖြင့် ကောင်းစွာ ဖိနှိပ်ထားလေရာ၏။ ဆိတ်ခွာသဏ္ဌာန် ရှိသော လှံတံဖြင့် ကောင်းစွာ ဖိနှိပ်၍ လည်ပင်း၌ ကောင်းစွာ ကိုင်ဖမ်းလေရာ၏။ ရဟန်းတို့ . . . အကယ်၍လည်း ထိုမြွေသည် ထိုယောက်ျား၏ လက်ကို ဖြစ်စေ၊ လက်မောင်းကို ဖြစ်စေ၊ တစ်ခုခုသော အင်္ဂါကြီးငယ်ကို ဖြစ်စေ ကိုယ်ဖြင့် ရစ်ပတ်ငြားအံ့၊ ထိုသို့ ရစ်ပတ်သော်လည်း ထိုသူသည် ထိုအကြောင်းကြောင့် သေခြင်းသို့သော်လည်းကောင်း၊ သေလောက်သော ဆင်းရဲသို့သော်လည်းကောင်း မရောက်နိုင်လေရာ။ ထိုသို့ ဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း ဟူမူ - ရဟန်းတို့ . . . မြွေဆိုးကို ကောင်းစွာ ဖမ်းယူထားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ရဟန်းတို့ . . . ဤဥပမာအတူပင်လျှင် ဤသာသနာတော်၌ အချို့သော အမျိုးသားတို့သည် သုတ်၊ ဂေယျ၊ ဝေယျာကရုဏ်း၊ ဂါထာ၊ ဥဒါန်း၊ ဣတိဝုတ်၊ ဇာတ်၊ အပ္ပတဓမ္မ၊ ဝေဒလ္လဟူသော အင်္ဂါ (၉)တန် ရှိသော ပရိယတ်တရားတော်ကို သင်ယူ၏။ သင်ယူပြီးလျှင် ထိုပရိယတ်တရားတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပညာဖြင့် စူးစမ်းဆင်ခြင်ကြကုန်၏။ ပရိယတ်တရားတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်ထွင်းဖောက်သိမြင်အောင် (သီလ သမာဓိ ပညာ သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်ကို ဖြည့်ကျင့်လျက်) စူးစမ်း ဆင်ခြင်ကုန်သော ထိုသူတော်ကောင်းတို့အား ထိုတရားတို့သည် အကြွင်းမဲ့ ဆင်ခြင်တတ်သော ဉာဏ်ကို ခွံကုန်၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်လျက် ဉာဏ်၌ ထင်လာကုန်၏။ ထိုသူတော်ကောင်း တို့သည် သူတစ်ပါးတို့၏ ဝါဒ၌ အပြစ်ဒေါသကို တင်ခြင်း၊ ကပ်၍ နှိပ်စက် ဖျက်ဆီးနိုင်ခြင်း = ချုပ်ချယ်နိုင်ခြင်း အကျိုးအာနိသင် ရှိကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဤပရိယတ်တရားတော်ကို သင်ယူခြင်းဖြင့် သူတစ်ပါးတို့က တင်အပ် သော ဝါဒမှ လွတ်စေရုံမျှ အကျိုးအာနိသင် ရှိကုန်သည်လည်းကောင်း - ဤမျှလောက်သော အကျိုးတရားသာ ရှိသည်ဖြစ်၍ ပရိယတ်တရားတော်ကို မသင်ယူကြကုန်။ အကြင် မဂ်ဖိုလ်အကျိုးငှာလည်း တရားတော်ကို သင်ယူ ကြကုန်၏။ ထိုတရား၏ ထိုမဂ်ဖိုလ်အကျိုးကိုလည်း ခံစားကြရကုန်၏။ ထိုသူတို့အား ကောင်းစွာ သင်ယူထားအပ် ကုန်သော ထိုတရားတို့သည် ရှည်ကြာစွာသော ကာလပတ်လုံး အကျိုးစီးပွား ရှိခြင်းငှာ ချမ်းသာခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည် အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း ဟူမူ ရဟန်းတို့ . . . ထိုပရိယတ္တိတရားတော်တို့ကို ကောင်းစွာ သင်ယူထားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ရဟန်းတို့ . . . ငါဘုရား ဟောကြားထားတော်မူအပ်သော ပရိယတ္တိတရားတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိကုန်ငြားအံ့၊ ထိုသိသည့်အတိုင်း ထိုတရားတော်ကို ဆောင်ထားကြကုန်ရာ၏။ ငါဘုရား ဟောကြားထားတော် မူအပ်သော ပရိယတ္တိတရားတော်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို မသိကုန်ငြားအံ့၊ ထိုမသိသော အရာ၌ သင်တို့သည် ငါဘုရားရှင်ကိုပင် ဖြစ်စေ၊ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာကုန်သော ရဟန်းတို့ကို ဖြစ်စေ မေးမြန်းသင့်ကုန်၏။

ရဟန်းတို့ . . . သိမ်းပိုက်ထားရန် မဟုတ်ဘဲ ကူးမြောက်ဖို့ရန် အကျိုးငှာ ဖောင်ဥပမာရှိသော တရားတော် ကို သင်ချစ်သားတို့အား ငါဘုရား ဟောကြားတော်မူပေအံ့၊ ထိုတရားတော်ကို နာကြားကြကုန်၊ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းကြကုန်၊ ဟောကြားတော်မူပေအံ့ - ဟု မိန့်တော်မူ၏။ “ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရား . . .”ဟု ထို ရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားအား ပြန်ကြား လျှောက်ထားကြကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤတရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူ၏။

ရဟန်းတို့ . . . ဥပမာသော်ကား ခရီးရှည်သွားသော ယောက်ျားသည် ရေပင်လယ်ကြီးကို မြင်ရာ၏။ ဤမှာဘက်ကမ်းသည် ရွံ့ရှာဖွယ် ရှိ၏၊ ဘေးဘျမ်း ရှိ၏၊ ထိုမှာဘက်ကမ်းကား အေးချမ်း၏၊ ဘေးဘျမ်း မရှိ။ ထို ယောက်ျားအဖို့ ဤမှာဘက်ကမ်းမှ ထိုမှာဘက်ကမ်းသို့ ကူးသွားဖို့ရန် လှေဖောင်လည်း မရှိ ပေါင်းကူးတံတားလည်း မရှိ ဖြစ်နေ၏။ ထိုယောက်ျား၏ သန္တာန်ဝယ် -

“ဤကား ရေပင်လယ်ကြီးတည်း၊ ဤမှာဘက်ကမ်းသည် ရွံ့ရှာဖွယ် ရှိ၏၊ ဘေးဘျမ်း ရှိ၏၊ ထိုမှာဘက်ကမ်း သည်ကား အေးချမ်း၏၊ ဘေးဘျမ်း မရှိ၊ ဤမှာဘက်ကမ်းမှ ထိုမှာဘက်ကမ်းသို့ ကူးသွားဖို့ရန် လှေဖောင်လည်း မရှိ၊ ပေါင်းကူးတံတားလည်း မရှိ ဖြစ်နေ၏။ ငါသည် မြက် သစ်သား သစ်ခက် သစ်ရွက်ကို စုရုံး၍ဖောင်ဖွဲ့ကာ ထိုဖောင်ကို မှီရာပြု၍ လက်ခြေတို့ဖြင့် အားစိုက်လျက် ချမ်းသာစွာ ထိုမှာဘက်ကမ်းသို့ ကူးရပါမူကား ကောင်း လေစွ”ဟု စိတ်အကြံအစည်သည် ဖြစ်ပေါ်လာလေရာ၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထိုနောက် ထိုယောက်ျားသည် မြက် သစ်သား သစ်ခက် သစ်ရွက်တို့ကို စုရုံး၍ ဖောင်ဖွဲ့ကာ ထိုဖောင်ကို မှီရာပြု၍ လက်ခြေတို့ဖြင့် အားစိုက်လျက် ချမ်းသာစွာ ထိုမှာဘက်ကမ်းသို့ ကူးခပ်လေရာ၏။ ကမ်း တစ်ဘက်သို့ ကူးမြောက်ပြီးသော ထိုယောက်ျားအား - “ဤဖောင်သည် ငါ့အား ကျေးဇူးများ၏၊ ငါသည် ဤ ဖောင်ကို အမှီပြု၍ လက်ခြေတို့ဖြင့် အားစိုက်လျက် ချမ်းသာစွာ ကမ်းတစ်ဘက်သို့ ကူးခဲ့၏၊ ငါသည် ဤဖောင်ကို ခေါင်းပေါ်၌ တင်ရွက်၍သော်လည်းကောင်း၊ ပခုံးပေါ်၌ ထမ်း၍သော်လည်းကောင်း အလိုရှိရာ အရပ်သို့ ဖဲ့ခွာ သွားရပါမူကား ကောင်းလေစွ”ဟု စိတ်အကြံအစည်သည် ဖြစ်ပြန်ရာ၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်ကြကုန်သနည်း? ထိုယောက်ျားသည် ဤသို့ပြုသော် ထို

ဖောင်၌ ပြုသင့်သော အမှုကို ပြုရာသလောဟု မေးတော်မူ၏။ “အရှင်ဘုရား . . . မဖြစ်ရာပါ”ဟု လျှောက်ထားကြ ကုန်၏။ ရဟန်းတို့ . . . ထိုယောက်ျားသည် အဘယ်ပုံပြုသည်ရှိသော် ထိုဖောင်၌ ပြုသင့်သော အမှုကို ပြုသူ ဖြစ်ရာသနည်း?

ရဟန်းတို့ . . . ကမ်းတစ်ဖက်သို့ ကူးမြောက်ပြီးသော ထိုယောက်ျားအား “ဤဖောင်သည် ငါ့အား ကျေးဇူး များ၏။ ငါသည် ဤဖောင်ကို အမှီပြု၍ လက်ခြေတို့ဖြင့် အားစိုက်လျက် ချမ်းသာစွာ ကမ်းတစ်ဘက်သို့ ကူးခဲ့၏။ ငါသည် ဤဖောင်ကို ကြည်းကုန်းထက်၌ ဆယ်တင်ထားခဲ့၍သော်လည်းကောင်း၊ ရေ၌ ပေါလောမျော၍သော် လည်းကောင်း အလိုရှိသော အရပ်သို့ ဖဲခွာသွားရပါမူကား ကောင်းလေစွ”ဟု အကြံအစည် ဖြစ်လေရာ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ထိုယောက်ျားသည် ဤသို့ပြုသည်ရှိသော် ထိုဖောင်၌ ပြုသင့်သော အမှုကို ပြုသူ ဖြစ်ပေရာ၏။

ရဟန်းတို့ . . . ဤဥပမာအတူပင်လျှင် သိမ်းပိုက်ထားရန် မဟုတ်ဘဲ ကူးမြောက်ဖို့ရန် အကျိုးငှာ ဖောင် ဥပမာရှိသော ပရိယတ္တိတရားတော်ကို သင်ချစ်သားတို့အား ငါဘုရားသည် ဟောကြားထားတော်မူ၏။ ရဟန်းတို့ သင်တို့အား ဟောကြားထားအပ်သော ဖောင်ဥပမာရှိသော တရားကိုသိသော သင်တို့သည် ဓမ္မ အမည်ရသော သမထဝိပဿနာ နှစ်ဖြာသော တရားတို့အပေါ်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော လိုလားတပ်မက်မှု ဆန္ဒရာဂတို့ကိုပင်သော် လည်း ပယ်စွန့်ရမည်။ အဓမ္မ ဖြစ်သော ကာမဂုဏ်ကို မှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဆန္ဒရာဂတို့ကို ပယ်စွန့်ဖို့ရန်မှာမူ ကား အဘယ်မှာလျှင် ဆိုဖွယ်ရာ ရှိနိုင်ပါတော့အံ့နည်း။ (မ-၁-၁၈၆-၁၈၈။)

ဓမ္မာပိ ဝေါ ပဟာတဗ္ဗာ

ဓမ္မာပိ ဝေါ ပဟာတဗ္ဗာတိ ဧတ္ထ ဓမ္မာတိ သမထဝိပဿနာ။ ဘဂဝါ ဟိ သမထေပိ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟာပေသိ၊ ဝိပဿနာယပိ။ သမထေ ဆန္ဒရာဂံ ကတ္ထ ပဇဟာပေသိ? “ဣတိ ဝေါ ဥဒါယိ နေဝသညာနာသညာယတနဿပိ ပဟာနံ ဝဒါမိ၊ ပဿသိနော တွံ ဥဒါယိ တံ သံယောဇနံ အဏုံ ဝါ ထူလံ ဝါ၊ ယဿာဟံ နော ပဟာနံ ဝဒါမိ”တိ ဧတ္ထ သမထေ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟာပေသိ။ “ဣမံ စေ တုမေ ဘိက္ခဝေ ဒိဋ္ဌိံ ဧဝံ ပရိသုဒ္ဓိံ ဧဝံ ပရိယောဒါတံ န အလ္လိယေထ န ကေလာယေထ န ဓနာယေထ”တိ ဧတ္ထ ဝိပဿနာယ ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟာပေသိ။ ဣဓ ပန ဥဘယတ္ထ ပဇဟာပေန္တော” ဓမ္မာပိ ဝေါ ပဟာတဗ္ဗာ၊ ပဂေဝ အဓမ္မာ”တိ အာဟ။

တကြာယံ အဓိပ္ပါယော - ဘိက္ခဝေ အဟံ ဧဝံပေသု သန္တပဏီတေသု ဓမ္မေသု ဆန္ဒရာဂပဟာနံ ဝဒါမိ၊ ကိံ ပန ဣမသ္မိံ အသဒ္ဓမ္မေ ဂါမဓမ္မေ ဝသလဓမ္မေ ဒုဗ္ဗုလ္လေ ဩဒကန္တိကေ၊ ယတ္ထ အယံ အရိဋ္ဌော မောဃပုရိ- သော နိဒ္ဒေါသသညီ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု ဆန္ဒရာဂံ နာလံ အန္တရာယာယာတိ ဝဒတိ၊ အရိဋ္ဌေန ဝိယ န တုမေဟိ မယံ သာသနေ ကလလံ ဝါ ကစဝရံ ဝါ ပက္ခိပိတဗ္ဗန္တိ ဧဝံ ဘဂဝါ ဣမိနာပိ ဩဝါဒေန အရိဋ္ဌိယေဝ နိဂ္ဂဏှာတိ။ (မ-၄-၂-၁၅-၁၆။)

= ဓမ္မာပိ ဝေါ ပဟာတဗ္ဗာဟူသော စကားရပ်၌ ဓမ္မဟူသည် သမထနှင့် ဝိပဿနာဓမ္မများပင်တည်း။ မှန်ပေ သည် - ဘုရားရှင်သည် သမထဈာန်တရားအပေါ်၌ လိုလားတပ်မက်မှု ဆန္ဒရာဂကိုလည်း ပယ်စွန့်စေ၏။ ဝိပ- သာနာဉာဏ်အပေါ်၌ လိုလားတပ်မက်မှု ဆန္ဒရာဂကိုလည်း ပယ်စွန့်စေ၏။ သမထဈာန်တရားအပေါ်၌ ဖြစ်ပေါ် လာသော လိုလားတပ်မက်မှု ဆန္ဒရာဂတရားကို အဘယ်သုတ္တန်၌ ပယ်စွန့်စေသနည်း?

“ဥဒါယိ . . . ဤသို့လျှင် နေဝသညာနာသညာယတနဈာန်ကိုလည်း ပယ်ရမည်ဟု ငါဘုရား ဟောတော်မူ၏။ ဥဒါယိ မပယ်ရဟု ငါဘုရား ဟောကြားထားတော်မူသော ကြီးကြီးငယ်ငယ်သော သံယောဇနိကို သင် မြင်သလော ဟု မေးတော်မူ၏။ အရှင်ဘုရား . . . မမြင်ပါဟု လျှောက်ထား၏။” (မ-၂-၁၁၉။ လဇ္ဈကိကောပမသုတ်။)

“ရဟန်းတို့ . . . အကယ်၍ သင်တို့သည် ဤသို့ စင်ကြယ် ဖြူဖွေးသော ဤ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိအယူကို ထက်ဝန်းကျင် ပြိုးပြိုးပြက်ပြက် တလက်လက် တောက်ပလျက်ရှိသော ဤ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို တဏှာဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် မကပ်ငြိကုန်ငြားအံ့၊ မမြူးထူး မယုယကုန်ငြားအံ့၊ ဥစ္စာကဲ့သို့ မလိုလား မမက်မောကုန်ငြားအံ့၊ ငါ့ဥစ္စာဟု မမြတ်နိုး ကုန်ငြားအံ့၊ ရဟန်းတို့ . . . စင်စစ် သင်တို့သည် သိမ်းပိုက်ထားရန် မဟုတ်ဘဲ ကူးမြောက်ဖို့ရန်အကျိုးငှာ ငါဘုရား ဟောကြားထားတော်မူအပ်သော ဖောင်ဥပမာရှိသော တရားကို သိကုန်သည်မည်ပါသလောဟု မေးတော်မူ၏။ အရှင်ဘုရား . . . သိကုန်သည် မည်ပါ၏ဟု လျှောက်ထားကြကုန်၏။ (မ-၂-၃၂၇။ မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ်။)

ဤအထက်ပါ မဟာတဏှာသင်္ခယသုတ္တန်၌ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် အပေါ်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို လိုလားတပ်မက်မှု ဆန္ဒရာဂကို ပယ်စွန့်စေ၏။ (ဖြစ်ပေါ်လာပြီးသော ဝိပဿနာဉာဏ်အပေါ်၌ တွယ်တာမှု ဆန္ဒရာဂကို ပယ်စွန့်ရန်အတွက် ဟောကြားတော်မူသည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။)

ဤအလဂဒ္ဒူပမာသုတ္တန်၌ကား မိမိ ရရှိထားပြီးသော သမထနှင့် ဝိပဿနာဟူသော ဓမ္မ နှစ်မျိုးလုံးတို့ အပေါ်၌ တွယ်တာမက်မောနေသည့် ဆန္ဒရာဂကို ပယ်စွန့်ဖို့ရန်အတွက် “ဓမ္မာပိ ဝေါ ပဟာတဗ္ဗ၊ ပဂေဝ အဓမ္မာ = ဓမ္မ အမည်ရသော သမထဝိပဿနာ နှစ်ဖြာသောတရားတို့အပေါ်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော လိုလားတပ်မက်မှု ဆန္ဒရာဂတို့ကိုပင်သော်လည်း ပယ်စွန့်ရမည်၊ အဓမ္မ ဖြစ်သော ကာမဂုဏ်ကို မှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဆန္ဒရာဂတို့ကို ပယ်စွန့်ဖို့ရန်မှာမူကား အဘယ်မှာလျှင် ဆိုဖွယ်ရာ ရှိနိုင်ပါတော့အံ့နည်း”ဟု ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။

ထိုစကားရပ်၌ ဆိုလိုရင်းမှာ ဤသို့ဖြစ်၏ - ရဟန်းတို့ . . . ငါဘုရားသည် ဤသို့သဘော ရှိကုန်သော ငြိမ်သက် မွန်မြတ်ကုန်သော သမထ ဝိပဿနာဓမ္မတို့၌သော်လည်း လိုလားတပ်မက်ခြင်း = ဆန္ဒရာဂကို ပယ်ရှား ဖို့ရန် ဟောကြားတော်မူ၏။ ရွာသူတို့၏ အလေ့အကျင့်ဖြစ်သော လူယုတ်မာတို့၏ အလေ့အကျင့်ဖြစ်သော၊ ရုန့်ရင်း ကုန်သော၊ ရေဆေးခြင်းလျှင် အဆုံးအပိုင်းခြားရှိကုန်သော ဤ မသူတော်တို့၏အကျင့် = အသဒ္ဓမ္မ၌ကား အဘယ် မှာလျှင် ဆိုဖွယ်ရာ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။ ယင်းမသူတော်တရား၌ မဂ်ဖိုလ်မှ အချင်းနှီးဖြစ်သော ဤအရိဋ္ဌရဟန်းသည် အပြစ်မရှိဟု အမှတ်သညာရှိသည် ဖြစ်၍ အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ်တရားတို့၌ လိုလားတပ်မက်မှု (ကာမဂုဏ်ကို မှီဝဲမှု) ဆန္ဒရာဂတရားကို ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ကို ရခြင်း၏ အန္တရာယ် မဖြစ်နိုင်ဟု ပြောဆိုဘိ၏။ အရိဋ္ဌရဟန်းကဲ့သို့ သင်ချစ်သားတို့တစ်တွေလည်း ငါဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်တွင်း၌ ကိလေသာ ညွှန်ပျောင်းကိုလည်းကောင်း၊ ကိလေသာ အမှိုက်သရိုက်ကိုလည်းကောင်း မထည့်သွင်းထိုက်ပေဟု ဤသို့လျှင် ဘုရားရှင်သည် ဤအဆုံးအမ ဩဝါဒဖြင့်လည်း အရိဋ္ဌရဟန်းကိုပင်လျှင် နှိပ်ကွပ်တော်မူ၏။ (မ-၄-၂-၁၅-၁၆။)

အရိဋ္ဌရဟန်းကား လင်းတသတ်ဖူးသည့် အမျိုးအနွယ်မှ သာသနာဘောင်သို့ ဝင်ရောက်၍ ရှင်ရဟန်း ပြု လာသူ ဖြစ်၏။ သုတ္တန်တရားတော်၌ အထိုက်အလျောက် ကျွမ်းကျင်သူ သင်ယူဖူးသူ ဖြစ်သော်လည်း ဝိနည်းတရား တော်၌ကား ကျွမ်းကျင်လိမ္မာမှု မရှိပေ။ သို့အတွက် - ဝိသာခါ အနာထပိဏ်တို့ကဲ့သို့သော လူဝတ်ကြောင်ဘဝ ဖြင့် ကာမဂုဏ်ကို ခံစားလျက် ရှိကြသော သူတို့သည်ပင် သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် စသည်ကို ရရှိနိုင်ပါ သေးလျှင် ရဟန်းတော်များလည်း ကာမဂုဏ်ကို ခံစားလျက် ရဟန်းတရားကို ပွားများအားထုတ်ပါက ဈာန်မဂ်ဖိုလ် မရနိုင်စရာအကြောင်း မရှိ၊ ရနိုင်ရမည်သာဟု အယူရှိသူတစ်ဦး ဖြစ်ပေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင် အကြောင်းပြု၍ ဘုရားရှင်က အလဂဒ္ဒူပမာသုတ္တန်ကို ဟောကြားတော်မူရခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

တတ္ထ ယော ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဧဝံ စိဝရာဒီနိ ဝါ လဘိဿာမိ၊ စတုပရိသမဇ္ဈေ ဝါ ဇာနိဿန္တိတိ လာဘသက္ကာရဟေတု ပရိယာပုဏ္ဏာတိ၊ တဿ သာ ပရိယတ္တိ အလဂဒ္ဒူပရိယတ္တိ နာမ။ ဧဝံ ပရိယာပုဏ္ဏာတော ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနံ အပရိယာပုဏ္ဏိတွာ နိဒ္ဒေါက္ကမနံ ဝရတရံ။ (မ-၄-၂-၁၃။)

ထို ပရိယတ္တိ သင်ကြားနည်း (၃)မျိုးတို့တွင် အကြင်သူသည် ဘုရားရှင်၏ တရားစကားတော်ကို သင်ယူ၍ ငါသည် သင်္ကန်း စသော ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကိုသော်လည်း ရရှိပေလိမ့်မည်၊ ပရိသတ်လေးပါးတို့၏ အလယ်၌မူ လည်း ငါ့ကို ချီးကျူးပူဇော်ပွဲများ ပြုလုပ်ကာ အသိအမှတ် ပြုကြလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်တောင့်တလျက် လာဘ်လာဘ ရလိုမှု၊ အရိုအသေခံရမှုဟူသော လာဘသက္ကာရ အကြောင်းခံကြောင့် ပရိယတ္တိတရားတော်ကို သင်ယူ၏။ ထိုသူ၏ ထိုပရိယတ္တိသည် **အလဂဒ္ဒပရိယတ္တိ = အဆိပ်ရှိသော မြွေကို မပမ်းတတ်ဘဲ ပမ်းယူသည်နှင့် တူသော ပရိယတ္တိ မည်၏။** ဤကဲ့သို့သော မမှန်ကန်သော ဦးတည်ချက်ဖြင့် ပရိယတ္တိတရားတော်တည်းဟူသော ဘုရားစကားတော်ကို သင်ယူခြင်းထက် ဘုရားစကားတော်ကို မသင်ယူဘဲ အိပ်နေခြင်းက သာလွန်၍ မြတ်သေး၏။ (မ-ဋ္ဌ-၂-၁၃။)

ယော ပန ဗုဒ္ဓဝစနံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ သီလဿ အာဂတဋ္ဌာနေ သီလံ ပူရေတွာ၊ သမာဓိဿ အာဂတဋ္ဌာနေ သမာဓိ ဂဗ္ဘံ ဂဏှာပေတွာ ဝိပဿနာယ အာဂတဋ္ဌာနေ ဝိပဿနံ ပဌပေတွာ မဂ္ဂဖလာနံ အာဂတဋ္ဌာနေ မဂ္ဂ ဘာဝေသာမိ ဖလံ သစ္စိကရိဿာမိတိ ဥဂ္ဂဏှာတိ၊ တဿ သာ ပရိယတ္တိ နိတ္ထရဏပရိယတ္တိ နာမ ဟောတိ။ (မ-ဋ္ဌ-၂-၁၃-၁၄။)

အကြင်သူသည်ကား ဘုရားရှင်၏ ပရိယတ္တိတရားစကားတော်ကို သင်ယူ၍ သီလ၏ လာရိရာ အရာဌာန၌ သီလကို ဖြည့်ကျင့်လျက်၊ သမာဓိ၏ လာရိရာ အရာဌာန၌ သမာဓိတည်းဟူသော ကိုယ်ဝန်ကို ရအောင် ယူစေ လျက် တည်စေလျက်၊ ဝိပဿနာ၏ လာရာ အရာဌာန၌ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ဖြစ်စေ၍၊ မဂ်ဖိုလ်တို့၏ လာရာဌာန၌ မဂ်ဉာဏ်ကို ဖြစ်စေအံ့ ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မျက်မှောက်ပြုအံ့ဟူသော ဦးတည်ချက်ဖြင့် ပရိယတ္တိတရားတော်ကို သင်ယူ၏။ ထိုသူ၏ ထိုပရိယတ္တိတရားတော်သည် **နိတ္ထရဏပရိယတ္တိ = သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထုတ်ဆောင်ပေးခြင်း ကူးခပ် လွန်မြောက်နိုင်ခြင်း အကျိုးရှိသော ပရိယတ္တိ မည်၏။** (မ-ဋ္ဌ-၂-၁၃-၁၄။)

ဘဏ္ဍာဂါရိက ပရိယတ္တိ စာသင်နည်း

ယံ ပန ပရိညာတက္ခန္ဓော ပဟိနကိလေသော ဘာဝိတမဂ္ဂေါ ပဋိဝိဒ္ဓါကုပ္ပေါ သစ္စိကတနိရောဓော ဒီဏာ- သဝေါ ကေဝလံ ပဝေဏိပါလနတ္ထာယ ဝံသာနုရက္ခန္ဓကတ္ထာယ ပရိယာပုဏာတိ၊ အယံ **ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ**တိ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၄။)

ဒီဏာသဝဿ ပန ပရိယတ္တိ **ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ** နာမ။ တဿ ဟိ အပရိညာတံ အပ္ပဟိနံ အဘာဝိတံ အသစ္စိကတံ ဝါ နတ္ထိ၊ သော ဟိ ပရိညာတက္ခန္ဓော ပဟိနကိလေသော ဘာဝိတမဂ္ဂေါ သစ္စိကတဖလော၊ တဿ ဗုဒ္ဓဝစနံ ပရိယာပုဏန္တော တန္တိဓာရကော ပဝေဏိပါလကော ဝံသာနုရက္ခန္ဓကော ဟုတွာ ဥဂ္ဂဏှာတိ၊ ဣတိဿ သာ ပရိယတ္တိ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ နာမ ဟောတိ။

ယော ပန ပုထုဇ္ဇနော ဆာတဘယာဒီသု ဂန္ထဓရေသု ဧကသ္မိံ ဌာနေ ဝသိတုံ အသက္ကောန္တေသု သယံ ဘိက္ခာစာရေန အကိလမမာနော အတိမဓုရံ ဗုဒ္ဓဝစနံ မာ နဿတု၊ တန္တိံ ဓာရေဿာမိ၊ ဝံသံ ဌပေဿာမိ၊ ပဝေဏိံ ပါလေဿာမိတိ ပရိယာပုဏာတိ၊ တဿ ပရိယတ္တိ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ ဟောတိ၊ န ဟောတိတိ။ န ဟောတိတိ။ ကသ္မာ? န အတ္တနော ဌာနေ ဌတွာ ပရိယာပုတတ္တာ။ ပုထုဇ္ဇနဿ ဟိ ပရိယတ္တိ နာမ အလဂဒ္ဒါ ဝါ ဟောတိ နိတ္ထရဏာ ဝါ၊ သတ္တန္တံ သေက္ခာနံ နိတ္ထရဏာဝ။ ဒီဏာသဝဿ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိယေဝ။ (မ-ဋ္ဌ-၂-၁၄။)

ကိလေသာအာသဝေါတရားတို့ ကုန်ခန်းပြီးသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်၏ သင်ယူအပ်သော ပရိယတ္တိတရား- တော်သည် **ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ** မည်၏။ ထို ရဟန္တာအရှင်မြတ်၏ သန္တာန်၌ကား ပရိညာပညာ သုံးမျိုးတို့ဖြင့်

ပိုင်းပိုင်းခြားခြား မသိရသေးသော ခန္ဓာငါးပါး = ဒုက္ခသစ္စာတရားဟူသည် မရှိသည်သာ ဖြစ်ခဲ့၏။ အရိယမဂ်တရား ဖြင့် မပယ်ရှားရသေးသော သမုဒယသစ္စာ အမည်ရသော ကံကိလေသာဟူသမျှသည် မရှိသည်သာ ဖြစ်ခဲ့၏။ မပွားအပ်သေးသော မဂ္ဂင် (၈)ပါး အကျင့်မြတ်တရားတည်းဟူသော မဂ္ဂသစ္စာတရားဟူသည် မရှိသည်သာ ဖြစ်ခဲ့၏။ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်မပြုရသေးသော နိရောဓသစ္စာတရားဟူသည် မရှိသည်သာ ဖြစ်ခဲ့၏။ ထို ရဟန္တာအရှင်မြတ်သည် -

- ၁။ ဒုက္ခသစ္စာ အမည်ရသော အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် စသည့် (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကို ဉာတပရိညာ တိရဏပရိညာ ပဟာနပရိညာဟူသော ပရိညာ ပညာ (၃)မျိုးတို့ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိတော်မူပြီး ဖြစ်တော်မူ၏။
- ၂။ သမုဒယသစ္စာ အမည်ရသော ကံကိလေသာတရား မှန်သမျှကို အရိယမဂ်တရားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်ရှား တော်မူပြီး ဖြစ်၏။
- ၃။ မဂ္ဂသစ္စာ အမည်ရသော မဂ္ဂင် (၈)ပါး အကျင့်မြတ်တရားကို ပွားများပြီး ဖြစ်တော်မူ၏။
- ၄။ နိရောဓသစ္စာ အမည်ရသော အသင်္ခတဓာတ် အငြိမ်းဓာတ် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို မျက်မှောက်ပြု တော်မူအပ်ပြီးသော အရဟတ္တဖိုလ်ပညာ ရှိတော်မူ၏။ ယင်း အရဟတ္တဖိုလ်ပညာကိုလည်း ထိုးထွင်းသိပြီး ဖြစ်တော်မူ၏။

ထို့ကြောင့် ထိုရဟန္တာအရှင်မြတ်သည် ပရိယတ္တိတရားတော်ကို သင်ယူသည်ရှိသော် ပါဠိတော်ဓမ္မ အစဉ် အတန်းကို = တန္တိဓမ္မကို ဆောင်ထားသောပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်လို၍၊ တရားတော်၏ အစဉ်အဆက် ပဝေဏီဓမ္မကို ထိန်း သိမ်းစောင့်ရှောက်လို၍၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အနွယ်တော်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူ ဖြစ်လို၍သာလျှင် သင်ယူ တော်မူ၏။ ဤသို့လျှင် ထိုရဟန္တာအရှင်မြတ်၏ ထိုသင်ယူထားအပ်သော ပရိယတ္တိသည် **ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ** မည်ပေသည်။

အကြင် ပုထုဇန့်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် ဆာလောင်မွတ်သိပ်ခြင်းဘေးဒုက္ခ စသည်တို့ ကျရောက်လာရာအခါ၌ ကျမ်းဂန်များကို ဆောင်ထားတော်မူနိုင်ကြကုန်သော မထေရ်ကြီး မထေရ်ကျော် ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မော်တို့သည် တစ်နေရာတည်း၌ စုပေါင်းနေထိုင်ဖို့ရန် မစွမ်းနိုင်ကုန်လတ်သော် မိမိကိုယ်တိုင် ဆွမ်းခံကျင့်ဝတ်ဖြင့် မျှမျှတတ နေထိုင်လျက် မပင်မပန်းဘဲ အလွန် ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်သော ဘုရားရှင်၏ တရားစကားတော်များသည် မပျောက်- ပျက်ပါစေသတည်း။ ပါဠိတော် ဓမ္မအစဉ် တန္တိကို ဆောင်ထားပေအံ့၊ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားဓမ္မအနွယ်တော်ကို တည်တံ့အောင် ထားပေအံ့၊ တရားတော်၏ အစဉ်အဆက် = ပဝေဏီဓမ္မကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ပေအံ့၊ ဤသို့ မွန်မြတ်သော ဦးတည်ချက်ဖြင့် ပရိယတ်တရားတော်ကို သင်ယူ၏။ ထိုပုထုဇန့်ရဟန်းတော်၏ ထိုပရိယတ္တိ သည် ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တိ ဖြစ်လေသလော မဖြစ်လေသလော ဟူမူ - မဖြစ်ဟူ၍ ဖြေဆိုလေရာ၏။ အဘယ် ကြောင့်နည်း ဟူမူ - မိမိ၏ အရာဌာန၌ ရပ်တည်၍ သင်ယူထားအပ်သည် မဟုတ်သောကြောင့်ပင်တည်း။ မှန်ပေသည် - ပုထုဇန့်၏ ပရိယတ္တိမည်သည် အလဂဒ္ဒပရိယတ္တိသည်သော်လည်းကောင်း၊ နိတ္ထရဏပရိယတ္တိသည် သော်လည်းကောင်း တစ်ခုခုသာ ဖြစ်နိုင်၏။ သေက္ခအရိယာသူတော်ကောင်း (၇)ဦးတို့၏ ပရိယတ္တိသည် နိတ္ထရဏ- ပရိယတ္တိသာ ဖြစ်နိုင်၏။ ကိလေသာအာသဝေါ ကွာလျော့ ကုန်ခန်းပြီးတော်မူကြကုန်သော အသေက္ခ = ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့၏ ပရိယတ္တိသည် ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ်သာလျှင် ဖြစ်နိုင်၏။ (မ-ဋ-၂-၁၃-၁၄။)

အလဂဒ္ဒပရိယတ္တိ စာသင်နည်းကား အောက်လမ်းသွား ဖြစ်၏။ ပရိယတ္တိမာန်စွယ် ထောင်ခဲ့ပါမူ ထိုပရိယတ္တိမာန်စွယ်သည် -

အဘဗ္ဗာ ကုမေ ကုမံ မာနခိလံ အနုပဟစ္စ မဂ္ဂံ ဝါ ဖလံ ဝါ သစ္စိကာတုံ။ (မ-ဋ္ဌ-၁-၁၈။)

မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကိုပင် မရအောင် တားမြစ်ထားနိုင်သော စွမ်းအားရှိ၏။ ယင်းပရိယတ္တိမာန်စွယ်တည်း ဟူသော ငြောင့်တံသင်းကို မပယ်နှုတ်နိုင်သမျှ ကာလပတ်လုံး မဂ်ဉာဏ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ကိုလည်း ကောင်း မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ပေ။

ပုထုဇန်သုတော်ကောင်းတို့၏ နိတ္ထရဏစာသင်နည်းကား အထက်တန်းကျလှ၏။ စာပေတတ်လျှင် ဘုရားရှင် ၏ တရားတော်ကို သိရှိခွင့် ရလိမ့်မည်။ သိရှိသည့်အတိုင်း သီလကျင့်စဉ် သမာဓိကျင့်စဉ် ပညာကျင့်စဉ်တည်း ဟူသော သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်ဖြင့် သိမ်းကျုံး ရေတွက်အပ်သော သာသနဗြဟ္မစရိယနှင့် မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယ တည်းဟူသော အမြတ်ဆုံးကျင့်စဉ်ကို ငါ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ခွင့် ရရှိလိမ့်မည်ဟု ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ သင်ယူကာ တကယ်လည်း ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်၏။ စာပေ ပိဋကတ်တည်းဟူသော မှန်အပြင်ဝယ် အစဉ်မပြတ် ကြည့်ရှု၍ မိမိ၏ စိတ်နေစိတ်ထားကို ဖြူစင်ဖြောင့်မတ် မြင့်မြတ်အောင် ပြင်ဆင်၏။ သီလရေစင်ဖြင့် ဆေးကြောသုတ်သင်၏။ သမာဓိတည်းဟူသော ရေစင်ဖြင့် ဆေးကြောသုတ်သင်၏။ ပညာတည်း ဟူသော ရေစင်ဖြင့် ဆေးကြောသုတ်သင်၏။ သီလတည်းဟူသော မြေပေါ်၌ ရပ်တည်လျက် သမာဓိတည်းဟူသော ကျောက်ဖျာထက်၌ မြမြထက်အောင် သွေးထားအပ်သော ဉာဏ်တည်းဟူသော သန်လျက်ဖြင့် ကိလေသာထု အစိုင်းအခဲကို ပြိုကွဲအောင် ဖြိုခွဲ၏။ သူတစ်ပါးတို့အားလည်း မိမိကဲ့သို့ အလားတူကျင့်နိုင်အောင် သင်ကြား ပို့ချ ပေး၏။

ဤသို့စသော မွန်မြတ်၍ အထက်တန်းကျသော ရည်ရွယ်ချက် ဦးတည်ချက်ဖြင့် ပရိယတ္တိတရားတော်ကို သင်ယူ၍ တတ်မြောက်သောအခါ၌လည်း ပစ္စည်းလာဘ်လာဘ ပေါများမှု ဒါယကာ ဒါယိကာမ ပေါများမှုကို ဂရုမစိုက်ဘဲ မူလရည်ရွယ်ရင်းအတိုင်းပင် သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်ကို လက်တွေ့ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပရိယတ္တိ စာပေ သင်ကြားတတ်မြောက်မှုမျိုးကား အထက်လမ်းသို့ တက်လှမ်းဖို့အကြောင်း အကောင်းချည်းသာ ဖြစ်ပေ သည်။ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခအဝဝမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းအစစ် ဖြစ်သော နိဿရဏတ္ထ ပရိယတ္တိ စာသင်နည်း အစစ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

အချို့ သူတော်ကောင်းတို့မှာ စာပေပရိယတ္တိကို မတတ်သိခင်က စိတ်ထားမတတ်ကြ၍ စာမေးပွဲ အောင် လိုခြင်း၊ နာမည်ကြီးလိုခြင်း စသော ရည်ရွယ်ချက်များ ရှိတန်သလောက် ရှိသော်လည်း စာပေကျမ်းဂန် တတ်မြောက် လာသောအခါ အရာရာ စိတ်ပြောင်း၍ စိတ်ကောင်းနှလုံးကောင်း ရှိလာ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကား ရေမပြည့်ခင် ဗောင်ဗင်ခတ်နေသော အိုးသည် ရေပြည့်လာသောအခါ ငြိမ်သက်လာသကဲ့သို့ ဖြစ်သည့်အတွက် အထက်တန်း သို့ တက်လှမ်းဖို့အကြောင်း နိတ္ထရဏလမ်းကောင်းကို တစ်ဖန်ရရှိသူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ငယ်ရွယ်သူဟူသမျှတို့သည် စာပေတတ်မြောက်လာသောအခါ ဤကဲ့သို့သော နိတ္ထရဏလမ်းကောင်းသို့ လျှောက်နိုင်ကြပါစေသတည်း။

အဆင်းမာန် - အလှူဂုဏ်အတွက် မာန်တက်ခြင်းကို “အဆင်းမာန်”ဟု ခေါ်၏။ ရှေးရှေးဘဝများစွာက သီလ စင်ကြယ်ခဲ့ခြင်း၊ ပန်း စသည်ကို လှူဒါန်းခဲ့ခြင်း၊ ဘုရားဝင်း ကျောင်းဝင်း စသည်တို့၌ အမှိုက်သရိုက် အညစ်အကြေးတို့ကို သုတ်သင် (= သုခိသင်) ရှင်းလင်းခဲ့ဖူးခြင်း စသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကြောင့် ယခုဘဝ၌ ပရိသတ်အလယ်၌ တင့်တယ်ဝင်းစက် အလင်းထွက်၍နေခြင်းမှာ မာန်တက်မည်ဆိုလျှင် မာန်တက်လောက်ပါ ပေသည်။

သုဘဒ္ဒါ၏ (၁၂)တောင်တိုက်ခန်း၌ မီးမထွန်းဘဲ ကိုယ်မှထွက်သော အရောင်များ လင်းနေခြင်း ရုပ်အဆင်း၏ အလွန် လှပတင့်တယ်ခြင်းတို့မှာ -

- ၁။ သီလတည်းဟူသော မြေပေါ်၌ ရပ်တည်၍၊
- ၂။ တရားသော နည်းလမ်းဖြင့် ရှာဖွေရရှိသော လှူဖွယ်ဝတ္ထု ပစ္စည်းစုကို၊
- ၃။ အလွန်ကြည်လင်သော စိတ်ထားဖြင့်၊
- ၄။ ကံ-ကံ၏အကျိုးတရားကို အထူးသက်ဝင်ယုံကြည်သော သဒ္ဓါ ပြဇာန်းလျက်၊
- ၅။ အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကဲ့သို့သော သီလရှိသော အရှင်ကောင်း အရှင်မြတ်တို့၌ ဒါနတည်းဟူသော ကုသိုလ်မျိုးစေ့ကို ကြံချ စိုက်ပျိုးခဲ့၏။

ဣန္ဒြိယံ ဘိက္ခဝေ သီလဝတော စေတောပဏိမိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ။ (အံ-၃-၇၁။)

ရဟန်းတို့ . . . သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်၏ တောင့်တချက်ဟူသမျှသည် သီလ စင်ကြယ်နေသည့်အတွက်ကြောင့် မချွတ်ဧကန် ပြည့်စုံတတ်ပေ၏။ (အံ-၃-၇၁။)

ဤသို့ ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူသည်နှင့်အညီ သီလရှိသော ကောင်းမှုရှင်၏ တောင့်တသည့် အလိုဆန္ဒအတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာရသော မက်မောဖွယ် ဂုဏ်ကျက်သရေများပင် ဖြစ်ကြ၏။

သို့ရာတွင် မိမိ၏ အဖြစ်ဟောင်းကို ပြန်ပြောင်း၍ မှန်းဆသည့်အခါ ဒေါသကင်းစင် စိတ်ကြည်လင်လျက် ရေလျှံခြင်း ပန်းလျှံခြင်း စသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုရှင် သူတော်စင် ဖြစ်ခဲ့ဖူးရကား ယခုဘဝရောက်မှ အလှူဂုဏ် မောက်၍ သူတစ်ပါးအပေါ်၌ အဘက်မထင်အောင် ဟန်ကြီးပန်ကြီးနှင့် မာန်မလုပ်သင့်ပေ။ ရုပ်ရည် လှပနေသော ကိုယ်တွင်း၌ သန့်ရှင်းသော စိတ်အစဉ်ကို အထပ်ထပ် မွေးမြူကာ အရာရာ သိမ်မွေ့လျက် ဣန္ဒြေရှင် သူတော်စင် ဖြစ်အောင် သတိထား၍ ကြိုးစားသင့်ပေသည်။

နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်စံသွားတော်မူကြပြီးသော သူတော်စင်ကြီးတို့မှာ ယခုတင်ပြခဲ့သော ဇာတိမာန် စသည်တို့ တက်မည်ဆိုလျှင် မိုးထိအောင် လှေကားမထောင်ဘဲ တက်နိုင်သူများ များကြ၏။ အချို့မှာ မာန်တက်လောက်အောင်ပင် ဘုရင် မိဖုရားတို့၏ လက်ပေါ်တွင် ကြီးပွားလာရသော မင်းညီမင်းသားများ ဖြစ်ကြ၏။ ပညာအရာတွင်လည်း ဧတဒဂ်ဘွဲ့ထူးကို ဆင်မြန်းနိုင်သူတို့ပင် ပါဝင်ကြ၏။ အမျိုးသမီးဘက်၌လည်း ဥပ္ပလဝဏ် ခေမာယသောဓရာ ဇနပဒကလျာဏီ စသော သူတော်ကောင်းတို့မှာ အမျိုးဥစ္စာ ပညာသာမက အလှဘက်တွင်လည်း တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် သရဖူဆောင်းနိုင်သူများပင် ဖြစ်ကြ၏။

ထိုမျှလောက် အထက်တန်းကျသော အမျိုးသား အမျိုးသမီးတို့သည် သူတို့၏ မျိုးရိုးဇာတိ စသည်တို့အတွက် မာန်မာန မတက်ကြဘဲလျက်၊ ထိုမျှ အဆင့်အတန်း မမြင့်မားလှသေးသော အသင်သူတော်ကောင်းအနေဖြင့် မာန်မာနတွေ တက်နေမည်ဆိုလျှင် နက်နက်နဲနဲ တွေးကြည့်ပါက လေးလေးပင်ပင် ရှက်စရာကောင်းလှသည့် ရှက်ပွဲကြီးတစ်ခုနှင့် ကြုံတွေ့နေရခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် နှလုံးကိုလေပင့်၍ ဘဝင်မြင့်သူအလား ထောင်လွှားတက်ကြွ မာန်မာန ဖြစ်နေခြင်းသည် ဤဘဝ၌ပင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မရအောင် ထိုမာနက တားထားနိုင်ရုံသာမက သူတစ်ပါးတို့ မြင်ပြင်းကပ်ဖွယ်ရာ အကျိုးမဲ့ကိုသာ ဖြစ်စေတတ်သည့် အပြုအမူတစ်ရပ်သာ ဖြစ်ပေသည်။ နောင်သံသရာခရီး အဆက်ဆက်တို့၌လည်း ဘဝဟူသည် ရှိနေသေးခဲ့သော်၊ မိမိကိုယ်ကို အထင်ကြီးကာ သူတစ်ပါးတို့ကို အထင်သေးကာ ယုတ်နိမ့်သော အရာ၌ ထားလျက် ဆက်ဆံတတ်သော ထိုစိတ်နေစိတ်ထားက မိမိ အမျိုးယုတ်ညံ့ဖို့အကြောင်း မကောင်းသက်သက် တရားတစ်ခုသာ ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်ရကား ယခုဘဝဝယ် ပညာ ဥစ္စာ အဆင်းအားဖြင့် ရောက်သင့်သလောက် အထက်တန်းသို့ ရောက်နေသော်လည်း နောင်သံသရာခရီးသည် မိမိအတွက် ထင်ရှားရှိနေသေးခဲ့လျှင်

လက္ခဏာဒီစတုတ္ထပိုင်း - သင်္ခါရက္ခန္ဓကထာ အခန်း

နောက်ဘဝ အဆင့်ဆင့်၌ မြင့်သည်ထက် မြင့်ဖို့အရေးကိုသာ ရွယ်ကိုး၍ - “အစွယ်ကျိုးသော မြွေ၊ ဦးချို ကျိုးသော နွား၊ ခြေသုတ်ကြိုးဝန်း ခြေသုတ်ပုဆိုးအလား” - ကဲ့သို့ မိမိတို့၏ မာန်စွယ်ကို နှုတ်ပယ်နိုင်ကြပါစေသော်။

သမ္မုဂ္ဂဟရသ - မာနသည် မိမိကိုယ်တိုင်က အပေါ်စီးက နေလိုခြင်း မြောက်ကြွခြင်းသဘော ရှိသည့် အားလျော်စွာ သမ္မယုတ်တရားတို့ကိုလည်း မြောက်ကြွကြွ ခပ်ထောင်ထောင် ခပ်မောက်မောက်နေအောင် ချီးပင့်ပေးခြင်း မြှောက်စားခြင်း မြှောက်ပေးခြင်း လုပ်ငန်းကိစ္စရပ်ကို ပြုလုပ်ပေသည်။

ဥန္နမနဝသေနဝ **သံပဏ္ဍဟရသော (သမ္မုဂ္ဂဟရသော)**။ န ဝီရိယံ ဝိယ တံတံကိစ္စသာမနေ အဗ္ဘုဿ-ဟနဝသေန။ ဩမာနဿာပိ အတ္တာနံ အဝံ ကတွာ ဂဟဏမ္ပိ သမ္မုဂ္ဂဟဏဝသေနဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။
(မဟာဋီ-၂-၁၅၁။ မူလဋီ-၁-၁၂၁။)

ဝီရိယ၏ သမ္မယုတ်တရားတို့ကို ချီးမြှောက်ခြင်းနှင့် မာန၏ သမ္မယုတ်တရားတို့ကို ချီးမြှောက်ခြင်း လုပ်ငန်းကိစ္စ နှစ်မျိုးတို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူညီကြပေ။ မာနကား - စိတ်ဓာတ်တက်ကြွ မြင့်မောက်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် သမ္မယုတ်တရားတို့ကို ချီးမြှောက်ခြင်း မြှောက်ပေးခြင်း လုပ်ငန်းကိစ္စကို ပြုလုပ်၏။ မိမိကိုယ်တိုင်ကလည်း မြင့်မောက်၍ = ဘဝင်မြင့်၍ သမ္မယုတ်တရားတို့ကိုလည်း မြင့်မောက်အောင် ဘဝင်မြင့်အောင် ပြုလုပ်ပေးသော သဘော ဖြစ်၏။ ဝီရိယကား ကုသိုလ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းရပ်၌ ဖြစ်စေ၊ အကုသိုလ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းရပ်၌ပင် ဖြစ်စေ ထိုထိုကိစ္စကို ပြီးစီးအောင် မိမိဝီရိယ ကိုယ်တိုင်ကလည်း လွန်စွာ ကြိုးစားအားထုတ်လျက် သမ္မယုတ်တရားတို့ကိုလည်း လွန်စွာ ကြိုးစားအားထုတ်စေသည်၏ အစွမ်းဖြင့် သမ္မယုတ်တရားတို့ကို ချီးမြှောက်ပေးခြင်း အားပေးထောက်ပံ့ခြင်း သဘောတည်း။

မာနသည် - “ငါသည် အရာရာတွင် သူများအောက် နိမ့်ကျ၏”ဟု မိမိကိုယ်ကို အောက်တန်းသို့ ချ၍ စွဲယူခြင်း မာန်မူခြင်း = ဟိနမာန်ပင် ဖြစ်သော်ငြားလည်း - “သင်းတို့က ငါ့ထက်သာတော့ကော သင်းတို့ကို ငါက ဘာအရေးစိုက်စရာ ရှိသလဲ၊ ကိုယ့်ရှိမှ ကိုယ်စားရတာပါ” - ဤသို့စသည်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို = သမ္မယုတ်တရားစုကို ချီးပင့် မြှောက်စားသည်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်တတ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ သေယျမာန် သဒိသမာန် တို့၌ကား ဆိုဖွယ်ရာပင် မရှိတော့ ဟူလိုသည်။

ကေတုကမျတာပစ္ဆုပ္ပန္နာနံ - မာနသည် မိမိကိုယ်တိုင်က မြောက်ကြွခြင်း ခပ်ထောင်ထောင်နေခြင်း၊ သမ္မယုတ်တရားတို့ကိုလည်း မြောက်ကြွကြွ ဖြစ်နေအောင် ခပ်ထောင်ထောင်နေအောင် မြှောက်ပေးခြင်း လုပ်ငန်းကိစ္စရပ်ကို ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် ထိုမာနကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ရှုနေသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်မြတ်၏ ဉာဏ်တွင် တုရင်မှန်ကင်းကဲ့သို့ တက်ကြွ မြင့်မောက်အောင် အပေါ်စီးရအောင် ပြုလုပ်လိုသော သဘောတရားဟု ရှေးရှုထင်လာပေသည်။

ကေတု - ကေတုကို ရှေးဆရာမြတ်တို့က တုရင်မှန်ကင်းဟု ဘာသာပြန်ဆိုတော်မူကြ၏။ စုလစ်မွမ်းချွန် အထွတ်တပ်ထားသော အဆောက်အဦတွင် အမြင့်ဆုံးသော အချွန်ကို တုရင်ဟုလည်းကောင်း၊ မှန်ကင်းဟုလည်းကောင်း ခေါ်ဆိုပေသည်။ တစ်ဖန် အောက်တွင် ဖေါ်ပြအပ်သော နိက္ခေပကဏ္ဍအဋ္ဌကထာကို ကြည့်၍ ကေတုကို အမြင့်မားဆုံး တံခွန်အလံဟုလည်း ဘာသာပြန်ဆိုတော်မူကြသည်။

ကေတု ဝုစ္ဆတိ ဗဟူသု ဓဇေသု အစ္စ္စဂ္ဂတဓဇော။ မာနောပိ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော အပရာပရေ ဥပါဒါယ အစ္စ္စဂ္ဂတဋ္ဌေန ကေတု ဝိယာတိ **ကေတု**၊ ကေတု ဣစ္ဆတိတိ **ကေတုကမျ**၊ တဿ ဘာဝေါ **ကေတုကမျတာ**၊ သာပန စိတ္တဿ၊ န အတ္တနော။ တေန ဝုတ္တံ “ကေတုကမျတာ စိတ္တဿာ”တိ။ မာန သမ္မယုတ္တံ စိတ္တံ ကေတု ဣစ္ဆတိ၊ တဿ စ ဘာဝေါ ကေတုကမျတာ၊ ကေတုသင်္ခါတော မာနောတိ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၄၀၄။)

ကေတု ဝုစ္စတိ အစ္စုဂ္ဂတဓဇော၊ ဣဓ ပန ကေတု ဝိယာတိ ကေတု၊ ဥဠာရတမာဒိဘာဝေါ။ တံ ကေတု-ဘာဝသင်္ခါတံ ကေတုံ ကာမေတီတိ ကေတုကမ္ပံ၊ စိတ္တံ။ ယဿ ဓမ္မဿ ဝသေန ကေတုကမ္ပံ၊ သာ **ကေတုကမ္ပတာ**။ (မဟာဋီ-၂-၁၅၁။)

များစွာ စိုက်ထူထားအပ်ကုန်သော တံခွန်အလံတို့တွင် အလွန် မြင့်တက်နေသော အမြင့်မားဆုံး တံခွန်အလံကို ကေတုဟူ၍ ခေါ်ဆို၏။ မာနသည်လည်း သတ္တဝါတစ်ဦး၏ နာမ်သန္တတိအစဉ်၌ ကြိမ်ဖန်များစွာ ဖြစ်လတ်သော် ရှေးရှေးသော မာနတို့၏ အားကြီးသောမှီရာ ဥပနိဿယပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု အရှိန်အဝါ သတ္တိထူးကြီးကို ဆက်ခံရသော နောက်နောက်သော မာနတို့သည် ရှေးရှေးက ဖြစ်သွားကြပြီးကုန်သော အခြားအခြားသော မာနတို့ကို ထောက်စာ၍ အလွန်မြင့်တက်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အနက်သဘောကြောင့် အမြင့်မားဆုံး တံခွန်အလံနှင့် တူရကား **ကေတု** အမည်ရပေသည်။

ကေတုကမ္ပ - အမြင့်မားဆုံး တံခွန်အလံကဲ့သို့ အလွန်မြင့်တက်ခြင်း အလွန်မောက်မာခြင်းကို လိုလားတောင့်တတတ်သော စိတ်သည် **ကေတုကမ္ပ** မည်၏။

ကေတုကမ္ပတာ - ထိုအမြင့်မားဆုံး တံခွန်အလံကဲ့သို့ အလွန်မြင့်တက်ခြင်း အလွန်မောက်မာခြင်းကို လိုလားတောင့်တသော စိတ်ဓာတ် ဖြစ်ပေါ်လာရန် အကြောင်းရင်း ဖြစ်သော သဘောတရားသည် = မာနသည် **ကေတုကမ္ပတာ** မည်၏။ ထိုကေတုကမ္ပတာဟူသည် စိတ်၏ ကေတုကမ္ပတာတည်း။ အတ္တ၏ ကေတုကမ္ပတာကား မဟုတ်ပေ။ ထိုကြောင့် ကေတုကမ္ပတာ စိတ္တဿ - ဟု ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ မှန်ပေသည် - မာနနှင့် ယှဉ်သော စိတ်သည် အမြင့်မားဆုံး တံခွန်အလံကဲ့သို့ အလွန်မြင့်တက်ခြင်း အလွန်မောက်မာခြင်းကို လိုလားတတ်၏။ ထိုစိတ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာရန် အကြောင်းရင်းသဘောတရားသည် ကေတုကမ္ပတာ မည်၏။ ထိုသဘောတရားကား ကေတုဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော မာနပင်တည်း။ ထိုကြောင့် ယင်းမာနကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုနေသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်တွင် ယင်းမာနသည် အမြင့်မားဆုံး တံခွန်အလံကဲ့သို့ အလွန်မြင့်တက်ခြင်း၊ အလွန်မောက်မာခြင်းကို လိုလားတောင့်တတတ်သော စိတ်ဓာတ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုလုပ်လိုသော သဘောတရားဟု ရှေးရှုထင်လာပေသည်။

၁။ ကေတု ဝိယ ကေတု၊ ဥဠာရတမာဒိဘာဝေါ = အမြင့်မားဆုံး တံခွန်အလံကဲ့သို့ အလွန်မြင့်တက်ခြင်း အလွန်မောက်မာခြင်း စသည် ဖြစ်မှု သဘောတရားသည် ကေတု မည်၏။

၂။ ကေတုံ ကာမေတီတိ ကေတုကမ္ပံ၊ စိတ္တံ = အမြင့်မားဆုံး တံခွန်အလံကဲ့သို့ အလွန်မြင့်တက်ခြင်း အလွန်မောက်မာခြင်း စသည် ဖြစ်မှုဟု ဆိုအပ်သော ကေတုကို လိုလားသော စိတ်။

၃။ ကေတုကမ္ပဿဘာဝေါ ကေတုကမ္ပတာ = ကေတုကို လိုလားသော စိတ်ဖြစ်ကြောင်း သဘောတရား = ကေတုဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော မာန - ဤသို့ အဆင့်ဆင့် ပြုလေ။

ပဒဋ္ဌာန် - “အဟ”န္တိ ပဝတ္တနတော မာနဿ ဒိဋ္ဌိသဒိသီ ပဝတ္တိတိ သော ဒိဋ္ဌိယာ သဒ္ဓိံ ကေစိတ္တုပ္ပါဒေ န ပဝတ္တတိ၊ အတ္တသိနေဟသန္နိဿယော စာတိ အာဟ “**ဒိဋ္ဌိဗိပ္ပယုတ္တလောဘပဒဋ္ဌာနော**”တိ။ (မဟာဋီ-၂-၁၅၁။)

ဒိဋ္ဌိသည် လောကီဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး = ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားစုကို အတ္တဟု စွဲလမ်း၏၊ စွဲယူ၏။ မာနသည် ထိုလောကီဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး = ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားစုကိုပင် “အဟံ = ငါ”ဟု မှတ်ထင်၏၊ စွဲယူ၏။ ဒိဋ္ဌိနှင့် မာန နှစ်မျိုးလုံးသည် လောကီခန္ဓာငါးပါးကိုချည်း -

လက္ခဏာဒီစတုတ္ထပိုင်း - သင်္ခါရက္ခန္ဓကထာ အခန်း

၁။ ဒိဋ္ဌိက - “အတ္တ”ဟုလည်းကောင်း၊

၂။ မာနက - “အဟံ = ငါ”ဟုလည်းကောင်း -

အသီးအသီး စွဲလမ်းမှတ်ထင်သောကြောင့် မာနသည် ဒိဋ္ဌိနှင့် တူသော ဖြစ်ခြင်း ရှိပေသည်။ ဤ၌ ဒိဋ္ဌိသဒ္ဓိသီ ပဝတ္တိ = မာနသည် ဒိဋ္ဌိနှင့် တူသော ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်ဟု ဆိုရာဝယ် သဘောချင်း လိုက်လျောညီမျှသော အတူ မျိုးကား မဟုတ်၊ ဆန့်ကျင်ဘက် နှစ်ဦးတို့ သူနိုင်ငါနိုင် ယှဉ်ပြိုင်သည့် ပြိုင်ဆိုင်မှုခြင်းတူသည့် “တူသော ဖြစ်ခြင်း မျိုးကို” ဆိုလိုပေသည်။ ဒိဋ္ဌိကလည်း လောကီခန္ဓာငါးပါးကို “အတ္တ”ဟု တစ်ဘက်သတ် စွဲယူ၏။ မာနကလည်း ယင်းလောကီ ခန္ဓာငါးပါးကိုပင် “အဟံ = ငါ”ဟု တစ်ဘက်သတ် စွဲယူ၏။ ဤသို့ တစ်ဘက်သတ် စွဲယူပုံခြင်း တူရကား မာနသည် ဒိဋ္ဌိနှင့် အတူတကွ ယှဉ်တွဲ၍ စိတ္တက္ခန္ဓာတစ်ခု၏ အတွင်း၌ မဖြစ်နိုင်ပေ။ ယင်းသို့ ဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်နိုင်လျှင် မာနသည် ဒေါသ စသည်တို့နှင့် ယှဉ်ပါတော့လောဟု ဆိုငြားအံ့။ မာန၏ “အဟံ = ငါ”ဟု စွဲလမ်းမှတ်ထင်မှုသည် အတ္တသိနေဟ = မိမိကိုယ်ကို ချစ်မြတ်နိုးခြင်း လောဘသာလျှင် မှီရာ အရင်းခံ ရှိ၏။ လောဘနှင့်သာ ယှဉ်တွဲ၍ ဖြစ်နိုင်ခွင့် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဒိဋ္ဌိနှင့် မယှဉ်သော ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တလောဘသည်သာလျှင် မာနဖြစ်ပေါ်လာဖို့ရန် အနီးစပ်ဆုံး အကြောင်းတစ်ရပ် ဖြစ်ရပေသည်။ မာနရှိသူသည် စိတ်ကြီးဝင်ကာ ဘဝင်မြင့် နေတတ်သဖြင့် အရူးနှင့် တူ၏ဟူ၍ မှတ်ပါ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၉၇။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၉၉။)

ပရိယတ္တိမာန်စွယ်

အထက်တွင် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မာနအမျိုးမျိုးရှိရာ မည်သည့်မာနမဆို မပယ်စွန့်နိုင်သေးပါက ဈာန်မဂ်ဖိုလ်၏ အန္တရာယ်ပင် ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော် မူလပရိယာယသုတ္တန် (မ-၁-၁။)တွင် လာရှိသော ရဟန်းတော် ငါးရာတို့ကား ဗေဒင်သုံးပုံကို တစ်ဘက်ကမ်းခပ်အောင် တတ်မြောက်ခဲ့ကြသည့် ပြာဟ္မဏ လုလင်ဘဝမှ သာသနာဘောင်သို့ ကူးမြောက်လာသည့် သူတော်ကောင်းများ နောက်ဆုံးဘဝရှိသူ ပစ္ဆိမဘဝကသား များပင် ဖြစ်ကြ၏။ သို့သော် သာသနာဘောင်သို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ ဘုရားရှင်၏ ပိဋကတရားတော်များကို သင်ယူလိုက်သောအခါ ဉာဏ်အလွန်ထက်မြက်သည့် ပစ္ဆိမဘဝကသားများ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မကြာမီ အချိန်ကာလ အတွင်းမှာပင် တတ်မြောက်သွားကြသည့်အတွက် ပရိယတ္တိမာန်စွယ်များ ထောင်လာကြ၏။ ဘုရားရှင် အပေါ်၌ သော်ပင် ရိုသေလေးစားမှု ကင်းလာကြ၏။ ဘုရားရှင်အား ခစားဖို့ရန် တရားနာယူဖို့ရန် အမြဲတမ်း မလာကြ တော့ပေ။ ဘုရားရှင်သည် လိင်သုံးပါး ပုဒ်လေးပါး ဝိဘတ်ခုနစ်သွယ်တို့ကို လွှတ်၍ ဘာကိုမျှမဟောကြားနိုင်၊ ဤသို့ ဟောကြားလိုက်လျှင်လည်း ငါတို့အဖို့ ဂဏ္ဍိပဒ မည်သော ခက်ခဲသော အထုံးအဖွဲ့မည်သည် မရှိပေဟု မာန်မူနေကြ၏။

အဘဗ္ဗာ ကုမေ ကုမံ မာနခိလံ အနုပဟစ္စ မဂ္ဂံ ဝါ ဖလံ ဝါ သစ္စိကာတုံ။ (မ-ဋ္ဌ-၁-၁၈။)

ဤရဟန်းတို့သည် မာနတည်းဟူသော ငြောင့်တံသင်းကို မပယ်နုတ်ကြကုန်မူ၍ အရိယမဂ်ကိုသော်လည်း ကောင်း အရိယဖိုလ်ကိုသော်လည်းကောင်း မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ မထိုက်တန်ကြကုန်။ (မ-ဋ္ဌ-၁-၁၈။)

ဘုရားရှင်သည် ထိုရဟန်းတို့၏ စိတ်ဓာတ် ကျက်စားကျင်လည်နေပုံကို သိရှိတော်မူ၍ မာန ငြောင့်တံသင်း ကို မပယ်နုတ်နိုင်သမျှ မဂ်ဖိုလ်ကို မရနိုင်ဟုလည်း သိရှိတော်မူ၍ ထိုရဟန်းတို့၏ သုတပရိယတ္တိကို အမှီပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော မာနကို အကြောင်းအဋ္ဌပ္ပတ် ပြုတော်မူ၍ ဒေသနာတော်၌ ကျွမ်းကျင် လိမ္မာတော်မူသော ဘုရားရှင်သည် ထိုရဟန်းတို့၏ သုတပရိယတ္တိမာန်ကို နှိမ်ချိုးတော်မူရန်အလို့ငှာ သဗ္ဗဓမ္မမူလပရိယာယ အမည် ရသော ဒေသနာတော်ကို အားသစ်တော်မူရပေသည်။ (မ-ဋ္ဌ-၁-၁၈။) ထိုဒေသနာတော်ကို ကြားနာရပြီးသောအခါ

ထိုရဟန်းတို့၏ သန္တာန်၌ မာနများ လျှော့ကျသွား၏။ မူလပရိယာယဇာတ်တော် (ခု-၅-၆၈။)ကိုလည်း ဆက်လက် ဟောကြားတော်မူ၏။ မာန်မာနများ လျှော့ကျသွားပြီးသောအခါမှ ထိုရဟန်းတို့သည် ဘုရားရှင်အပေါ်၌ ရိုသေ တုပ်ဝပ်သည့် ဂါရဝတရား ရှေးရှုကာ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတို့ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်တော် မူကြ၏။ ထိုရဟန်းတော်များ တစ်ချိန် ကုဏ္ဍိရင့်ကျက်လာသောအခါ ဝေသာလီပြည် ဂေါတမကစေတီတော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ဂေါတမကသုတ္တန် (အံ-၁-၂၈၀။)ကို ဟောကြားပေးတော်မူရာ ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့ ဖြစ်သွားတော်မူကြသည်။ (မ-၄-၁-၆၁။)

ဗြဟ္မဒဏ် အပေးခံရခြင်း

ဘုရားရှင်နှင့် ဖွားဘက်တော် ငယ်ကျွန်တော်ရင်း ဖြစ်သည့် အရှင်ဆန္ဒမထေရ်သည်လည်း ဘုရားရှင်နှင့် ဖွားဘက်တော် ဖြစ်ရခြင်း၊ မြေမှုန့်ကစားဘက် ဖြစ်ခဲ့ရခြင်း၊ မိမိ၏ အရှင်သခင်ရင်း ဖြစ်ခဲ့ခြင်း၊ တောထွက်တော်မူ သည့်တိုင်အောင် လိုက်ပို့ခဲ့ရခြင်း စသည်တို့ကို အကြောင်းပြု၍ “ငါတို့အရှင်၏ သား၊ ငါတို့ဘုရား၊ ငါတို့တရား”ဟု ဂုဏ်ယူဝင့်ကြားကာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ စသော မထေရ်မြတ်ကြီးတို့ကို နောက်ပေါက်သည့် ရွှေကြာပင်တွေဟု အယူရှိခဲ့၏။ နှုတ်ကလည်း ကြမ်းတမ်း၏။ ဤမာန်မာနကို အကြောင်းပြု၍ တရားထူး တရားမြတ်ကို မရနိုင် ကြောင်းကို ဘုရားရှင်က သိတော်မူသဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူမည့် ညဉ့်တွင် အရှင်ဆန္ဒမထေရ်အား ဗြဟ္မဒဏ် ပေးရန် အရှင်အာနန္ဒာအား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့၏။

ဒါရုက္ခန္ဓောပမသုတ္တန် (သံ-၂-၃၈၆-၃၈၇။) အရမူ မာနကြီးနေသူကား သမ္မာဒိဋ္ဌိရေယဉ်ကြောတွင် မျော ပါလာရင်း ရေလည်ခေါင် သောင်ပေါ်၌ တင်နေသည့် သစ်တုံးတစ်တုံးပင် ဖြစ်သည်။ နေရာတကာတွင် အဘက် ဘက်က အသာယူလိုသည့် စိတ်ဓာတ် ရှိသူကို သူတော်ကောင်းတို့၏ အမြင်ဖြင့် ကြည့်လိုက်ပါက သီလမှ ရှိမှ ရှိပါလေစဟု သံသယဖြစ်လောက်ဖွယ် အပြုအမူများကိုသာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ တွေ့မြင်နေရမည် ဖြစ်သည်။

သို့သော် အရှင်ဆန္ဒမထေရ် ဗြဟ္မဒဏ် အခတ်ခံရပြီးနောက် သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာတို့ကို ဆက်လက် ကြိုးပမ်းတော်မူရာ ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက် တင်၍ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုနိုင်သော်လည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်းကို မရှုမိသဖြင့် မဂ်ဖိုလ် မဆိုက်နိုင် ဖြစ်နေရာ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်မြတ်က ကန္တာနဂေါတ္တသုတ္တန် (သံ-၁-၂၅၇။)ကို ဟောကြားပေးတော်မူမှ သောတာပန် တည်သွားတော်မူသည်။ နောက်ပိုင်း ဆက်လက်၍ ကြိုးပမ်းတော်မူရာ အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်သွားတော်မူလေသည်။ (သံ-၂-၁၀၈-၁၁၀။)

၈။ ဒေါသ

ဒုဿန္တိ တေန, သယံ ဝါ ဒုဿတိ, ဒုဿနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ ဒေါသော။

၁။ ဒေါသော စက္ကိတ္တလက္ခဏော, ပဟဋ္ဌာသိဝိသော ဝိယ၊

၂။ (က) ဝိသပ္ပနရသော, ဝိသနိပါတော ဝိယ၊

(ခ) အတ္တနော နိဿယဒဟနရသော ဝါ, ဒါဝဂ္ဂိ ဝိယ၊

၃။ ဒုဿနပစ္စုပ္ပန်နော (= ဒုဿနပစ္စုပ္ပန်နော), လဒ္ဓေါကာသော ဝိယ သပတ္တော၊

၄။ အာယာတဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနော, ဝိသသံသဋ္ဌပူတိမုတ္တံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၉၈-၂၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၁၀၀။)

၁။ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ပျက်စီးကြောင်းဖြစ်သော သဘောတရားသည် ဒေါသ မည်၏။ တစ်နည်း - သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးကြောင်းဖြစ်သော သဘောတရားသည် ဒေါသ မည်၏။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကို သို့မဟုတ် မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားကို သမ္ပယုတ်တရားတို့ကလည်း ဖျက်ဆီး၏။ ဒေါသကလည်း ဖျက်ဆီး၏။ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ပျက်စီးခြင်းမှာ ဒေါသကြောင့် ပျက်စီးရသဖြင့် ဒေါသသည် သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ပျက်စီးကြောင်း သဘောတရားလည်း ဖြစ်၏။ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးခြင်းမှာလည်း ဒေါသကြောင့်သာ ဖျက်ဆီးသဖြင့် ဒေါသသည် သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးကြောင်း သဘောတရားလည်း ဖြစ်ပေသည်။

၂။ မိမိဒေါသ ကိုယ်တိုင်ကလည်း ပျက်စီးတတ်သော သဘောတရား ဖြစ်သောကြောင့် ဒေါသ မည်၏။ တစ်နည်း - မိမိဒေါသ ကိုယ်တိုင်ကလည်း ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကို သို့မဟုတ် မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားကို ဖျက်ဆီးတတ်သော သဘော ဖြစ်သောကြောင့်လည်း ဒေါသ မည်၏။

၃။ တစ်နည်း - ပျက်စီးခြင်းသဘောမျှသည် ဒေါသ မည်၏။ တစ်နည်း - ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကို သို့မဟုတ် မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားကို ဖျက်ဆီးခြင်းသဘောတရားမျှသည် ဒေါသ မည်၏။

[မှတ်ချက် - ဤ၌ - ဒုဿန္တိတိ ဗျာပဇ္ဇန္တိ။ (မဟာဇီ-၂-၁၅၁။) အရ ဒုဿန္တိ ဒုဿတိ ဒုဿန - တို့ကို ပျက်စီးကုန်၏၊ ပျက်စီးတတ်၏၊ ပျက်စီးခြင်း - ဟုလည်း ဆရာမြတ်တို့က ဘာသာပြန်ဆိုတော်မူကြ၏။ သို့သော် ပြည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးကား ဖျက်ဆီးကုန်၏၊ ဖျက်ဆီးတတ်၏၊ ဖျက်ဆီးခြင်း - ဟု ဘာသာပြန်ဆိုတော်မူ၏။ နှစ်နည်းလုံးမှာ အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်ချည်းသာ ဖြစ်၏။]

ထိုဒေါသ၏ လက္ခဏာ စသည်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။ -

၁။ (က) စိတ် (= ကိုယ် + စိတ်) ရုန့်ရင်း ခက်ထန် ကြမ်းတမ်းခြင်းသဘော

(ခ) ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းသော ကိုယ်စိတ် ဖြစ်ကြောင်းသဘော လက္ခဏာ၊

(တုတ် လုံကန်ဖြင့် အပုတ်ခတ်ခံရသော မြွေဟောက်ကဲ့သို့ မှတ်ပါ။)

၂။ (က) မြွေဆိပ်တက်သကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို ဖောက်ပြန် တုန်လှုပ်စေခြင်း (ကိစ္စ) ရသ၊

(ခ) တစ်နည်း - မြွေဆိပ်တက်သကဲ့သို့ ကိုယ်၏ ဖောက်ပြန် တုန်လှုပ်ခြင်း (သမ္ပတ္တိ) ရသ၊

(ဂ) တောမီးကဲ့သို့ မိမိ၏ မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုကို (ဝါ) ကိုယ်စိတ်ကို ပြင်းစွာ လောင်ကျွမ်းခြင်း (ကိစ္စ) ရသ၊

၃။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကို, တစ်နည်း မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို

ဖျက်ဆီးတတ်သော သဘောတရား ပစ္စုပ္ပန်၊

(အခွင့်အလမ်း သာနေသော ရန်သူကဲ့သို့ မှတ်ပါ။)

၄။ ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြောင်း အာယာတဝတ္ထု (၉)ပါး သို့မဟုတ် (၁၀)ပါး ပဒဋ္ဌာန်၊
အဆိပ်နှင့် ရောနှောနေသော ကျင်ငယ်ပုပ်ကဲ့သို့ မှတ်ပါ။

လက္ခဏာ - ခန္ဓိတ္တံ ကုဇ္ဈနံ။ (မဟာဋီ-၂-၁၅၁။)

မြွေပွေးမြွေဟောက်စသည့် မြွေဆိုးများကို တုတ်လုံကန်ဖြင့် ပုတ်ခတ်သည့်အခါ အမျက်ထွက်ကာ “ရှူးကနဲ”
ထလာတတ်သကဲ့သို့ အလားတူပင် မနှစ်သက်ဖွယ်သော အနိဋ္ဌာရုံနှင့် တွေ့ကြုံလာသည့်အခါ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ
ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းခြင်း = အမျက်ထွက်ခြင်း သဘောသည် ဒေါသ၏ သဘောလက္ခဏာ ဖြစ်သည်။

ဝိသပ္ပနရသ - ဝိသပ္ပနအနိဋ္ဌရူပသမုဋ္ဌာနဝသေန အတ္တနော ပဝတ္တိအာကာရဝသေန စ **ဝိသပ္ပနရသော**။
(မူလဋီ-၁-၁၂၁။)

ဝိသပ္ပနာနိဋ္ဌရူပသမုဋ္ဌာနံ ယေန ကုပိတဿ သကလသရီရံ ကမ္မတိ၊ ကုပိတာကာရော ပညာယတိ။
ဧတေန သမ္ပတ္တိအတ္ထော ရသော ဒဿိတော ဟောတိ၊ ပဝတ္တိအာကာရဝသေန ဝါ ဝိသပ္ပနရသော။ တထာ ဟိ
ယဿ ကုပ္ပတိ၊ တဿ အမိတဿ သမ္ပတ္တိ ယေဘုယျေန ပဋိဃုပ္ပတ္တိဟေတု ဟောတီတိ။ ဧတေန ကိစ္စတ္ထော
ရသော ဝုတ္တော ဟောတီတိ။ (အနုဋီ-၁-၁၂၈။)

ဝိသပ္ပန-သဒ္ဓါသည် -

၁။ ဝိတ္တာရကရဏ = ကျယ်ပြန့်အောင်ပြုခြင်း၊

၂။ ကြိယာဘေဒ = အမူအရာထူး -

ဤအနက် နှစ်မျိုးကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် မူလဋီကာဆရာတော်က နှစ်နည်း ဖွင့်ဆိုသွားတော်မူခြင်း ဖြစ်
သည်။ ပထမနည်းကို သမ္ပတ္တိရသ၊ ဒုတိယနည်းကို ကိစ္စရသဟု အနုဋီကာဆရာတော်ကလည်း ထပ်မံ ဖွင့်ဆိုသွား
တော်မူသည်။ ယင်းအဖွင့်တို့၏ ဆိုလိုရင်းမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။

သမ္ပတ္တိရသ - ခန္ဓာကိုယ်ဝယ် အဆိပ်ကျရောက်သောအခါ အဆိပ်ပြင်းထန်လျှင် ပြင်းထန်သလို အဆိပ်
ကျရောက်ရာ အရပ်မှ စ၍ တစ်ကိုယ်လုံးဝယ် အမြင်မကောင်းအောင် အနိဋ္ဌရုပ်များသည် ကျယ်ပြန့်၍ သွားကြ၏။
ဤဥပမာအတူပင် ဒေါသတရားသည် ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ ဒေါသ၏ မှီ၍ဖြစ်ရာ ဟဒယဝတ္ထုရှိရာ နှလုံးအိမ်မှ
စ၍ တစ်ကိုယ်လုံး၌ ဒေါသဦးဆောင်သည့်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော အနိဋ္ဌ စိတ္တဇရုပ်များသည် အရုပ်ပျက်အဆင်းပျက်
ဖြစ်လောက်အောင် ပျံ့နှံ့လျက်၊ ဒေါသအရှိန် မကုန်သမျှ ရှေးနှင့်နောက် ဆက်စပ်လျက် အထပ်ထပ် ဖြစ်ပွားနေ
ကြ၏။ ယင်း အနိဋ္ဌ စိတ္တဇရုပ်များကြောင့်၊ မြစ်ရေယဉ်ကြော၌ မျှောချလိုက်သော နွားချေးချပ်ခြောက်ကဲ့သို့၊
ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ပျံ့နှံ့ ဖြစ်ပွားနေကြသော စိတ္တဇရုပ်များ၏ နောက်သို့လိုက်၍ ကမ္မဇ ဥတုဇ အာဟာရဇရုပ်
တို့သည်လည်း တစ်ကိုယ်လုံး၌ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ပျံ့နှံ့ ဖြစ်ပွားနေကြရ၏။ ယင်းသို့ ပျံ့နှံ့ ဖြစ်ပွားနေကြသော
အနိဋ္ဌရုပ်များကြောင့် ဒေါသအမျက်ထွက်နေသူ၏ တစ်ကိုယ်လုံးသည် တုန်လှုပ်၍နေ၏။ အမျက်ထွက်သော
အခြင်းအရာသည် ထင်ရှားလာ၏။ ဤသို့ အနိဋ္ဌရုပ်များကို ပျံ့နှံ့စေ၍ ဒေါသဖြစ်ပုံ ထင်ရှားလာနိုင်ခြင်းသည်ကား
ဒေါသ၏ အပြည့်အစုံ အပြင်းအထန် ဖြစ်ခြင်းပင်တည်း။ သမ္ပတ္တိရသတည်း။ မိတ်ဆွေစိတ်ဓာတ် မရှိသူ၏
သန္တာန်ဝယ် ဒေါသ၏ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြစ်လာခြင်းပင်တည်း။

ကိစ္စရသ - ခန္ဓာကိုယ်ဝယ် အဆိပ်ကျရောက်ခြင်းသည် နည်းသည်ဖြစ်စေ များသည်ဖြစ်စေ ခန္ဓာအိမ်၌
ဖောက်ပြန်သော အခြင်းအရာ ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဒေါသဖြစ်ခြင်းသည် နည်းသည်ဖြစ်စေ များသည်ဖြစ်စေ
စိတ်ဓာတ်၏ မူလပင်ကိုယ်သဘောမှ ဖောက်ပြန်သော အခြင်းအရာသာ ဖြစ်၏။ ယင်းအခြင်းအရာကို အမျက်

ထွက်ခြင်းဟု ဆိုသည်။ တစ်ဖန် ယင်းဒေါသ ပြဇာန်းသောစိတ်ကြောင့် အနိဋ္ဌ စိတ္တဇရုပ်များသည်လည်း တစ်ကိုယ်လုံးဝယ် အနံ့အပြား ဖြစ်နေကြ၏။ ကမ္မဇ ဥတုဇ အာဟာရဇဟူသော ကျန်စိတ္တဇရုပ်များသည်လည်း အနိဋ္ဌ စိတ္တဇရုပ်များ၏ ဦးဆောင်ရာသို့ လိုက်လျော၍ ဖြစ်နေကြ၏။ ယင်းသို့ အနိဋ္ဌရုပ်များ၏ တစ်ကိုယ်လုံး၌ အနံ့အပြား ဖြစ်ပေါ်လာကြသောအခါ ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးသည် တဆတ်ဆတ် တုန်လှုပ်နေတတ်၏။ သို့အတွက် မိမိဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖောက်ပြန် ရွေ့ရှား ပျံ့နှံ့သွားတတ်သော အနိဋ္ဌရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ကိုယ်ကို တုန်လှုပ်စေခြင်းသည် ဒေါသ၏ ကိစ္စရသပင် ဖြစ်သည်။

တစ်နည်း - ကိစ္စရသ - ဒါဝဂ္ဂိခေါ်သော တောမီးများသည် များသောအားဖြင့် သစ်ကိုင်းချင်း ပွတ်တိုက်မှု ဝါးပင်ချင်း ပွတ်တိုက်မှု စသည်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ပေါ်လာသော တောမီးသည် ရှေးဦးစွာ မီးဖြစ်အောင် ပွတ်တိုက်နေသော သစ်ကိုင်း သို့မဟုတ် ဝါးတို့ကို ဦးစွာစ၍ လောင်ကျွမ်း၏။ ဤဥပမာအတူပင် ဒေါသကား၊ ဒေါသဂ္ဂိ = ဒေါသမီး စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူသည့်အတိုင်း ပူလောင်သော မီးဓာတ်တစ်ခု ဖြစ်၏။ အာရုံနှင့် ဒွါရတို့ တိုက်ဆိုင်မိသောအခါ အယောနိသောမနသိကာရကို အကြောင်းခံလျက် တစ်ခါတစ်ရံ ဒေါသမီးသည် ထွက်ပေါ်လာတတ်၏။ ဒေါသထွက်လာသည့်အခါ ဒေါသနှင့်တကွ ယှဉ်ဖက်သမ္ပယုတ် တရားတို့သည်လည်း ပူပူလောင်လောင် သဘော ရှိကြ၏။ ထိုဒေါသ ပြဇာန်းသည့်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော စိတ္တဇ ရုပ်များသည်လည်း ပူပူလောင်လောင်ပင် ရှိကြကုန်၏။ ယင်းစိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တိုင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိသော တေဇော ဓာတ်၏ ဥက္ကဋ္ဌသဘောဟူသော ပူမှုသဘာဝသတ္တိစွမ်းအင်မှာ လွန်ကဲထက်မြက် စူးရှလှ၏။ ထိုစိတ္တဇရုပ်များနှင့် ခန္ဓာအိမ်တစ်ခုတည်း၏ အတွင်း၌ ပူးကပ် ရောယှက်လျက် ဖြစ်ကြရသော ကမ္မဇ ဥတုဇ အာဟာရဇရုပ်များသည်လည်း - အိမ်တစ်အိမ်ကို မီးလောင်လျှင် အနီးအနား အိမ်များကိုပါ ကူးစက်၍ လောင်ကျွမ်းတတ်သကဲ့သို့ - အပူဓာတ် ကူးစက်၍ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို စတင် လောင်မြိုက်တော့၏။ နှလုံးအိမ်တစ်ခုလုံးကို လောင်မြိုက်ရာမှ တစ်စတစ်စ တစ်ကိုယ်လုံးသို့လည်း ပျံ့နှံ့သွားတတ်၏။ အသားအရေ နီမြန်းလာတတ်၏။ တစ်ကိုယ်လုံး တဆတ်ဆတ် တုန်လှုပ်လာတတ်၏။ ဒေါသ၏ အရှိန်က အလွန်အားကြီးပါမူ မနောပဒေါသိကနတ်များကဲ့သို့ တစ်ခါတည်း ဘဝပြတ်အောင်ပင် နှလုံးအိမ်တစ်ခုလုံးကို လောင်ကျွမ်းသွားတတ်ပေသည်။ ထိုကြောင့် တောမီးကဲ့သို့ မိမိ၏ မှီရာစိတ်နှင့် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို လောင်မြိုက်ခြင်းသည်လည်း ဒေါသ၏ လုပ်ငန်းကိစ္စရပ် တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

ပစ္စုပ္ပန် - ဖျက်ဆီးဖို့ရန် အခွင့်အလမ်း သာနေသော အခွင့်အရေး ရနေသော ရန်သူသည် မိမိ၏ ရန်သူအား ဖျက်ဆီးတတ်သကဲ့သို့ အလားတူပင် ဒေါသသည် ဒေါသ စွဲမှီ၍ ဖြစ်ရာ မိမိ၏ ခန္ဓာကိုလည်း ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ နှစ်ဖြာ၌ ပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးတတ်၏။ ရန်သူဟူသော သူတစ်ပါးကိုလည်း ပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးတတ်၏။ သို့အတွက် မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားလုံးကို ပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးတတ်သော သဘောတရားဟု ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ယင်းဒေါသတရားကို ရှုနေသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်တွင် ရှေးရှု ထင်လာပေသည်။ တစ်နည်း - ဒေါသဖြစ်လျှင် ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ပင်ပန်းဆင်းရဲရ၏။ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ပျက်စီးလည်း ပျက်စီးတတ်၏။ သို့အတွက် ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကို ပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးတတ်သော သဘောတရားဟုလည်း ယောဂီတို့၏ ဉာဏ်တွင် ရှေးရှု ထင်လာပေသည်။

သတိ - ထိုသို့ ဖျက်ဆီးရာ၌ - သူတစ်ပါးကား ပျက်စီးသည်လည်း ရှိရာ၏၊ မပျက်စီးသည်လည်း ရှိရာ၏။ မိမိမူကား အယုတ်သဖြင့် အရေအဆင်း ဖောက်ပြန်ခြင်း စသော အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိ၍ စင်စစ်မချွတ် ပျက်စီးလေ၏။ အပါယ်၌ ကြီးပွားကြောင်း ကံများကို ဆည်းပူးပြီး စုဆောင်းပြီးလည်း ဖြစ်သွား၏။ သည်မျှသာမကသေး၊ မိမိအတွက် ဘဝဟူသည် နောက်ထပ် ထင်ရှားတည်ရှိနေပါသေးလျှင် နောင်သံသရာ ဘဝအဆက်ဆက်၌ အကျည်းတန် အရုပ်ဆိုးစေသည့် ကံများကိုလည်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ထူထောင်ပြီးလည်း ဖြစ်သွားပေသည်။

ထိုကြောင့် ဒေါသမီးသည် ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ နှစ်ဖြာလုံး၌ လောင်မြိုက်တတ်သော သဘောရှိရကား ဒေါသ ကြီးသောသူသည် အိုမင်းလွယ်သည်ဟု ကျမ်းဂန်များ၌ ဆိုချေသည်။ သူတစ်ပါးကို ပစ်ခတ်ခြင်းငှာ လက်ဖြင့် ကိုင်ယူသော မစင်သည် ကိုင်သူမိမိ၏ လက်ကို ဦးစွာလူးသကဲ့သို့၊ ထိုမစင်ဖြင့် အပစ်ခံရသော သူတစ်ပါးကား လူးသည်လည်း ရှိရာ၏၊ မလူးသည်လည်း ရှိရာ၏သို့ မှတ်ပါ။

ပဋ္ဌာနံ - အာယာတဝတ္ထု (၉) ပါး, (၁၀) ပါး

- ၁။ မိမိ၏ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို ရှေးက ပြုခဲ့ပြီဟု အမျက်ထွက်၏ ရန်ငြိုးဖွဲ့၏။
- ၂။ မိမိ၏ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို ယခု ပြုနေ၏ဟု အမျက်ထွက်၏ ရန်ငြိုးဖွဲ့၏။
- ၃။ မိမိ၏ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို နောင်ပြုလိမ့်မည်ဟု အမျက်ထွက်၏ ရန်ငြိုးဖွဲ့၏။
- ၄။ မိမိချစ်ခင်သူ၏ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို ရှေးက ပြုခဲ့ပြီဟု အမျက်ထွက်၏ ရန်ငြိုးဖွဲ့၏။
- ၅။ မိမိချစ်ခင်သူ၏ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို ယခု ပြုနေ၏ဟု အမျက်ထွက်၏ ရန်ငြိုးဖွဲ့၏။
- ၆။ မိမိချစ်ခင်သူ၏ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို နောင်ပြုလိမ့်မည်ဟု အမျက်ထွက်၏ ရန်ငြိုးဖွဲ့၏။
- ၇။ မိမိမုန်းသူ၏ အကျိုးစီးပွားကို ရှေးက ပြုခဲ့ပြီဟု အမျက်ထွက်၏ ရန်ငြိုးဖွဲ့၏။
- ၈။ မိမိမုန်းသူ၏ အကျိုးစီးပွားကို ယခု ပြုနေပြီဟု အမျက်ထွက်၏ ရန်ငြိုးဖွဲ့၏။
- ၉။ မိမိမုန်းသူ၏ အကျိုးစီးပွားကို နောင်ပြုလိမ့်မည်ဟု အမျက်ထွက်၏ ရန်ငြိုးဖွဲ့၏။
- ၁၀။ အဋ္ဌာနကောပ = အရာမဟုတ်သည်၌ အမျက်ထွက်၏။

ဤ (၁၀)ပါးသည် ရန်ငြိုးဖွဲ့ကြောင်း အာယာတဝတ္ထု (၁၀)ပါး ဖြစ်သည်။ (အဘိ-၁-၂၁၆။ စာပိုဒ်-၁၀၆၆။)

အဋ္ဌာနကောပ - အဋ္ဌာန၌ ဌာန-သဒ္ဒါသည် ကာရဏ-အနက်ဟောတည်း။ စိတ်ဆိုးခြင်း၏ အကြောင်း မဟုတ်ရာ၌ စိတ်ဆိုးခြင်းကို အဋ္ဌာနကောပေါ အဋ္ဌာနကောပေါ - အရ အဋ္ဌာနကောပဟု ခေါ်သည်။ အဋ္ဌာန-ကောပ = အရာဌာနမဟုတ်သည်၌ = အကြောင်းမဟုတ်သည်၌ အမျက်ထွက်ခြင်း အကြောင်းကို အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုထား၏။ ဒေါသစရိုက် ထူပြောသော အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်သည် -

- ၁။ မိုးရွာလွန်း၏ဟု အမျက်ထွက်၏။
- ၂။ မိုးမရွာဟု အမျက်ထွက်၏။
- ၃။ နေပူလွန်း၏ဟု အမျက်ထွက်၏။
- ၄။ နေမပူဟု အမျက်ထွက်၏။
- ၅။ လေတိုက်ပြန်လည်း အမျက်ထွက်၏။
- ၆။ လေမတိုက်ပြန်လည်း အမျက်ထွက်၏။
- ၇။ တံမြက်လှည်းခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်၍ ဗောဓိရွက်တို့အား အမျက်ထွက်၏။
- ၈။ လေတိုက်လွန်း၍ သင်္ကန်းရုံထားခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်၍ လေအား အမျက်ထွက်၏။
- ၉။ တိုက်မိ၍ ချော်လဲသော် သစ်ငုတ်အား အမျက်ထွက်၏။

ဤသို့သော အရာဌာနမဟုတ်သည်၌ အမျက်ထွက်ခြင်းမျိုးကို ရည်ရွယ်၍ အဋ္ဌာနကောပ = အရာဌာန မဟုတ်သည်၌ = အကြောင်းမဟုတ်သည်၌ အမျက်ထွက်ခြင်း ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏ဟု ဘုရားရှင် သည် ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၃၉၉။)

တစ်ဖန် မူလဋီကာ၌ အဋ္ဌာနကောပ (၉)မျိုးကို ဆက်လက် ဖော်ပြထားပြန်၏။ ယင်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

- ၁။ ငါ၏ အကျိုးစီးပွားကို ရှေးက မပြုကျင့်ခဲ့ဟု အမျက်ထွက်၏။
- ၂။ ငါ၏ အကျိုးစီးပွားကို ယခုလည်း မပြုကျင့်ဟု အမျက်ထွက်၏။
- ၃။ ငါ၏ အကျိုးစီးပွားကို နောင်လည်း ပြုကျင့်လိမ့်မည် မဟုတ်ဟု အမျက်ထွက်၏။
- ၄။ မိမိချစ်ခင်သူ၏ အကျိုးစီးပွားကို ရှေးက မပြုကျင့်ခဲ့ဟု အမျက်ထွက်၏။
- ၅။ မိမိချစ်ခင်သူ၏ အကျိုးစီးပွားကို ယခုလည်း မပြုကျင့်ဟု အမျက်ထွက်၏။
- ၆။ မိမိချစ်ခင်သူ၏ အကျိုးစီးပွားကို နောင်လည်း ပြုကျင့်လိမ့်မည် မဟုတ်ဟု အမျက်ထွက်၏။
- ၇။ မိမိမုန်းသူ၏ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို ရှေးက မပြုကျင့်ခဲ့ဟု အမျက်ထွက်၏။
- ၈။ မိမိမုန်းသူ၏ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို ယခုလည်း မပြုကျင့်ဟု အမျက်ထွက်၏။
- ၉။ မိမိမုန်းသူ၏ အကျိုးစီးပွားမဲ့ကို နောင်လည်း ပြုကျင့်လိမ့်မည် မဟုတ်ဟု အမျက်ထွက်၏။

ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်လာသော အမျက်ဒေါသသည်လည်း အရာဝတ္ထုမဟုတ်သည်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသောကြောင့် အဋ္ဌာနကောပသာ ဖြစ်သင့်ပေသည်။ (မူလဋီ-၁-၁၆၈-၁၆၉။)

ဤမူလဋီကာဆရာတော်၏ ဖွင့်ဆိုချက်မှာ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ ဥရုသုတ် စာမျက်နှာ (၁၁)၌ လာရှိသော ဖွင့်ဆိုချက်နှင့် တူညီလျက်ပင် ရှိ၏။ ယင်းဥရုသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ အာယာတဝတ္ထု (၁၉)ပါး လာရှိပေသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- ၁။ ပထမ ရေတွက်ပြထားသော အာယာတဝတ္ထု (၉)ပါး၊
  - ၂။ နောက်ထပ် မူလဋီကာက ရေတွက်ပြထားသော အာယာတဝတ္ထု (၉)ပါး၊
  - ၃။ အဋ္ဌာနကောပ (၁)ပါး၊
- အားလုံးပေါင်းသော် (၁၉)ပါးတည်း။

သင်္ဂီတိသုတ် (ဒီ-၃-၂၁၈။)၊ အာယာတဝတ္ထုသုတ် (အံ-၃-၂၀၈။) တို့၌ ပထမဦးစွာ ဖော်ပြထားသော မူရင်း အာယာတဝတ္ထု (၉)ပါး လာရှိပေသည်။ ဤအာယာတဝတ္ထု အားလုံးသည်ပင် ဒေါသဖြစ်ဖို့ရန် အနီးစပ်ဆုံး အကြောင်းတရားများပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဝိသသံသဋ္ဌ - ဒေါသော ဥပယောဂဖလေသု အနိဋ္ဌတ္တာ ဝိသသံသဋ္ဌပူတိမုတ္တံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
(မူလဋီ-၁-၁၂၁။)

ဥပဘောဂဖလကာလေသု အနိဋ္ဌတ္တာ ဝိသသံသဋ္ဌပူတိမုတ္တံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ သဗ္ဗေန သပ္ပံ အဂ္ဂဟေတဗ္ဗတံ ဒဿေတိ။ (မဟာဋီ-၂-၁၅၂။)

ကျင့်ငယ်ရည်သည် သူချည်းသက်သက်ဖြစ်လျှင် ဆေးဖက်ဝင်သင့်သလောက် ဝင်သေးသော်လည်း အဆိပ်နှင့် ရောစပ်ထားသောအခါ ရောနှောနေသောအခါ သုံးဆောင်ခဲ့ပါမူ သို့မဟုတ် တစ်စုံတစ်ခုသော အရာဝတ္ထုနှင့် ရောစပ်၍လည်း သုံးစွဲခဲ့ပါမူ သုံးဆောင်ရာကာလ၊ အကျိုးပေးရာကာလတို့၌ စင်စစ် အနိဋ္ဌသာ ဖြစ်သောကြောင့် အချင်းခပ်သိမ်း စွန့်အပ် စက်ဆုပ်အပ်သကဲ့သို့ အလားတူပင် ဒေါသသည် စိတ်အစဉ်ဝယ် ယှဉ်တွဲ၍ ဖြစ်ခိုက်၌ လည်းကောင်း၊ ထိုဒေါသ ပြဓာန်းသော အကုသိုလ်ကံက အကျိုးကိုပေးရာကာလ၌လည်းကောင်း၊ စင်စစ် အနိဋ္ဌသာ ဖြစ်သောကြောင့် အချင်းခပ်သိမ်း စက်ဆုပ်အပ် စွန့်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်က မိန့်မှာတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။

စိတ်ဓာတ် ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းခြင်းသဘောကို ဒေါသဟု ဆိုသော်လည်း ရှူးရှူးရှဲရှဲ ခက်ထန်ခြင်းတစ်မျိုးသာ မဟုတ် စိတ်ညစ်နွမ်းနေပြန်လျှင်လည်း မညစ်နွမ်းသောစိတ်ကဲ့သို့ ညက်ညက်ညောညော မရှိ၊ စိတ်နေပုံမှာ ဖွာတာတာ ကြမ်းတမ်းတမ်း ရှိရကား စိတ်ညစ်နွမ်းမှု စိတ်အားငယ်မှု ကြောက်လန့်မှုများသည်လည်း ဒေါသသဘောပင် ဖြစ်သည်။ စိတ်ညစ်မှု စိတ်မချမ်းသာမှု ကြောက်ရွံ့မှု စိတ်ပျက်မှု စိတ်ကောက်မှု စိတ်ဆိုးမှု ရန်ငြိုးဖွဲ့မှု ဆဲဆို ငေါက်ငမ်းမှု ခြိမ်းခြောက်မှု တိုက်ခိုက်မှု သေကျေပျက်စီးအောင်ကြံဆောင်မှု သတ်ပတ်ညှဉ်းဆဲမှု အစုစုသည် ဒေါသချည်းတည်း။ ကြောက်လန့်မှု ကြမ်းတမ်းမှု နှစ်မျိုးလုံး၌ပင် ဒေါသ ပါဝင်ရကား ဒေါသကြီး၍ စိတ်ထက်သန်သူတို့သည် = စိတ်ဓာတ် ခက်ထန်တင်းမာသူတို့သည် ကြောက်စရာရှိလျှင်လည်း ကြောက်လွယ်တတ်ကြသည်။ စိတ်ဓာတ် ကြမ်းတမ်းခက်ထန်မှုကို တက်ကြွသော ဒေါသ၊ ဝမ်းနည်းကြေကွဲမှု ကြောက်ရွံ့မှုကို ဆုတ်နစ်သော ဒေါသဟုလည်း ဆိုကြသည်။

အရှင်ဒေဝဒတ်၏ ဒေါသ

အရှင်ဒေဝဒတ်ကား ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်တော်မြတ်ကြီးကို ရရှိရန်အတွက် ကမ္ဘာပေါင်း နှစ်သင်္ချေတို့တိုင်တိုင် ပါရမီတော်များကို ဖြည့်ကျင့် ဆည်းပူးတော်မူပြီးသော သူတော်ကောင်းကြီး တစ်ဦးပင် ဖြစ်ခဲ့ပေ၏။ သို့သော် လွန်ခဲ့သော ငါးကမ္ဘာထက်က သေရိဝ အမည်ရသော ရွဲကုန်သည်ဘဝ ဖြစ်စဉ် အဘိုးတစ်သိန်း ထိုက်တန်သော ရွှေခွက်တစ်ခုကို မရရှိမှုကို အကြောင်းပြု၍ ရွဲကုန်သည်ပင် ဖြစ်သော ဘုရားအလောင်းတော်အပေါ်၌ ရန်ငြိုးစတင်၍ ဖွဲ့ခဲ့၏။

ဣဒံ ပဌမံ ဒေဝဒတ္တဿ ဗောဓိသတ္တေ အာယာတဗန္ဓနံ။ (ဇာတက-ဋ္ဌ-၁-၁၂၈။)

ထိုရွှေခွက်ကို ဘုရားအလောင်း ရွဲကုန်သည်က ရရှိသွား၍ မိမိက မရရှိမှုကို အကြောင်းပြု၍ အရှင်ဒေဝဒတ် အလောင်း ရွဲကုန်သည်သည် နှလုံးကွဲကာ သွေးအန်၍ သေကျေပျက်စီးခဲ့ရ၏။ (ဇာတက-ဋ္ဌ-၁-၁၂၈။)

သို့သော် ထိုဒေါသသည် ထိုမျှဖြင့်ကား ပြီးဆုံး၍ မသွားပေ၊ ထိုဘဝက စ၍ မွေးမြူခဲ့မိသော ဒေါသသည် ရန်ငြိုးဖွဲ့မှုသည် တစ်ဘဝထက် တစ်ဘဝ တစ်စထက် တစ်စ အရှိန်အဝါ မြင့်မားလာ၏။ ကြီးထွားလာ၏။ ရင့်သန်လာ၏။ ထက်မြက် စူးရှလာ၏။ ထိုဒေါသကို တိုက်ဖျက်ပစ်ရန် မကြိုးစားမိခဲ့ဘဲ မွေးမြူရေးကိုသာ ပြုလုပ်ခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ အရှိန်အဝါ မြင့်မားနေသော ဒေါသကြောင့် ဘုရားအလောင်းတော်နှင့် တွေ့ကြုံသည့် ဘဝများစွာတို့တွင် ဘုရားအလောင်းတော်ကို သေကျေပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးခဲ့သည့် ဘဝတွေလည်း များစွာ ရှိခဲ့၏။ ဘုရားအလောင်းတော် သေကျေပျက်စီးမှု မရှိခဲ့သည့် ဘဝတွေလည်း များစွာပင် ရှိခဲ့၏။

ဝါနရိန္ဒဇာတ် (ဇာတက-ဋ္ဌ-၁-၂၉၆။)၌ ဘုရားအလောင်းတော်များ၏ နှလုံးသားကို စားချင်ပါသည်ဟု မယ်မင်းကြီးမ စိစ္စမာနအလောင်းလျာ ဖြစ်သည့် အရှင်ဒေဝဒတ်အလောင်း မိကျောင်းဖို၏ မယားဖြစ်သူ မိကျောင်းမက ချင်ခြင်းတပ်ခဲ့၏။ အရှင်ဒေဝဒတ်အလောင်း မိကျောင်းကလည်း မြစ်ကမ်းနားဝယ် ကျက်စားလေ့ရှိသော ဘုရားအလောင်းများအား သတ်ဖြတ်ရန် ကြိုးစားခဲ့၏။ သို့သော် ဘုရားအလောင်း၏ ဉာဏ်စွမ်းကြောင့် အောင်မြင်မှုကား မရရှိခဲ့ပေ။

အလားတူပင် တယောဓမ္မဇာတ် (ဇာတက-ဋ္ဌ-၁-၂၉၈-၂၉၉။) ၌လည်း အရှင်ဒေဝဒတ်အလောင်း မျောက်က မိမိ၏ သားရင်းဖြစ်သူ ဘုရားအလောင်းတော်များအား သတ်ဖြတ်ဖျက်ဆီးရန် ကြိုးစားခဲ့ပြန်၏။ သို့သော် အောင်မြင်မှုကား မရရှိခဲ့ပေ။ သို့သော် အောင်မြင်မှုရရှိသော ဘဝများလည်း ရှိကြသည်သာ ဖြစ်၏။

စူဠနန္ဒိယဇာတ် (ဇာတက-ဋ္ဌ-၂-၁၈၃။)

ဘဝတစ်ခုတွင် ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဟိမဝန္တာတောအရပ်၌ မဟာနန္ဒိယ အမည်ရသော မျောက် ဖြစ်နေ၏။ အရှင်အာနန္ဒာအလောင်းကား စူဠနန္ဒိယ အမည်ရသော ညီငယ်မျောက် ဖြစ်နေ၏။ မျက်မမြင် မိခင် မျောက်မကြီးကို ပြုစု လုပ်ကျွေးလိုသဖြင့် ရှစ်သောင်းသော မျောက်အခြံအရံတို့ကို စွန့်ခွာကာ မျောက်ညီနောင် နှစ်ဦးသားတို့သည် အမိကို ဆောင်ယူကုန်လျက် ဟိမဝန္တာမှ ဆင်းသက်ခဲ့ကြကုန်၍ အစွန်အဖျားကျသော ပစ္စန္တရစ် အရပ်၌ ပညောင်ပင်ကြီး တစ်ပင်၌ နေကုန်၍ အမိကို ပြုစု လုပ်ကျွေးနေကြကုန်၏။

ထိုအခါ အရှင်ဒေဝဒတ်အလောင်းကား ဗာရာဏသီပြည်၌ ပုဏ္ဏားလုလင်တစ်ဦး ဖြစ်နေ၏။ တက္ကသိုလ် ပြည်ဝယ် အရှင်သာရိပုတ္တရာအလောင်း ဒိသာပါမောက္ခဆရာကြီး၏ အထံ၌ ထိုပုဏ္ဏားလုလင်သည် ခပ်သိမ်းသော အတတ်တို့ကို သင်ယူပြီးလျှင် ပြန်သွားဖို့ရန် ဆရာကြီးအားပန်ကြား၏။ ဒိသာပါမောက္ခဆရာကြီးကလည်း အင်္ဂ-ဝိဇ္ဇာအတတ်၏ အာနုဘော်အားဖြင့် ထိုပုဏ္ဏားလုလင်၏ ကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ် ရန်ရင်းသည်၏အဖြစ် နိုင်ထက်ကလူ ပြုမူတတ်သည်၏အဖြစ်ကို သိ၍ “လုလင် . . . သင်သည် ကြမ်းတမ်း၏၊ ရန်ရင်း၏၊ နိုင်ထက်ကလူ ပြုမူတတ်၏။ ဤကဲ့သို့သော စိတ်နေစိတ်ထား သဘောတရား ထင်ရှားရှိသူတို့အား အခါခပ်သိမ်း တစ်သမတ်တည်း ပြည့်စုံနေမည်ကား မဟုတ်၊ ကြီးစွာသော ပျက်စီးခြင်းသို့ ကြီးစွာသော ဆင်းရဲဒုက္ခသို့ ရောက်ရှိရပေလတ္တံ့၊ သင်သည် ကြမ်းတမ်းသူ မဖြစ်စေလင့်၊ နောင်တတစ်ဖန် ပူပန်ခြင်းကို ပြုတတ်သောအမှုကို မပြုလေလင့်” - ဟု ဆုံးမ၍ လွှတ်လိုက်၏။

ထိုပုဏ္ဏားလုလင်သည် ဒိသာပါမောက္ခဆရာကြီးကို ရှိခိုး၍ ဗာရာဏသီသို့ ပြန်သွားပြီးနောက် အိမ်ထောင် ပြုကာ နေထိုင်လတ်သော် အခြားအခြားသော အတတ်ပညာတို့ဖြင့် အသက်မွေးဖို့ရန် မစွမ်းနိုင်ရကား မုဆိုးဘဝဖြင့် အသက်မွေးရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချ၍ ဗာရာဏသီမှ ထွက်ခွာကာ ပစ္စန္တရစ် ရွာငယ်တစ်ခု၌ နေထိုင်လျက် လေးတောင့် လွယ်ကာ တောသို့ ဝင်၍ သားကောင် အမျိုးမျိုးတို့ကို သတ်၍ အသားကို ရောင်းသဖြင့် အသက်မွေး၏။ ထို ပုဏ္ဏားလုလင်သည် တစ်နေ့သ၌ တောဝယ် တစ်စုံတစ်ခုကို မရမူ၍ လာလတ်သည်ရှိသော် အစွန်၌ တည်သော ပညောင်ပင်ကို မြင်၍ ဤပညောင်ပင်၌ တစ်စုံတစ်ခုရှိသည် ဖြစ်ငြားအံ့လည်း မသိဟု ပညောင်ပင်သို့ ရှေးရှု သွား၏။

ထိုခဏ၌ မျောက်ညီနောင်တို့သည်လည်း အမိကို သစ်သီးများကို စားစေကုန်၍ ရွှေ့မှထားကာ သစ်ခွကြား၌ ထိုင်နေကုန်လျက်ပင် လာလတ်သော မုဆိုးကို မြင်လေသော် - “ထိုသူသည် ငါတို့၏မိခင်ကို အသိုပြုလတ္တံ့နည်း”ဟု သစ်ခက်ကြား၌ ပုန်းအောင်းကာ စောင့်ကြည့်နေကြကုန်၏။

ထို နိုင်ထက်ကလူ ပြုမူတတ်သော ယောက်ျားသည်လည်း ပညောင်ပင်ရင်းသို့ လာလတ်၍ ထို မျက်စိ ကာဏ်းနေသော မျောက်အိုမကြီးကို မြားဖြင့် ပစ်ခွင်းရန် စီမံတော့၏။ ထိုအခြင်းအရာကိုမြင်၍ ဘုရားအလောင်း-တော်မျောက်က - “ညီထွေး နန္ဒိယ . . . ဤယောက်ျားသည် ငါ၏ အမိကို လေးမြားဖြင့် ပစ်ခွင်းလို၏၊ ငါသည် ထိုအမိအား ဇီဝိတဒါနကို ပေးလှူအံ့၊ သင်သည် ငါကွယ်လွန်သွားသောအခါ မိခင်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးရစ်ပေတော့” ဟု ဆို၍ သစ်ခက်ကြားမှ ထွက်၍ - “အို ယောက်ျား . . . သင်သည် ငါ၏ အမိကို မပစ်ပါလင့်၊ ဤမျောက်မ ကြီးသည် မျက်စိလည်း ကာဏ်းနေ၏၊ အိုလည်း အိုနေ၏၊ အားလည်း နည်းနေ၏၊ ငါသည် ထိုမိခင် မျောက်မအို အား ဇီဝိတဒါနကို ပေးလှူအံ့၊ သင်သည် ထိုမျောက်မအိုကို မသတ်မူ၍ ငါ့ကိုပင် သတ်ပါလေ”ဟု ထိုယောက်ျား အား ပဋိညာဉ်ဝန်ခံချက် စကားကို ရယူ၍ မြား (= မြား)၏ အနီးဖြစ်သော အရပ်၌ နေ၏။

သနားခြင်း ကရုဏာတရား ကင်းမဲ့နေသော ထိုယောက်ျားသည် ဘုရားလောင်းမျောက်ကို ပစ်၍ အောက်သို့ ကျစေ၏။ ထိုဘုရားအလောင်းတော်၏ အမိကိုလည်း ပစ်အံ့သောငှာ တစ်ဖန် လေးကို တင်ပြန်၏။ စူဠနန္ဒိယသည် ထိုအခြင်းအရာကို မြင်၍ - “ဤယောက်ျားသည် ငါ၏အမိကို ပစ်သတ်လို၏။ တနေမျှသော်လည်း ငါ၏အမိသည် အသက်ရှင်လတ်သော် အသက်ကိုရအပ်သည် မည်သည်သာလျှင် ဖြစ်ပေ၏။ ထိုအမိအား ဇီဝိတဒါနကို လှူပေအံ့” ဤသို့ ဆုံးဖြတ်ချက်ချ၍ သစ်ခက်ကြားမှ ထွက်လာကာ - “အို ယောက်ျား . . . သင်သည် ငါ၏ အမိကို မပစ် ပါလင့်၊ ငါသည် ထိုအမိအား ဇီဝိတဒါနကို ပေးလှူပေအံ့၊ သင်သည် ငါ့ကို ပစ်သတ်၍ ငါတို့ညီနောင် နှစ်ဦးလုံး တို့ကို ယူဆောင်၍ ငါတို့၏ အမိအား ဇီဝိတဒါနကို ပေးပါလော” - ဟု ထိုယောက်ျား၏ ပဋိညာဉ်ဝန်ခံချက်ကို ယူ၍ မြား (= မြား)၏ အနီးဖြစ်သော အရပ်၌ ထိုင်ပေးလိုက်၏။ ထိုယောက်ျားသည် ထိုစူဠနန္ဒိယကိုလည်း ပစ် သတ်၍ မြေသို့ ကျစေပြန်၏။

“ဤမျောက်အိုမကြီးသည်လည်း ငါ၏အိမ်ဝယ် ကလေးသူငယ်တို့ဖို့ ဖြစ်ပေလတ္တံ့” ဟု နှလုံးပိုက်၍ မိခင် မျောက်မကြီးကိုလည်း ပစ်သတ်၍ မြေသို့ ကျစေပြန်၏။ မျောက်သုံးကောင်လုံးတို့ကိုလည်း ဆိုင်းထမ်းပိုးဖြင့် ထမ်း၍ အိမ်သို့ ရှေးရှုသွားလေ၏။

ထိုအခါ ထိုယုတ်မာသော ယောက်ျား၏ အိမ်ကို မိုးကြိုးသည် ပစ်လေတော့၏။ မိုးကြိုးကျသောအခါ မယားလည်း သေ၏။ သားငယ် နှစ်ယောက်တို့လည်း သေကုန်၏။ အိမ်ကိုလည်း မီးလောင်၏။ ခေါင်အုပ်ဝါး၏ ဖွဲ့ချည်ရာ တိုင်မျှသည်သာ ကြွင်းကျန်၏။ ထိုအခါ ထိုယောက်ျားအား ရွာတံခါး၌သာလျှင် တစ်ယောက်သော ယောက်ျားသည် မြင်၍ ထိုအကြောင်းစုံကို ပြောကြားလာ၏။ ထိုယောက်ျားသည် သားမယားတို့ကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိုးရိမ်ခြင်းသည် နှိပ်စက်အပ်သည် ဖြစ်၍ ထိုအရပ်၌ပင်လျှင် အမဲနှင့်တကွသော ထမ်းပိုးကိုလည်းကောင်း၊ လေးကို လည်းကောင်း စွန့်ပစ်ထားခဲ့၍ ပုဆိုးကိုလည်း ပစ်လွှင့်လိုက်၍ ပုဆိုးမပါ ဗလာကိုယ်ချည်းစည်းစည်း လက်မောင်း နှစ်ဖက်တို့ကို မြှောက်၍ ငိုကြွေးလျက် သွားလေသော် အိမ်သို့ ဝင်မိလေ၏။ ထိုအခါ ထိုယုတ်မာသော ယောက်ျား ၏ ဦးခေါင်းထက်၌ အိမ်ခေါင်တိုင်သည် လဲကျ၍ ဦးခေါင်းကို ခွဲလေ၏။ မဟာပထဝီမြေကြီးသည် ဟင်းလင်း ပွင့်သော အခြင်းအရာကို ပေး၏။ အဝီစိမ့် ငရဲမီးလျှံသည် တက်လာ၏။ ထိုယောက်ျားသည် မြေမျိုလတ်သည်ရှိ သော် ဆရာ၏ အဆုံးအမကို အောက်မေ့၍ စင်စစ် ဤအကြောင်းကို မြင်၍ ငါ၏ ဆရာဖြစ်သော ဒိသာပါမောက္ခ ဆရာပုဏ္ဏားကြီးသည် ငါ့အား အဆုံးအမကို ပေး၏ဟု ငိုကြွေးလိုရကား အောက်ပါ ဂါထာ နှစ်ခုတို့ကို ရွတ်ဆို သွားလေ၏။

ဣဒံ တဒါစရိယဝစော၊ ပါရာသရိယော ယဒဗြဝိ။
မာသု တံ အကရိ ပါပံ၊ ယံ တံ ပစ္ဆာ ကတံ တပေ။
ယာနိ ကရောတိ ပုရိသော၊ တာနိ အတ္တနိ ပဿတိ။
ကလျာဏကာရီ ကလျာဏံ၊ ပါပကာရီ စ ပါပကံ။
ယာဒိသံ ဝပတေ ဗီဇံ၊ တာဒိသံ ဟရတေ ဖလံ။

ချစ်သားလုလင် . . . သင်သည် မကောင်းမှုကို မပြုကျင့်ပါလင့်၊ အကြင်မကောင်းမှုကို သင်သည် ပြုကျင့်၏။ နောက်ကာလ၌ သင်သည်ပင်လျှင် ပူလောင်လေရာ၏။ - ဤစကားကို တိုင်းထွာဆင်ခြင် အောက်မေ့မြင်သော ဆရာဖြစ်တော်မူသော ဒိသာပါမောက္ခပုဏ္ဏားဆရာကြီးသည် ပြောဆိုခဲ့ဖူး၏။

ကာယ ဝစီ မနော ချီသော သုံးလီသော ဒွါရတို့ဖြင့် အကြင်ကံတို့ကို ယောက်ျားသည် ပြုစုပျိုးထောင်၏။ ထိုကံတို့၏ အကျိုးတရားကို ရရှိလတ်သော် ထိုအကျိုးတရားတို့ကိုပင်လျှင် ကံကို ပြုစုပျိုးထောင်သော မိမိ၏

သန္တာန်၌ တွေ့မြင်ရတတ်၏။ ကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိသောသူသည် ကောင်းသောအကျိုးတရားကို အစဉ်ခံစားရ၏။ မကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိသောသူသည်လည်း ယုတ်ညံ့သည်သာလျှင် ဖြစ်သော အလိုမရှိအပ်သော အကျိုးတရားကို အစဉ်ခံစားရ၏။ မှန်ပေသည် - လောက၌လည်း အကြင်ကဲ့သို့သော မျိုးစေ့ကို ကြံချစိုက်ပျိုး၏။ ထိုကဲ့သို့သော မျိုးစေ့နှင့် တူသော အသီးဟူသော အကျိုးတရားကို ထိုမျိုးစေ့က = ထိုမျိုးစေ့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော သစ်ပင်က ရွက်ဆောင်ပေး၏။ မျိုးစေ့နှင့် လျော်ညီသော မျိုးစေ့နှင့် လျော်လျောက်ပတ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော အသီးကို ရယူနိုင်၏။ အစဉ်ခံစားရ၏။ ဤသို့လျှင် ထိုယောက်ျားသည် ငိုကြွေးမြည်တမ်းစဉ်မှာပင် မဟာပထဝီမြေကြီး အတွင်းသို့ ဝင်သွား၍ မဟာအဝီစိငရဲကြီး၌ ဖြစ်ရလေ၏။ (ဇာတက-ဋ္ဌ-၂-၁၈၃-၁၈၅။)

ဒေါသ၏ မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားတို့ကို ပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးတတ်ပုံ သာဓကတစ်ရပ်ပင်တည်း။

တစ်ဖန် ခန္တီဝါဒီဇာတ် (ဇာတက-ဋ္ဌ-၃-၃၇။)တွင်လည်း ယဇ်ထုပ်ကြီးဖြစ်နေသော ကလာဗုမင်းသည် သည်းခံခြင်း ခန္တီဝါဒ ရှိပါသည်ဟု ခန္တီဝါဒရှုကြောင်း ဝန်ခံစကား ပြောကြားလာသော ခန္တီဝါဒီရှင်ရသေ့ ဘုရား အလောင်းတော်မြတ်အား ကြိမ်ဆူးတို့ဖြင့် ရိုက်ခြင်း၊ လက်တို့ကို ဖြတ်ခြင်း၊ ခြေတို့ကို ဖြတ်ခြင်း၊ နားရွက်တို့ကို ဖြတ်ခြင်း၊ နှာခေါင်းတို့ကို ဖြတ်ခြင်းတို့ကို တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ပြုလုပ်စေ၏။ မင်းဥယျာဉ်တော် အတွင်းဝယ် မူးယစ်ဆေးဝါးတို့ကို မှီဝဲကာ မင်္ဂလာကျောက်ဖျာထက်၌ သီဆိုတီးမှုတ်မှုတ်၌ လိမ္မာ ကျွမ်းကျင်သော အမျိုးသမီး တစ်ဦး၏ ရင်ခွင်ထက်၌ စက်တော်ခေါ်တော်မူစဉ် နိုးလာသောအခါ မိမိကို ဖျော်ဖြေနေကြသော မောင်းမမိသံ အပေါင်းတို့ကို ခန္တီဝါဒီရှင်ရသေ့၏ အထံ၌ သွားရောက်ကာ တရားနာယူနေကြောင်း သိရှိရသဖြင့် ဒေါသအမျက် ခြောင်းခြောင်းထွက်ကာ ထိုကဲ့သို့ ပြုမူလိုက်ခြင်း ဖြစ်၏။

နောက်ဆုံးတွင် ခန္တီဝါဒီရှင်ရသေ့က မိမိ၏ သည်းခံခြင်း ခန္တီဝါဒသည် အရေထူ အရေပါး လက်ခြေ နား နှာခေါင်း စသည်တို့၌ မတည်ရှိဘဲ နှလုံးအိမ်အတွင်း ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၌ မှီတွယ်တည်ရှိကြောင်း အမိန့်ရှိသောအခါ “ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသောရသေ့ . . . သင်၏ ခန္တီဝါဒကို သင်သည်သာလျှင် ရွက်ဆောင်သည်ပိုး၍ နေလေ လော့” - ဟု ဆို၍ ဘုရားအလောင်းတော် ခန္တီဝါဒီရှင်ရသေ့၏ ရင်ဘတ် နှလုံးသားရှိရာအရပ်ကို ခြေထောက်ဖြင့် ကန်ကျောက်ကာ ထွက်ခွာသွားလေ၏။ သို့သော် ခန္တီဝါဒီရှင်ရသေ့၏ စိတ်ထားကား ဤသို့ ဖြစ်ပေ၏ -

ယော မေ ဟတ္ထေ စ ပါဒေ စ၊ ကဏ္ဏနာသဉ္စ ခေဒယိ။
စိရံ ဇီဝတု သော ရာဇာ၊ န ဟိ ကုဇ္ဈန္တိ မာဒိသာ။

အကြင်မင်းသည် ငါ၏ လက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ခြေတို့ကိုလည်းကောင်း၊ နား နှာခေါင်းကိုလည်းကောင်း ဖြတ်၏။ ထိုမင်းသည် ကြာမြင့်စွာ အသက်ရှည်ပါစေသတည်း။ ငါကဲ့သို့သော ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့သည် အမျက်မထွက်တတ်ကုန်သည်သာလျှင်တည်း။ (ဇာတက-ဋ္ဌ-၃-၃၉။)

ဤစကားတို့ကား အရှင်သာရိပုတ္တရာအလောင်း ဖြစ်သော စစ်သူကြီးက ခန္တီဝါဒီရှင်ရသေ့ကြီးအား ကလာဗုမင်း ထွက်ခွာသွားပြီးနောက် လာရောက် တောင်းပန်သောအခါ မိန့်ကြားတော်မူသော စကားများပင်တည်း။

ကလာဗုမင်းသည် ဥယျာဉ်တော်မှ ထွက်၍သွားသောအခါ ဘုရားအလောင်းတော်၏ မျက်စိဖြင့် မြင်နိုင် ကောင်းသော အရပ်ကို လွန်မြောက်သွားသော ကာလ၌ပင်လျှင် ယူဇနာပေါင်း နှစ်သိန်းလေးသောင်း အထူရှိသော ဤမဟာပထဝီမြေကြီးသည် ကစီဖြင့်ဖွဲ့အပ်သော ပုဆိုးကဲ့သို့ ကွဲအက်၍ အဝီစိမှ ငရဲမီးလျှံသည် အထက် တက် လာ၍ ကလာဗုမင်းကို အမျိုးပေးသော ကမ္မလာနီဖြင့် ခြုံရုံထားလိုက်ဘိသကဲ့သို့ ခြုံရုံ၍ ယူဆောင်သွားလေ၏။ ထိုကလာဗုမင်းသည် ဥယျာဉ်တံခါး၌သာလျှင် မြေသို့ဝင်၍ အဝီစိငရဲ၌ တည်လေ၏။ (ဇာတက-ဋ္ဌ-၃-၄၀။)

ဤဇာတ်တော်၌ ကလာဗုမင်းဟူသည်မှာလည်း ရှင်ဒေဝဒတ်အလောင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဘုရားအလောင်းတော် ခန္တိဝါဒီရသေ့ကြီးလည်း ထိုနေ့မှာပင် ကွယ်လွန်တော်မူလေသည်။

စူဠဓမ္မပါလဇာတ် - တစ်ချိန် အရှင်ဒေဝဒတ်အလောင်းသည် ဗာရာဏသီပြည်၌ မဟာပတာပ မည်သော မင်းဖြစ်၏။ ဘုရားအလောင်းတော်သည် ထိုမင်း၏ စန္ဒာဒေဝီ အမည်ရှိသော မိဖုရားကြီး၏ ဝမ်း၌ ဖြစ်၏။ မွေးဖွား လာသောအခါ ဓမ္မပါလဟူသော အမည်ကို မှည့်ထား၏။ ထိုဓမ္မပါလမင်းသား ခုနစ်လသားအရွယ် ရှိသောကာလ၌ မယ်တော်သည် နံ့သာရေဖြင့် ရေချိုး၍ ကစားစေလျက် နေ၏။ မင်းသည် မိဖုရား နေရာအရပ်သို့ သွား၏။ မိဖုရားသည် သားကို ကစားစေလျက် သား၌ချစ်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသည် ဖြစ်၍ မင်းကို မြင်၍လည်း နေရာမှ မထ မိပေ။ ထိုအခါ မင်း၏ သန္တာန်ဝယ် - “မိဖုရားကား ယခုပင်လျှင် သားကိုမိ၍ မာနကို ပြုဘိ၏။ ငါ့ကို တစ်စုံ တစ်ခုမျှ မမှတ်၊ သားကြီးသည်ရှိသော်ကား ငါ၌ လူဟူသော အမှတ်ကိုမျှ မပြုလတ္တံ့၊ ယခုကပင်လျှင် ထိုမင်းသားကို သတ်အံ့” - ဟု ကြံပြီး၍ မင်းသည် မိဖုရားအဆောင်မှ ပြန်လှည့်၍ မင်း၏ နေရာ၌ နေ၍ မင်းအာဏာဖြင့် သူသတ်သမားကို ခေါ်စေ၏။ ဓမ္မပါလမင်းသားကို ဆောင်စေ၏။ လက် ခြေ ဦးခေါင်းတို့ကို ဖြတ်စေ၍ သန်လျက်ပန်း မည်သည်ကို ပြုစေ၏။

စန္ဒာဒေဝီမိဖုရားကြီးသည်လည်း နှလုံးကွဲကာ သေပွဲဝင်ရရှာ၏။ မဟာပတာပမင်းသည်လည်း မြေမျိုခံရ ပြီးနောက် အဝီစိငရဲသို့ ရောက်ရှိသွား၏။ (ဇာတက-ဋ္ဌ-၃-၁၆၅-၁၆၈။)

ရဲကုန်သည်ဘဝက စတင်၍ မွေးမြူခဲ့သော ကောဓ အမည်ရသော ဒေါသဓာတ်မှာ တစ်ဘဝထက် တစ်ဘဝ တစ်စထက် တစ်စ ရင့်သထက်ရင့် မြင့်သထက် မြင့်တက်လာပုံတည်း။ မိမိ၏ ရင်သွေးအစစ်ဖြစ်သော ခုနစ်လသား အရွယ်ကိုပင် သတ်ရက်သော ဒေါသမှာ အမြင့်မားဆုံးအဆင့်သို့ ရောက်ရှိလာသော ဒေါသပင် ဖြစ်၏။ မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားတို့ကို ပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးနေသော စံနမူနာများပင် ဖြစ်၏။

မဟာကပိဇာတ် (ဇာတက-ဋ္ဌ-၃-၃၄၉။)၌ ဆွေမျိုးအပေါင်းတို့အား အသက်ကို စွန့်၍ သေဘေးမှ လွတ်အောင် ဂင်္ဂါမြစ်၏ ဤမှာဘက်ကမ်းမှ ထိုမှာဘက်ကမ်းသို့ ရောက်အောင် ကြိုးတန်းသွယ်လျက် ကယ်တင်နေသော ဘုရားအလောင်းတော် မျောက်မင်းအပေါ်သို့ သရက်ပင်၏ အမြင့်ဆုံးနေရာမှ တစ်အားခုန်ချ၍ နှလုံးကွဲအောင် အသေသတ်ခဲ့ဖူး၏။

ဒေဝရဇာတ် (ဇာတက-ဋ္ဌ-၃-၅၁၁-၅၁၇။)၌ လုလင် (၅၀၀)တို့အား ဝေဒကျမ်း စသည့် အတတ်ပညာများကို သင်ကြားပေးနေသော အလောင်းတော် ခါ သတ္တဝါအား အရှင်ဒေဝဒတ်၏ အလောင်းရသေ့စဉ်းလဲက အသေ သတ်ကာ မီးကင်စားခဲ့၏။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် အရှင်ဒေဝဒတ်အလောင်းလျာသည် ဘုရားအလောင်းတော်အပေါ်၌ ရဲကုန်သည်ဘဝက စ၍ ဘဝပေါင်းများစွာ ရန်ငြိုးဖွဲ့ကာ ရန်ငြိုးကို မပယ်ဖျောက်ဘဲ ကြီးထွားအောင်သာ ဘဝအဆက်ဆက်၌ မွေးမြူခဲ့ သဖြင့် ဤယခုဘုရားရှင်နှင့် နောက်ဆုံးတွေ့ရသည့် ဘဝတွင်လည်း ဘုရားရှင်အား သတ်ဖို့ရန် အကြိမ်ကြိမ် ကြိုးစားခဲ့၏။ တစ်လောကလုံး၌ အသာဆုံး အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သည့် ဘုရားရှင်ကိုသော်လည်း မကြည်ညိုနိုင် ဖြစ်နေ ရ၏။ ဘဝတစ်ခုတွင် မွေးမြူခဲ့သော ဓာတ်ငွေ့များသည် သံသရာအဆက်ဆက် အရိပ်ပမာ လိုက်ပါနေခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ ဤဒေါသ စသည့် ကိလေသာတို့ကိုပင် အခြေခံ၍ ဘုရားရှင်အား သွေးစိမ်းတည်စေသော လော-ဟိတုပ္ပါဒကကံ၊ သံဃာကို သင်းခွဲခြင်း သံဃာဘေဒကကံများကို ဤဘဝတွင် ထပ်မံ၍ လွန်ကျူးမိပြန်၏။ ယင်း အကုသိုလ်ကံတို့က အရှင်ဒေဝဒတ်ကို အဝီစိသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးလိုက်ကြပေသည်။ ကမ္ဘာတည်သရွေ့ အဝီစိငရဲမှ မကျွတ်နိုင်သူ တစ်ဦး ဖြစ်သွားရပေသည်။

အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏ ဒေါသ

တောင်မြို့ မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်ဘုရားက မိမိ၏ ကိုယ်ကျင့်အဘိဓမ္မာကျမ်းတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ဖြစ်သွားဖူးသော ဝတ္ထုကလေး တစ်ပုဒ်ကို အောက်ပါအတိုင်း တင်ပြထား၏။

ပြခဲ့သော ဒေါသများကို အတော်စုံလင်အောင် ခံစား၍ သွားရရှာသော အမျိုးသမီးကလေးတစ်ဦး၏ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ဖြစ်ပုံကို ဒေါသသဘော သိရုံမက လူငယ်ချင်း မေတ္တာမမျှဘဲ အတင်းပေးစားလေ့ရှိသော မိဘတို့ကို သတိရစေသလိုလည်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤဝတ္ထုပါ ငယ်ရွယ်သူ နှစ်ယောက်တို့ကား တစ်ယောက်၏ စိတ်သဘောထားကို တစ်ယောက်က မသိကြပေ။ နှစ်ဘက်မိဘတို့ စေ့စပ်ချက်ဖြင့် လက်ထပ်ပြီးကြလေပြီ။ သတို့သမီးကလေးသည် အမျိုးကောင်းသမီးပီပီတည်တည်ကြည်ကြည်နှင့် ဝတ်ကျေအောင် ပြုရှာပေ၏။ သို့သော် သတို့သားက ဘယ်ဟာပြုပြု အကောင်းဟုမထင်၊ ခင်မင်ယုယမှု မရှိချေ။

မိမိက ပြုစုပါလျက် ခင်ပွန်းက မိမိကို ဂရုမစိုက်သည့်အတွက် သတို့သမီးသည် စိတ်ပျက်စပြုလာ၏။ စိတ်ညစ်၏။ စိတ်မချမ်းသာ၊ မကြာမကြာ မှိုင့်နေလေသည်။ နဂိုကပင် မကျေနပ်သော ခင်ပွန်းသည်သည် ထိုကဲ့သို့ မသာမယာ ဖြစ်နေပုံကို မြင်လျှင် သာ၍ပင် ရွံ့မုန်းကာ တစ်ခါတစ်ခါ အကြမ်းဘက်လာ၏။ သတို့သမီးက စိတ်နာ၏။ ခင်ပွန်းသည်၏ ပြုမူပုံကို မကျေနပ်နိုင်၊ သို့သော် မည်သို့မျှ မတတ်နိုင်တော့ဘဲ မိမိဝတ္တရားကျေအောင် ပြုမြဲ ပြုရှာ၏။

သို့ရာတွင် ကျောက်တုံးကျောက်သား မဟုတ်ဘဲ စိတ်ဝိညာဏ်ပါသော ကိုယ်ခန္ဓာ ဖြစ်ရကား မကြာခဏ မိမိဘဝကို အဆုံးစီရင်ရန် ကြံမိလေသည်။ ဤကဲ့သို့ ဒေါသထွက်ခြင်း စိတ်ပျက်ခြင်း စိတ်ညစ်ခြင်း စိတ်မချမ်းသာခြင်း ကြောက်ရွံ့ခြင်းတို့ ဆက်တွဲ၍ လောကဓရခံကာ သားသမီးနှစ်ယောက် ဖွားမြင်ပြီးသည်တိုင်အောင် အောင့်အည်းခဲ့ပါသော်လည်း နောက်ဆုံး၌ မစောင့်စည်းနိုင်တော့ရကား ကိစ္စတစ်ခုအတွက် အခြားမြို့သို့ သွားနေသော ခင်ပွန်းသည်အထံသို့ စာတစ်စောင် ရောက်လာသည်မှာ -

“အရှင် . . . မိဘများ ပေးစားသော ခင်ပွန်းပင် ဖြစ်သော်လည်း ရှင့်ကို အမှန်ချစ်၍ ရှင်၏ အချစ်ကိုလည်း ရရှိနိုင်ရန် အမှန်ပင် ကြိုးစားခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ကျွန်မ၏ ကြိုးစားမှုတွေမှာ အကျိုးမရသည့်ပြင် - ‘ပလီတယ် မာယာများတယ်’ - ဟုသာ အထင်ခံရ၍ စိတ်ပျက်လှသဖြင့် ဘဝကို အဆုံးစီရင်ရန် မကြာခဏကြံသော်လည်း ကလေးများ မျက်နှာထောက်၍ အထမမြောက်ခဲ့ပါ။ ယခုမှာမူ ဆက်လက်၍ နေသော်လည်း စိတ်ညစ်ရုံသာရှိမည် ဖြစ်သောကြောင့် ဤစာကို ရေးပြီးနောက် ကလေးများစားမည့် မုန့်ထဲ၌ အဆိပ်ခတ်ပြီးလျှင် ကျွန်မ၏ ဘဝကို အဆုံးစီရင်လိုက်ပါပြီ။” -

အထက်ပါစာကို ရပြီးနောက် ခင်ပွန်းသည်ယောက်ျားလည်း သူ့ဇနီး၏ လိမ္မာပုံတွေကို အကုန်အစင် ထင်မြင်လာတော့ရကား ကဗျာကသီ ပြန်သွားလေရာ အိမ်ပေါ်မှာ ပြင်ထားသော သားအမိ သုံးဦး၏ အလောင်းကိုသာ တွေ့ရတော့သဖြင့် အဆင်သင့် ရှိနေသော သေနတ်ဖြင့် သူ၏ဇာတ်ကိုပါ အဆုံးသတ်လိုက်လေသည်။

(ကိုယ်ကျင့်အဘိဓမ္မာ-၅၁-၅၂။)

မိမိ သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားလုံးကို ပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးတတ်သော ဒေါသ၏ စွမ်းအင် သတ္တိများပင်တည်း။ ဤမျှ အကျိုးမဲ့ကို ဖြစ်စေတတ်သော ဒေါသတရားကို သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာ လက်နက်ကောင်းတို့ဖြင့် ကုန်ခန်းအောင် ပယ်ရှားသင့်လှပေသည်။ ထိုသို့မျှ မကျင့်နိုင်သေးလျှင် အောက်ပါ ကကစူပမ သုတ္တန်ကို အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်းသင့်လှပေသည်။ ထိုသုတ္တန်ကား ဒေါသ ပယ်ဖျောက်ကြောင်း နည်းလမ်းကောင်း တစ်ခုပင်ဖြစ်ပေသည်။

ကကဇူပမ သုတ္တန် (မ-၁-၁၇၃-၁၈၁။)

အခါတစ်ပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည်မှန် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်၌ သီတင်းသုံး စံနေတော်မူဆဲ ဖြစ်၏။ ထိုအခါ အရှင်မောဠိယဖဂ္ဂနသည် ရဟန်းမိန်းမတို့နှင့်အတူ စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ အလွန်ကြာမြင့်စွာ ရောနှောလျက် နေ၏။ ဤဆိုလတ္တံ့သောနည်းဖြင့် အရှင်မောဠိယဖဂ္ဂနသည် ရဟန်းမိန်းမတို့နှင့်အတူ ရောနှောလျက် နေ၏။

တစ်စုံတစ်ယောက်သော ရဟန်းသည် အရှင်မောဠိယဖဂ္ဂန၏ မျက်မှောက်၌ ထိုရဟန်းမိန်းမတို့၏ ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြောဆိုမိခဲ့လျှင် အရှင်မောဠိယဖဂ္ဂနသည် အမျက်ထွက်လျက် နှလုံးမသာခြင်း ရှိသဖြင့် ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှုကို ပြု၏။ တစ်စုံတစ်ဦးသော ရဟန်းသည် ထိုရဟန်းမိန်းမတို့၏ မျက်မှောက်၌ အရှင်မောဠိယဖဂ္ဂန၏ ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြောဆိုမိခဲ့လျှင်လည်း ထိုရဟန်းမိန်းမတို့သည် အမျက်ထွက်ကုန်လျက် နှလုံးမသာခြင်း ရှိသဖြင့် ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှုကို ပြုကြကုန်၏။ ဤဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အရှင်မောဠိယဖဂ္ဂနသည် ရဟန်းမိန်းမတို့နှင့်အတူ ရောနှောလျက် နေ၏။

ထိုအခါ ရဟန်းတော်တစ်ပါးသည် မြတ်စွာဘုရားအထံတော်သို့ ချဉ်းကပ်၍ ရှိသေစွာ ရှိခိုးပြီးလျှင် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော တစ်နေရာ၌ ထိုင်ကာ အကျိုးအကြောင်း အစုံအလင်ကို ကုန်စင်အောင် တင်ပြ လျှောက်ထားတော်မူ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်မောဠိယဖဂ္ဂနရဟန်းအား ခေါ်တော်မူ၍ အကျိုးအကြောင်းကို စစ်ဆေးမေးမြန်းတော်မူရာ မှန်ကန်ကြောင်း တင်ပြလျှောက်ထား၏။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်က အောက်ပါအတိုင်း ဆိုဆုံးမတော်မူ၏။

ဖဂ္ဂန . . . အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်သော သင်သည် ယုံကြည်ခြင်း = သဒ္ဓါတရားဖြင့် လူ့ဘောင်မှ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက်လာသည် မဟုတ်လောဟု မေးမြန်းတော်မူ၏။ မှန်ပါသည် အရှင်ဘုရား . . . ဟု လျှောက်ကြား၏။

ဖဂ္ဂန . . . ယုံကြည်ခြင်း = သဒ္ဓါတရားဖြင့် လူ့ဘောင်မှ ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက်လာသည့် အမျိုးကောင်းသား ဖြစ်သော သင့်အား ရဟန်းမိန်းမတို့နှင့်အတူ စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ အလွန်ကြာမြင့်စွာ ရောနှောလျက် နေခြင်းသည် မလျောက်ပတ်။

ဖဂ္ဂန . . . ထိုကြောင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူသည် သင့်မျက်မှောက်၌ ထိုရဟန်းမိန်းမတို့၏ ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြောဆိုမိခဲ့လျှင် သင်သည် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ကာမဂုဏ်တို့ကို မှီသော အလိုဆန္ဒ ကာမဂုဏ်တို့ကို မှီသော အကြံအစည် ဝိတက်တို့ကို ပယ်စွန့်ရာ၏။ ဖဂ္ဂန . . . ထိုသို့ ပယ်စွန့်ရာ၌လည်း သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် - “ငါ၏ စိတ်သည် ဖောက်ပြန်မှု မဖြစ်လတ္တံ့၊ ယုတ်မာသော စကားကိုလည်း မမြွက်ဆိုအံ့၊ အစီးအပွားဖြင့် ငဲ့ညှာလျက်လည်း မေတ္တာစိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍ ပြစ်မှားသောစိတ် မရှိဘဲ နေအံ့” - ဟု ဤသို့လျှင် သင်သည် ကျင့်ရမည်။

ဖဂ္ဂန . . . ထိုကြောင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူသည် သင့်မျက်မှောက်၌ ထိုရဟန်းမိန်းမတို့အား လက်ဖြင့် ပုတ်ခတ်ငြားအံ့၊ ခဲဖြင့်သော်လည်း ပစ်ခတ်ငြားအံ့၊ တုတ်ဖြင့်သော်လည်း ရိုက်ပုတ်ငြားအံ့၊ ဓားလက်နက်ဖြင့် သော်လည်း ထိုးခုတ်ငြားအံ့။ ဖဂ္ဂန . . . ထိုသို့ပြုရာ၌လည်း သင်သည် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ကာမဂုဏ်တို့ကို မှီသော အလိုဆန္ဒ၊ ကာမဂုဏ်တို့ကို မှီသော အကြံအစည် ဝိတက်တို့ကို ပယ်စွန့်ရာ၏။ ထိုသို့ ပယ်စွန့်ရာ၌ သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် - “ငါ၏ စိတ်သည် ဖောက်ပြန်မှု မဖြစ်လတ္တံ့၊ ယုတ်မာသော စကားကိုလည်း မမြွက်ဆိုအံ့၊

အစီးအပွားအားဖြင့် ငဲ့ညှာလျက်လည်း မေတ္တာစိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍ ပြစ်မှားသောစိတ် မရှိဘဲ နေအံ့” - ဟု ဤသို့လျှင် သင်သည် ကျင့်ရမည်။

ဖုဂ္ဂန . . . ထိုကြောင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူသည် သင့်မျက်မှောက်၌ သင်၏ကျေးဇူးမဲ့ကို ပြောဆို ခဲ့လျှင် သင်သည် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ကာမဂုဏ်တို့ကို မှီသော အလိုဆန္ဒ၊ ကာမဂုဏ်တို့ကို မှီသော အကြံအစည် တို့ကို ပယ်စွန့်ရာ၏။ ထိုသို့ ပယ်စွန့်ရာ၌လည်း သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် - “ငါ၏ စိတ်သည် ဖောက်ပြန်မှု မဖြစ်လတ္တံ့၊ ယုတ်မာသော စကားကိုလည်း မမြွက်ဆိုအံ့၊ အစီးအပွားဖြင့် ငဲ့ညှာလျက်လည်း မေတ္တာစိတ် ရှိသည် ဖြစ်၍ ပြစ်မှားသောစိတ် မရှိဘဲ နေအံ့” - ဟု ဤသို့လျှင် သင်သည် ကျင့်ရမည်။

ဖုဂ္ဂန . . . ထိုကြောင့် သင့်အား တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူသည် လက်ဖြင့် ပုတ်ခတ်ငြားအံ့၊ ခဲဖြင့်သော် လည်း ပစ်ခတ်ငြားအံ့၊ တုတ်ဖြင့်သော်လည်း ရိုက်ပုတ်ငြားအံ့၊ ဓားလက်နက်ဖြင့်သော်လည်း ထိုးခုတ်ငြားအံ့၊ ထိုသို့ပြုရာ၌လည်း သင်သည် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ကာမဂုဏ်တို့ကို မှီသော အလိုဆန္ဒ၊ ကာမဂုဏ်တို့ကို မှီသော အကြံအစည်တို့ကို ပယ်စွန့်ရာ၏။ ထိုသို့ ပယ်စွန့်ရာ၌လည်း သင်သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် - “ငါ၏ စိတ်သည် ဖောက်ပြန်မှု မဖြစ်လတ္တံ့၊ ယုတ်မာသော စကားကိုလည်း မမြွက်ဆိုအံ့၊ အစီးအပွားဖြင့် ငဲ့ညှာလျက်လည်း မေတ္တာ စိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍ ပြစ်မှားသောစိတ် မရှိဘဲ နေအံ့” - ဟု ဤသို့လျှင် သင်သည် ကျင့်ရမည်ဟု ဟောကြားတော် မူ၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့ကို - ရဟန်းတို့ . . . အခါတစ်ပါး၌ ရဟန်းတို့သည် ငါဘုရားရှင်၏ စိတ်အစဉ်တော်ကို နှစ်သက်စေကုန်ဘိ၏တကား။ ဤအချိန်က ငါဘုရားသည် ရဟန်းတို့ကို -

“ရဟန်းတို့ . . . ငါဘုရားရှင်သည် တစ်ထပ်တည်းသာ စားအပ်သော ဘောဇဉ်ကို ဘုဉ်းပေးတော်မူ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ငါဘုရားသည် တစ်ထပ်တည်းသာ စားအပ်သော ဘောဇဉ်ကို ဘုဉ်းပေးသော် အနာရောဂါ ကင်းသည်၏ အဖြစ်၊ ကျန်းမာသည်၏ အဖြစ်၊ ပေါ့ပါးသန်စွမ်းသည်၏ အဖြစ်၊ ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ရသည်၏ အဖြစ်ကို ကောင်းစွာ သိတော်မူ၏။ ရဟန်းတို့ . . . လာကြကုန်၊ သင်တို့သည်လည်း တစ်ထပ်တည်းသာ စား အပ်သော ဘောဇဉ်ကို စားကြကုန်လော့၊ သင်တို့သည်လည်း တစ်ထပ်တည်းသာ စားအပ်သော ဘောဇဉ်ကို စားကြသောကြောင့် အနာရောဂါကင်းသည်၏ အဖြစ်၊ ကျန်းမာသည်၏ အဖြစ်၊ ပေါ့ပါး သန်စွမ်းသည်၏ အဖြစ်၊ ချမ်းသာစွာနေရသည်၏ အဖြစ်ကို ကောင်းစွာ သိကြကုန်လတ္တံ့” - ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ငါဘုရားရှင်သည် ထိုရဟန်းတို့၌ ဆိုဆုံးမမှုကို ပြုခဲ့ရသည် မဟုတ်၊ သတိပေးရုံမျှသာ ဖြစ်ခဲ့၏။

ရဟန်းတို့ . . . ဥပမာသော်ကား မြေညီ၍ လမ်းလေးခွ ဆုံရာ လမ်းမကြီး၌ လက်လှမ်းမီ ထားအပ်သော နှင်တံရှိသော အာဇာနည်မြင်း ကထားအပ်သော ရထားသည် ကလျက် တည်ရာ၏။ ဆုံးမသင့်သော မြင်းတို့ကို ဆုံးမတတ်သော ကျွမ်းကျင်သူ မြင်းဆရာသည် ထိုရထားကို တက်စီးပြီးလျှင် လက်ဝဲလက်ဖြင့် ကြိုးတို့ကိုကိုင်၍ လက်ျာလက်ဖြင့် နှင်တံကိုကိုင်လျက် အလိုရှိရာလမ်းသို့ အလိုရှိတိုင်း ဖြောင့်ဖြောင့်လည်း မောင်းနှင်ရာသကဲ့သို့ ပြန်လှည့်၍လည်း မောင်းနှင်ရာသကဲ့သို့ - ဤဥပမာအတူပင်လျှင် ငါဘုရားမှာ ထိုရဟန်းတို့၌ ဆုံးမမှုကို ပြုခဲ့ရ သည် မဟုတ်၊ သတိပေးရုံမျှသာ ဖြစ်ခဲ့၏။ ထိုကြောင့် သင်တို့သည်လည်း အကုသိုလ်ကို ပယ်စွန့်ကြကုန်လော့၊ ကုသိုလ်တရားတို့၌ အားထုတ်ခြင်းကို ပြုကြကုန်လော့။ ဤသို့ အားထုတ်ကုန်လတ်သော် သင်တို့သည်လည်း ဤသာသနာတော်၌ ကြီးပွားစည်ပင် ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်ကြကုန်လတ္တံ့။

ရဟန်းတို့ . . . ဥပမာသော်ကား ရွာနိဂုံးတို့၏ မနီးမဝေး၌ အင်ကြင်းတောကြီးသည် ရှိလေရာ၏။ ထို အင်ကြင်းတောကြီးကို ကြက်ဆူပင်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းနေလေရာ၏။ ထိုတော၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် ဘေးကင်းမှုကို

အလိုရှိသည့် တစ်စုံတစ်ယောက်သော ယောက်ျားသည် ရှိလေရာ၏။ ထိုယောက်ျားသည် ကောက်ကွေးသော အင်ကြင်းပင်ပျို ဩဇာကင်းသော အင်ကြင်းပင်တို့ကို ဖြတ်တောက်၍ အပသို့ ထုတ်ဆောင်ပြီးလျှင် တောအတွင်း၌ ကောင်းစွာ ရှင်းလင်း သုတ်သင်ရာ၏။ ဖြောင့်သော အင်ကြင်းပင် ကောင်းစွာပေါက်သော အင်ကြင်းပင်ပျိုတို့ကို ကြီးပွားအောင် ပြုစုရာ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ဤသို့ သုတ်သင် ပြုစုခဲ့သော် ထိုအင်ကြင်းတောသည် နောက်အခါ၌ ကြီးပွားစည်ပင် ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်ရာသကဲ့သို့ - ဤဥပမာအတူပင်လျှင် သင်တို့သည်လည်း အကုသိုလ်ကို ပယ်စွန့်ကြကုန်လော၊ ကုသိုလ်တရားတို့၌ အားထုတ်ခြင်းကို ပြုကြကုန်လော၊ ဤသို့ အားထုတ်ကြကုန်လတ်သော် သင်တို့သည်လည်း ဤသာသနာတော်၌ ကြီးပွားစည်ပင် ပြန့်ပြောခြင်းသို့ ရောက်ကြပေကုန်လတ္တံ့။

ရဟန်းတို့ . . . ရှေး၌ ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်ကား - ဤသာဝတ္ထိပြည်၌ပင်လျှင် ဝေဒေဟိကာ မည်သော အိမ်ရှင်မ တစ်ဦးသည် ရှိခဲ့ဖူး၏။ - “ဝေဒေဟိကာအိမ်ရှင်မသည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။ နှိမ့်ချတတ်သော စိတ်ထားရှိ၏။ ငြိမ်သက် အေးမြသော စိတ်ထားရှိ၏” - ဟု ဝေဒေဟိကာ မည်သော အိမ်ရှင်မ၏ သတင်းကောင်း ကျော်စောသံသည် ပျံ့နှံ့သွားလေ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ဝေဒေဟိကာအိမ်ရှင်မအား ကျွမ်းကျင်လိမ္မာ၍ ပျင်းရိခြင်းမရှိဘဲ အိမ်မှုကိစ္စကို ကောင်းစွာ ပြုစီရင်တတ်သည့် ကာဠီ မည်သော ကျွန်မတစ်ဦးသည် ရှိ၏။ ထိုအခါ ထိုကာဠီကျွန်မအား ဤသို့ စိတ်အကြံအစည်တစ်မျိုးသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ “ဝေဒေဟိကာအိမ်ရှင်မသည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။ နှိမ့်ချတတ်သော စိတ်ထားရှိ၏။ ငြိမ်သက်အေးမြသော စိတ်ထားရှိ၏။ - ဟု ဤသို့လျှင် ငါ့အိမ်ရှင်မ၏ သတင်းကောင်း ကျော်စောသံသည် ပျံ့နှံ့၍တက်၏။ အသို့နည်း ငါ့အရှင်မသည် မိမိသန္တာန်၌ အမျက်ဒေါသ ရှိလျက်သာလျှင် ထင်စွာ မပြုသလော၊ သို့မဟုတ် မရှိ၍ ထင်စွာမပြုသလော၊ သို့မဟုတ် ငါကပင် ထိုအိမ်မှုကိစ္စတို့ကို ကောင်းစွာ ပြုစီရင် သောကြောင့် ငါ့အရှင်မသည် မိမိသန္တာန်၌ အမျက်ဒေါသ ရှိလျက်သာလျှင် ထင်စွာမပြု၊ မရှိသောကြောင့် ထင်စွာ မပြုခြင်း မဟုတ်လေသလော။ ငါသည် အရှင်မကို စုံစမ်းရပါမူ ကောင်းပါလိမ့်မည်။” - ဟု စိတ်အကြံ ဖြစ်၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထိုအခါ ကာဠီကျွန်မသည် နေမြင့်မှ အိပ်ရာထ၏။ ထိုအခါ ဝေဒေဟိကာအိမ်ရှင်မသည် ကာဠီကျွန်မကို “ဟယ် ကျွန်မကာဠီ . . .” ဟု ခေါ်၏။ အရှင်မ အဘယ်ပါနည်းဟု ပြန်ကြား၏။ ကျွန်မ အဘယ် ကြောင့် နေမြင့်မှ အိပ်ရာက ထရပါသနည်းဟု မေး၏။ အရှင်မ တစ်စုံတစ်ခုသောအကြောင်း မရှိပါဟု ပြန်ကြား ပြောဆို၏။ “သယ် . . . တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းစင်စစ် မရှိဘဲ ကျွန်ယုတ်မသည် နေမြင့်မှ အိပ်ရာက ထရာသလော” - ဟု ဆိုကာ အမျက်ထွက်လျက် မနှစ်သက်သောစိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍ မျက်မှောင်ကြုတ်ခြင်း မျက်စောင်းထိုးခြင်းကို ပြု၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထိုကာဠီကျွန်မအား ဤသို့ အကြံဖြစ်၏။ “ငါ၏ အရှင်မသည် မိမိသန္တာန်၌ အမျက်ဒေါသ ရှိလျက်သာလျှင် ထင်စွာမပြုခြင်း ဖြစ်ခဲ့၏။ မရှိသောကြောင့် ထင်စွာမပြုသည်ကား မဟုတ်။ ငါသည်ပင်လျှင် ထိုအိမ်မှုကိစ္စတို့ကို ကောင်းစွာ ပြုစီရင်သောကြောင့် ငါ၏အရှင်မသည် မိမိသန္တာန်၌ အမျက်ဒေါသ ရှိလျက်သာလျှင် ထင်စွာမပြုခြင်း ဖြစ်ခဲ့၏။ မရှိသောကြောင့် ထင်စွာမပြုသည် မဟုတ်။ ထိုထက်အလွန် အရှင်မကို စုံစမ်းရမူ ကောင်းပေမည်” - ဟု အကြံဖြစ်ပြန်၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထိုနောက် ကာဠီကျွန်မသည် အလွန်နေမြင့်မှသာလျှင် အိပ်ရာက ထ၏။ ထိုအခါ ဝေဒေဟိကာ အိမ်ရှင်မသည် ကာဠီကျွန်မကို “ဟယ် ကျွန်မကာဠီ . . .” ဟု ခေါ်၏။ အရှင်မ အဘယ်ပါနည်းဟု ပြန်ကြားပြောဆို၏။ “ကျွန်မ အဘယ်ကြောင့် နေမြင့်မှ အိပ်ရာက ထရသနည်း” - ဟု မေး၏။ အရှင်မ တစ်စုံ တစ်ခုသော အကြောင်းစင်စစ် မရှိပါဟု ပြန်ကြားပြောဆို၏။ “ဟယ် . . . တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းစင်စစ် မရှိဘဲ ကျွန်ယုတ်မသည် နေမြင့်မှ အိပ်ရာက ထရာသလော” - ဟု ပြောဆိုကာ အမျက်ထွက်လျက် မနှစ်သက် သောစိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍ မနှစ်မြို့ဖွယ် စကားကို ပြောဆို၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထိုအခါ ကာဠိကျွန်မအား ဤသို့ အကြံဖြစ်ပြန်၏။ “ငါ၏ အရှင်မသည် မိမိသန္တာန်၌ အမျက်ဒေါသ ထင်ရှားရှိလျက်သာလျှင် ထင်စွာမပြုခြင်း ဖြစ်ခဲ့၏။ မရှိသောကြောင့် ထင်စွာမပြုသည်ကား မဟုတ်ပေ။ ငါသည်ပင်လျှင် ထိုအိမ်မှုကိစ္စတို့ကို ကောင်းစွာ ပြုစီရင်သောကြောင့် ငါ၏ အရှင်မသည် မိမိသန္တာန်၌ အမျက်ဒေါသ ထင်ရှားရှိလျက်သာလျှင် ထင်ရှားစွာ မပြုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ခဲ့၏။ မရှိသောကြောင့် ထင်ရှားစွာ မပြုခဲ့သည်ကား မဟုတ်ပေ။ ထိုထက်အလွန် အရှင်မကို စုံစမ်းရမူ ကောင်းပေမည်” - ဟု အကြံဖြစ်ပြန်၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထိုနောက် ကာဠိကျွန်မသည် အလွန်နေမြင့်မှသာလျှင် အိပ်ရာက ထ၏။ ထိုအခါ ဝေဒေဟိကာအိမ်ရှင်မသည် ကာဠိကျွန်မကို “ဟယ် ကျွန်မကာဠိ . . . ”ဟု ခေါ်၏။ အရှင်မ အဘယ်ပါနည်းဟု ပြန်ကြားပြောဆိုလိုက်၏။ ကျွန်မ အဘယ်ကြောင့် နေမြင့်မှ အိပ်ရာကထရသနည်းဟု မေး၏။ အရှင်မ တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းစင်စစ် မရှိပါဟု ပြန်ကြားပြောဆို၏။ “ဟယ် . . . တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းစင်စစ် မရှိပါဘဲလျက် ကျွန်ယုတ်မသည် နေမြင့်မှ အိပ်ရာက ထရသလော”ဟု ဆိုကာ အမျက်ထွက်လျက် မနှစ်သက်သောစိတ် ရှိသည် ဖြစ်၍ တံခါးကျည်းမင်းတုပ်ဖြင့် ဦးခေါင်းကို ရိုက်နှက်သောကြောင့် ဦးခေါင်းကွဲလေ၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထိုအခါ ကာဠိကျွန်မသည် ဦးခေါင်းကွဲသည်ဖြစ်၍ သွေးစီးကျလျက် - “အရှင်မတို့ . . . နူးညံ့သိမ်မွေ့သူ၏ ပြုမူပုံကို ကြည့်ရှုကြပါကုန်၊ အရှင်မတို့ . . . နှိမ်ချထားသော စိတ်ဓာတ်ရှိသူ၏ ပြုမူပုံကို ကြည့်ရှုကြပါကုန်၊ အရှင်မတို့ . . . ငြိမ်းအေးသော စိတ်ထားရှိသူ၏ ပြုမူပုံကို ကြည့်ရှုကြပါကုန်၊ အဘယ့်ကြောင့်လျှင် တစ်ယောက်တည်းသော ကျွန်မအား - ‘နေမြင့်မှ အိပ်ရာက ထရသနည်း’ဟု အမျက်ထွက်လျက် မနှစ်သက်သောစိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍ သင့်ဦးခေါင်းကွဲပေတော့ဟု တံခါးကျည်းမင်းတုပ်ဖြင့် ဦးခေါင်းကို ရိုက်ရက်ဘိသနည်း”ဟု အိမ်နီးချင်းတို့ကို တိုင်တန်း ပြောဆို၏။

ရဟန်းတို့ . . . နောင်အခါ “ဝေဒေဟိကာ အိမ်ရှင်မသည် ကြမ်းတမ်းသူတည်း၊ နှိမ်ချသောစိတ်ဓာတ်ရှိသူ မဟုတ်၊ ငြိမ်းအေးသောစိတ်ဓာတ် ရှိသူ မဟုတ်”ဟု ဝေဒေဟိကာ အိမ်ရှင်မ၏ သတင်းဆိုး ကျော်စောသံသည် ပျံ့နှံ့သွားလေ၏။

ရဟန်းတို့ . . . ဤအတူပင်လျှင် ဤသာသနာတော်၌ အချို့သောရဟန်းသည် စိတ်မနှစ်သက်ဖွယ် စကားလမ်းကြောင်းများနှင့် မတွေ့ထိသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး အလွန်နူးညံ့သူ အလွန်နှိမ်ချသော စိတ်ဓာတ်ရှိသူ အလွန်ငြိမ်းအေးသော စိတ်ထားရှိသူ ဖြစ်တတ်၏။ ရဟန်းတို့ . . . စိတ်မနှစ်သက်ဖွယ် စကားလမ်းကြောင်းများနှင့် တွေ့ထိသောအခါမှသာလျှင် ရဟန်းကို နူးညံ့သူ နှိမ်ချသောစိတ်ဓာတ် ရှိသူ ငြိမ်းအေးသောစိတ်ထား ရှိသူဟု သိရမည်။

ရဟန်းတို့ . . . သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ သူနာ၏ အထောက်အပံ့ အသုံးအဆောင် ဆေးပစ္စည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် အပြောအဆိုလွယ်သူ = ဆိုဆုံးမလွယ်သူ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော ရဟန်းကို အပြောအဆိုလွယ်သူ = ဆိုဆုံးမလွယ်သူဟု ငါဘုရား မဆိုပေ။ ထိုသို့ မဆိုခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ ထိုရဟန်းသည် ထို သင်္ကန်း၊ ဆွမ်း၊ ကျောင်း၊ သူနာ၏ အထောက်အပံ့ ဆေးအသုံးအဆောင်တို့ကို မရသည်ရှိသော် အပြောအဆိုလွယ်သူ = ဆိုဆုံးမလွယ်သူ၏ အဖြစ်သို့ မရောက်သောကြောင့်တည်း။

ရဟန်းတို့ . . . တရားကိုသာလျှင် အရိုအသေပြုလျက် တရားကိုသာလျှင် အလေးပြုလျက် တရားကိုသာလျှင် မြတ်နိုးပူဇော်လျက် တုပ်ဝပ်ရိုကျိုးလျက် အပြောအဆိုလွယ်သူ၏ = ဆိုဆုံးမလွယ်သူ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော ရဟန်းကိုသာလျှင် အပြောအဆိုလွယ်သူဟု = ဆိုဆုံးမလွယ်သူဟု ငါဘုရား ဆိုပေ၏။ ထို့ကြောင့် “တရားကိုသာလျှင် အရိုအသေပြုလျက် တရားကိုသာလျှင် အလေးပြုလျက် တရားကိုသာလျှင် မြတ်နိုးပူဇော်လျက်

တုပ်ဝပ်ရိုကျိုးလျက် အပြောအဆိုလွယ်သူ၏ = ဆိုဆုံးမလွယ်သူ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကြကုန်အံ့။” - ဟု ဤသို့လျှင် သင်တို့သည် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ကြရမည်။

ရဟန်းတို့ . . .

- ၁။ (က) သင့်လျော်သော အခါအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
(ခ) မသင့်လျော်သော အခါအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ၂။ (က) ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
(ခ) မဟုတ်မှန်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ၃။ (က) သိမ်မွေ့သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
(ခ) ကြမ်းတမ်းသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ၄။ (က) အကျိုးအကြောင်းနှင့် စပ်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
(ခ) အကျိုးအကြောင်းနှင့် မစပ်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ၅။ (က) မေတ္တာစိတ် ရှိကုန်၍လည်းကောင်း၊
(ခ) ပြစ်မှားသောစိတ် ရှိကုန်၍လည်းကောင်း -

သင်တို့ကို သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုလိုမှု ပြောဆိုနိုင်ရာသော စကားလမ်းကြောင်းတို့ကား ဤဆိုမည့် ငါးပါး တို့တည်း။

ရဟန်းတို့ . . . သင့်လျော်သော အခါအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ မသင့်လျော်သော အခါအားဖြင့် ဖြစ်စေ သူတစ်ပါး တို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့် ဖြစ်စေ မဟုတ်မှန်သောအားဖြင့် ဖြစ်စေ သူတစ်ပါး တို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ သိမ်မွေ့သောအားဖြင့် ဖြစ်စေ ကြမ်းတမ်းသောအားဖြင့် ဖြစ်စေ သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ အကျိုးအကြောင်းနှင့် စပ်သောအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့် မစပ်သော အားဖြင့် ဖြစ်စေ သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ မေတ္တာစိတ် ရှိကုန်၍ ဖြစ်စေ၊ ပြစ်မှားသောစိတ် ရှိကုန်၍ ဖြစ်စေ သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထိုသို့ပြောဆိုရာ စကားလမ်းကြောင်းတို့၌လည်း သင်တို့သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် - “ငါတို့၏ စိတ်သည် ဖောက်ပြန်မှု မဖြစ်လတ္တံ့၊ ယုတ်ညံ့သောစကားကိုလည်း မမြွက်ဆိုကြကုန်အံ့၊ အစီးအပွားဖြင့် ငဲ့ညှာကြ ကုန်လျက်လည်း မေတ္တာစိတ် ရှိကြကုန်၍ ပြစ်မှားသောစိတ် မရှိကြဘဲ နေကြကုန်အံ့၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း (= ထို ပြောဆိုလာသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း) မေတ္တာနှင့်တကွ ဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် ဖြန့်၍ နေကြကုန်အံ့၊ အကြွင်းမဲ့ သတ္တဝါ အားလုံးကိုလည်း ထိုမေတ္တာစိတ်၏အာရုံ ပြုလုပ်လျက် ပြန့်ပြောသော မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော အပိုင်းအခြားပမာဏ မရှိသော ရန်မရှိသော ဆင်းရဲခြင်း မရှိသော စိတ်ဖြင့် ဖြန့်၍ နေကြကုန်အံ့” - ဟု ဤသို့ လျှင် သင်တို့သည် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ကြရမည်။

ရဟန်းတို့ . . . ဥပမာသော်ကား ယောက်ျားသည် ပေါက်တူး ခြင်းတောင်းတို့ကို ယူ၍လာပြီးလျှင် “ငါသည် ဤမြေကြီးကို မြေကြီးမဟုတ်အောင် ပြုတော့အံ့”ဟု ပြောဆိုရာ၏။ ထိုယောက်ျားသည် “မြေကြီးမဟုတ်သည် ဖြစ်လော့၊ မြေကြီးမဟုတ်သည် ဖြစ်လော့”ဟု ထိုထိုအရပ်၌ တူးဆွရာ၏၊ ထိုထိုအရပ်၌ ကြံဖြန့်ရာ၏၊ ထိုထို အရပ်၌ တံတွေးထွေးရာ၏၊ ထိုထိုအရပ်၌ ကျင်ငယ်စွန့်ရာ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ထိုအကြောင်းကို အဘယ်သို့ ထင်မှတ်ကြကုန်သနည်း၊ ထိုယောက်ျားသည် ဤမြေကြီးကို မြေကြီးမဟုတ်အောင် ပြုနိုင်ရာသလောဟု ဘုရားရှင် က မေးတော်မူ၏။

အရှင်ဘုရား . . . ဤအကြောင်းသည် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ထိုသို့ မဖြစ်နိုင်ခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်နည်း။ အရှင်ဘုရား . . . ဤမြေကြီးသည် ထူထည် ထူထည်း၍ အလျားအနံ အပိုင်းအခြားပမာဏ မရှိသောကြောင့် ထိုမြေကြီးကို မြေကြီးမဟုတ်အောင် ပြုရန် မလွယ်ပါ။ ထိုယောက်ျားသည် ပင်ပန်းရုံ ဆင်းရဲရုံမျှသာ ဖြစ်ရာပါ၏ဟု ပြန်လည် လျှောက်ကြားကြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ . . . ဤဥပမာအတူပင်လျှင် -

- ၁။ သင့်လျော်သော အခါအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မသင့်လျော်သော အခါအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ၂။ ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မဟုတ်မှန်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ၃။ သိမ်မွေ့ပြေပြစ်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကြမ်းတမ်းသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ၄။ အကျိုးအကြောင်းနှင့် စပ်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့် မစပ်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ၅။ မေတ္တာစိတ် ရှိကုန်၍လည်းကောင်း၊ ပြစ်မှားသော စိတ်ရှိကုန်၍လည်းကောင်း -

သင်တို့ကို သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုနိုင်ရာသော စကားလမ်းကြောင်းတို့သည် ဤငါးပါးတို့တည်း။

ရဟန်းတို့ . . . သင့်လျော်သောအခါအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ မသင့်လျော်သောအခါအားဖြင့် ဖြစ်စေ သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့် ဖြစ်စေ မဟုတ်မှန်သောအားဖြင့် ဖြစ်စေ သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ ရဟန်းတို့ . . . သိမ်မွေ့ပြေပြစ်သောအားဖြင့် ဖြစ်စေ ကြမ်းတမ်းသောအားဖြင့် ဖြစ်စေ သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ အကျိုးအကြောင်းနှင့် စပ်သောအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့် မစပ်သောအားဖြင့် ဖြစ်စေ သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ မေတ္တာစိတ် ရှိကုန်၍ ဖြစ်စေ ပြစ်မှားသောစိတ် ရှိကုန်၍ ဖြစ်စေ သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ ရဟန်းတို့ ထိုသို့ပြောဆိုသော စကားလမ်းကြောင်းတို့၌လည်း သင်တို့သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည်။ - “ငါတို့၏ စိတ်သည် ဖောက်ပြန်မှု မဖြစ်လတ္တံ့။ ယုတ်ညံ့သောစကားကိုလည်း မမြွက်ဆိုကြကုန်အံ့၊ အစီးအပွားဖြင့် ငဲ့ညှာကြကုန်လျက်လည်း မေတ္တာစိတ် ရှိကုန်၍ ပြစ်မှားသောစိတ် မရှိကြဘဲ နေကြကုန်အံ့၊ ထိုပြောဆိုလာသောပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း မေတ္တာနှင့်တကွ ဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် ဖြန့်၍ နေကြကုန်အံ့၊ အကြွင်းမဲ့ သတ္တဝါအားလုံးကိုလည်း ထိုမေတ္တာစိတ်၏ အာရုံ ပြုလုပ်လျက် ပြန့်ပြောသော မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော အပိုင်းအခြားပမာဏ မရှိသော ရန် မရှိသော ဆင်းရဲခြင်း မရှိသော မဟာပထဝီမြေကြီးနှင့် တူသော စိတ်ဖြင့် ဖြန့်၍ နေကြကုန်အံ့”ဟု ဤသို့လျှင် သင်တို့သည် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ကြရမည်။ [ပေါက်တူး ခြင်းတောင်းတို့ကို ကိုင်ဆောင်လာသော ယောက်ျားသည် မဟာပထဝီမြေကြီးကို ပထဝီမဟုတ်အောင် ပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ အတိုင်းအတာပမာဏ မရှိသော သတ္တဝါအားလုံးတို့အပေါ်၌ အတိုင်းအတာပမာဏ မရှိသော မေတ္တာစိတ်ကို ဝင်စားလျက် ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ မေတ္တာစိတ်ကို ငါးမျိုးသော စကားလမ်းကြောင်း ဝစနပထတို့ကို ယူဆောင်လာသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ စကားသည်လည်း ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲမှုကို မပြုနိုင်ဟု ဆိုလို၏။]

ရဟန်းတို့ . . . ဥပမာသော်ကား ယောက်ျားသည် ချိပ်ရည်ကိုလည်းကောင်း၊ အဝါရည်ကိုလည်းကောင်း အညိုရည်ကိုလည်းကောင်း နီမောင်းသော ဆေးရည်ကိုလည်းကောင်း ယူ၍ “ငါသည် ဤကောင်းကင်၌ အရုပ်ကို ရေးအံ့၊ အရုပ်ကို ထင်ရှားဖြစ်အောင် ပြုအံ့” - ဟု ဤသို့ ပြောဆိုရာ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ထိုအကြောင်းကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်ကြကုန်သနည်း၊ ထိုယောက်ျားသည် ဤကောင်းကင်၌ အရုပ်ကို ရေးနိုင်ရာသလော၊ အရုပ်ကို ထင်ရှားဖြစ်အောင် ပြုနိုင်ရာသလောဟု ဘုရားရှင်က မေးတော်မူ၏။

အရှင်ဘုရား . . . ဤအကြောင်းသည် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ထိုသို့ မဖြစ်နိုင်ခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ အရှင်ဘုရား . . . ဤကောင်းကင်သည် အဆင်းပုံသဏ္ဌာန် ရှိသည် မဟုတ်ပါ။ မြင်ကောင်းသော အရာလည်း မဟုတ်ပါ။ ထိုကောင်းကင်၌ အရုပ်ကိုရေးရန် အရုပ်ကို ထင်ရှားဖြစ်အောင် ပြုရန် မလွယ်ပါ။ ထိုယောက်ျားသည် ပင်ပန်းရုံ ဆင်းရဲရုံမျှသာ ဖြစ်ရာပါ၏ဟု လျှောက်ထားကြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ . . . ဤဥပမာအတူပင် သင့်လျော်သော အခါအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မသင့်လျော်သော အခါအားဖြင့်လည်းကောင်း သင်တို့ကို သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုနိုင်ရာသော စကားလမ်းကြောင်းတို့သည် ဤငါးပါးတို့တည်း။ ပ ။ အကြွင်းမဲ့ သတ္တဝါအားလုံးကိုလည်း ထိုမေတ္တာစိတ်၏အာရုံ ပြုလုပ်လျက် ပြန့်ပြောသော မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော အပိုင်းအခြားပမာဏ မရှိသော ရန် မရှိသော ဆင်းရဲခြင်း မရှိသော ကောင်းကင်နှင့် တူသော စိတ်ဖြင့် ဖြန့်၍ နေကြကုန်အံ့”ဟု ဤသို့လျှင် သင်တို့သည် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ရမည်။

[ဝစနပထ အမည်ရသော စကားလမ်းကြောင်း ငါးမျိုးတို့ကို ယူဆောင်၍ စကားပြောဆိုလာသော ယောက်ျား၏ စကားသည် - ဆေးရောင် အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ကောင်းကင်၌ အရုပ်ရေးသော်လည်း ရေးခြယ်၍ မရနိုင်သကဲ့သို့ အလားတူပင် - သတ္တဝါအားလုံးတို့ အပေါ်၌ အတိုင်းအတာပမာဏ မရှိသော မေတ္တာစိတ်ကို ဖြန့်ကြက်ကာ မေတ္တာစိတ်ဝင်စားနေသော ရဟန်းတော်၏ စိတ်ကို ဖောက်ပြန်အောင် ပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်။ ထို့ကြောင့် ကောင်းကင်နှင့် တူသော စိတ်ထားဖြင့် မေတ္တာစိတ်ကို ဝင်စားနေပါဟု ဆိုလိုပေသည်။]

ရဟန်းတို့ . . . ဥပမာသော်ကား - ယောက်ျားသည် ရဲရဲတောက်သော ဤမြက်မီးရှူးကို ယူပြီးလျှင် “ငါသည် ရဲရဲတောက်သော ဤမြက်မီးရှူးဖြင့် ဂင်္ဂါမြစ်ကို ပူလောင်စေအံ့၊ ထက်ဝန်းကျင် ပူလောင်စေအံ့” - ဟု ဤသို့ ပြောဆိုရာ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ထိုအကြောင်းကို အဘယ်သို့ ထင်မှတ်ကြကုန်သနည်း၊ ထိုယောက်ျားသည် ရဲရဲတောက်သော မြက်မီးရှူးဖြင့် ဂင်္ဂါမြစ်ကို ပူလောင်စေနိုင်ရာသလော၊ ထက်ဝန်းကျင် ပူလောင်စေနိုင်ရာသလောဟု မေးတော်မူ၏။

အရှင်ဘုရား . . . ဤအကြောင်းသည် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ထိုသို့ မဖြစ်နိုင်ခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ အရှင်ဘုရား . . . ဂင်္ဂါမြစ်သည် နက်ရှိုင်းလှ၏၊ အပြောကျယ်၏၊ အပိုင်းအခြားပမာဏ မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ထိုဂင်္ဂါမြစ်ကို ရဲရဲတောက်သော မြက်မီးရှူးဖြင့် ပူလောင်စေရန် ထက်ဝန်းကျင် ပူလောင်စေရန် မလွယ်ကူပါ။ ထိုယောက်ျားသည် ပင်ပန်းရုံ ဆင်းရဲရုံမျှသာ ဖြစ်ရာပါ၏ဟု လျှောက်ကြားကြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ . . . ဤဥပမာအတူပင် သင့်လျော်သော အခါအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မသင့်လျော်သော အခါအားဖြင့်လည်းကောင်း သင်တို့ကို သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုနိုင်ရာသော စကားလမ်းကြောင်းတို့သည် ဤငါးပါးတို့တည်း။ ပ ။ အကြွင်းမဲ့ သတ္တဝါအားလုံးကိုလည်း ထိုမေတ္တာစိတ်၏အာရုံ ပြုလုပ်လျက် ပြန့်ပြောသော မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်သော အပိုင်းအခြားပမာဏ မရှိသော ရန် မရှိသော ဆင်းရဲခြင်း မရှိသော ဂင်္ဂါမြစ်နှင့် တူသော စိတ်ဖြင့် ဖြန့်၍ နေကြကုန်အံ့”ဟု ဤသို့လျှင် သင်တို့သည် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ကြရမည်။

[ဂင်္ဂါမြစ်၏ နက်ရှိုင်းရာအရပ်သည် တစ်ဂါဝုတ် နှစ်ဂါဝုတ် = ယူဇနာဝက် တစ်ယူဇနာခန့်လောက်သာ ရှိ၏။ ဤမှာဘက်ကမ်းနှင့် ထိုမှာဘက်ကမ်း၏ အကျယ်မှာလည်း ထိုနည်းတူပင် အချို့အရာ၌ တစ်ဂါဝုတ်၊ အချို့အရာ၌ ယူဇနာဝက်၊ အချို့အရာ၌ တစ်ယူဇနာခန့်မျှသာ ကျယ်၏။ အလျားအားဖြင့်မူ ယူဇနာ (၅၀၀)ခန့်သာ ရှည်၏။ ထိုဂင်္ဂါမြစ်သည် အဘယ်သို့လျှင် နက်ရှိုင်း၍ အတိုင်းအတာပမာဏ မရှိ ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ဤ၌

ဆိုလိုရင်းမှာ ဤသို့ဖြစ်၏ - ယောက်ျားတစ်ယောက်၏ လုံ့လပယောဂဖြင့် ဂင်္ဂါမြစ်ရေအားလုံးကို ထက်အောက် ပြောင်းပြန်လှန်၍ ခုံလောက်တစ်ခုပေါ်၌ တင်ထားသော ရေကဲ့သို့ ပူလောင်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင် သောကြောင့် ဤသို့ မိန့်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။ တန့်ရပ်နေသော မစီးဆင်းသောရေ ဖြစ်ပါမူ လက်တစ်သစ်မျှ လောက်သော ရေကိုလည်းကောင်း၊ လက်တစ်သစ်ဝက်ခန့်မျှလောက်သော ရေကိုသော်လည်းကောင်း ဤသို့ ပူလောင်စေခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သည် ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်လေရာ၏။ ဤဂင်္ဂါမြစ်ရေယဉ်ကြော တစ်ခုလုံးကိုကား ပူလောင် အောင် ပြုလုပ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်လေရာ။ ထို့ကြောင့် ဤဥပမာကို ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။ ဂင်္ဂါမြစ် ရေယဉ်ကြောတစ်ခုလုံးကို မြက်မီးရှူးဖြင့် ပူလောင်စေခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ စကားလမ်းကြောင်း ငါးမျိုးတို့ကို သယ်ဆောင်၍လာသော ယောက်ျားသည်လည်း အတိုင်းအတာပမာဏ မရှိသော သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ မေတ္တာစာရန်ကို ဖြန့်ကြက်ကာ မေတ္တာစာရန်ဝင်စားနေသော သူတော်ကောင်း၏ စိတ်အစဉ်ကို ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲ သွားအောင် ပြုလုပ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ဟု ဆိုလိုသည်။]

ရဟန်းတို့ . . . ဥပမာတစ်မျိုးသော်ကား - အတွင်းအပြင် ထက်ဝန်းကျင်မှ ကောင်းစွာ နယ်ထားအပ်သော လဲနှင့် တူသော ကျွဲကျွဲကျွဲ ဗြိဗြိဗြိ အသံမမြည်သော နူးညံ့သော ကြောင်သားရေအိတ်သည် ရှိလေရာ၏။ ထိုအခါ ယောက်ျားသည် တုတ်ချောင်းကိုလည်းကောင်း၊ အိုးခြမ်းကွဲကိုလည်းကောင်း ယူပြီးလျှင် - “ငါသည် အတွင်းအပြင် ထက်ဝန်းကျင်မှ ကောင်းစွာ နယ်ထားသော လဲနှင့် တူသော ကျွဲကျွဲကျွဲ ဗြိဗြိဗြိ အသံမမြည်သော နူးညံ့သော ဤကြောင်သားရေအိတ်ကို တုတ်ချောင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အိုးခြမ်းကွဲဖြင့်လည်းကောင်း ကျွဲကျွဲကျွဲ ဗြိဗြိဗြိ အသံကို မြည်အောင်ပြုအံ့”ဟု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ ရဟန်းတို့ . . . ထိုအကြောင်းကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်ကြ ကုန်သနည်း၊ ထိုယောက်ျားသည် အတွင်းအပြင် ထက်ဝန်းကျင်မှ ကောင်းစွာ နယ်ထားသော လဲနှင့် တူသော ကျွဲကျွဲကျွဲ ဗြိဗြိဗြိ အသံမမြည်သော နူးညံ့သော ဤကြောင်သားရေအိတ်ကို တုတ်ချောင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အိုးခြမ်းကွဲဖြင့်လည်းကောင်း ကျွဲကျွဲကျွဲ ဗြိဗြိဗြိ အသံကို မြည်အောင် ပြုနိုင်ရာပါသလောဟု မေးတော်မူ၏။

အရှင်ဘုရား . . . ဤအကြောင်းသည် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ထိုသို့ မဖြစ်နိုင်ခြင်းသည် အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ ဤ ကြောင်သားရေအိတ်သည် အတွင်းအပြင် ထက်ဝန်းကျင်မှ ကောင်းစွာ နယ်ထားသော လဲနှင့် တူသော ကျွဲကျွဲကျွဲ ဗြိဗြိဗြိ အသံမမြည်သော နူးညံ့သော ကြောင်သားရေအိတ် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုကြောင်သားရေအိတ်ကို တုတ်ချောင်းဖြင့် ဖြစ်စေ အိုးခြမ်းကွဲဖြင့် ဖြစ်စေ ကျွဲကျွဲကျွဲ ဗြိဗြိဗြိ အသံကို မြည်အောင် ပြုလုပ်ရန် မလွယ်ကူပါ။ ထိုယောက်ျားသည် ပင်ပန်းရုံ ဆင်းရဲရဲမျှသာ ဖြစ်ရာပါ၏ဟု လျှောက်ကြားကြကုန်၏။

ရဟန်းတို့ . . . ဤဥပမာအတူပင်လျှင် - သင့်လျော်သော အခါဖြင့်လည်းကောင်း၊ မသင့်လျော်သော အခါအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မဟုတ်မှန်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သိမ်မွေ့ပြေပြစ်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကြမ်းတမ်းသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့် စပ်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကျိုးအကြောင်းနှင့် မစပ်သောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မေတ္တာစိတ် ရှိကုန်၍ လည်းကောင်း၊ ပြစ်မှားသောစိတ် ရှိကုန်၍လည်းကောင်း သင်တို့ကို သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုနိုင်ရာသော စကားလမ်းကြောင်းတို့သည် ဤငါးပါးတို့တည်း။

ရဟန်းတို့ . . . သင့်လျော်သောအခါအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ မသင့်လျော်သောအခါအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါး တို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်မှန်သောအားဖြင့် ဖြစ်စေ သူတစ်ပါး တို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ သိမ်မွေ့ပြေပြစ်သောအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ကြမ်းတမ်းသောအားဖြင့် ဖြစ်စေ သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ အကျိုးအကြောင်းနှင့် စပ်သောအားဖြင့် ဖြစ်စေ၊ အကျိုးနှင့်

အကြောင်းနှင့် မစပ်သောအားဖြင့် ဖြစ်စေ သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။ မေတ္တာစိတ် ရှိကုန်၍ ဖြစ်စေ၊ ပြစ်မှားသောစိတ် ရှိကုန်၍ ဖြစ်စေ သူတစ်ပါးတို့က ပြောဆိုမှု ပြောဆိုကုန်ရာ၏။

ရဟန်းတို့ . . . ထိုသို့ပြောဆိုရာ စကားလမ်းကြောင်းတို့၌ သင်တို့သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည် “ငါတို့၏ စိတ်သည် ဖောက်ပြန်မှု မဖြစ်လတ္တံ့၊ ယုတ်ညံ့သော စကားကိုလည်း မမြွက်ဆိုကြကုန်အံ့၊ အစီးအပွားဖြင့် ငဲ့ညှာကာ မေတ္တာစိတ် ရှိကုန်လျက် ပြစ်မှားသောစိတ် မရှိကြကုန်ဘဲ နေကြကုန်အံ့၊ ထိုပြောဆိုလာသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း မေတ္တာနှင့်တကွ ဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် ဖြန့်၍ နေကြကုန်အံ့၊ အကြွင်းမဲ့ သတ္တဝါအားလုံးကိုလည်း ထိုမေတ္တာစိတ်၏ အာရုံ ပြုလုပ်လျက် ပြန့်ပြောသော မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော အပိုင်းအခြားပမာဏ မရှိသော ရန် မရှိသော ဆင်းရဲ မရှိသော ကြောင်သားရေအိတ်နှင့် တူသော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် ဖြန့်၍ နေကြကုန်အံ့” ဟု ဤသို့လျှင် သင်တို့သည် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ရမည်။

[ကောင်းစွာ အတွင်းအပြင် နယ်ထားအပ်သော ကြောင်သားရေအိတ်သည် အသံမမြည်သကဲ့သို့ အတိုင်း အတာပမာဏ မရှိသော သတ္တဝါအာရုံတို့ အပေါ်၌ ကောင်းစွာ ကြိတ်ချေထားအပ်သော ကောင်းစွာ ပွားများ အားထားအပ်သော မေတ္တာစိတ်ကို အဝါးဝစွာ နိုင်နိုင်နင်းနင်း ဝင်စားထားနိုင်သော သူတော်ကောင်းကို ဝစနပထ အမည်ရသော စကားလမ်းကြောင်း ငါးမျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကို သယ်ဆောင်၍ လာရောက် ပြောကြားခဲ့သည် ရှိသော် ထိုမေတ္တာစိတ်ကို ကောင်းစွာ ဝင်စားထားနိုင်သော ရဟန်းတော်၏ စိတ်ဓာတ်မှ စကားလမ်းကြောင်း တစ်ခုခုကို အကြောင်းပြု၍ မကျေနပ်သံများ ကျေနပ်သံများ ထွက်ပေါ် မလာနိုင်ပေ။ ထိုသို့ဖြစ်အောင် ကျင့်ပါဟု ဆိုလိုသည်။]

ရဟန်းတို့ . . . ယုတ်မာမှုရှိသော ခိုးသူတို့သည် နှစ်ဖက်ရိုးရှိသော လွှဖြင့် အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို အကယ်၍ လည်း တိုက်ဖြတ်ကုန်ခြားအံ့၊ ထိုသို့ တိုက်ဖြတ်ရာ၌လည်း စိတ်ပြစ်မှားမိသောသူသည် ထို စိတ်ပြစ်မှားမိခြင်းဖြင့် ငါဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမကို ပြုကျင့်သူ မဟုတ်၊ ရဟန်းတို့ . . . ထိုသို့ တိုက်ဖြတ်ရာ၌လည်း သင်တို့သည် ဤသို့ ကျင့်ရမည်၊ “ငါတို့၏ စိတ်သည် ဖောက်ပြန်မှု မဖြစ်လတ္တံ့၊ ယုတ်မာသော စကားကိုလည်း မမြွက်ဆိုကြကုန်အံ့၊ အစီးအပွားဖြင့် ငဲ့ညှာကာ မေတ္တာစိတ် ရှိကုန်လျက် ပြစ်မှားသောစိတ် မရှိကြကုန်ဘဲ နေကြကုန်အံ့၊ ထို ပြစ်မှားနေသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း မေတ္တာနှင့်တကွ ဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် ဖြန့်၍ နေကြကုန်အံ့၊ အကြွင်းမဲ့ သတ္တဝါ အားလုံးကိုလည်း ထိုမေတ္တာစိတ်၏အာရုံ ပြုလုပ်လျက် ပြန့်ပြောသော မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော အပိုင်းအခြားပမာဏ မရှိသော ရန် မရှိသော ဆင်းရဲ မရှိသော မေတ္တာနှင့်တကွ ဖြစ်သော စိတ်ဖြင့် ဖြန့်၍ နေကြကုန်အံ့” - ဟု ဤသို့လျှင် သင်တို့သည် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်ရမည်။

ရဟန်းတို့ . . . သင်တို့သည် ဤ လွှဥပမာရှိသော အဆုံးအမဩဝါဒကိုလည်း မပြတ်နှလုံးသွင်းကြကုန်လော့၊ ရဟန်းတို့ . . . သင်တို့သည် သည်းမခံနိုင်လောက်သော ငယ်ငယ်ကြီးကြီး ဖြစ်သော ထိုစကား လမ်းကြောင်းကို သင်တို့သည် တွေ့မြင်ကြကုန်သလောဟု မေးတော်မူ၏။ အရှင်ဘုရား . . . မတွေ့မြင်ကြကုန်ပါဟု လျှောက်ထားကြကုန်၏။ ရဟန်းတို့ . . . ထိုကြောင့် ဤ လွှဥပမာရှိသော အဆုံးအမဩဝါဒကို မပြတ် နှလုံးသွင်းကြကုန်လော့။ ထိုအဆုံးအမဩဝါဒသည် သင်တို့အတွက် ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး စီးပွားခြင်းငှာ ချမ်းသာခြင်းငှာ ဖြစ်လတ္တံ့ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ဤတရားတော်ကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသော တရားတော်ကို နှစ်လိုသည် ဖြစ်၍ ဝမ်းမြောက်စွာ ခံယူကြလေသတည်း။

(မ-၁-၁၇၂-၁၈၁။ ကကစ္ဆပမသုတ္တန်။)

မက္ခ - ပဠာသ

ဒေါသနှင့်စပ်၍ အဖြစ်များတတ်သော မက္ခ ပဠာသတို့၏ အကြောင်းကိုလည်း သိသင့်ပေသည်။ ထိုတွင် “မက္ခ”ဟူသည် သူ့ကျေးဇူးကို ချေဖျက်တတ်သော ကျေးဇူးကာဏ်းတတ်သော ဒေါသတစ်မျိုးတည်း။ သတ္တဝါ တစ်ဦး၏ သန္တာန်ဝယ် အထူးသဖြင့် လူသားတစ်ဦး၏ သန္တာန်ဝယ် ငယ်ရွယ်စဉ်က စ၍ = ဖဝါးလက်နှစ်လုံး ပခုံး လက်နှစ်သစ်က စ၍ ဝါးဖတ်တော် ကစီနှစ်ဖြင့် လူဖြစ်အောင် ကျွေးမွေးလာရသော နို့ချိုတိုက်ကျွေးလျက် မွေးမြူခဲ့ ရသော မိဘကျေးဇူး၊ ဆရာသမားကျေးဇူး၊ မိတ်ဆွေကောင်းတို့ကျေးဇူး စသည်ဖြင့် သူတစ်ပါးတို့က ပြုထားသော ကျေးဇူးတွေ ရှိတတ်ပေသည်။ ထိုကျေးဇူးများကို ကျေးဇူးဟု မထင်၊ ကျေးဇူးမတင်နိုင်ဘဲ “သူ့ကျေးဇူး ငါ့မှာ ဘာရှိသလဲ”ဟု ချေဖျက်တတ် ကျေးဇူးကာဏ်းတတ်ကြလေသည်။

အချို့ကား ကျေးဇူးကာဏ်းရုံတွင်မက သားရေပေါ် အိပ်ပြီး သားရေနားကို စားကာ ကျေးဇူးရှင်ကိုပင် ကျေးစွပ်တတ်ကြလေသည်။ ထိုသူမျိုးကို “မိတ္တဒုဋ္ဌိ = မိတ်ဆွေကို ပြစ်မှားသူ လူယုတ်မာ”ဟု များစွာ အပြစ်ဆို လေသည်။

အတိတ်ဘဝတစ်ခုတွင် ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဆင်ဖြူတော် ဖြစ်နေ၏။ အိုမင်းမစွမ်း ဖြစ်နေရှာသော မျက်မမြင် မိခင်ဆင်မကြီးကို ပြုစုလုပ်ကျွေးနေ၏။ အရှင်ဒေဝဒတ်အလောင်း မုဆိုးသည် (၇)ရက်တိုင်တိုင် ဟိမဝန္တာ တောအတွင်းဝယ် မျက်စိလည် လမ်းမှားနေသဖြင့် ငိုကြွေးနေ၏။ ဘုရားအလောင်းတော် ဆင်ဖြူတော်က မိမိ၏ ကျောက်ကုန်းထက်၌ တင်ကာ လူတို့ဌာနေသို့ သွားရာလမ်းသို့တိုင်အောင် လိုက်ပို့ပေးရှာ၏။ သို့သော် ငမုဆိုးက ဆင်ဖြူတော်အကြောင်းကို ရှင်ဘုရင်အား သံတော်ဦးတင်သဖြင့် ရှင်ဘုရင်က ယင်းငမုဆိုးနှင့်တကွ ဆင်ဆရာတို့ကို စေလွှတ်ကာ ဆင်ဖြူတော်ကို အဖမ်းခိုင်းသဖြင့် ဆင်ဖြူတော်သည် အဖမ်းခံလိုက်ရလေသည်။

(ဇာတက-ဋ္ဌ-၄-၉၁။)

သူတစ်ပါးကျေးဇူးဟူသည်မှာ ကြွေးတင်သလို တင်နေသော တရားတစ်မျိုးတည်း။ ထိုကျေးဇူးကို အတုံ့ပြန်၍ မဆပ်နိုင်သည့်အတွက် မဆပ်ရသေးသော်လည်း ကျေးဇူးရှင်မှန်းကို အသိအမှတ်ပြုကာ ကျေးဇူးတင်မိစေရမည်။ ဆပ်နိုင်သည်နေ့၊ ဆပ်ခွင့်ကြိုသည်နေ့၌ကား မြန်မြန်ရှက်ရှက်နှင့် နှစ်သက်ကြည်ဖြူစွာ ပြန်လည်၍ ဆပ်သင့်ကြ ပေသည်။ ရှေးပညာရှိတို့ကား လူဘဝမှာပင် မဆိုထားဘိ တိရစ္ဆာန်ဘဝမှာပင် မိဘကျေးဇူးကို ဆပ်ခဲ့ဖူးပေသည်။ အတိတ်ဘဝတစ်ခုတွင် ဘုရားအလောင်းတော်သည် ကျေးသားမျိုး၌ ဖြစ်၏။ မာဂဓလယ်တော၌ တည်ရှိသော ပုဏ္ဏားကြီးတစ်ဦး၏ လယ်တောတွင် ကျက်စားရင်း တစ်နေ့တွင် ညွတ်ကွင်းဝယ် ဖမ်းဆီးမိသွား၏။ ဘုရား အလောင်းတော် ကျေးသားမှာ စပါးများကို မိမိကိုယ်တိုင် အဝစားရုံတွင်မက အပြန်တွင် စပါးနှံများကိုပါ ကိုက်ချီ ၍ ပျံသန်းလေ့ရှိသဖြင့် လယ်ရှင် ပုဏ္ဏားကြီး၏ ခိုင်းစေချက်အရ လယ်စောင့်ယောက်ျားက ဖမ်းဆီးခြင်း ဖြစ်၏။ လယ်စောင့်ယောက်ျားက ဖမ်းဆီးမိသော ကျေးသားအား လယ်ရှင်ပုဏ္ဏားကြီးထံသို့ ယူဆောင်သွား၏။ လယ်ရှင် ပုဏ္ဏားကြီးက စပါးနှံများကို ကိုက်ချီ၍ ယူဆောင်သွားရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းကို မေးသောအခါ -

၁။ ကြွေးဟောင်းကို ဆပ်ခြင်း၊

၂။ ကြွေးသစ်ကို ချခြင်း၊

၃။ ရွှေအိုးကို မြုပ်ခြင်း -

ဤလုပ်ငန်းရပ် သုံးခုကို ပြုလုပ်နေခြင်းကြောင့် စပါးနှံများကို ကိုက်ချီ၍ ယူသွားကြောင်းကို ရှင်းပြ၏။

၁။ ကြွေးဟောင်းကို ဆပ်ခြင်းဟူသည် အတိတ်ငယ်ရွယ်စဉ်က မိဘတို့က ပြုစုကျွေးမွေး စောင့်ရှောက်ခဲ့သော ကျေးဇူးကို ပြန်လည်၍ ဆပ်ခြင်းကို ဆိုလို၏။

- ၂။ ကြွေးသစ်ကို ချခြင်းဟူသည်မှာ အတောင်အလက် မစုံသေးသော သားငယ် သမီးငယ်တို့ကို ပြုစု လုပ်ကျွေးခြင်းကို ဆိုလို၏။ ထိုသားငယ် သမီးငယ်တို့က တစ်ချိန်တွင် မိဘကို ပြန်လည်၍ ပြုစု လုပ်ကျွေးကြလိမ့်မည်ဟု မိဘတို့၌ မျှော်လင့်ချက် ရှိသဖြင့် ကြွေးသစ်ချခြင်းနှင့် တူ၏။
- ၃။ ရွှေအိုး မြှုပ်ခြင်းဟူသည်မှာ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်၍ အိုမင်းမစွမ်းရှိကြကုန်သော ကျေးသားအိုကြီးတို့ကို အလှူဒါနပြုခြင်းကို ဆိုလို၏။ သံသရာအဆက်ဆက်၌ အစဉ်တစ်စိုက် လိုက်ပါမည့် အနုဂါမိက ရွှေအိုးတည်း။

ဤသဘောတရားများကို အလောင်းတော်ကျေးသားက ပုဏ္ဏားကြီးအား ရှင်းပြသောအခါ ပုဏ္ဏားကြီးက ဤတရား သုံးပါးတို့သည် အချို့လူသားတို့၌ပင် မရှိကြသဖြင့် အလွန် ကျေနပ်ကာ ဘုရားအလောင်းတော်ကျေးသားကို စပါးနွံများကို အလိုရှိသလောက် ယူဆောင်ရန် ခွင့်ပြုလိုက်လေသည်။ (ဇာတက-ဋ္ဌ-၄-၂၇၆-၂၈၁။)

ဆရာသမား၏ ကျေးဇူးတော်

မိထွေးတော်ဂေါတမီသည် မိမိကိုယ်တိုင် ဦးဆောင်၍ စီမံရက်လုပ်ထားသော သင်္ကန်းလျာ ပုဆိုးအစုံကို ဘုရားရှင်အား လှူဒါန်း၏။ ဘုရားရှင်က သံဃာအား လှူစေ၏။ ထိုအခါ အရှင်အာနန္ဒာကိုယ်တော်မြတ်က မိထွေးတော်ဂေါတမီသည် မဟာမာယာ ကွယ်လွန်သွားသည့်အခါ ဘုရားအလောင်းတော်အား နို့ချိုတိုက်ကျွေး၍ မွေးမြူခဲ့သူ ဖြစ်သဖြင့် ကျေးဇူးကြီးမားရကား မိထွေးတော်လှူသည့် သင်္ကန်းအစုံကို အလှူခံယူတော်မူပါမည့် အကြောင်းကို ဝင်ရောက်၍ လျှောက်ထားတောင်းပန်၏။ ထိုအခါ ဘုရားရှင်က သတ္တဝါ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို အရိယာသူတော်ကောင်းအဆင့်သို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးလိုက်သော ဆရာသမား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးက သာလွန်၍ ကြီးမြတ်ကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်း အမိန့်ရှိသွားတော်မူ၏။

အာနန္ဒာ . . . ဤစကားသည် ဤအတိုင်းမှန်၏။ အာနန္ဒာ . . . တပည့်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ကို ယုံကြည်သိမှတ် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ တရားတော်ကို ယုံကြည်သိမှတ် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ သံဃာတော်ကို ယုံကြည်သိမှတ် ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ အာနန္ဒာ . . . ဤဆရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား တပည့်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှိခိုးခြင်း ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း လက်အုပ်ချီခြင်း အရိယာသေပြုခြင်း သင်္ကန်း ဆွမ်း ကျောင်း အိပ်ရာနေရာ သူနာတို့၏ အထောက်အပံ့ အသက်၏ အရံအတားဆေးတို့ကို ပေးကမ်းလှူဒါန်းခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးတုံ့ပြန်ခြင်းကို ကောင်းသော ကျေးဇူးတုံ့ပြန်ခြင်းဟု ငါဘုရား မဟောပေ။

အာနန္ဒာ . . . တပည့်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍ အသက်သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏။ မပေးသည်ကို ယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏။ ကာမတို့၌ မှားယွင်းစွာကျင့်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏။ မုသား ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏။ မူးယစ်မေ့လျော့ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သေရည်သေရက်တို့ကို မှီဝဲစားသောက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်၏။ အာနန္ဒာ . . . ဤဆရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဤတပည့်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှိခိုးခြင်း ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း လက်အုပ်ချီခြင်း အရိယာသေပြုခြင်း သင်္ကန်း ဆွမ်း ကျောင်း အိပ်ရာနေရာ သူနာတို့၏ အထောက်အပံ့ အသက်၏ အရံအတား ဆေးတို့ကို ပေးကမ်းလှူဒါန်းခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးတုံ့ပြန်ခြင်းကို ကောင်းသော ကျေးဇူးတုံ့ပြန်ခြင်းဟု ငါဘုရားသည် မဟောပေ။

အာနန္ဒာ . . . တပည့်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၌ မတုန်မလှုပ် သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံ၏။ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ဓမ္မက္ခန်ဟု (၁၀)တန်

ထင်ပေါ် တရားတော်မြတ်၌ မတုန်မလှုပ် သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံ၏။ အရိယာသံဃာတော်၌ မတုန်မလှုပ် သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ဘုရားအစရှိကုန်သော အရိယာတကာ သူတော်စွာ တို့သည် နှစ်သက်မြတ်နိုးတော်မူအပ်သော အရိယကန္တသီလ = ငါးပါးသီလတို့နှင့် ပြည့်စုံ၏။ အာနန္ဒာ . . . ဤဆရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဤတပည့်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှိခိုးခြင်း ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း လက်အုပ်ချီခြင်း အရိ အသေပြုခြင်း သင်္ကန်း ဆွမ်း ကျောင်း အိပ်ရာနေရာ သူနာတို့၏ အထောက်အပံ့ အသက်၏ အရံအတား ဆေးတို့ကို ပေးကမ်းလှူဒါန်းခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးတုံ့ပြန်ခြင်းကို ကောင်းသော ကျေးဇူးတုံ့ပြန်ခြင်းဟု ငါဘုရားသည် မဟောပေ။

အာနန္ဒာ . . . တပည့်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဒုက္ခသစ္စာတရား၌ ယုံမှားကင်း၏။ သမုဒယသစ္စာတရား၌ ယုံမှားကင်း၏။ ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာ နိရောဓသစ္စာတရား၌ ယုံမှားကင်း၏။ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့် ဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာတရား၌ ယုံမှားကင်း၏။ အာနန္ဒာ ဤဆရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဤတပည့်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှိခိုးခြင်း ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း လက်အုပ်ချီခြင်း အရိအသေပြုခြင်း သင်္ကန်း ဆွမ်း ကျောင်း အိပ်ရာနေရာ သူနာတို့၏ အထောက်အပံ့ အသက်၏ အရံအတားဖြစ်သော ဆေးတို့ကို ပေးကမ်း လှူဒါန်းခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးတုံ့ပြန်ခြင်းကို ကောင်းသော ကျေးဇူးတုံ့ပြန်ခြင်းဟု ငါဘုရားသည် မဟောပေ။
(မ-၃-၂၉၇။ ဒက္ခိဏဝိဘင်္ဂသုတ်။)

စတူဟိ ပဏီတပစ္စယေဟိ စက္ကဝါဠန္တရံ ပူရေတွာ သိနေရပဗ္ဗတေန ကူဠံ ဂဟေတွာ ဒေန္တောပိ အာစရိ-
ယဿ အနုစ္ဆဝိကံ ကိရိယံ ကာတုံ န သက္ကောတိယေဝ။ (မ-၄-၄-၂၂၃။)

အနုစ္ဆဝိကံ ကိရိယံ ကာတုံ န သက္ကောတိယေဝ။ ယသ္မာ အာစရိယေန ကတဿ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟဿ
အန္တေဝါသိနာ ကိရိယမာနော အာမိသာနုဂ္ဂဟော သင်္ခမ္ပိ ကလမ္ပိ ကလဘာဂမ္ပိ န ဥပေတိယေဝါတိ။
(မ-၄-၃-၄၀၈။)

သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်အောင်
ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမလျက် ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ = တရားဖြင့် ချီးမြှောက် မစသော ဆရာဖြစ်သူအား တပည့်ဖြစ်သူက
ပစ္စည်းလေးပါးတို့ဖြင့် စကြဝဠာ အဆုံးအပိုင်းအခြားတိုင်အောင် စကြဝဠာတစ်တိုက်လုံးကို ပြည့်စေ၍ မြင့်မိုရ်
တောင်ဖြင့် အထွတ်ပြု၍ ပေးလှူသော်လည်း ဆရာသမားအား လျော်လျောက်ပတ် ကောင်းမြတ်သော ကျေးဇူး
တုံ့ပြန်ခြင်း အမှုကို ပြုခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည်သာတည်း။ ဆရာသမား၏ ပြုစု ပျိုးထောင်ပေးလိုက်သော ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ
= သစ္စာလေးပါးကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိအောင် ချီးမြှောက်ပေးမှုအား တပည့်ဖြစ်သူက ပြုလုပ်အပ်သော
ပစ္စည်းဖြင့် ထောက်ပံ့ခြင်း အာမိသာနုဂ္ဂဟသည် အဆ အရာ အထောင် အသိန်းမျှမက လိုက်၍ မမီနိုင်အောင်
ကွာဟလျက် ရှိ၏။

ဆရာဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍ တပည့်ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် စတုသစ္စသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကို အရ-
ဟတ္ထဖိုလ်တိုင်အောင် ရရှိခဲ့သည် ဖြစ်အံ့ -

- ၁။ သောတာပန်ဖြစ်ခဲ့သော် အပါယ်လေးဘုံမှ ကွင်းလုံးကျွတ် လွတ်သွားပြီ ဖြစ်၏။
- ၂။ သကဒါဂါမ်အဆင့်သို့ ရောက်ရှိသွားလျှင် ကာမဘုံသို့ သို့မဟုတ် လူ့ဘုံသို့ တစ်ကြိမ်သာ ပြန်လာခွင့် ရှိ
တော့၏။
- ၃။ အနာဂါမ်အဆင့်သို့ ရောက်ရှိသွားလျှင် ကာမဘုံသို့ ပြန်လည်ခွင့် မရှိတော့ဘဲ ဗြဟ္မာပြည်မှာသာ ပရိနိဗ္ဗာန်
စံရတော့မည် ဖြစ်၏။

၄။ ရဟန္တာအဆင့်သို့ ရောက်ရှိသွားလျှင်ကား (၃၁)ဘုံမှ ကွင်းလုံးကျွတ် လွတ်မြောက်သွားပြီ ဖြစ်၏။ အိုး-
ဘေးဆိုးကြီး နာဘေးဆိုးကြီး သေဘေးဆိုးကြီး နောက်ထပ်တစ်ဖန် ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေရသော
ဘေးဆိုးကြီး အဝဝတို့မှ အပြီးတိုင် လွတ်မြောက်သွား၏။

ဤမျှကြီးမားသော အကျိုးကျေးဇူးများကား အကြီးကျယ်ဆုံး အမြင့်မြတ်ဆုံး တန်ဖိုးအကြီးမားဆုံး ကျေးဇူး
များပင် ဖြစ်ကြ၏။ သူတော်ကောင်းမှန်သမျှသည် ဤကဲ့သို့သော ကျေးဇူးများကို အဘယ်ကြောင့် ချေဖျက်သင့်
နိုင်ပါအံ့နည်း။ ။အကြင်သစ်ပင်၏ အရိပ်၌ ထိုင်နေ အိပ်နေအံ့၊ ထိုသစ်ပင်၏ အခက်ကို မချိုးပါနှင့်၊ အရိပ်နေနေ
အခက်ချိုးချိုး မိတ်ဆွေကို ပြစ်မှားသော ထိုလူမျိုးသည် လူယုတ်မာသာ ဖြစ်၏။

ယဿ ရုက္ခဿ ဆာယာယ၊ နိသီဒေယျ သယေယျ ဝါ။
န တဿ သာခံ ဘဇ္ဇေယျ၊ မိတ္တဒုဗ္ဘော ဟိ ပါပကော။ (ဇာတက-၂-၃၀၀။ ၃-၅-၂၂၁-၂၉၉)

ပဠာသ -

ပဠာသဟူသည် ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင် ပြုတတ်သော ဒေါသတစ်မျိုးပင်တည်း။ သီလသမာဓိ ပညာရှိသူ၊ ဥစ္စာ
ပေါသူ၊ ရုပ်ချောသူ၊ အမျိုးမြတ်သူ၊ လိမ္မာသူ၊ ခွန်အားကြီးမားသူ၊ စွမ်းအင်သတ္တိ ပြည့်ဝသူတို့ကို အသာမပေးနိုင်ဘဲ
“သူနဲ့ ငါနဲ့ ဘာထူးသေးသလဲ” ဟု မိမိထက် အမှန်သာနေသူ သာမှန်းလည်း သိလောက်သူနှင့် အားတူ အင်တူ
ဂုဏ်တူလုပ်၍ ပြောဆို ပြိုင်ဆိုင်ခြင်းမျိုးတည်း။ မိမိမှာ ထိုကဲ့သို့ ဂုဏ်မျိုး ရှိမည်ထင်၍ နှိုင်းယှဉ်ပြောဆိုမှုတို့မှာ
ပဠာသ မဟုတ်ချေ။

ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်တော်မှ သုံးဂါဝုတ် ယူဇနာဝက်ခန့် ကွာဝေးသောအရပ်၌ နိဂုံးရွာတစ်ခုသည် ရှိ၏။
ထိုနိဂုံးရွာ၌ များစွာကုန်သော စာရေးတံဆွမ်း၊ လဆန်းပက္ခ လဆုတ်ပက္ခတို့၌ လှူအပ်သောဆွမ်းတို့သည် ရှိကြ၏။
ထိုရွာ၌လည်း ပြဿနာကို မေးမြန်းကာ ရဟန်းသာမဏေတို့ကို အရှက်ရစေလျက် နှောင့်ယှက်တတ်သော ငတုံး
တစ်ယောက်သည် နေထိုင်၏။ ထိုငတုံးသည် သလာကဘတ် = စာရေးတံဆွမ်း၊ ပက္ခိကဘတ် = တစ်ပက္ခ၌ လှူ
သော ဆွမ်းတို့အလို့ငှာ သွားကုန်သော ရဟန်းငယ် သာမဏေငယ်တို့ကို ခဲဖွယ်တို့ကို ခဲစဉ် သောက်ဖွယ်တို့ကို
သောက်စဉ် စားဖွယ်တို့ကို စားစဉ် ပြဿနာတို့ကို မေးကာ ဖြေအံ့သောငှာ မစွမ်းနိုင်ကုန်သည်ရှိသော် အရှက်ကို
ရစေ၏။ ရဟန်းငယ် သာမဏေငယ်တို့သည် ငတုံးမှ ကြောက်သောကြောင့် သလာကဘတ် ပက္ခိကဘတ်တို့၏
အကျိုးငှာ ထိုရွာသို့ မသွားကြကုန်။

ထိုအခါ တစ်နေ့သ၌ မထင်ရှားသော ရဟန်းတော်တစ်ပါးသည် ထိုငတုံးကို ဆိုဆုံးမလိုသည့်အတွက် ထို
ရွာသို့ ကြွသွား၏။ ရွာတံခါး၌ ရပ်၍ သင်္ကန်းကို ရုံ၏။ ထိုရဟန်းကို မြင်၍ ငတုံးသည် ကြမ်းတမ်းသောဆိတ်ကဲ့သို့
လျှင်မြန်စွာ ချဉ်းကပ်လာလတ်၍ ရဟန်း . . . ငါ၏ ပြဿနာကို ဖြေလော့ဟု ဆို၏။ ရဟန်းတော်က ယာဂု
သောက်ပြီးသည်တိုင်အောင်၊ ဆွမ်းစားရပ်ကို တံမြက်လှည်းပြီးသည်တိုင်အောင်၊ စာရေးတံဆွမ်းကို ဆောင်ယူ
ပြီးသည်တိုင်အောင် အခွင့်ပေးပါရန် အချိန်ရွှေ့ကာ မေတ္တာရပ်ခံလျက် ငတုံးကိုပင် သပိတ်ကို ပိုက်စေ၍ ရွာတံခါးသို့
တိုင်အောင် ရွာပသို့ ခေါ်ဆောင်ခဲ့၍ သင်္ကန်းကို ခေါက်၍ ပခုံးထက်၌ တင်၍ ထိုငတုံး၏ လက်မှ သပိတ်ကို
ယူ၍ ရပ်၏။ ထိုအရပ်၌ ငတုံးက ပြဿနာဖြေဆိုရန် ပြောကြားလာ၏။ ထိုအခါ ထိုရဟန်းက သပိတ်ကို တစ်နေရာ
တွင် ထားကာ သင်၏ ပြဿနာကို ဖြေအံ့ဟု ဆို၍ တစ်ချက်တည်းဖြင့်ပင်လျှင် လဲစေ၍ အရိုးတို့ကို ကြေစေဘိ
သကဲ့သို့ ထောင်းထုသတ်ပုတ်၍ ငတုံး၏ ခံတွင်းထဲသို့ မစင်များကို ထည့်၍ ယခုအခါ၌ ဤနေ့မှ စ၍ ဤရွာသို့
လာသော ရဟန်းကို တစ်စုံတစ်ခုသော ပြဿနာကို မေးသောကာလ၌ သိစေအံ့ဟု ခြိမ်းခြောက်၍ သွား၏။ ထို
ငတုံးသည် ထိုအခါမှ စ၍ ထိုရဟန်းတို့ကို မြင်လျှင် ပြေးလေ၏။

ထိုသတင်းသည် ဘုရားရှင်၏ ရွှေနားတော်သို့တိုင်အောင် ပေါက်ကြားသွားသောအခါ ဘုရားရှင်က ရှေးဖြစ်
ဟောင်း အောက်မေ့ဖွယ် ဇာတ်ကြောင်းကို ပြန်ပြောင်း၍ ဟောကြားတော်မူပြန်၏ -

လွန်လေပြီးသောအခါ အင်္ဂတိုင်းသား မာဂဓတိုင်းသားတို့သည် တစ်ဦးသည် တစ်ဦး၏တိုင်းသို့ သွားကုန်
လတ်သော် တစ်နေ့သ၌ တိုင်းနှစ်တိုင်းတို့၏ နယ်ခြားဒေသအရပ်၌ တစ်ခုသောအိုင်ကို မှီကုန်၍ သုရာတို့ကို
သောက်ကာ ငါးအမဲတို့ကို စားပြီးနောက် ခပ်စောစောကပင်လျှင် လှည်းတို့ကို ကကုန်၍ သွားကုန်၏။ ရဟန်းတို့ကို
ပြဿနာမေးကာ အနှောင့်အယှက်ပေးနေသော ငတုံးကား ထိုအချိန်တွင် မစင်စားသောပိုးတစ်ကောင် ဖြစ်နေ၏။
ထိုပိုးသည် မစင်နဲ့ နံသောကြောင့် လာလတ်၍ ထိုသူတို့ သုရာသောက်ရာအရပ်၌ စွန့်ပစ်ထားခဲ့သော သုရာကို
မြင်၍ ချင်ခြင်းတပ်သဖြင့် သောက်မိ၍ မူးယစ်သည် ဖြစ်လတ်သော် မစင်ပုံပေါ်သို့ တက်လေ၏။ ထိုပိုးသည်
မစင်ပုံပေါ်သို့ တက်လတ်သော် မစင်စိုသည် အတန်ငယ် ညွတ်ကျသွား၏ အောက်သို့ အိဆင်းသွား၏။ ထိုမစင်ပိုး
သည် ငါ့ကို မစင်ပုံသည် ခံထားအံ့သောငှာ မစွမ်းနိုင်ဟု ကြိုးဝါး၏။ ထိုခဏ၌သာလျှင် အမုန်ယစ်သော ဆင်ပြောင်
တစ်စီးသည် ထိုအရပ်သို့ လာလတ်၍ မစင်နဲ့ နံခြင်းကြောင့် စက်ဆုပ်ရွံရှာ၍ ဖဲခွာသွား၏။ ထိုမစင်ပိုးသည် ထို
ဆင်ပြောင်ကြီးကို မြင်၍ ဤဆင်ပြောင်ကြီးသည် ငါမှ ကြောက်သောကြောင့် ပြေး၏ဟု မှတ်ထင်ကာ ဆင်ပြောင်-
ကြီးကို စစ်ထိုးရန် ဖိတ်ခေါ်လိုက်၏။

ထိုအခါ ဆင်ပြောင်ကြီးက မစင်ပိုးကို -

“အချင်းမစင်ပိုး . . . သင့်ကို ခြေတို့ဖြင့် ကြိတ်ချေ၍လည်း ငါမသတ်အံ့၊ အစွယ်တို့ဖြင့် ထိုးဆွ၍လည်း
ငါမသတ်အံ့၊ နှာမောင်းဖြင့် ပုတ်ခတ်၍လည်း ငါမသတ်အံ့၊ မစင်ဖြင့်သာလျှင် သင့်ကို ငါသတ်ပေအံ့၊ အသင်သည်
မစင်ဖြင့် သေစေသတည်း” -

ဤသို့ ပြောဆို၍ ထိုမစင်ပိုး၏ ထိပ်ထက်၌ ကြီးစွာသော မစင်တုံးကို စွန့်ချလိုက်၍ ကျင်ငယ်ကိုပါ စွန့်ချ
လိုက်ပြီးနောက် ထိုအရပ်၌ပင်လျှင် ထိုမစင်ပိုးကို အသက်ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်စေ၏။ ထိုနောင် ဆင်ပြောင်ကြီးသည်
ကြိုးကြာသံနှင့် တူသော အသံကို မြည်အော်လျက် တောသို့ ဝင်လေ၏။ ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင် မပြုသင့်သူ တစ်ဦးကို
ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင် ပြုမိသော ဒေါသကြောင့် ပျက်စီးရသော ထုံးဟောင်းတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

(ဇာတက-၅-၂-၁၉၂-၁၉၄။ ဂူထပါဏဇာတ်။)

၉။ ဣဿာ

ဣဿတီတိ ဣဿာ၊ ဣဿာယနာ ဣဿာ။

- ၁။ ဣဿာ ပရသမ္ပတ္တိနံ ဥဿယနလက္ခဏာ၊
- ၂။ တတ္ထေဝ အနဘိရတိရသာ၊
- ၃။ တတော ဝိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
- ၄။ ပရသမ္ပတ္တိပဒဋ္ဌာနာ။ သံယောဇနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၁၀၀။)

ဣဣတတ်သော သဘောတရားသည် ဣဿာ မည်၏။
 ဣဣခြင်းကို ပြခြင်းသည် ဣဿာ မည်၏။

- ၁။ သူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်တို့ကို ဣဣခြင်းသဘော = သည်းမခံနိုင်ခြင်းသဘော လက္ခဏာ၊
- ၂။ ထိုသူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်တို့၌ပင်လျှင် မမွေ့လျော်နိုင်ခြင်း (ကိစ္စ) ရသ၊
 = မွေ့လျော်ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် (ကိစ္စ) ရသ၊
- ၃။ ထိုသူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်မှ မရှုစိမ့်နိုင်ဘဲ မျက်နှာလွှဲတတ်သော သဘောတရား ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊
- ၄။ သူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ် ပဒဋ္ဌာန်။

ဤတွင်လည်း ကတ္တုသာဓန ဘာဝသာဓန နှစ်မျိုးကိုသာ ပြထားသော်လည်း ကရုဏာသာဓနလည်း ပြနိုင်သည်သာဟု မှတ်ပါ။ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ သူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်တို့၌ ဣဣကြောင်း ဖြစ်သော သဘောတရားသည် ဣဿာ မည်၏ ဟုလိုသည်။

လက္ခဏာ - ဥဿယနံ အသဟနံ။ (မဟာဋီ-၂-၁၅၂။)

သူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်တို့ကို ဣဣခြင်းဟူသည် ထိုသူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်တို့ကို မြင်ရ ကြားရ၍ သည်းမခံနိုင်ခြင်း သဘောတည်း။ ရှေးရှေး ဘဝထိုထိုက ဆည်းပူးခဲ့ စုဆောင်းခဲ့ အားထုတ်ခဲ့သော ကုသိုလ်ကံကောင်းများက အားပေးထောက်ပံ့အပ်သည် ဖြစ်၍၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝတွင်လည်း ပယောဂသမ္ပတ္တိတည်းဟူသော ဉာဏ်ဝီရိယ ဦးဆောင်လျက် ထိုထို ကြီးပွားကြောင်း လုပ်ငန်းရပ်တို့ကို ကြိုးစားအားထုတ် ပြုလုပ်ခြင်းတည်းဟူသော ပစ္စုပ္ပန်ကံ ရှိသည်ဖြစ်၍ - ရဟန်းဖြစ်လျှင်လည်း ပရိယတ် ပဋိပတ် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတော်မူခြင်း၊ ပစ္စည်းလေးပါး ပေါများခြင်း၊ ပူဇော်သက္ကာရ များပြားခြင်းများ ဖြစ်ရ၏။ လူဖြစ်လျှင်လည်း ဥစ္စာ စည်းစိမ်ဂုဏ်သိရများ တိုးတက်ကြီးပွားခြင်းများ ဖြစ်ရ၏။ ထိုသို့ ပစ္စုပ္ပန်ကံ အတိတ်ကံတို့ကြောင့် ဘုန်းကံကြီးမားသူ အဘက်ဘက်မှ ဂုဏ်ရှိန် တိုးတက်နေသူကို မြင်ရ ကြားရသည်ရှိသော် ယောနိသောမနသိကာရ မရှိသူ မုဒိတာဗြဟ္မစိုရ်တရား ခေါင်းပါးသူတို့ကား ဝမ်းမမြောက်နိုင်ဘဲ - “ကိုယ့်ထက်သာ မနာလိုသည့်” စိတ်ထားများကို အများဆုံး မွေးမြူတတ်ကြ၏။ မျက်နှာမဲ့ကာ ပါးစပ်ရွဲ့ကာ နှုတ်ခမ်းစူကာ စောင်းကာမြောင်းကာ ချိတ်ကာရိပ်ကာဖြင့် ‘သည်လိုယုန်တော့ ချုံတိုင်းရှိရဲ့၊ ဇီးကွက်လောက်တော့ ငှက်တိုင်းလှရဲ့’ - ဤသို့စသည်ဖြင့် ကြည့်ရှုတတ်ကြ၏။ ပြောဆိုတတ်ကြ၏။ ကဲ့ရဲ့ ရှုတ်ချတတ်ကြ၏။ ဤသဘောထားများကား ဣဿာ၏ သဘောလက္ခဏာချည်းတည်း။

အနည်းငယ် ဆက်၍ ဆိုဦးအံ့၊ ဤဣဿာ၏ သူတစ်ပါးတို့၏ လာဘ်လာဘရခြင်း စသည်တို့၌ ရှုတ်ချခြင်း ဝီရိယလက္ခဏာကို အိမ်၌တည်သူ လူဝတ်ကြောင်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အိမ်ရာ မရှိသော ရသေ့ ရဟန်း အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း = အာဂါရိကအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနာဂါရိကအားဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်မျိုး ခွဲခြား၍ ဖော်ပြသင့်၏။

အိမ်ရာတည်ထောင် လူဝတ်ကြောင်ဘဝ၌ နေထိုင်သော အချို့သောသူသည် လယ်လုပ်ခြင်း ကုန်သွယ်ခြင်း စသည်တို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဖြင့် မိမိ ယောက်ျားတို့ ပြုလုပ်အပ်သည့် လုံ့လဝီရိယကို အမှီပြု၍ ကောင်းမြတ်သော ယာဉ်အမျိုးမျိုးကိုလည်းကောင်း ဆောင်တတ်သော ဆင်မြင်းကျွဲနွား စသည်ကိုသော် လည်းကောင်း ရွှေငွေ စသည့် နှစ်သက်မြတ်နိုးဖွယ်ရာ ရတနာ အမျိုးမျိုးကိုသော်လည်းကောင်း ရရှိ၏။ ဣဿာ သဘောထား ရှိသော အခြားသောသူတစ်ယောက်သည် ထိုယောက်ျား၏ လာဘ်ရခြင်းဖြင့် အလိုမရှိသည် ဖြစ်၍ ထိုလာဘ်ရခြင်းဖြင့် မနှစ်သက်၊ အဘယ်သောအခါ၌ ဤသူသည် ဤစည်းစိမ်၏ ပြည့်စုံခြင်းမှ ဆုတ်ယုတ်၍ အထီးကျန်မဲ့ လူဆင်းရဲ ဖြစ်၍ လှည့်လည်ရပါလတ္တံ့နည်းဟု ကြံစည်၍ အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုပြည့်စုံနေသော စည်းစိမ်ဥစ္စာမှ ဆုတ်ယုတ်လတ်သော် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်တတ်၏။

အနာဂါရိက ရသေ့ ရဟန်းဖြစ်သော ဣဿာနှင့် ယှဉ်သော စိတ်ဓာတ်ရှိသူအချို့လည်း - အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦးကို ယင်းပုဂ္ဂိုလ်၏ ပရိယတ္တိဗဟုသုတ ပဋိပတ္တိဗဟုသုတ စသည့်ဂုဏ်တို့ကို အမှီပြု၍ ဖြစ်ပေါ် လာသော လာဘ်လာဘ စသည်တို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကို မြင်ရ၍ အဘယ်သောအခါ၌ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤလာဘ် လာဘ စသည်တို့မှ ဆုတ်ယုတ်ပါလတ္တံ့နည်းဟု ကြံစည်၍ တစ်ချိန် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် လာဘ်လာဘ ယုတ်လျော့သည်ကို မြင်ရ၏။ ထိုအခါ၌ နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်တတ်၏။ - ဤသို့လျှင် ဣဿာသည် သူတစ်ပါး၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာကို ရှုတ်ချခြင်း သဘောလက္ခဏာ ရှိသည်ဟု မှတ်ပါ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၄၀၅။)

ရသ - ပစ္စုပ္ပန် - ပဒဋ္ဌာန် - ချမ်းသာသည့် သုခိတသတ္တဝါတစ်ဦးကိုလည်းကောင်း၊ အများကိုလည်း ကောင်း မြင်တွေ့ရသည့်အခါ ကြည်ရွှင်ဝမ်းမြောက်တတ်သည့် မုဒိတာဗြဟ္မစိုရ် လက်ကိုင်ထားသည့် မုဒိတာ သဘောထားများ နှလုံးအိမ်တွင် ကိန်းဝပ်လေ့ရှိသည့် သူတော်ကောင်းတို့ကား သူတစ်ပါးတို့၏ ပရိယတ် ပဋိပတ် တို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတော်မူပုံ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဂုဏ်ရှိန်ဝါတို့ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ကုံလုံကြွယ်ဝနေပုံ ဆင်စီး၍ မြင်းရံနေပုံ တို့ကို မြင်ရ ကြားရလျှင် ပျော်ရွှင်ဝမ်းမြောက်ကြ၏။ သို့သော် ဣဿာ ကိန်းဝပ်နေသူ မသူတော်တို့ကား ထိုကဲ့သို့ မပျော်ရွှင်နိုင် ဝမ်းမမြောက်နိုင်ဘဲ သူတစ်ပါး၏ စည်းစိမ်ဂုဏ်သိရှိ၍ မမွေ့လျော်နိုင်ဘဲ မွေ့လျော်ခြင်း၏ ဆန့်- ကျင်ဘက် လုပ်ငန်းရပ်တို့ကို ပြုလုပ်လေ့ရှိတတ်ကြ၏။ စောင်းတတ်မြောင်းတတ် ကဲ့ရဲ့တတ် ရှုတ်ချတတ်ကြ၏။ တို့မီးရှို့မီး လုပ်တတ်ကြ၏။ ဣဿာ၏ လုပ်ငန်းကိစ္စပင်တည်း။

ထိုသို့ မမွေ့လျော်နိုင်သဖြင့် ထိုသူတစ်ပါးစည်းစိမ်မှ မျက်နှာလွှဲတတ်သော သဘောတရားဟု ယင်းဣဿာ တရားကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်တွင် ရှေးရှု ထင်လာပေသည်။

ဣဿာဟူသည် သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို ဂြူစူမှု သည်းမခံနိုင်မှု ဖြစ်သဖြင့် ထိုသူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဂုဏ်သိရ်များသည်ပင် ဣဿာတရား ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ရန် အနီးစပ်ဆုံး အကြောင်းပဒဋ္ဌာန် ဖြစ်ရပေသည်။ (ဤ စကားများအရ - ဣဿာသည် သူတစ်ပါး၏ စည်းစိမ်ဂုဏ်သိရ်ဟူသော ဗဟိဒ္ဓကိုသာ အာရုံပြုသောတရားဟု မှတ်ပါ။)

မြဂူကို မနာလိုသော ဝက်များ

ဟိမဝန္တာတောင် မြဂူအတွင်း၌ ခြင်္သေ့တစ်စီး အောင်းနေ၏။ ထိုဂူ၏ မနီးမဝေးမှာလည်း ဝက်အများ နေ ထိုင်ကြ၏။ ထိုဝက်တို့သည် မြဂူအတွင်းက ခြင်္သေ့ကို မြင်နေကြရသဖြင့် အမြဲကြောက်ရွံ့ကာ မြဂူ၏ အရောင်အဝါ ကိုပင် အပြစ်မြင်လျက် ရှိကြ၏။ အခါတစ်ပါး၌ ထိုဝက်အများသည် စုပေါင်းတိုင်ပင်ကာ ရွံ့ညွှန်၌ မိမိတို့၏ ကိုယ်ကို လူးပြီးလျှင် ထိုညွှန်ဖြင့် မြဂူကို အရောင်မှိန်သွားအောင် ပွတ်တိုက်ကြလေရာ၊ မြဂူမှာ အရောင်မညှိုးဘဲ တိုး၍ပင် ပြောင်လာလေသည်။ ထို့အတူ အဘက်ဘက်တွင် မိမိထက်သာနေသူကို မနာလိုဝန်တို၍ အပြစ်ပြောလျှင်

အထက်တန်းရောက်နေသူတို့မှာကား တိုး၍သာ ပြောင်ဖွယ်ရာ ရှိ၏။ ဣဿာ ထူပြောသူ မိမိအတွက်မူကား အပါယ်သို့ ရောက်ကြောင်း မကောင်းမှု အကုသိုလ်ကံတည်းဟူသော လက်မှတ်ကောင်းတို့ကို စုဆောင်းထားပြီး လည်း ဖြစ်သွား၏။ နောင်သံသရာ အဆက်ဆက်၌လည်း အခြွေအရံ နည်းပါးကြောင်း အရှိန်အဝါ အကျော်စော မဲ့ကြောင်း မကောင်းမှုတို့ကို ဆည်းပူးပြီးလည်း ဖြစ်သွားပေသည်။

အတ္တုတ္တံသန - ပရဝတ္ထန

စကားပြောသောအခါ၌ ဖြစ်စေ၊ စာရေးသားသောအခါ၌ ဖြစ်စေ မိမိကိုယ်ကို မြှောက်၍ မြှောက်၍ ဂုဏ် ဖော်၍ ဂုဏ်ဖော်၍ ပြောဆိုခြင်း ရေးသားခြင်းကို အတ္တုတ္တံသနဟု ခေါ်ဆို၏။ သူတစ်ပါးကို ရှုတ်ချ၍ ရှုတ်ချ၍ အပြစ်တင်၍ အပြစ်တင်၍ ပြောဆိုရေးသားမှုကို ပရဝတ္ထနဟု ခေါ်၏။ ထိုတွင် အတ္တုတ္တံသန = မိမိကိုယ်ကို ချီးမြှောက်ခြင်းအမှု၌ မိမိဂုဏ်ကို သာယာသော လောဘနှင့် အထင်ကြီးသော မာနများ ဖြစ်တတ်၏။ ပရဝတ္ထန = သူတစ်ပါးကို ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခြင်းအမှု၌ကား ယခုတင်ပြနေသော ဣဿာနှင့် မလိုမုန်းထားသော ဒေါသတို့ အတူ ယှဉ်တွဲ၍ ဖြစ်တတ်လေသည်။

ကဲ့ရဲ့သင့် ကဲ့ရဲ့ထိုက် ရှုတ်ချသင့် ရှုတ်ချထိုက်သော တရားကိုလည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်းကောင်း ကဲ့ရဲ့ခြင်း ရှုတ်ချခြင်းကိုလည်း ဘုရားရှင်သည် ခွင့်ပြုတော်မူပြီးပင် ဖြစ်၏။ သို့သော် ကဲ့ရဲ့သင့် ကဲ့ရဲ့ထိုက်သော ရှုတ်ချသင့် ရှုတ်ချထိုက်သော တရား မဟုတ်ပါဘဲလျက် မကဲ့ရဲ့သင့် မကဲ့ရဲ့ထိုက်သော မရှုတ်ချသင့် မရှုတ်ချ ထိုက်သော တရားကို ကဲ့ရဲ့မိပါက ရှုတ်ချမိပါက၊ မကဲ့ရဲ့သင့် မကဲ့ရဲ့ထိုက် မရှုတ်ချသင့် မရှုတ်ချထိုက်သော သူတော်ကောင်းကို ကဲ့ရဲ့မိပါက ရှုတ်ချမိပါက လွန်စွာ အပြစ်ကြီးတတ်သည်ကိုကား အထူးသတိပြုသင့်လှပေသည်။

လူမိုက်တစ်ဦး၏ ကဲ့ရဲ့မှု ချီးမွမ်းမှုတို့ကား မှားသော်လည်း ရှိရာ၏၊ မှန်သော်လည်း ရှိရာ၏။ ဘုရားအစရှိသော ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့၏ ကဲ့ရဲ့မှု ချီးမွမ်းမှုတို့ကား လိုရင်းဖြစ်ပေသည်။ သူတော်ကောင်းတို့၏ ကဲ့ရဲ့သော မကောင်းမှုမှန်သမျှကို ရှောင်၍ သူတော်ကောင်းတို့၏ ချီးမွမ်းသော ကောင်းမှုကုသိုလ်တို့ကိုသာ လိုက်နာပြုကျင့် ခြင်းသည် အသင်သူတော်ကောင်းအတွက် အကျိုးအကြီးဆုံးသော လုပ်ငန်းရပ်ကြီးတစ်ခုပင် ဖြစ်လေရာသည်။

၁၀။ မစ္ဆရိယ

မစ္ဆရဘာဝေါ မစ္ဆရိယံ။

- ၁။ မစ္ဆရိယံ လဒ္ဓါနံ ဝါ လဘိတဗ္ဗာနံ ဝါ အတ္တနော သမ္ပတ္တိနံ နိဂူဟနလက္ခဏံ၊
- ၂။ တာသံယေဝ ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝအက္ခမနရသံ၊
- ၃။ သင်္ကောစနပစ္စုပ္ပန်၊ ကဋကဉ္စကတာပစ္စုပ္ပန် ဝါ၊
- ၄။ အတ္တသမ္ပတ္တိပဒဋ္ဌာနံ။ စေတသော ဝိရူပဘာဝေါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၉၉။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၁၀၀။)

ဝန်တိုတတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သဘောတရားသည် မစ္ဆရိယ မည်၏။

- ၁။ ရပြီး ရဆဲ ရလတ္တံ့ ဖြစ်ကုန်သော မိမိ၏ စည်းစိမ်တို့ကို လျှို့ဝှက်ခြင်းသဘော လက္ခဏာ၊
- ၂။ ထိုစည်းစိမ်တို့ကိုပင် သူတစ်ပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံမှုကို သည်းမခံနိုင်ခြင်း
= သည်းခံခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ခြင်း (ကိစ္စ) ရသ၊
- ၃။ (မိမိစည်းစိမ်တို့ကို သူတစ်ပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံခြင်းကို မနှစ်သက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်)
 (က) တွန့်တိုခြင်းသဘောတရား ပစ္စုပ္ပန်၊
 (ခ) ခါးစပ်သော ခံပြင်းသော သဘောတရား ပစ္စုပ္ပန်၊
 (ဂ) တစ်နည်း - မသာယာ မနှစ်သက်သော အခြင်းအရာ၊ ဆင်းရဲသော
 အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းဟူသော အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်၏ (ဖလ) ပစ္စုပ္ပန်။
- ၄။ မိမိ၏ စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပဒဋ္ဌာန်။

မစ္ဆရိယ (၅) မျိုး (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၄၀၅-၄၀၇။)

၁။ အာဝါသမစ္ဆရိယ - ကျောင်းကန်တိုက်တာ နေရာထိုင်ခင်းတို့၌ ဝန်တိုမှုသည် အာဝါသမစ္ဆရိယတည်း။ အာဝါသမည်သည်ကား - ကျောင်းတိုက်ကြီးတစ်ခုလုံးသည်လည်းကောင်း၊ ကျောင်းတိုက်ကြီးတစ်ခု အတွင်းဝယ် အသီးအသီးသော အကာအရံရှိသော ကျောင်းတစ်ဆောင်ဟူသော ပရိဝုဏ်သည်လည်းကောင်း၊ ကျောင်းတစ်ကျောင်း = ကျောင်းတစ်ဆောင် အတွင်းဝယ် အခန်းတစ်ခုသည်လည်းကောင်း၊ ညအခါ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို အားထုတ်သည့် ညဉ့်သန့်စင်ရာ နေရာအရပ်၊ နေ့အခါကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို ပွားများအားထုတ်သည့် နေ့သန့်စင်ရာ နေရာအရပ် စသည်တို့သည်လည်းကောင်း အာဝါသ မည်ပေသည်။ (သံဃိကကျောင်း အိပ်ရာနေရာတို့ပင်တည်း။) ထိုအာဝါသတို့၌ နေထိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ကြရကုန်၏။ ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကို ရရှိကြကုန်၏။ ရဟန်းတစ်ပါးကား ဝတ်အကျင့်ပဋိပတ်နှင့် ပြည့်စုံ၍ သီလကို ချစ်မြတ်နိုးသော ရဟန်းတစ်ပါးပါး၏ ထိုကျောင်းသို့ လာခြင်းကို အလိုမရှိပေ။ လာပြန်ပါကလည်း “ဒီကိုယ်တော် ခပ်မြန်မြန် ပြန်ပါစေ”ဟူသော စိတ်ထားမျိုး ရှိနေ၏။ ဤမစ္ဆရိယကား ကျောင်းနေရာ၌ ဝန်တိုခြင်း အာဝါသမစ္ဆရိယ မည်၏။ သို့သော် ခိုက်ရန်ငြင်းခုံမှု ပြုတတ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့၏ ထိုကျောင်းတိုက်၌ နေထိုင်ခြင်းကို အလိုမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ မနေစေလိုသည့် စိတ်ထားမျိုးကား အာဝါသမစ္ဆရိယ မဟုတ်ပေ။

၂။ ကုလမစ္ဆရိယ - ဆွေမျိုးဉာတိတို့၌ ဖြစ်စေ၊ တပည့် ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့၌ ဖြစ်စေ ဝန်တိုမှုသည် ကုလမစ္ဆရိယ မည်၏။ မိမိအား ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် ပြုစုလုပ်ကျွေးနေသည့် ဒါယကာ ဒါယိကာမ အမျိုးအနွယ် သည်လည်း ကုလ မည်၏။ မိမိ၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများသည်လည်း ကုလ မည်၏။ ထိုကုလ နှစ်မျိုးတို့၌ အခြား ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး၏ ချဉ်းကပ်ခြင်းကို အလိုမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဝန်တိုမှုမျိုးကား ကုလမစ္ဆရိယ

တည်း။ သို့သော် ယုတ်မာသောစိတ်ထား ယုတ်မာသောကိုယ်ကျင့်တရား ရှိသူ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး၏ ထိုဆွေမျိုးတို့နှင့် ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့သို့ ချဉ်းကပ်မှုကို အလိုမရှိခြင်းကား ကုလမစ္ဆရိယ မဟုတ်ပေ။ မှန်ပေသည် ထိုယုတ်မာသော စိတ်ဓာတ်ရှိသူ ယုတ်မာသော ကိုယ်ကျင့်တရားရှိသူကား ထိုအမျိုး ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့၏ ရတနာသုံးပါးတို့ အပေါ်၌ ကြည်ညိုနေသော သဒ္ဓါစစ် သဒ္ဓါမှန်ကို ပျက်စီးသွားအောင် ကျင့်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၏ မိမိအလုပ်အကျွေး ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့နှင့် ဆွေမျိုးတို့၌ မချဉ်းကပ်စေလိုခြင်းသည် မစ္ဆရိယမဖြစ်ပါ။ အကယ်၍ ထိုဒါယကာ ဒါယိကာမတို့၏ ဆွေမျိုးတို့၏ ရတနာသုံးပါးအား ကြည်ညိုသည့် သဒ္ဓါစစ် သဒ္ဓါမှန်ကို စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော ရဟန်းတစ်ပါးပါး၏ ထိုအမျိုး ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့သို့ ချဉ်းကပ်ခြင်းကို အလိုမရှိသူသာလျှင် ဝန်တိုခြင်း မစ္ဆရိယရှိသူ မည်ပေသည်။

၃။ **လာဘမစ္ဆရိယ** - ပစ္စည်းလာဘ်လာဘရခြင်းတို့၌ ဝန်တိုမှုသည် လာဘမစ္ဆရိယ မည်၏။ ဤ၌ လာဘဟူသည် ပစ္စည်းလေးပါးကို ရခြင်းပင်တည်း။ ထိုလာဘ်လာဘရခြင်းကို မိမိမှတစ်ပါးသော သီလမရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကို မဆိုထားဘိ၊ သီလရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်ပင် လာဘ်လာဘကို ရလတ်သော် မရပါစေသတည်းဟု ကြံစည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်ထားမျိုးသည် လာဘမစ္ဆရိယတည်း။ သို့သော် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကား ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့က သဒ္ဓါပြဓာန်း၍ လှူဒါန်းအပ်သည့် သဒ္ဓါဒေယျ လှူဖွယ်ဝတ္ထု ပစ္စည်းစုကို ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျစေ၏။ ဖရိဖရဲ ဖြစ်စေ၏။ အလွဲသုံးစားပြု၏။ မသုံးစွဲရက်ဘဲ ပုပ်သည့်တိုင်အောင် ခြတက်သည့်တိုင်အောင် ဆွေးမြည့်သည့်တိုင်အောင် ထားခြင်း၊ လူတို့ကို ပေးကမ်းခြင်း၊ ဝိနည်းတော်နှင့် မလျော်ညီရာဝယ် သုံးစွဲခြင်း၊ မရှိမသေ မလေးမစား ပစ်စလက်ခတ် မကောင်းသဖြင့်သုံးစွဲခြင်း စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ပျက်စီးစေ၏။ ဖျက်ဆီး၏။ ပုပ်ဆွေးသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော ပစ္စည်းကိုသော်လည်း အခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်အား မပေး။ (မပုပ်ဆွေးသေးသော ပစ္စည်းကိုကား ဆိုဖွယ်ရာပင်မရှိ ဟူလိုသည်။) ထိုသို့ သူတစ်ပါးတို့အားလည်း မပေးရက် မိမိကိုယ်တိုင်လည်း မသုံးရက်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို မြင်၍ ဤပစ္စည်းကို ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် အကယ်၍ မရပါမူကား၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်မှ တစ်ပါးသော အခြားသော သီလရှိသော သူတော်ကောင်းတစ်ဦးသည် အကယ်၍ ရပါမူကား၊ အကယ်၍ ရခဲ့သော် ထိုပစ္စည်းသည် အသုံးဝင် အသုံးကျသော သဘောမျိုးသို့ ရောက်လေရာ၏ဟု ကြံစည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဤစိတ်ထားမျိုး၌ ဝန်တိုခြင်း မစ္ဆရိယသဘော မရှိပေ။

၄။ **ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယ** - ကိုယ်အဆင်း ဂုဏ်သတင်းတို့၌ ဝန်တိုမှုသည် ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယတည်း။ ကိုယ်အဆင်းသည် လည်းကောင်း၊ ဂုဏ်ကျေးဇူးသည်လည်းကောင်း ဝဏ္ဏ မည်၏။ သရီရဝဏ္ဏ၊ ဂုဏဝဏ္ဏဟု ခေါ်ဆို၏။ ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင် ကိုယ်အဆင်း၌ ဝန်တိုခြင်း မစ္ဆရိယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် - “ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးဦးသည် ဖူးမြင်ရသူတို့အား ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်၏။ ကြည်ညိုဖွယ်ရှိ၏။ ရုပ်အဆင်းနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ ဥပဓိရုပ် ကောင်းမွန်၏” - ဟု ပြောဆိုသံကို ကြားရသော် ထိုဂုဏ်ကို ထိုဂုဏ်အကြောင်းကို ပြောဆိုခြင်း ပြောကြားခြင်းငှာ အလိုမရှိ ဖြစ်နေတတ်၏။ တစ်ဖန် သူတစ်ပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး၌ ဝန်တိုခြင်း မစ္ဆရိယရှိသူသည် သူတစ်ပါး၏ သီလဂုဏ် ဓုတင်ဂုဏ် သမာဓိဂုဏ် ပညာဂုဏ်ဟူသော ပဋိပတ်ဂုဏ်နှင့် မျိုးရိုးအကျင့် ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြောဆိုလိုသည့် ဆန္ဒဓာတ်များ မရှိ ဖြစ်နေတတ်၏။

၅။ **ဓမ္မမစ္ဆရိယ** - ပရိယတ္တိဓမ္မ၌ ဝန်တိုမှုသည် ဓမ္မမစ္ဆရိယ မည်၏။ ဤ၌ ပရိယတ္တိဓမ္မသည်လည်းကောင်း၊ ပဋိဝေဓဓမ္မသည်လည်းကောင်း ဓမ္မ မည်၏။ ထိုတွင် အရိယသာဝကတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်-ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်အပ်သော မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပဋိဝေဓဓမ္မကို ဝန်မတိုကြကုန်။ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ထွင်းဖောက်သိမြင်အပ်ပြီးသော ထိုပဋိဝေဓဓမ္မ၌ နတ်နှင့်တကွသော တစ်လောကလုံး၌ ရှိသော သတ္တဝါအပေါင်း၏ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကို အလိုရှိကြကုန်သည်သာ ဖြစ်ကြ၏။ သို့သော် ထိုမိမိတို့ ရထား

အပ်ပြီးသော ပဋိဝေဓတရားကို (ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပန်တည်း၊ သကဒါဂါမ်တည်း၊ အနာဂါမ်တည်း၊ ရဟန္တာတည်းစသည်ဖြင့်) သူတစ်ပါးတို့သည် မသိကြပါစေကုန်သတည်းဟုကား အလိုရှိကြကုန်၏။ မိမိအရိယာ ဖြစ်ကြောင်းကို သူတစ်ပါးတို့သည် မသိကြပါစေသတည်းဟူသော စိတ်ထားမျိုးကား ရှိနေကြ၏။ တန္တိဓမ္မ ခေါ်သော ပရိယတ္တိတရားတော်၌သာလျှင် **ဓမ္မမစ္ဆရိယ**မည်သည် ဖြစ်တတ်ပေသည်။ (နိဒဿနနည်းအရ ပါဠိတော် တန္တိဓမ္မကိုသာ ဖွင့်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ တန္တိဓမ္မ၌ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာနှင့်တကွ ပရိယတ်တရားတော် အားလုံး ပါဝင်သည်ဟု မှတ်ပါ။)

ထိုမစ္ဆရိယနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် လျှို့ဝှက် ခက်ခဲ နက်နဲ၍ အသိခက်သော ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ကျမ်းဂန်အစဉ်ကို တတ်သိခဲ့သော် ထိုပါဠိ အဋ္ဌကထာကို အခြားပုဂ္ဂိုလ်ကို သိစေခြင်းငှာ အလိုမရှိ ဖြစ်နေတတ်၏။ မစ္ဆရိယသဘောတည်း။ သို့သော် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကို နှိုင်းချိန်၍ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ = ဓမ္မကို ချီးမြှောက်ခြင်း အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မကို နှိုင်းချိန်၍ ပုဂ္ဂလာနုဂ္ဂဟ = ပုဂ္ဂိုလ်ကို ချီးမြှောက်ခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ကျမ်းဂန်များကို သင်ပြမပေးအံ့။ ဤပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် ဝန်တိုခြင်း မစ္ဆရိယ ရှိသော ဓမ္မမစ္ဆရိယ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးမည်သည် မဖြစ်နိုင်ပေ။ ထို ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ ပုဂ္ဂလာနုဂ္ဂဟ နှစ်မျိုးတို့တွင် ဓမ္မာနုဂ္ဂဟအားဖြင့် သင်မပေးခြင်းမှာ ဤသို့တည်း -

၁။ **ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ** - အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်သည် လျှပ်ပေါ်လော်လည်တတ်၏။ တစ်ရံတစ်ခါ၌ သမဏ = ရဟန်း ဖြစ်နေတတ်၏။ တစ်ရံတစ်ခါ၌ ဗြာဟ္မဏ = ပုဏ္ဏား ဖြစ်နေတတ်၏။ တစ်ရံတစ်ခါ၌ နိဂဏ္ဌ ဖြစ်နေတတ်၏။ ဤသို့လျှင် လျှပ်ပေါ်လော်လည်တတ်၏။ (ယခုအခါ၌ အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ယတြာချေသည့် သဘောအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ အထက်ဆရာကြီး၏ ခိုင်းစေချက်အရအားဖြင့်လည်းကောင်း မမှန်ကန်သော ဦးတည်ချက် အမျိုးမျိုးဖြင့် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်ရန်ဟူသော မှန်ကန်သော ဦးတည်ချက် မရှိဘဲ သာသနာဘောင်သို့ ဝင်လိုက်ထွက်လိုက်နှင့် ခဏခဏ ပြုလုပ်သကဲ့သို့တည်း။) ဆရာဖြစ်သော ရဟန်းတော်တစ်ပါးသည် - “ဤလျှပ်ပေါ်လော်လည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆရာစဉ်ဆက် မပျက်မကွက် သင်အကြားနာခြင်း ပို့ချပေးခြင်းဖြင့် စဉ်လာမပျက် ဆင်းသက်လာသော တန္တိဓမ္မဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ပါဠိတော် ဒေသနာကိုလည်းကောင်း သိမ်မွေ့ နူးညံ့သော တရားထူး တရားမြတ်ကိုလည်းကောင်း ဖျက်ဆီး၍ မွေနှောက်ချောက်ချားလတ္တံ့” - ဟု သဘောပိုက်မိ၍ သင်မပေးငြားအံ့။ ဤသို့သော ဆရာဖြစ်ထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် - “ပုဂ္ဂိုလ်ကို စူးစမ်းဆင်ခြင်၍ နှိုင်းချိန်၍ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟအားဖြင့် ပရိယတ်တရားတော်ကို သင်မပေးသူ” မည်ပေသည်။

၂။ **ပုဂ္ဂလာနုဂ္ဂဟ** - နောက်တစ်မျိုးကား ဆရာဖြစ်ထိုက်သော သင်ပြပေးရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် - “ဤတရားတော်ကား သိမ်မွေ့၏ နူးညံ့၏။ ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤတရားတော်ကို အကယ်၍ သင်ယူငြားအံ့၊ ဤသို့ သင်ယူလတ်သော် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဖြေဆို၍ မိမိကိုယ်ကို အရဟတ္တဖိုလ်ကိုရကြောင်း ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်းကို ထင်ရှားအောင် ပြုလုပ်၍ ပြသသဖြင့် ပါရာဇိကကျကာ သာသနာတော်မှ ပျက်စီးရှာတော့လတ္တံ့” - ဟု သဘောပိုက်၍ ပရိယတ်တရားတော်ကို သင်မပေးငြားအံ့။ ဤသို့သော နှလုံးထားဖြင့် သင်ပြမပေးသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် တရားတော်ကို စူးစမ်းဆင်ခြင်၍ ပုဂ္ဂလာနုဂ္ဂဟ = ပုဂ္ဂိုလ်ကို ချီးမြှောက်ခြင်းအားဖြင့် ပရိယတ်တရားတော်ကို သင်မပေးသူ မည်ပေသည်။

၃။ **ဓမ္မမစ္ဆရိပုဂ္ဂိုလ်** - နောက်တစ်မျိုးကား ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် “ဤပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤတရားတော်ကို အကယ်၍ သင်ယူငြားအံ့၊ ဤသို့ သင်ယူခဲ့သော် ငါတို့၏ အယူဝါဒကို ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သူ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်” - ဟု သဘောပိုက်၍ ပရိယတ်တရားတော်ကို သင်မပေးငြားအံ့။ ဤသို့သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည်သာ တရား၌ ဝန်တိုခြင်း = ဓမ္မမစ္ဆရိရှိသူ မည်ပေသည်။

မစ္ဆရိယ (၅) မျိုး၏ အကျိုးအပြစ်များ

လာဘမစ္ဆရိယကြောင့် သံဃာ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သံယံကလာဘ်လာဘ၌သော်လည်းကောင်း၊ ရဟန်းနှစ်ပါး သုံးပါး စသော ဂိုဏ်းနှင့် သုတ္တန်ကို ဆောင်သောဂိုဏ်း၊ ဝိနည်းကို ဆောင်သောဂိုဏ်း စသော ဂိုဏ်းဥစ္စာဖြစ်သော ဂဏိကလာဘ်လာဘ၌သော်လည်းကောင်း အခြားသံဃာ အခြားဂိုဏ်းပုဂ္ဂိုလ်တို့ သုံးစွဲသွားမည်ကို ဝန်တို၍ ပုဂ္ဂလိက ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းကို သုံးဆောင်ခြင်းကဲ့သို့ ကိုယ်တစ်ယောက်တည်း ကိုယ်တစ်ပါးတည်း သုံးဆောင်၍နေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် (သံယံကျောင်းကို ငါ့ကျောင်း၊ ဂဏိကကျောင်းကို ငါ့ကျောင်းလုပ်၍ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ နေထိုင်ခြင်းကို ကန့်ကွက်သောပုဂ္ဂိုလ် လက်မခံသောပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကဲ့သို့သော ဝန်တိုမှုမျိုးကို ဆိုလိုသည်။) သေပြီးနောက် ကာလ၌ ဘီလူးသော်လည်းကောင်း၊ ပြိတ္တာသော်လည်းကောင်း၊ စပါးကြီးမြွေကြီးသော်လည်းကောင်း ဖြစ်ရတတ်ပေသည်။

သရီရဝဏ္ဏ၊ ဂုဏဝဏ္ဏမစ္ဆရိယ - ကိုယ်အဆင်း ရုပ်ရည်အဆင်း၌ ဝန်တိုခြင်း၊ သူတစ်ပါးတို့၏ သီလသမာဓိ ပညာဂုဏ်ကျေးဇူး၌ ဝန်တိုခြင်း၊ သူတစ်ပါး၏ ပရိယတ်တရား ဂုဏ်ကျေးဇူး၌ ဝန်တိုခြင်းကြောင့် ဝန်တိုမှု မစ္ဆရိယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် - မိမိ၏သာလျှင် ရုပ်ရည်အဆင်းကို ချီးမွမ်း၏။ မိမိ၏သာလျှင် သီလဂုဏ် သမာဓိဂုဏ် ပညာဂုဏ်ကို ချီးမွမ်း၏။ သူတစ်ပါးတို့၏ ရုပ်အဆင်း၊ သူတစ်ပါးတို့၏ သီလဂုဏ် ဓုတင်ဂုဏ် သမာဓိဂုဏ် ပညာဂုဏ်၌မူကား - “ဤရုပ်ရည်အဆင်းသည် အဘယ်ရုပ်ရည်အဆင်းတဲနည်း၊ ဤဂုဏ်ကျေးဇူးသည် အဘယ်ဂုဏ်ကျေးဇူးတဲနည်း၊ ဒင်းက ဘယ်လောက်ဥပဓိရုပ်ကောင်းလို့တုန်း၊ ဒင်းက ဘယ်လောက်အကျင့်ကောင်းလို့တုန်း၊ ဘယ်လောက်သမာဓိရှိလို့တုန်း၊ ဘယ်လောက်ပညာကြီးလို့တုန်း” - ဟု ထိုထိုအပြစ်ကို ပြောဆိုသည် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်လေရာဘဝ၌ မကောင်းသော ရုပ်အဆင်း ရှိရတတ်၏။ အဆင်းမလှ ဖြစ်တတ်၏။ မကောင်းသော ဂုဏ်သတင်းရှိသူ ဖြစ်ရတတ်၏။ တရား၌ ဝန်တိုမှု မစ္ဆရိယစိတ်ဓာတ်ဖြင့် ပရိယတ်တရားတော်ကို သူတစ်ပါးအား သင်ပြပေးခြင်းကြောင့် သွားရည်တများများကျသော အရိယိုသော ခံတွင်းရှိသူ ဖြစ်ရတတ်၏။

ထိုမျှသာ မကသေး - **အာဝါသမစ္ဆရိယ**ကြောင့် သံအိမ်၌ ကျက်ရတတ်၏ = သံအိမ်ငရဲ၌ ခံရတတ်၏။ **ကုလမစ္ဆရိယ**ကြောင့် လာဘ်လာဘနည်းပါးသူ ဖြစ်ရတတ်၏။ လာဘမစ္ဆရိယကြောင့် မစင်ဘင်ပုပ်ငရဲ၌ ဖြစ်ရတတ်၏။ **ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယ**ကြောင့် ဖြစ်လေရာရာ ဘဝထိုထို၌ လှပသော ရုပ်အဆင်းမည်သည် မရှိ ဖြစ်တတ်၏။ ကောင်းမြတ်သော ဂုဏ်သတင်းမည်သည် မရှိ ဖြစ်တတ်၏။ **ဓမ္မမစ္ဆရိယ**ကြောင့် ပြာပူငရဲ၌ ဖြစ်ရတတ်၏ဟု မှတ်ပါ။ (ဤမစ္ဆရိယငါးမျိုးအကြောင်းကို အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ - အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၄၀၅-၄၀၆-၄၀၇ မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြအပ်ပါသည်။)

ရဟန်းတော်များကို စံနမူနာထား၍ ဖော်ပြအပ်သော ဤမစ္ဆရိယများကို နည်းမှီး၍ လူဝတ်ကြောင်တို့ သန္တာန်ဝယ် ဖြစ်တတ်သည့် မစ္ဆရိယများကိုလည်း သဘောပေါက်ရာသည်။

မိမိတို့၏ အရိပ်အာဝါသ၌ သူတစ်ပါးတို့ လာရောက်ခိုလှုံမည်ကို မလိုလားခြင်းသည် အာဝါသမစ္ဆရိယတည်း။ နီးစပ်ရာ ဆွေမျိုးသားချင်း စသူတို့၏ လာရောက် ခိုကပ်နေမှာစိုးသည့် သဘောထားမျိုးတည်း။

မိမိချစ်ခင်ရာ ဆွေမျိုးသားချင်းတို့နှင့် မိမိမလိုလားအပ်သည့် အခြားသူတို့ လာရောက်ဆက်ဆံမှု ရောနှောမှုကို အလိုမရှိခြင်း သဘောများကား ကုလမစ္ဆရိယတည်း။ ကိုယ်ကျင့်တရား ပျက်ပြားစေမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် မပေါင်းသင်း မဆက်ဆံစေလိုခြင်းကား ဓမ္မရိယ မဟုတ်ပေ။

မိမိ၏ စီးပွားရေးအကွက်၌ အခြားသူတို့ ဝင်ရောက်လာမှုကို မလိုလားသော စိတ်ထားမျိုးကား လာဘ-